

BIZTOSÍTÁSI, PÉNZTÁRI, TŐKEPIACI KOCKÁZATI ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI JELENTÉS

2025

*„... érett megfontolás után az egész ország java és békességes állapota kedvéért
s nyilvánvaló hasznára végeztük, határoztuk és rendeltük ...”*

Zsigmond király 1405. évi „városi cikkelyeiből”

BIZTOSÍTÁSI, PÉNZTÁRI, TŐKEPIACI KOCKÁZATI ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI JELENTÉS

2025

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

ISSN 2939-6433 (on-line)

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény szerint az MNB ellátja a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét – többek között – a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása, a prudens működés elősegítése, a nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeinek védelme és a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából. Az MNB említett feladatának, valamint a törvény 135. § (2) bekezdésében támasztott elvárásnak megfelelően készítette el jelen kockázati és fogyasztóvédelmi jelentését, amely a biztosítók, a pénztárak, a közvetítők, a bankcsoportokhoz nem tartozó pénzügyi vállalkozások és a tőkepiaci szereplők piacainak legfontosabb jellemzőit és kockázatait mutatja be. A „Biztosítási, pénztári, tőkepiaci kockázati és fogyasztóvédelmi jelentés” célja, hogy tájékoztassa a közvéleményt, valamint a pénzügyi rendszer intézményeit az aktuális prudenciális és fogyasztóvédelmi kérdésekről, ezáltal is növelve az érintettek kockázati tudatosságát, valamint a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom fenntartását, erősítését. A Magyar Nemzeti Bank szándéka szerint a kockázatok azonosítása, illetve az azok csökkentése céljából végzett hatósági tevékenység, valamint a jegybank ismeretterjesztő, oktató tevékenysége és a magyar pénzügyi kultúra fejlődését szolgáló munkája hozzájárul ahhoz, hogy a pénzügyi intézményeket és termékeket érintő döntésekhez a megfelelő információk az érintettek rendelkezésére álljanak, és így a pénzügyi rendszer egészének stabilitása erősödjék.

Tartalom

Vezetői összefoglaló	7
1. Makrogazdasági környezet és háztartási megtakarítások alakulása	9
1.1. Nemzetközi és hazai makrogazdasági folyamatok	9
1.2. Háztartási megtakarítások állományának alakulása	14
2. A biztosítási piac és kockázatai	16
2.1. Piaci összkép	16
2.2. Élet ág	27
2.3. Nem-élet ág	34
2.4. Jövedelmezőség és tőkehelyzet	40
2.5. A biztosítási piac kockázatai	45
3. A pénztári piac és kockázatai	47
3.1. Piaci összkép	47
3.2. Önkéntes nyugdíjpénztárak	49
3.3. Egészség- és önszegélyező pénztárak	62
3.4. A pénztári piac kockázatai	69
4. A biztosítási és a pénztári piac fogyasztóvédelmi kockázatai	71
4.1. Erőteljes fogyasztóvédelem	71
4.2. Életbiztosítások	72
4.3. Nem-életbiztosítás	81
4.4. A biztosítási és pénztári piacot a 2024. évben befolyásoló jelenségek bemutatása	88
4.5. Nemzetközi aktualitások	92
5. Közvetítők és kockázataik	95
5.1. Biztosításközvetítők	95
5.2. Pénzpiaci közvetítők	101
6. Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások és kockázataik	104
6.1. Piaci jelenlét	104
6.2. Növekvő saját tőke és külső finanszírozás	105
6.3. Mérsékelt növekvő követelésállomány	106
6.4. Stagnáló jövedelmezőség	107
6.5. Gyorsulva növekvő vállalati hitelállomány	108

6.6. További növekedés a lízingpiacon	109
6.7. Követeléskezelésre vásárolt faktoring állomány csökkenése folytatódott	111
6.8. Fogyasztóvédelem, kiemelt figyelem a folyamatos felügyeleti tevékenységre	111
7. A tőkepiac és kockázatai	113
7.1. Befektetési szolgáltatási piac: forgalom és állományok	114
7.2. Szabályozott piac	120
7.3. Befektetési vállalkozásokat érintő kockázatok	123
7.4. Alapkezelési piac és a befektetési alapkezelőket érintő kockázatok	129
7.5. Kibocsátói felügyelés és piacfelügyelet	138

Vezetői összefoglaló

Makrokörnyezetet tekintve 2024-ben folytatódott a reálbérek emelkedése, és ezzel párhuzamosan a lakossági fogyasztás bővülése. A magyar forint kockázatmentes hozamrátájának (Risk Free Rate - RFR) csökkenése 2024-ben megállt, a korábbi inverz hozamgörbe alakja azonban 2024 végére ismét normalizálódott. A háztartások pénzügyi eszközöket és lakásállományt tartalmazó bruttó vagyona 2024 végére meghaladta a 193 000 milliárd Ft-ot, ami 14,6 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. 2024-ben az életbiztosítási és pénztári tartalékok, az államkötvény és részvény befektetések kétszámjegyű, a befektetési jegyek kimagasló, 30 százalékos ütemben növekedtek. Állományi szinten megfigyelhető, hogy a magyar háztartások az Európai Unió más tagállamaihoz képest továbbra is a készpénzt és az állampapírokat részesítik előnyben.

A **biztosítási** szektor díjbevétele 2024-ben ismét jelentős, 12,4 százalékos növekedést elérve 1 695 milliárd forint volt, és a fiókok megszolgált díjával együtt elérte az 1 843 milliárd forintot. A nem-élet ági díjbevétel 13,2 százalékkal nőtt. A hazai biztosítók összes befektetett eszközeinek értékében a 2024-ben is jelentős, 12 százalékos növekedés történt. Az adózás utáni eredmény ugyan közel duplájára nőtt a 2023-as évhez képest, 48 milliárd forintra, de még így is messze elmarad a pótdó előtti 80 milliárd Ft feletti szintekhez képest. Számviteli alapon ez ugyan 11,1 százalékos ROE-t jelent, de a gazdasági kockázattal tőke szempontjából sokkal inkább relevánsnak tekinthető Szolvencia 2 alapon mindössze 5,4 százalék. 2024 végén szektor tőkefeltöltöttsége 196 százalék, a vonatkozó jogszabályban elvárt szint közel kétszerese.

Az **önkéntes nyugdíjpénztári** szektor 2024-ben átlagosan 13,8 százalékos nettó hozamot ért el, így a pozitív befektetési eredmény, valamint pozitív cash flow hatására a fedezeti tartalék az eddigi legmagasabb értékre, 2 238 milliárd forintra emelkedett. A tagdíjbefizetések és adójóváírások összege 12,6 százalékkal, 165,1 milliárd forintra nőtt, a kifizetések pedig 6,6 százalékkal, 130,2 milliárd forintra csökkentek. 2024-ben is nyereséges volt a szektor, működési fedezettsége megfelelő. Az 1 millió 75 ezer fős taglétszám 1,4 ezerrel nőtt 2024-ben. Kockázatok azonban a pozitív fejlemények ellenére is fennállnak. A nyugdíjpénztári kifizetések jelentősen növekedhetnek az ingatlancélú kiegészítő szolgáltatások igénybevételi lehetősége miatt.

Az **egészség- és önszegélyező pénztárak** 2024. évi bevételek 20,4 százalékkal, 102,5 milliárd forintra, míg a szolgáltatási kifizetések 20 százalékkal, 98,1 milliárd forintra emelkedtek 2023-hoz képest. A kifizetések 91 százalékát továbbra is az egészségügyi szolgáltatások, a gyógyszerek és a gyógyászati segédeszközök vételárának támogatása teszi ki. A szektor taglétszáma 63 ezer fővel 1 millió 187 ezer főre nőtt 2024-ben. A taglétszám a 2020-2024. években 165 ezer fővel nőtt. A működési eredmény ismét pozitív volt, a tartalékszint pedig megfelelő mértékű. Az adókedvezményekkel támogatott kiegészítő nyugdíj- és egészségcélú megtakarításokat tekintve kockázatot jelenthet az SZJA-kedvezmények bővítése, ami gyengítheti az érintett megtakarítók motivációját.

Biztosítási fogyasztóvédelem terén kiemelendő a 2024. évi első lakásbiztosítási kampány, amelynek elsődleges célja a verseny élénkítése és ezáltal az ár-érték arány javulása volt. A teljes 2024. évet vizsgálva elmondható, hogy mintegy 900 ezer ügyfél újította meg szerződését, így hozzávetőlegesen 250-300 ezerrel magasabb volt a szaporulat az előző évek átlagához képest. 2024 szeptemberében és decemberében kerültek kiadásra az ún. Etikus biztosítás 2.0 szabályozási csomag elemei. Az összesen négy ajánlás és egy MNB rendelet módosítás célja többek között az alacsony ügyfélérték javítása. Az MNB hitelfedezeti biztosításokra indított témavizsgálatának eredményeként megállapításra került, hogy a termékfelügyeleti és irányítási szabályok (POG) hiányos teljesítése az ügyfélvédelmi funkciók nem megfelelően jutnak érvényre, ami egyebek mellett alacsony ár-érték arányú termékekhez vezetett.

A **közvetítők** eredményesen zárták a 2024. évet. A biztosításközvetítők esetében a közvetítői létszám, a korábbi évek csökkenésével ellentétben, pozitív fordulatot véve stagnálást mutatott, továbbá az egy főre jutó szerződések számában és értékében is 10 százalékon felüli növekedés volt tapasztalható. Némi árnyékot vet az élet- és nem-életbiztosítások arányának közvetített biztosítási díjak szerint megfigyelhető romlása, amely alapján a biztosítási díjak 300 milliárd forintot meghaladó összegének immáron 90 százaléka származik a nem-életbiztosításokból. A pénzpiaci közvetítők esetében

tárgyév kiemelkedő eredményeket hozott, így a nagyságrendileg kétszázezer darab közvetített hitelszerződés mellett a jutalékbevételek 50 százalékot meghaladó növekedése következett be.

A **nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások** mérlegfőösszegének bővülése 2024. évben is folytatódott. Az előző évhez képest lényegesen magasabb mértékben emelkedett a külső (saját tőkén kívüli) források bevonása (4 százalék helyett 11 százalék). A hitelintézeti (belföldi és külföldi) források aránya továbbra is kiemelkedő, 40 százalék. A saját tőke nominálisan 2021. óta bár különböző mértékű, de folyamatos emelkedést mutat, a tőkeellátottság 17 százalékon alakult. Az ügyfelekkel szembeni követelésállomány 10 százalékkal emelkedett, melyben a hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenység (16 százalékos növekedés), illetve a pénzügyi lízing (9 százalékos növekedés) volumenének a bővülése játszott szerepet, míg a faktoring (folyó és work-out) állománya, valamint az egyéb követelések csökkentek. Az adózott eredmény tekintetében 2023. évhez képest 2024. évben abszolút értékben csak minimális növekedés látható, míg sajáttőkearányosan némileg csökkent a jövedelmezőség.

A **tőkepiacokon a befektetési szolgáltatók** összesen 1.316,1 ezer milliárd forintos tőkepiaci forgalmat realizáltak: a 14,3 százalékos növekedés alapvetően a hitelintézetek azonnali forgalmának dinamikájával magyarázható. A Budapesti Értéktőzsde forgalmát 2024-ben jelentős – mintegy 24,6 százalékos – növekedés jellemezte, amely mögött mindkét piac – az azonnali és a származékos – teljesítménye áll. Az első három legnagyobb forgalmú részvény összetétele és sorrendje változatlan maradt. A részvénytőkepiac magas koncentrációja tovább csökkent a kispapírok forgalmának növekedése következtében. 2024-ben is dinamikus – mintegy 17,1 százalékos – növekedés jellemezte az ügyfélértékpapírok állományát. A – kiváló tőkeellátottsággal bíró – befektetési vállalkozások 30,1 milliárdos adózott eredménye közel 47 százalékkal marad el az előző évi rekordnak számító adózott eredményhez képest.

A **befektetési alapkezelők** által kezelt 23.621 milliárd forintos vagyon 21,8 százalékkal nagyobb az előző évi állományhoz viszonyítva. A dinamikus növekedést alapvetően a befektetési alapok nettó eszközértékének megugrása magyarázza, amely elérte a 18.432 milliárd forintot, leginkább az abszolút hozamú alapok, a vegyes alapok és kötvény- és pénzpiaci alapokba történő tőkebeáramlásnak köszönhetően. A nyilvános ingatlanalapok állománya, illetve a nyilvános ingatlanalapokban lévő likvid eszközök és ingatlanok aránya a teljes nettó eszközértékhez képest érdemben nem változott. A befektetési alapkezelők adózott eredménye közel 51 százalékkal növekedett összhangban a vagyonkezelte állomány növekedésével.

A tőkepiaci fogyasztóvédelmi felügyelés részeként kérelemre indult vizsgálatok a szolgáltatók egy adott fogyasztó által kifogásolt panaszkezelését, illetve az igénybe vett szolgáltatás feltételeihez kapcsolódó tájékoztatást érintették. A célvizsgálatok során az érintett befektetési szolgáltatóknál egyedi, a vizsgálatot kezdeményező fogyasztóhoz köthető fogyasztóvédelmi hiányosságok kerültek feltárássra, a szolgáltatók általános tájékoztatási, panaszkezelési gyakorlatára vonatkozó vagy szektorszintű fogyasztóvédelmi kockázat nem került azonosításra.

1. Makrogazdasági környezet és háztartási megtakarítások alakulása

1.1. NEMZETKÖZI ÉS HAZAI MAKROGAZDASÁGI FOLYAMATOK

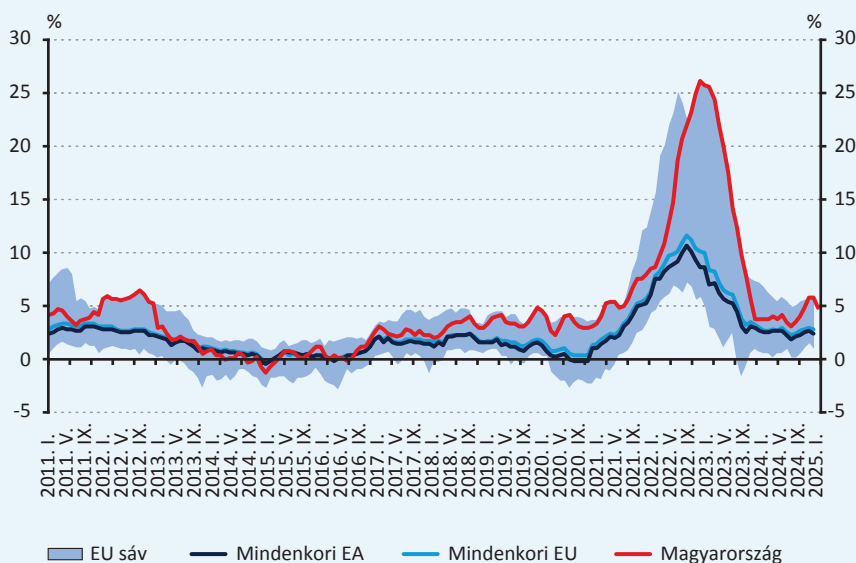
1.1.1. A globális és hazai dezinfláció is megtorpant

A globális infláció csökkenése 2024 őszén megállt. A 38 OECD tagország kétharmadában – 25 országban – megállt vagy visszafordult a dezinfláció 2024. szeptember és március között. Az Európai Unió 27 tagállamából 21 országban gyorsult az áremelkedés üteme szeptemberhez képest. Az eurozóna inflációja 2024 szeptemberig 1,7 százalékgig mérséklődött, majd az ezt követő hónapokban ismét emelkedni kezdett és 2025 márciusában 2,2 százalékon alakult. A tavalyi év folyamán a termékkörök széles körében megállt a dezinfláció. A piaci szolgáltatások inflációja 3,7-4,1 százalékos sávban alakult az eurozónában 2024 egészében, majd 2025 márciusára 3,5 százalékra csökkent. Az eurozóna márciusi inflációjának több, mint kétharmada a piaci szolgáltatások hozzájárulásából eredt. Csehország kivételével a régiós országok mindegyikében gyorsult az áremelkedés üteme 2024 ősze óta. Hazánkban 4,8, Lengyelországban 4,4, Szlovákiában 4,2 százalékon, míg Csehországban 2,7 százalékon alakult a márciusi harmonizált fogyasztóiár-index.

Az általánosan feszült geopolitikai helyzet és a vámháborúval kapcsolatos bizonytalanságok jelentősen befolyásolják a világpiacon nyersanyagárakat. A Brent nyersolaj ára áprilisban 63-67 dollár környékére csökkent a február és március között jellemző 70-75 dolláros szintről. 2025 első negyedében változékonyabban alakultak az európai gázárak a tavalyi évhez képest, amelynek hátterében a téli hideg időjárás, az ellátási láncokat övező bizonytalanságok, az európai gáztárolók tartalékainak csökkenése és az általánosan feszült geopolitikai helyzet állnak. A gáz világpiacon április közepén 35 euro/MWh körül alakult, a február közepi 58 eurós közel kétéves csúcsról kezdődő mérséklődést követően.

A hazai dezinfláció 2024 szeptemberében megtorpant és ezt követően az infláció újbóli emelkedését figyelhattuk meg februárig (1.1. ábra). 2024. december óta a fogyasztóiár-index a jegybanki toleranciasávon kívül alakul, 2025 márciusban éves alapon 4,7 százalékkal emelkedtek a fogyasztói árak. Az év eleji átárazások mértéke az iparcikkek, a piaci szolgáltatások és az élelmiszerek esetében is a historikus átlag felett alakult. A piaci szolgáltatások dezinflációja 2025 elején megállt, a decemberi 8,2 százalékról februárra 9,9 százalékra gyorsult, majd márciusban 8,6 százalékra mérséklődött a termékkör inflációja. A piaci szolgáltatások áremelkedési ütemének januári és februári gyorsulását elsősorban a magas év eleji átárazások okozták. Az élelmiszerek inflációjának emelkedését a 2024 márciusa óta emelkedő globális élelmiszeralapanyag-árak fogyasztói árakba való fokozatos begyűrzése okozta, amit márciusban ellensúlyozott az egyes élelmiszereket érintő árréskorlátozás árcsökkentő hatásának részbeni megjelenése.

1.1. ábra
A harmonizált fogyasztóiár-index éves változása

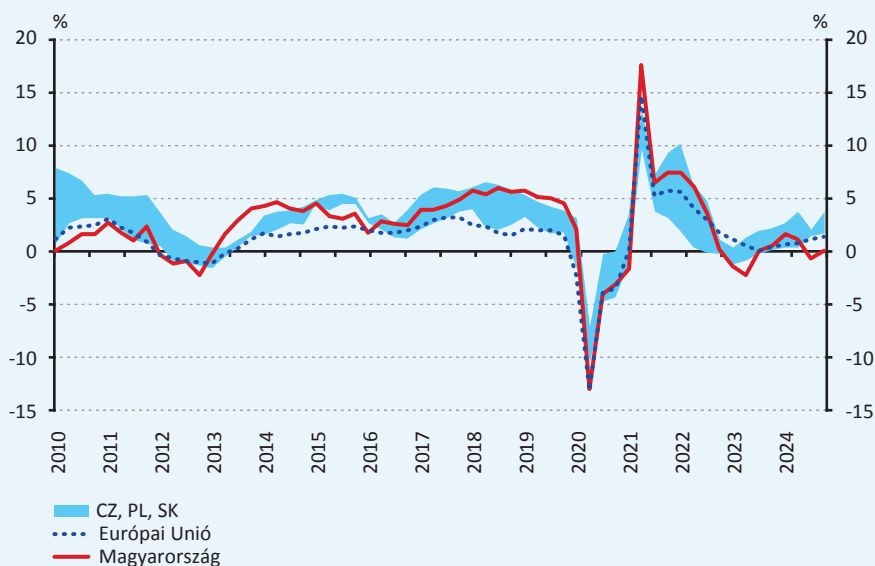
Forrás: Eurostat.

1.1.2. A kedvező jövedelmi folyamatokkal párhuzamosan folytatódott a lakossági fogyasztás bővülése hazánkban

Az Európai Unióban a bejelentett kiadásnövelő programok az évek óta visszafogott gazdasági növekedés élénkülését hozhatják, azonban az éleződő kereskedelempolitikai feszültségek bizonytalan világgazdasági környezetet okoznak és érdemi negatív hatást gyakorolnak a reálgazdasági kilátásokra. 2024 negyedik negyedévében az Egyesült Államokban 2,5, Kínában pedig 5,4 százalékos gazdasági bővülést regisztráltak. Az Európai Unió GDP-je éves összevetésben 1,4 százalékkal emelkedett 2024 negyedik negyedévében, ami gyorsulást jelent az előző negyedévhez képest. Legfontosabb kereskedelmi partnerünk, Németország GDP-je 0,2 százalékkal mérséklődött 2023 negyedik negyedévéhez képest. Március elején Németország és az EU több más tagállama költségvetési kiadásaik érdemi bővítését helyezték kilátásba, ami támogathatja az európai konjunktúra élénkülését. A régiós országok közül Lengyelországban (+3,7 százalék), Csehországban (+1,8 százalék) és Szlovákiában (+1,7 százalék) is nőtt a GDP az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A bruttó hazai termék 2024 negyedik negyedévében 0,4 százalékkal emelkedett éves alapon a nyers adatok alapján Magyarországon. Az előző negyedévhez képest 0,6 százalékkal bővült a hazai GDP a szezonálisan és naptárhatással kiigazított, valamint kiegyensúlyozott adatok alapján, így a két negyedévi visszaesést követően újraindult a hazai gazdaság bővülése. 2024-ben a háztartások fogyasztási kiadása az emelkedő reálbérekkel összhangban dinamikus, 5,1 százalékkal bővült, a fogyasztás az összes termékcsoporthoz képest az előző évhez képest. 2024 első felében a fogyasztói bizalom javulását figyelhetjük meg, ami azonban az év második felében megtorpant. A beruházásokban jelentős mértékű, 11,1 százalékos csökkenés volt megfigyelhető 2024 során. A belföldre és az exportpiacra termelő ágazatokban egyaránt folytatódott az éves bázisú visszaesés. A külföldre és az exportpiacra termelő, elsősorban feldolgozóipari vállalatok beruházási aktivitását mérsékelte a visszafogott európai konjunktúra. Az alacsony üzleti bizalom negatívan befolyásolta a vállalati beruházások alakulását. A tavalyi év során a kivitel az importhoz képest kisebb mértékben mérséklődött, így a nettó export növekedési hozzájárulása pozitívan alakult. Az elmúlt években az iparban zajló nagy kapacitásbővítő beruházási projektek 2025 végén és 2026 folyamán kezdhetik meg a termelést.

1.2. ábra
A negyedéves GDP éves változása

Megjegyzés: Szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján.

Forrás: Eurostat.

2024-ben a folyó fizetési mérleg többlete – a 2023-ban történt jelentős korrekciót követően – tovább emelkedett, és a GDP 2,2 százalékát tette ki. A folyó fizetési mérleg javulásához az év elején mérséklődő energiaárak miatt kedvezőbb energiaegyenleg, a csökkenő beruházás és a jövedelemegyenleg alacsonyabb hiánya egyaránt hozzájárult. A külkereskedelmi egyenleg másik tényezője, a szolgáltatasegyenleg GDP-arányos többlete nagyjából szinten maradt, miközben a lakossági fogyasztás élénkülése az áruegyenleg csökkenésének irányába hatott. A transzferegyenleg többlete – a tavaly is csökkenő EU transzfer-beáramlás mellett – továbbra is visszafogottan alakult. A folyó fizetési mérleg jelentős többletével párhuzamosan a reálgazdaság oldaláról számított külső finanszírozási képesség a GDP 2,6 százalékát tette ki. 2024-ben az államháztartás GDP-arányos eredményszemléletű hiánya 4,9 százalékra csökkent, az elsődleges egyenleg 2019 óta először egyensúly közelében alakult. A korábbi magas inflációs környezet következtében tovább nőtt az állami kamatkiadás, amely 2024-ben megközelítette a GDP 5 százalékát, így tavaly is nagy terhet rótt a költségvetésre.

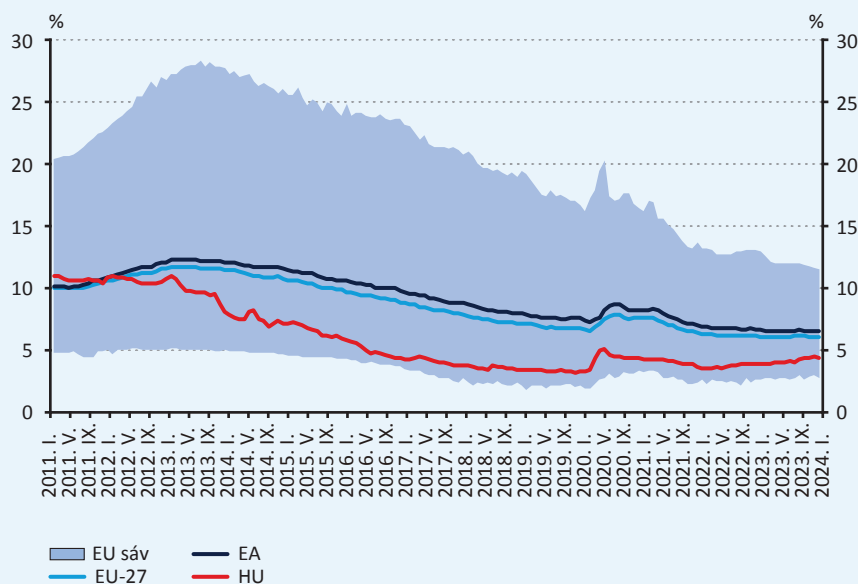
1.1.3. A magas foglalkoztatottság mellett is enyhülőben a hazai munkaerőpiac feszessége

A magyar munkaerőpiac továbbra is stabil, azonban láthatóak a konjunktúra 2023-ban és 2024-ben bekövetkezett lassulásához való alkalmazkodás jelei. A nemzetgazdaságban foglalkoztatottak száma 2024 második felében enyhén csökkent, azonban 2025 elején újra emelkedett a szezonálisan és naptárhatással igazított adatok alapján és továbbra is historikusan magas. A munkanélküliségi ráta 4,4 százalékon alakult 2024. december – 2025. februárban, ami nemzetközi összevetésben továbbra is kedvező.

A munkaerőpiac feszessége azonban enyhülést mutat. Az előző két évben gyengébb konjunktúrához való alkalmazkodás a kiírt üres álláshelyek csökkenésében, a munkaerőpiaci feszesség enyhülésében és a ledolgozott munkaórák mérséklődésében jelentkezett.

Az Európai Unió munkaerőpiacát heterogenitás jellemzi. Spanyolországban a munkanélküliségi ráta továbbra is két-számjegyű, míg Csehországban a munkanélküliség aránya az aktív lakosságon belül mindössze 2,7, Lengyelországban 2,6 százalék volt 2025 februárjában. Ugyanebben a hónapban az euroövezet munkanélküliségi rátája 6,1 százalékon alakult.

1.3. ábra
Munkanélküliségi ráták az Európai Unióban

Megjegyzés: Szezonálisan igazított adatok.

Forrás: Eurostat, KSH, MNB-számítás.

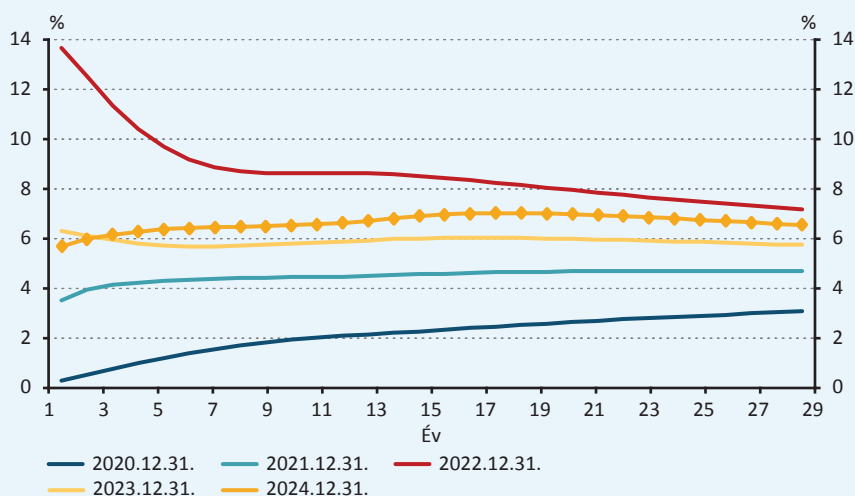
2024-ben folytatódott a reálbérek emelkedése. 2023 szeptemberétől a keresetek reálértéke újra emelkedik. 2024-ben a bruttó átlagkereset 12,1 százalékkal emelkedett a versenyszférában, amely 8,1 százalékos reálbér-emelkedést jelentett. A rendszeres (prémiumok nélkül számított) átlagkereset 10,2 százalékkal nőtt a versenyszférában 2025 januárjában, amely arra utal, hogy a bérezési folyamatok továbbra is erősek.

1.1.4. Enyhén emelkedő hozamkörnyezet

A magyar biztosítási szektor számára meghatározó kockázatot jelent a makrogazdasági folyamatok okán megemelkedett hozamkörnyezet. Egyrészt a biztosítók eszközeinek leértékelődését okozza, valamint a hozamváltozás hatása megjelenik a kötelezettségek oldalán is. A tartalékszámítás szempontjából meghatározó kockázatmentes hozamgörbe emelkedése a diszkonthatáson keresztül csökkentheti az intézmények S2-es tartalékait, így a kötelezettségeit is. Ezáltal növekedhet a biztosítók rendelkezésre álló szavatoló tőkéje, ami önmagában pozitívan hathat a tőkefeltöltöttségre. Szektorszínten a biztosítók nem unit-linked eszközeinek jelentős része van közvetlenül államkötvényekbe fektetve.

A magyar forint kockázatmentes hozamrátája (Risk Free Rate – RFR) az elmúlt években jelentős változásokon ment keresztül: 2020-at még alacsony hozamkörnyezet jellemezte, a 2021-es évben viszont már felfelé mozdult, és 2022 III. negyedévének végére érte el a csúcspontját. 2023-ban a teljes időhorizonton lejjebb tolódott, miközben a görbe inverzitása számottevően mérséklődött, azaz lapossá vált. A csökkenési tendencia 2024-ben rövidtávon folytatódott, az MNB kamatpolitikájával összhangban, azonban hosszútávú inflációs várakozások és nemzetközi tényezők miatt hosszútávon ismét emelkedést figyelhetünk meg (ami a 2022. évi mértéket nem éri el), a hozamgörbe alakja 2024. ismét normál.

Az RFR számításának alapja az 1-15 éves lejáratú rendelkező állampapírhozamok, tekintettel arra, hogy ezek teljesítik a mély, likvid és transzparens kritériumokat. Ezen utolsó megfigyelési ponttól egy extrapolációval a végső határidős kamatlábhoz (Ultimate Forward Rate – UFR) számolják ki a görbét. A végső határidős kamatláb értékét két tényező befolyásolja, egyrészt a központi bankok inflációs céljai, másrészt a reálkamatok. Ebből adódóan a végső határidős kamatláb értéke a forint esetében 2024-ben 4,35%-ra csökkent. A mérséklődés 2025-ben folytatódott, a normatív UFR értéke 4,2%-ra csökkent és 2026-ban is várhatóan ezen a szinten marad.

1.4. ábra**A forint kockázatmentes hozamgörbéjének elmozdulása**

Forrás: EIOPA.

1.1.5. Állampapír piaci átrendeződés

A mérséklődő globális inflációnak és a kedvező konjunkturális folyamatoknak köszönhetően a befektetői hangulat az év nagy részében kedvezően alakult. Ugyanakkor különösen az év második felében, a geopolitikai feszültségek erősödése és a fejlett jegybankok monetáris politikájával kapcsolatos bizonytalanság növelte a kockázatokat, ezen keresztül pedig a hosszú távú finanszírozási költségeket is. A meghatározó jegybankok kamatcsökkentési ciklusa az év második felében a rövid kamatok csökkenése irányába hatott, míg a hosszú hozamok, különösen az említett kockázatok erősödésekor, emelkedtek. A német 1 éves állampapír hozama egy év alatt 100 bázisponttal csökkent, míg a 10 éves hozam közel 50 bázisponttal emelkedett. Az amerikai állampapír hozamok közül az 1 éves 90 bázisponttal került lejjebb, ugyanakkor a 10 éves hozam összességében nem változott számottevően miután az amerikai gazdasággal kapcsolatos várakozások romlottak az év második felében. A régióban a rövid futamidejű állampapírok hozama vegyesen alakult, így a magyar és cseh hozamok mintegy 125 bázisponttal csökkentek, míg a román és lengyel rövid hozamok összességében emelkedtek. A hosszú hozamok általánosan emelkedtek a régióban, melyek között a hazai 10 éves hozam 50 bázispontos növekedése átlagos volt. A másodpiaci állampapír forgalom 2024-ben enyhén mérséklődött az előző évhez képest, a piaci likviditás ugyanakkor az időszak nagy részében a historikus átlag felett alakult. A napi átlagos forgalom 354 milliárd forint körül alakult, szemben az előző évi 438 milliárd forinttal. A kereskedés legnagyobb része az 5 évnél hosszabb futamidőkn történt, ugyanakkor minden futamidőn némileg csökkent a forgalom az előző évhez képest. A fontosabb szektorok állampapír állományát tekintve 2024 során a hitelintézetek 2107 milliárd forinttal növelték a forintban denominált állampapír állományukat, a nem-rezidens szektor pedig 1142 milliárd forinttal csökkentette azt.

1.2. HÁZTARTÁSI MEGTAKARÍTÁSOK ÁLLOMÁNYÁNAK ALAKULÁSA

1.2.1. 2024-ben az életbiztosítási és pénztári tartalékok az infláció feletti ütemben növekedtek

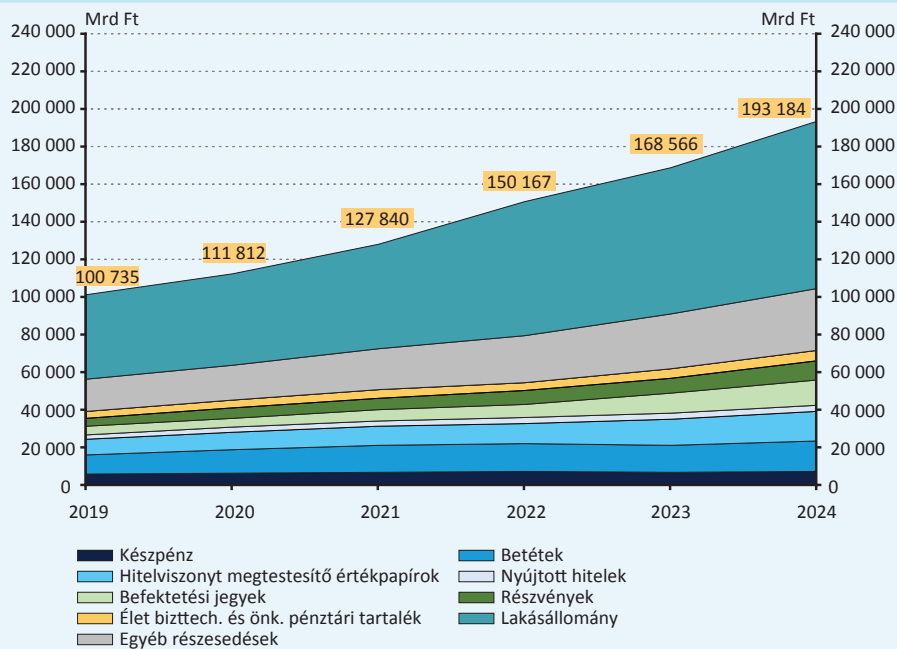
A háztartások pénzügyi eszközöket és lakásállományt tartalmazó bruttó vagyona 2024 végére meghaladta a 193 000 milliárd Ft-ot, ami 14,6%-os növekedést jelent az előző évhez képest (1.5. ábra). A vagyon növekedése jelentősen meghaladta az infláció 4,6%-os, 2024. végi értékét. Az elmúlt évben a lakásállomány, a részvények és részesedések, a befektetési jegyek, a betétek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok értékének emelkedése járult hozzá leginkább a vagyonnövekedéshez (összesen 23 081 milliárd Ft-tal, a teljes növekmény 94%-át tették ki).

A legdinamikusabb bővülés a befektetési jegyek esetében volt megfigyelhető (30%), de részvények (19%) és a biztosítástechnikai és pénztári tartalékok (15%) is az átlag felett bővültek. Ezen eszközcsoportok esetében a növekedésekben jelentős szerepet játszott a vételi tranzakciók mellett az árnövekedés, amely a hozamok csökkenéséből és a részvényárak növekedéséből eredt. Ugyanakkor átlagos volt a lakásállomány, és átlag alatti a többi pénzügyi eszköz növekedési üteme.

A hosszú távú vagyonfelhalmozás szerepét betöltő életbiztosítási és önkéntes pénztári tartalékok esetében a díjbevételek az inflációt meghaladó mértékben nőttek az előző évhez képest. A díjtartalékok állománya jelentős mértékben emelkedett a befektetési tevékenységből származó jövedelmek és ártértékelődési nyereségek miatt. A vagyonteknológia részaránya a teljes háztartási vagyonon belül 2,8%-ot ért el, a pénzügyi vagyonon belül a részaránya 5,3% volt.

1.5. ábra

A háztartások bruttó vagyonának alakulása

	2024 (Mrd Ft)	2024 (megoszlás %)	2024/2023 (változás %)
Vagyon	193 184	100,0%	14,6%
Lakásállomány	89 287	46,2%	14,5%
Egyéb részesedések	32 870	17,0%	12,5%
Élet bizttech. és önk. pénztári tartalék	5 505	2,8%	15,1%
Részvények	9 899	5,1%	19,1%
Befektetési jegyek	13 551	7,0%	29,9%
Nyújtott hitelek	3 575	1,9%	9,9%
Hitelviszonyt m. értékpapírok	15 548	8,0%	12,1%
Betétek	15 991	8,3%	12,4%
Készpénz	6 958	3,6%	7,6%

Megjegyzés: A 2023. és 2024. évi lakásállomány adatok MNB becslések.

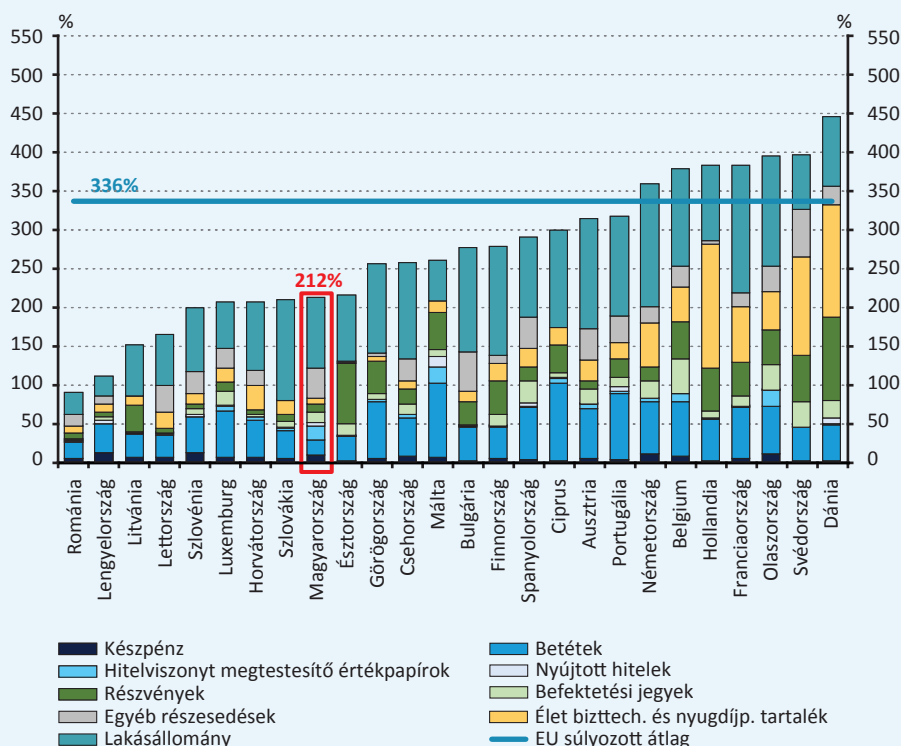
Forrás: KSH, MNB.

1.2.2. Az Európai Unió más tagállamaihoz képest a magyar háztartások továbbra is a készpénzt és az állampapírokat részesítik előnyben

A magyar háztartások pénzügyi eszközöket és lakásállományt tartalmazó bruttó vagyona a GDP 212%-át tette ki 2023 végén (1.6. ábra), amellyel az Európai Unió országainak alsó és középső harmadának határán foglalt helyet az Eurostat adatai szerint. Az EU-n belüli háztartások bruttó vagyonának átlaga – az országok GDP-vel súlyozott átlagával számolva – 336% volt, ami enyhe növekedést jelent a 2022-es 328%-os értékhez képest. A régiós országok (Csehország, Lengyelország és Szlovákia) háztartásai bruttó vagyonának átlaga a GDP 160%-a volt, így a magyar háztartások vagyona GDP arányosan magasabb a hasonló fejlettségű országokénál a statisztikai adatok szerint. Ugyanakkor a nyugat-európai országok (pl. Dánia, Svédország, Olaszország, Franciaország) továbbra is jelentős többletvagyonnal rendelkeznek a visegrádi országokhoz képest (az említett négy ország rendelkezett 2023 végén az EU-ban a legmagasabb értékkel, átlagosan 392%-kal). Az egyes kategóriák GDP arányai szerint Málta és Olaszország után a harmadik helyen állt Magyarország a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (alapvetően állampapírok) tekintetében. Emellett az élmezőnybe tartozott a készpénz és az egyéb részesedések tartásában. A hazai háztartások a középmezőnybe tartoznak a vagyonukban tartott befektetési jegyek (12. helyezés), illetve lakásállomány arányával (14. helyezés). Ezekkel szemben a betétek, a biztosítástechnikai és önkéntes nyugdíjpénztári tartalékok, illetve a részvények tekintetében továbbra is sereghajtók között volt Magyarország (elsőnél 26., a másodiknál 25., a harmadiknál a 19. helyeken állt 2023-ban a megfigyelt 26 országból). Összességében állományi szinten az látszik, hogy a magyar háztartások az EU más nemzeteihez képest előnyben részesítik az állampapírokat, a készpénzt és újabban a befektetési jegyeket, ugyanakkor kevésbé fektetnek részvénybe, betétbe, életbiztosításba és nyugdíjpénztárba.

1.6. ábra

Az EU háztartásainak bruttó vagyona a GDP százalékában 2023 végén

Megjegyzés: A lakásállomány adatai 2022-re vonatkoznak.

Forrás: Eurostat.

2. A biztosítási piac és kockázatai

2.1. PIACI ÖSSZKÉP

2.1.1. Növekvő piacméret

Intézményi struktúra gyakorlatilag változatlan: a magyarországi biztosítási szektorban 2024-ben – egy kisegyesület megszűnését és egy részvénytársaság alapítását követően – változatlanul 27 a felügyelt intézmények száma (2.1. táblázat nem tartalmaz egy S2 hatályaán kívül eső, felügyelt részvénytársaságot). Ezek közül 22 részvénytársasági formában, 2 intézmény nagyegyesületként és 3 intézmény kisegyesületi formában tevékenykedik a piacon. A fentiekén túl a magyarországi piacon biztosítói fióktelepek is tevékenykednek, esetükben kizárólag fogyasztóvédelmi szempontból rendelkezik hatáskörrel az MNB. Méreténél fogva, illetve tevékenysége miatt az S2 hatálya alól kiesik 1 biztosító részvénytársaság és a 3 kis biztosítóegyesület. Az S2 hatálya alá tartozó 23 intézmény közül a biztosítási ágak szerint megkülönböztethető 4 élet-, 10 nem-élet- és 9 kompozit biztosító.

Jelentős díjnövekedés: 2024-ben az előző évhez képest 12%-os növekedést elérve a szektorszintű díjbevétele 1695 milliárd forint volt, amelynek a nem-élet üzletág a 63%-át, az élet ág pedig 37%-át tette ki. A külföldön székhellyel rendelkező biztosítók magyarországi fióktelepeit is figyelembe véve a biztosítási szektor díjbevétele 1843 Mrd Ft. A teljes díjbevételeen belül a fióktelepek részaránya (2024-ben 8,0%) az előző évhez képest 0,4%-ponttal csökkent.

Enyhén emelkedő szerződésszám: a kezelt szerződések száma 15 millió fölé került, bár a díjbevételek növekedésétől ismét érdemben elmaradt a szerződések számának növekedése (+1,5%). Az életbiztosítások száma 2,3 millió darab (+1,1%), míg a nem-életbiztosításoké 12,9 millió darab (+1,9%).

Jelentős S2 tartaléknövekedés: S2 szerinti biztosítástechnikai tartaléka szektorszinten 2807 milliárd Ft volt, éves szinten 13 százalékos növekedést mutatva. E tartalék jelentős részét (85 százalék) az élet ági tartalékok teszik ki 2385 milliárd Ft értékkel, amely 259 milliárd Ft-tal meghaladja az előző év azonos időszakának értékét (+12,7 százalék). A nem-élet ági tartalékok értéke 422 milliárd Ft-ra nőtt (+14,8 százalék).

Stabil tőke: szektor tőkefeltöltöttsége 196 százalék, amely 1 százalékponttal magasabb, mint a 2023. év végi tőkeszint.

Ismét 10 százalék feletti szektorszintű ROE: A biztosítók jövedelmezősége 2024-ben az előző évi jelentős visszaesés után ismét nőtt, de még messze elmarad a pótlódó előtti szintektől, biztosítók Szolvencia 2 tőkearányos nyeresége (S2 ROE) 5,4 százalék, míg nemzeti számviteli ROE 11,1 százalék volt.

2.1. táblázat**A biztosítási szektor legfontosabb adatai**

	2023	2024		
	Összesen	Intézménytípusonként		Összesen
Intézmények száma (db)*	26	Összes S2-es biztosító	23 🟢	26 –
		Élet	4 –	
		Nem-élet	10 🟢	
		Kompozit	9 –	
		Kis biztosító-egyesület	3 🔴	
	Összesen	Élet ág	Nem-élet ág	Összesen
Díjbevétel (Mrd Ft) (fiókteleppel együtt)	1 508,5 (1 646,9)	632,8 🟢 (682,0)	1062,2 🟢 (1 161,3)	1 695,0 🟢 (1 843,3)
Szerződésszám (ezer db) (1 főre eső szerződésszám, db) **	14 977 (1,56)	2 300 🟢	12 939 🟢	15 200 🟢 (1,59)
Biztosítástechnikai tartalék S2 (Mrd Ft)	2 483,4	2 385 🟢	422 🟢	2 806,6 🟢
Mérlegfőösszeg (Mrd Ft)	3 729,0			4 189,4 🟢
Rendelkezésre álló szavatoló tőke (Mrd Ft)	769,0			880,2 🟢
Tőkefeltöltöttség (%)	195			196 🟢
Adózott eredmény (Mrd Ft)	22,0			47,8 🟢
Tőkearányos eredmény (ROE)	5,4%			11,1% 🟢
Szavatolótőke-arányos eredmény (S2-ROE) ***	2,9%			5,4% 🟢

Megjegyzések:

* Az intézmények száma nem tartalmaz egy darab az S2 hatályán kívül eső, felügyelt részvénytársaságot.

** Az 1 főre eső biztosítási szerződések mutató esetén a KSH honlapján elérhető teljes népességszámmal kalkuláltunk.

*** S2-ROE mutató az adózott eredményt hasonlítja össze a Szolvencia II szerinti rendelkezésre álló tőkével.

Forrás: MNB.

2.2. táblázat**Kis biztosítóegyesületek legfontosabb adatai**

	Kis biztosítóegyesületek		
	2022	2023	2024 *
Intézmények száma (db)	10	4 🔴	3 🔴
Díjbevétel (M Ft)	763	25 🔴	-
Szerződésszám – az 1 évnél rövidebbek is (db)	1 798	29 🔴	-

Megjegyzés: * A kis biztosítóegyesületek 2024-es éves adatszolgáltatása még nem áll rendelkezésre.

Forrás: MNB.

2.1. keretes írás**Szolvencia 2 review, arányosság**

A 2016. január 1-je óta hatályban lévő Szolvencia 2 irányelvet – az EIOPA előkészítésével – felülvizsgálta az Európai Bizottság, a tervezetet beterjesztette a jogalkotók (Európai Parlament, Tanács) elé. A felülvizsgált Szolvencia 2 irányelv 2025. január 8-án került kihirdetésre, a szabályokat 2027. január 29-ig kell a tagállamoknak átültetniük, és 2027. január 30-ától kell alkalmazni azokat.

A módosítások következtében számos részletszabályt és felügyeleti ajánlást is módosítani szükséges, az újdonságok esetében pedig (például arányossági intézkedések) új részletszabályok kialakítása vált szükségessé. Ezen részletszabályok kialakítására felhatalmazást kapott az Európai Bizottság, amelyet a jelenleg hatályos részletsza-

bályokat tartalmazó, 2015/35 (EU) számú felhatalmazáson alapuló rendeletének módosításával, vagy új jogszabály kiadásával teheti meg.

Fontos módosítás a nagyságrendi hatály megemlése, a bruttó díjbevételt 15 millió euróra, a bruttó biztosítástechnikai tartalékokat 50 millió euróra növelték (csoport esetében is alkalmazandó a bruttó biztosítástechnikai tartalékokra vonatkozó megemelt szint). A módosításnak lett egy nem várt hatása is, ugyanis a 2022-ben elfogadott (és 2025. január 17-től alkalmazandó) pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról szóló rendelet (DORA rendelet) a jelenleg hatályos mére szabályok alapján alkalmazandó, ezért azokra a biztosítókra is alkalmazandó, amelyeket 2027-től nem lehet kötelezni a Szolvencia 2 szabályok alkalmazására, így pedig majd a DORA rendelet alkalmazására sem. Változott a kockázati ráhagyás számítása, és csökkent a tőke költség is. A standard formula esetében módosult a kamatláb-kockázati almodul számítása, amely figyelembe veszi az extrém alacsony vagy negatív hozamkörnyezet hatásait is (az új szabályok 5 év alatt, lépcsőzetesen kerülnek bevezetésre). A részvénykockázati sokkok esetében kiszélesíti szimmetrikus kiigazítás folyosóját 10-ről 13%-ra, és átalakításra kerültek a hosszútávú részvénybefektetések szabályai is annak érdekében, hogy a biztosítók könnyebben tudják alkalmazni a kedvezményes kockázati sokkot. A hosszútávú garanciák (Long-term guarantees – LTG) esetében bevezet egy új módszertant a kockázatmentes hozamgörbe extrapolált részének számítására, valamint számos módosítást a volatilitási kiigazítás esetében is (így például megemeli a használhatóságának a mértékét).

A kis és nem komplex biztosítók esetében bevezetésre kerül számos olyan arányossági intézkedés, amelyek célja az adminisztrációs teher csökkentése. Egyes biztosítók automatikusan alkalmazhatják az intézkedéseket, a biztosítók egy másik része pedig felügyeleti jóváhagyáshoz kötötten.

Erősíti a felügyeleti együttműködést a jelentős határon átnyúló tevékenység esetén, amennyiben a fogadó tagállamban végzett tevékenységből származó éves bruttó díjelőírás meghaladja a 15 millió eurót. A fogadó tagállami felügyelet kérésére a székhely szerinti felügyelet információt nyújtana többek között az érintett biztosító szavatoló tőke-szükséglete fedezésére figyelembe vehető szavatoló tőke összegéről. A tervezet előírja a biztosítók számára, hogy haladéktalanul tájékoztassák a székhelyük szerinti felügyeleti hatóságot, amennyiben az üzleti tevékenységükben olyan változás következik be, amely lényeges hatással van a kockázati profiljukra vagy lényegesen befolyásolja a biztosítási tevékenységüket egy vagy több fogadó államban, és erről is tájékoztatást kapna a fogadó tagállam felügyeleti hatósága.

Emellett számos módosítás, illetve új szabály került bevezetésre, így például a makroprudenciális eszközök alkalmazása, az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok, a kiberkockázatok kezelése, de erősíteni kell a menedzsmentek diverzitását, és lazított az éves adatszolgáltatási és jelentési határidőkön is.

Újdonság még, hogy az EIOPA jelentést készít a kompozit biztosítók alapításának tilalmáról, amelyben értékeli, hogy az élet és nem-élet üzletág intézményi szétválasztása továbbra is indokolt-e, valamint milyen hatásai lehetnek a tilalom fenntartásának vagy feloldásának. Az EIOPA e körben értékeli a tilalom fenntartásának és a tilalom feloldásának hatásait, kiemelt figyelemmel a szerződők védelmére, az élet- és nem-élet tevékenységek közötti esetleges kereszttámogatásra, a piaci hatékonyságra és a versenyképességre is. Az értékelés során az EIOPA figyelembe veszi a kompozit biztosítókkal kapcsolatos felügyeleti tapasztalatokat. A jelentést 2028. január 31-ig kell benyújtani a Bizottságnak.

2.1.2. Továbbra sem került felzárkózó pályára a piac

Az MNB 2018 februárjában publikálta a Biztosítási szektor 10 éves jövőképe 7 pontban című kiadványt (továbbiakban BSZJ). A kiadvány pontjai az érett piacokhoz történő felzárkózáshoz szükséges trendeket és elvárásaként megfogalmazott célokat tartalmazzák, amelyek szektorszerű stratégiai tervként, iránymutatásként is szolgálhatnak a piaci szereplők számára. Az előző évekhez hasonlóan e kiadványban is szerepel a BSZJ célszámainak alakulása a 10 évre kijelölt célértékek, illetve a kivetített pályák szerint értékelve azokat (mindezeket az alábbi táblázat foglalja össze).¹

¹ A makrogazdasági tényszámok alakulását figyelembe véve végeztük el a visszaméréseket.

2.3. táblázat

A biztosítási szektor célértékei és a tényadatok

Elérendő cél	Célváltozó	2016	2024 célérték/ Optimális érték	2024 tény
1. Széleskörű öngondoskodás Több megtakarítás, nagyobb biztonság	Életbiztosítás és ÖNYP szerződések/ gazdaságilag aktívak	54% 2,46 millió db	74% 3,4 millió db	48% 2,34 millió db
	Tartalékok aránya a GDP-hez (élet bizttech. + ÖNYP fedezeti)	8,7% 3 054 Mrd Ft	9,6% 5 542 Mrd Ft	6,2% 5 026 Mrd Ft
2. Felzárkózó piacméret Vissza a régió élmezőnyébe	Penetráció (díjbevétel/GDP)	2,5% 889 Mrd Ft	2,9% 1 647 Mrd Ft	2,1% 1 695 Mrd
3. Versengő piac Erősödő verseny	TOP 5 részesedése	60% HHI 8,9%	55% HHI 8,6%	63% HHI 9,9%
4. Hatékony értékesítés Minden második értékesítés innovatív csatornában	Innovatív csatornák aránya	37%	50% fölött	43,6% (2023)
5. Mérethatékony intézmények Költséghatékonyabban működő intézmények csökkenő marzsok mellett	UL szerződések TKM értékei	0,53 - 9,97%	0,5-5,75% tartósan	1,78% - 5,69%
	Nem-élet ági kombinált mutató (adó nélkül számolva)	81%	85-90% tartósan	87,5%
	Költséghányad (adó nélkül számolva)	30%	20-30% tartósan	33,3%
6. Tisztességes és versenyképes jövedelmezőség Bizalom és stabilitás hosszú távon	ROE	ROE 20% S2 ROE 11%	ROE: 10-15% tartósan	ROE 11,1%
				S2 ROE 5,4%
7. Tőkeerős biztosítók Biztonságos és pruden működés	Tőkefeltöltöttség	215%	>150% tartósan	196%

Megjegyzés: A csillaggal jelölt értékeket a kiadványban kivetített trendekhez mérten értékeltük.

Forrás: MNB.

Az életbiztosítási és önkéntes nyugdíjpénztári szerződések lefedettsége a felzárkózás helyett évek óta stagnáló, 2024-ben 0,9 százalékponttal nőtt (46,7%-ra): a szerződések száma 0,8%-kal nőtt, míg a gazdaságilag aktívak száma 0,5%-kal csökkent az év folyamán. Ezzel a mutató a BSZJ-ben előrevetített felzárkózási pályától tovább távolodott, mivel a potenciális öngondoskodók megszólítása továbbra sem sikeres, amely mellett a 2022 előtti évekhez képest még mindig magas rövid távú hozamok továbbra sem támogatták a hosszú távú megtakarítási lefedettség emelkedését.

Az öngondoskodási tartalékok GDP-hez mért aránya évek óta tartó csökkenés után jelentősen növekedni tudott (5,8%-ról 6,2%-ra). Azután, hogy a nominális GDP növekedése tartósan magasabb volt a korábbi előrejelzéseknél, 2024-ben a tartalékok nominális értéke 15,0%-os (654 milliárd Ft) emelkedése meghaladta a GDP-ét. Bár a tendenciát ismét a mögöttes eszközök árfolyamemelkedése határozta meg, emellett a cashflow is évek óta pozitív mind a pénztárak, mind az életbiztosítások esetében. A vagyon a BSZJ-ben bemutatott három pálya közül az inflációkövető és a tapasztalati pálya eredetileg lefektetett értékeit haladta meg, a nemzetközi trendet nem érte el.

A biztosítói díjbevétel penetráció a korábbi évek csökkenése után enyhén növekedett, 2,1 százalékra. A trend a tartalékoknál leírtakhoz hasonlóan alakult: a penetrációs tendenciát az előző években a GDP magas folyó áras növekedése határozta meg, ugyanakkor 2024-ben a díjak növekedése meghaladta a nominális GDP-ét. Az 1695 Mrd forintos díjbevétel mindhárom eredetileg kivetített növekedési pálya nominális értékét meghaladta.

Az 5 legnagyobb piaci (TOP5) szereplő részesedése – 0,3 százalékpontos csökkenést követően – 2024-ben már 8 százalékponttal haladta meg a kivetített pályát. A Herfindahl-Hirschman index (HHI) is 0,1 százalékponttal csökkent, ezzel távolabb kerülve a folyamatos csökkenést mutató kivetített pályától.

A biztosítók értékesítési csatornáinak összetételében 44% volt az innovatív csatornák² aránya 2023-ban. A 2022-es 41% értékhez képest a direkt és az online értékesítés térnyerése szembetűnő. A szektor ugyanakkor továbbra is távol van a BSZJ-ben kivetített 50% feletti céltől. A kedvező változás mellett továbbra sem tűnnek elégségesnek az ösztönzők, amelyek segítik ezen csatornák aktívabb használatát.

² Innovatív csatornák: bankbiztosítás, direkt értékesítés, online közvetítés.

Az MNB ajánlás által érintett **unit-linked szerződések³ TKM értékei 2024-ben megfeleltek a limithatároknak.** A legalacsonyabb TKM 2023-as szinten maradt.

A nem-életbiztosítások szektorszintű kombinált mutató 88 százalékos értéke az optimális sávban.

A biztosítói költséghányad 33,3% volt 2024-ben, így a szektor továbbra is a kijelölt 20–30% közötti célsáv felett. A mutató második éve 33% feletti, ami az életbiztosítási díjbevétel 2023-as visszaesését tükrözi, 2024-ben a költségek már a díjakhoz hasonló mértékben emelkedtek. A költséghányad biztosítói ágak szerint továbbra is egyenlőtlenül oszlik meg. Miközben az élet ágot 24,7%, addig a nem-élet ágot 38,7% költséghányad jellemezte.

A biztosítói szektor nemzeti számvitel szerinti ROE értéke ismét nőtt, de még messze elmarad a pótdadó előtti szintektől: 11,1 százalék volt, ami 5,6 százalékponttal magasabb az előző év azonos időszaki értékénél. A Szolvencia 2 tőkearányos nyeresége (S2 ROE) 5,4 százalék.

A szektor tőkefeltöltöttsége magasan célérték felett: 196 százalék, amely 1 százalékponttal magasabb, mint a 2023. év végi tőkeszint. Az intézmények tőkehelyzetének tartósan magas szintje megalapozza a szektor biztonságos és prudens működését.

2.1.3. 1840 milliárdos piac, alacsony penetráció

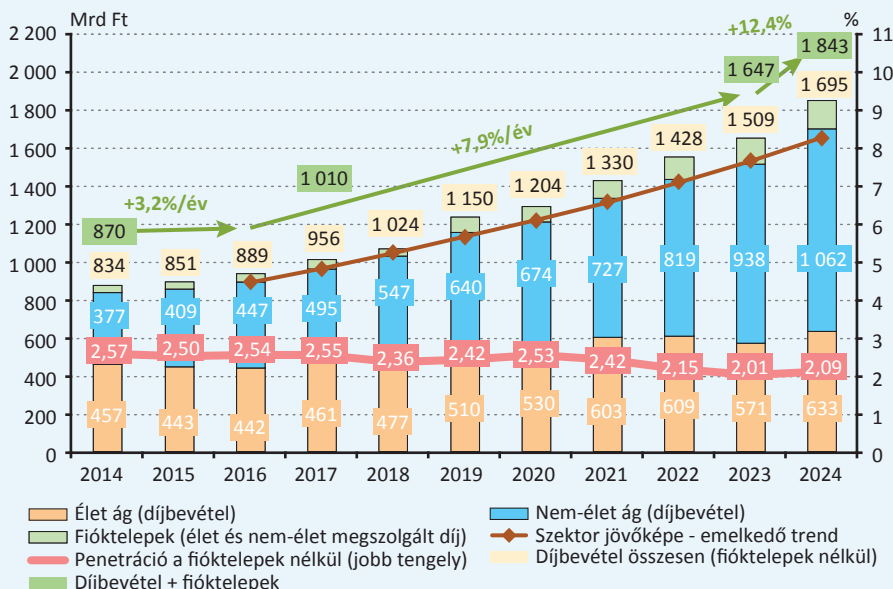
A biztosítók teljes díjbevétele 2024-ben összesen 1695 milliárd Ft volt, mely 12,4 százalékos növekedést jelent az előző évhez képest. A díjbevétel élet ágon 633 milliárd Ft, nem-élet ágon pedig 1062 milliárd Ft volt. Az élet ág a rendszeres díjas életbiztosítások 11,0 százalékos, míg az egyszeri és eseti díjak 10,6 százalékos növekedésének eredményeként összességében 10,9 százalékkal nőtt.

A nem-élet ág 13,2 százalékkal növekedett, ehhez a lakossági vagyoni biztosítások díjbevétele 14,5 százalékkal, a kgfb 13,1 százalékos növekménnyel járult hozzá. Az utasbiztosítások díjbevétele 14,3 százalékkal emelkedett.

A fióktelepekkel együtt számított díjbevétel szintén dinamikusán nőtt, 1843 milliárd forintra.

2.1. ábra

A bruttó díjbevétel és a penetráció alakulása a biztosítási szektorban

Megjegyzés: Az élet és nem-élet ág esetében a bruttó díjbevétel, míg a fióktelepeknél a bruttó megszolgált díj látható. A bruttó díjbevétel szektorszintű összesen értéke, mely az ábrán citromsárga téglalapban van feltüntetve, nem tartalmazza a fióktelepek bruttó díjbevételeinek értékét.

Forrás: KSH, MNB.

³ Tartamos szerződések közül a 10, 15 és 20 évesek, illetve az élethosszig tartók közül a 15 és 20 évesek.

2.4 táblázat
Biztosítási piaci szegmensek díjbevétel növekedései 2024-ben

Biztosítási piac (fiókokkal)	11,9%
Nem-élet	13,2%
Élet	10,9%
rendszeres	11,0%
egyszeri és eseti	10,6%
Fiókok	7,2%

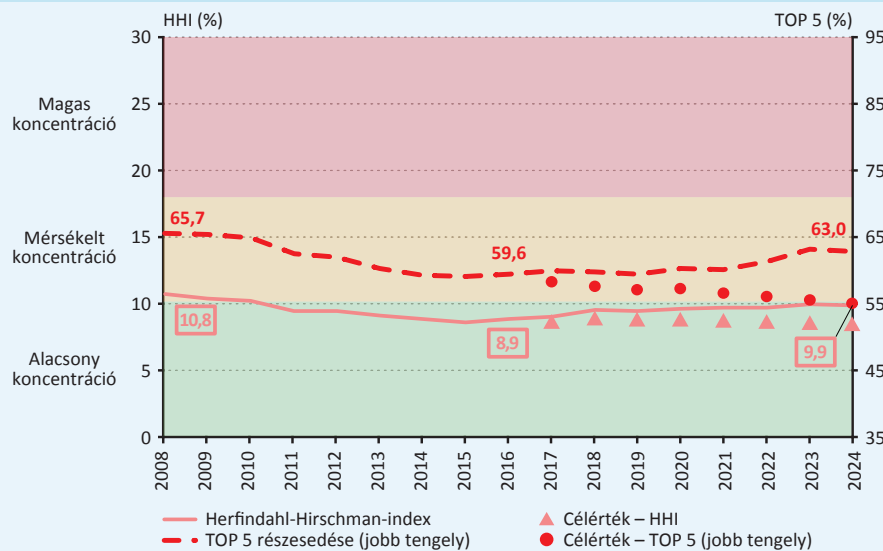
Forrás: MNB.

2.1.4. Enyhén emelkedő, de alacsony koncentrációs sávban a biztosítói koncentráció

Az 5 legnagyobb piaci szereplő (TOP 5) részesedése 63,0%, 2024-ben 0,3 százalékponttal csökkent, a HHI értéke pedig a 2023-as 10,0%-ról 9,9%-ra. A TOP5 biztosítók köre nem változott, közülük viszont kettő helyet cserélt. Mindkét koncentrációs mutató továbbra is érdemben felülmúlta a BSZJ-ben kivetített (csökkenő) koncentrációs pályákat, és a 2024. évi enyhe csökkenések ellenére is tovább távolodtak a célértékektől.

2.2. ábra

Az 5 legnagyobb biztosító (TOP5) részesedése és a teljes szektor Herfindahl-Hirschman-indexe (HHI) bruttó díjbevétel alapján

Megjegyzés: A háttér színezete a HHI szerinti koncentráció erősségét szemlélteti.

Forrás: MNB.

2.1.5. 2024-ben a nem-élet ág koncentrációs mutatói csökkentek, az élet ági top 5 nőtt, de kedvező

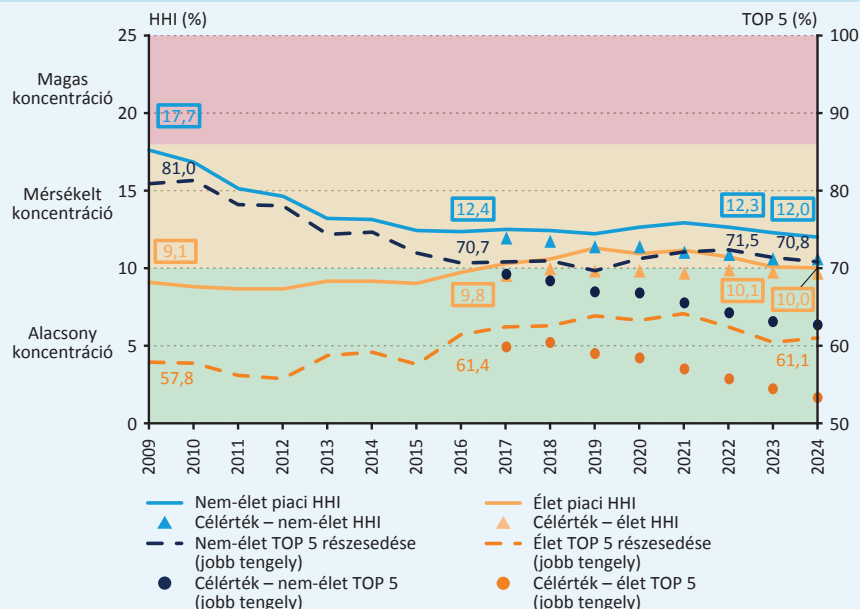
2024-ben az előző évhez képest a nem-élet ágon az 5 legnagyobb biztosító piaci súlya 0,6 százalékponttal-, míg a HHI 0,3 százalékponttal csökkenő koncentrációt mutat. A TOP 5 intézményi kör nem változott, a változás a kisebb intézmények piacnyerésének köszönhető.

Élet ágon az 5 legnagyobb intézmény részesedése 0,6 százalékponttal nőtt, viszont a HHI értéke 0,1 százalékponttal csökkent. A top 5 biztosító köre és sorrendje nem változott, az egyébként viszonylag koncentrált egyszeri/eseti díjas piacon a top 5 részesedése csökkent, a rendszeres piacon viszont enyhén nőtt.

Az egyes ágak koncentrációs mutatói a BSZJ-ben előrevetített (csökkenő) élet- és nem-élet ági pályáknál magasabban alakultak. A jövőkép a verseny folyamatos erősödésével számolt, ez nem következett be.

2.3. ábra

Az 5 legnagyobb biztosító részesedése (TOP 5) és a teljes szektor Herfindahl-Hirschman-indexe (HHI) bruttó díjbevétel alapján áganként

Megjegyzés: A háttér színezete a HHI szerinti koncentráció erősségét szemlélteti.

Forrás: MNB.

2.2. keretes írás

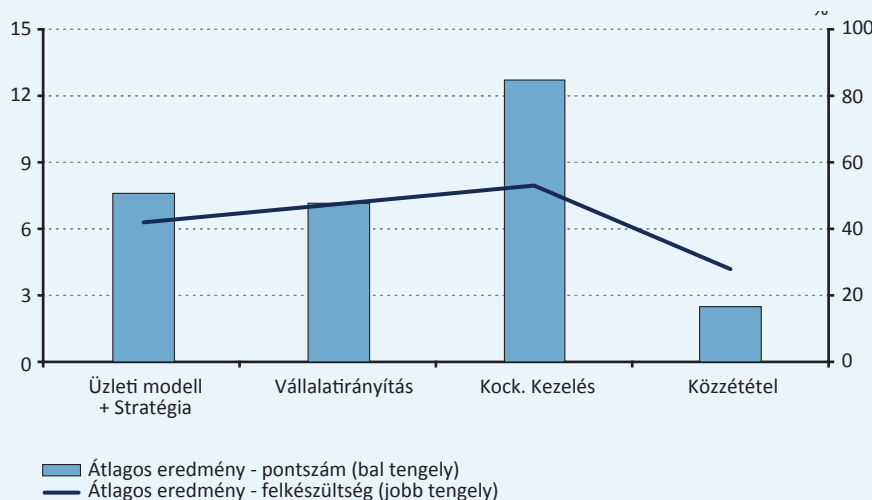
Biztosítói zöld ajánlás visszamérése

A 2023 decemberében kiadott zöld biztosítói ajánlás (Ajánlás) 2025-ös hatálybalépése előtt az MNB annak érdekében, hogy felmérje a hazai biztosítószerkezet felkészültségét és ellenállóképességét a klímaváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal szemben, egy hiányelemzést végzett el az érintett intézmények bevonásával.

A tapasztalatok szerint az üzleti stratégiába a fenntarthatóság a releváns kockázatok hatékony azonosítását követően építhető be. A klímaváltozáshoz köthető kockázatok azonosítása jellemzően folyamatban van, vagy már meg is valósult a hazai biztosítóknál. A nemzetközi csoportokhoz tartozó intézmények esetében kiemelt szerepe van a csoportszintű stratégia által kijelölt irányok betartásának, így a fenntarthatóságra vonatkozó stratégiai kérdésekben is ez az irányadó. A nagy nemzetközi csoportok jellemzően a csoport szintjén határoznak meg egy fenntarthatósági stratégiát, amit a leányvállalatoknak kell adaptálniuk.

A felmérés rámutatott, hogy a vállalatirányítási rendszerüket hatékonyan zöldítő biztosítók képesek a fenntarthatósági vonatkozású feladatok és felelősségi körök világos meghatározására, illetve a vezető testületek rendszeres és megfelelő informálására a fenntarthatósággal kapcsolatos és környezeti kockázatokról. A legtöbb hazai biztosító gondoskodott a fenntarthatósággal kapcsolatos feladatok koordinálásért felelős terület felállításáról vagy kisebb intézmények esetén a felelős vezető kijelöléséről.

2.4. ábra
Klímaváltozással kapcsolatos és környezeti kockázatokkal szembeni hiányelemzés átlagos pontszámai
témakörönként csoportosítva

Forrás: MNB.

A stratégiahoz hasonló módon, a kockázatok felmérésére és számszerűsítésére az anyavállalatok által kidolgozott módszertanok használata dominál. Ennek köszönhetően a legtöbb biztosító már el is kezdte ezen módszertanok alkalmazását. Jellemző gyakorlat, hogy a biztosítók az ORSA jelentésben egy saját szekciót szentelnek a fenntarthatósági kockázatok bemutatásának mind kvantitatív, mind pedig kvalitatív szempontból. A legtöbb intézmény a befektetéseinek átvizsgálásával igyekszik felmérni és számszerűsíteni az esetlegesen felmerülő átállási kockázatait.

Az Ajánlás elvárásai közül a közzétételek témakörében a legnagyobb a szektor lemaradása. Több kérdés esetében is felmerült a leányvállalati státusz, illetve az ebből eredeztethető beszámolási kötelezettségek hiánya, ami a hazai biztosítószektor jelentős részére fennáll. Ezekben az esetekben az intézmények a csoport konszolidált jelentésére hagyatkoznak. Azonban ezekben a jelentésekben nem jellemző, hogy a csoport érdekeltségébe tartozó egyes országokról külön-külön is publikáljanak adatokat. Ezek a hiányosságok kiküszöbölhetők a helyi leányvállalatra vonatkozó fenntarthatósági információk (akár kevésbé formális módon történő) megosztásával, például egy dedikált webes felületen vagy kiadványban.

Az elemzés pozitív tanulsága, hogy a hazai biztosítók számára a fenntarthatóság jellemzően nem ismeretlen téma és/vagy az Ajánlás, vagy az anyavállalat várakozásai nyomán már folyamatban van a felkészülés. Azonban az eredmények arra is rávilágítanak, hogy további lépések megtétele is szükséges a megfelelő felkészültségi szint eléréséhez. 2025-től az MNB az átfogó vizsgálatok keretében ellenőrzi az Ajánlásnak történő megfelelést, illetve várhatóan 2025 őszén a jegybank ismét az egész szektorra kiterjedő felmérést fog végezni.

2.1.6. Jelentős vagyonnövekedés, a befektetések 76 százaléka hazai

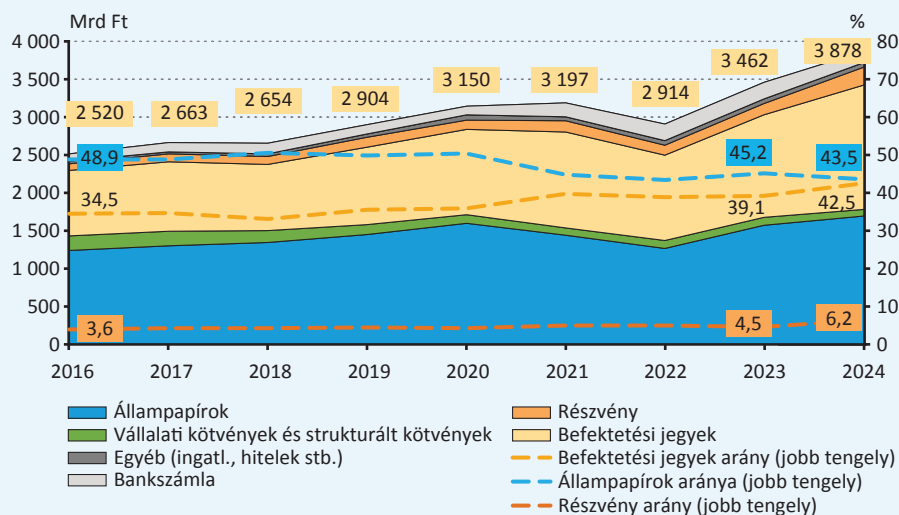
A hazai biztosítók összes befektetett eszközeinek értékében a 2023. évi 18,9 százalékos növekedést követően 2024-ben is jelentős, 12 százalékos növekedés történt.

Az összes eszköz értéke 3 878 milliárd Ft, melynek 53,7 százaléka befektetési egységekhez kötött életbiztosítási tartalékok fedezetét képezi, míg a fennmaradó részt hagyományos életbiztosítások és a nem-életbiztosítások mögötti instrumentumok, valamint az intézmények saját eszközei alkották. A biztosítók teljes eszközállományának 47,4 százalékát alacsonyabb kockázatú, konzervatív eszközök (állampapír, bankszámla) tették ki. Ez az arány 4 százalékponttal alacsonyabb a 2023. évi értékhez képest. A fennmaradó eszközrészt többségében befektetési jegyek, részvények és vállalati kötvények (strukturált

kötvények is) alkották, közülük a befektetési jegyek a legfontosabbak, mivel 2024 végén a teljes eszközállomány 42,5%-át jelentették.

A közvetett befektetések kibontása utáni arányokat tekintve látható, hogy a befektetések 76 százalékát hazai eszközök alkotják. A tortadiagram a teljes portfólió adatait mutatja a befektetési alapok átvilágítása után.

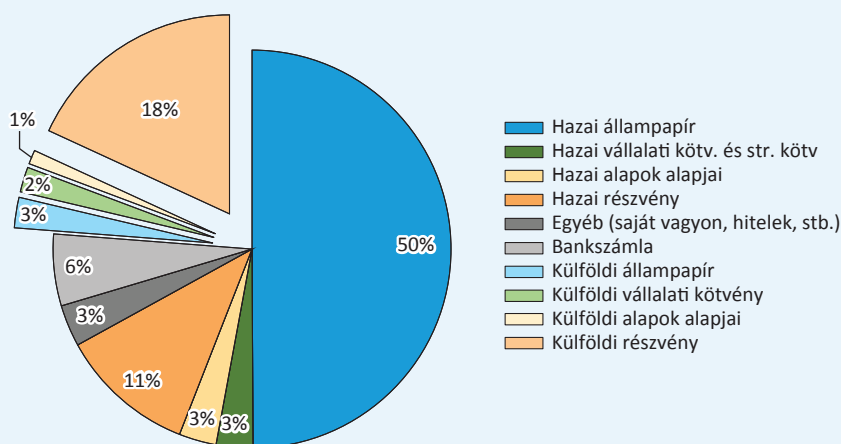
2.5. ábra
A hazai biztosítók eszközösszetételének alakulása

Megjegyzés: S2 adatok alapján, amelyek 2016-tól állnak rendelkezésre.

Forrás: MNB.

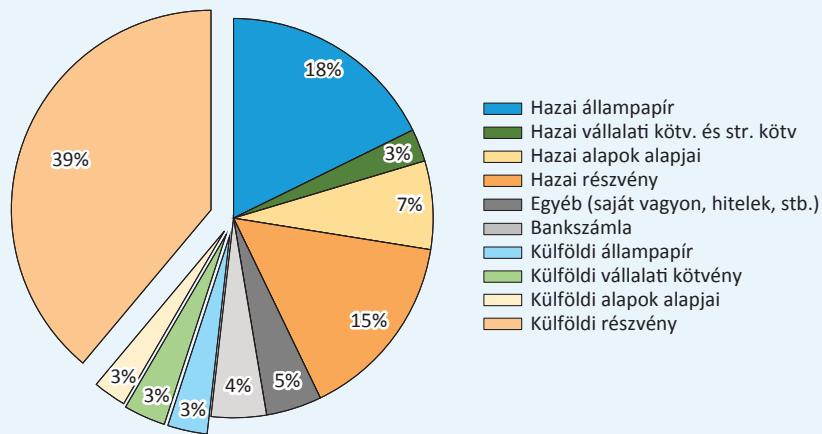
2.6. ábra
A hazai biztosítók befektetéseinek eszközcsoportok szerinti megoszlása a befektetési jegyek kibontásával 2024 végén

Forrás: MNB.

A befektetési jegyek mögötti eszközök közel fele külföldi eszköz, ezek közül pedig a külföldi részvények a legjelentősebbek.

2.7. ábra
Biztosítói befektetési alapok összetétele

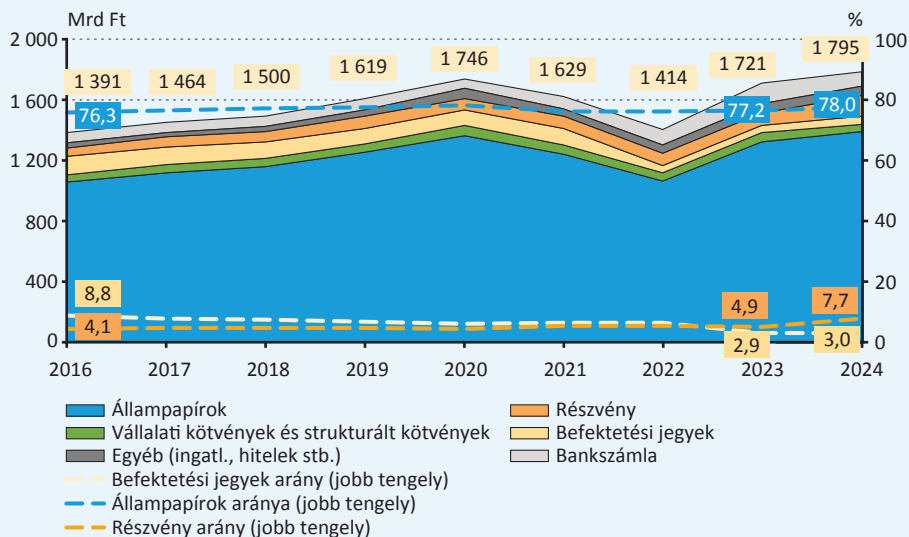

Forrás: MNB.

2.1.7. Továbbra is jelentős az állampapírok aránya a nem UL tartalékokon belül

A nem unit-linked tartalékok mögötti befektetések esetében a részvények felé történt átcsoportosítás. Ezen eszközök részaránya 7,7 százalékgig emelkedett, az előző évi 4,9 százalékról. Az átcsoportosítás a bankszámla-állományból történt, ahol az előző év végi 8 százalékos részarány 5,3 százalékra csökkent. Az állampapírok részaránya továbbra is kimagasló, 78 százalék volt, ami európai összehasonlításban is kiemelkedő részarány.

2.8. ábra
A nem unit-linked tartalékok mögötti eszközök összetételének alakulása

Megjegyzés: S2 adatok alapján, amelyek 2016-tól állnak rendelkezésre.

Forrás: MNB.

2.3. keretes írás

Protection gap, biztosítási védelmi rés

Az idén januárban pusztító Los Angeles-i tűzvész gazdasági kára dollármilliárdokat emésztett fel. A térségben a tűz léte önmagában nem mondható meglepőnek, azonban a klímaváltozás hatására megnövekvő kockázatok miatt a biztosítók 2020-tól fokozatosan kivonultak a térségből. A gazdasági kár becsült mértéke meghaladja az 50 milliárd dollárt, amelyből csupán 40%, vagyis 20 milliárd dollár volt biztosított⁴.

A 2025. januári Los Angeles-i tűzvész katasztrófa rávilágított arra, hogy biztosítási védelmi rés (insurance protection gap) alakulhat ki a biztosítási piacon, amely alatt a bekövetkezett gazdasági károk összege és a biztosított károk közötti különbséget értjük. A biztosítási védelmi rés jelentős része a természeti katasztrófákhoz köthető és megmutatja, hogy a társadalmak és a gazdaságok mennyire ellenállóak a katasztrófákkal szemben. A magas biztosítási védelmi rés (a biztosítás hiánya miatt) csökkenti a gazdaságok pénzügyi képességét a természeti katasztrófákból való talpra állásra. A klímaváltozás miatti szélsőségek és kockázatok növekedésével a biztosítási védelmi rés várhatóan tovább nő.

A biztosítási védelmi rések okai lehetnek az alábbiak: a védelmi rés biztosítással nem fedezhető, biztosítással fedezhető, de a biztosító nem kívánja fedezni a kockázatot vagy kínál kockázatot, de túl magas díjon, illetve az ügyfelek nem ismerik fel a kockázatot termékismeret hiánya miatt. A biztosítási védelmi rések közül nem mindegyik kezelhető biztosítások vagy viszontbiztosítások útján. Az S2 szerint a biztosítóknak tőkével kell fedezniük (SCR) a 0,5%-os valószínűséggel bekövetkező, szélsőséges eseményeket.

Az ECB és az EIOPA közös együttműködése révén egy lehetséges EU-szintű megoldást javasol⁵ az európai természeti katasztrófák elleni biztosítási védelem terén tapasztalható növekvő szakadék kezelésére, amely két pillérből áll. Az első pillér egy önkéntes tagállami részvételen alapuló, EU-szintű viszontbiztosítási keretrendszer felállítása, míg a második pillér egy minden EU-tagállam számára kötelezően és kockázat alapon finanszírozott EU alap létrehozása lenne.

2022-ben az EIOPA közzétett egy dashboard-ot, amely 30 európai ország adatait elemzi. A dashboard fő célja a biztosítási védelmi résekhez kapcsolódó kockázatok mérése és nyomon követése. A 2024. novemberben publikált értékelés alapján Magyarország természeti katasztrófáknak (vihar, árvíz, erdőtűz és a földrengés) való kitettsége jelenleg alacsony⁶, ugyanakkor mivel ezek növekvő gyakorisága és mértéke hazánkat is érinti, fontos a kockázatok változását folyamatosan figyelemmel kísérni.

Az EIOPA kapcsolódó feladatai közé tartozik a nem-életbiztosítási katasztrófakockázat szavatolótőkeszükséglet-számításának rendszeres felülvizsgálata, a paraméterek újrakalibrálása a Standard Formulában, a jelenlegi 5 természeti katasztrófa kockázat (szélvihar, földrengés, árvíz, jégeső, földcsuszamlás- és talajsüllyedés) további kockázatokkal (pl. erdőtűz, aszály) való kiegészítésének mérlegelése a jövőbeni felülvizsgálatok során⁷. Emellett ennek elősegítéséhez folyamatban van egy klímaváltozással, természeti katasztrófákkal kapcsolatos megbízható adatbázis kialakítása.

A klímaváltozással összefüggő katasztrófakockázatok közül Magyarországon az árvíz kockázat, az aszály és a vihar előfordulása a leggyakoribb, amely kockázatokra a biztosítási piac egyes szereplői által kínált vagyonbiztosítások, illetve mezőgazdasági biztosítások fedezetet nyújtanak. A 2022-es évi, kiemelkedő veszteségeket okozó aszálykároktól eltekintve, a hazai természeti károk kezelhetőek voltak az elmúlt években.

⁴ <https://www.economist.com/finance-and-economics/2025/01/10/the-los-angeles-fire-will-be-extraordinarily-expensive>

⁵ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecb.climateinsuranceprotectiongap_EIOPA202412~6403e0de2b.en.pdf

⁶ [Dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes – EIOPA](#)

⁷ [Opinion on the 2023/2024 Reassessment of the Nat Cat Standard Formula – EIOPA](#)

2.2. ÉLET ÁG

2.2.1. Tartaléknövekedés a unit-linked portfóliónál

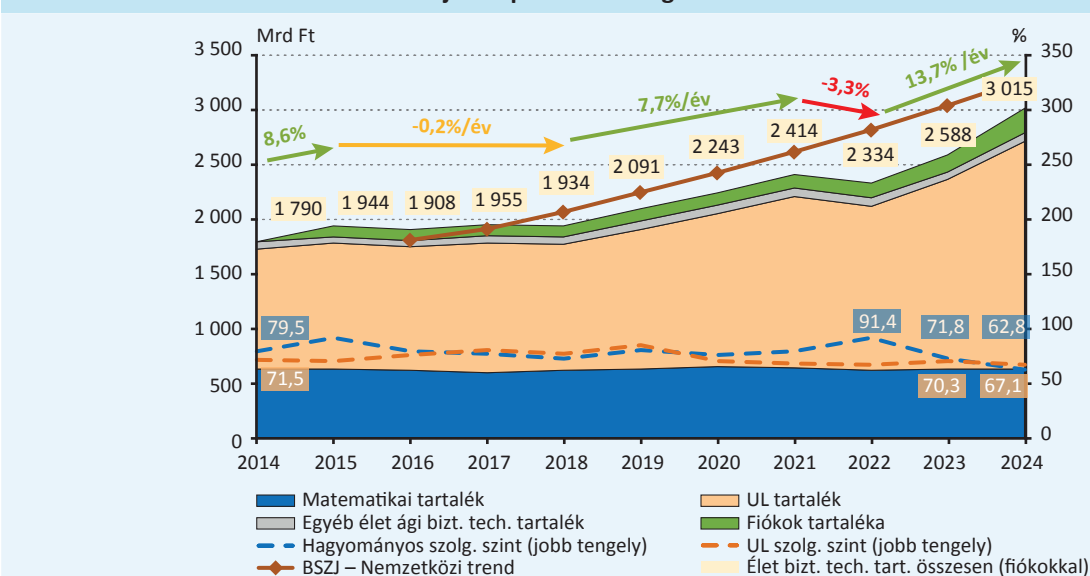
Stabil és egyenletes tartaléknövekedés figyelhető meg az életbiztosításokhoz kapcsolódóan. Az élet ági számviteli biztosítástechnikai tartalékok mértéke 2024 végére 2 788 (fiókteleppel 3 015) milliárd forint, amely 14,6 százalékos (fiókteleppel 16,5 százalékos) növekedést jelent az előző évhez képest. A növekedés tekintetében meghatározó, hogy az élet ági tartalék jelentős részét adó unit-linked termékekhez köthető tartalék 340 milliárd forinttal, 19,6 százalékos mértékben növekedett. A hagyományos életbiztosítások matematikai tartaléka a unit-linked tartalékoktól kisebb mértékben, de a matematikai tartalékok viszonyában a korábbi évekhez képest nagyobb mértékben (8,5 milliárd forinttal, 1,4 százalékos mértékben) növekedett.

Biztosítótársaságok által kínált megtakarítási (befektetési célú) termékek kapcsán két nagy csoportját jelentik a unit-linked és hagyományos termékek. A befizetések és a kiáramlás aránya továbbra is a vagyonfelhalmozódás irányába mutat, mindkét termékszegmens esetén a befizetések meghaladják a kifizetések mértékét, ezzel hozzájárulva a tartaléknövekedés stabilitásához. Az életbiztosítások szolgáltatási szintje, azaz a kifizetések aránya a bruttó díjbevételhez képest csökkent mind a két csoport esetén. Az UL termékeknél ez 67,1 százalék (előző évben 70,3 százalék), a hagyományos portfólió jelentősen csökkent, a szolgáltatási szint 62,8 százalék (előző évben 71,8 százalék).

A tőkepiaci hatások elsősorban a unit-linked termékekkel rendelkező ügyfelek megtakarításainak értékére hatnak kedvező módon. Mivel a biztosítótársaságok a befektetési eszközalapjaik kínálati spektrumában széles lehetőséget fednek le, így igen dinamikus (volatilis) árfolyammozgásra képes eszközalapokat is elérhetővé tehetnek a magasabb kockázatot, de erős befektetési teljesítményt kereső ügyfelek részére. A pozitív hozamkörnyezet tompíthatja a visszavásárlások arányát, de egy kedvezőtlen, alacsony hozamú (esetleg veszteséges) környezetben erősíthetik a visszavásárlások dinamikáját. A pontos tájékoztatás és folyamatos információáramlás a unit-linked típusú biztosításokkal rendelkező ügyfélkör esetén pozitív megtartást eredményezhet, ha döntésekor figyelembe veszi a piac várható korrekcióját, az azonnali veszteségrealizálás helyett. Az MNB havi rendszerességgel nyomon követi a visszavásárlások alakulását.

2024-ben stagnálást mutat a visszavásárlások alakulása az előző év viszonyában – csökkenő mértékű a hagyományos portfólióban, kismértékben növekvő a unit-linked portfólióban.

2.9. ábra
Az életbiztosítási tartalékok és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatási szintek alakulása

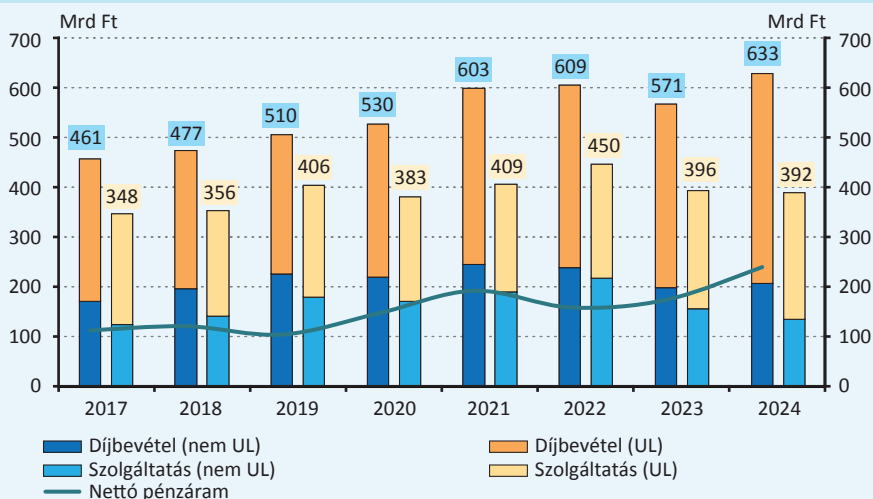

Megjegyzés: A szolgáltatási szint (2015-ig a kárkifizetés) 2016-tól a kárátfordítás bruttó díjhoz viszonyított aránya. A szolgáltatási szint számításánál a fióktelepek díjbevételét nem vettük figyelembe. Az életbiztosítási tartalék összesen értéke, mely az ábrán a sávok fölötti sárga téglalapban van feltüntetve, tartalmazza a fióktelepek tartalékának értékét. Egyéb élet ági biztosítástechnikai tartalék alatt az alábbi tartalékelemek értendők: Meg nem szolgáltat díjak tartaléka, függőkért tartalék, eredménytől függő és független díj-visszatérítési tartalék, káringadozási tartalék, nagy károk tartaléka, törlési tartalék, egyéb biztosítástechnikai tartalékok.

Forrás: MNB.

Az elmúlt időszakban az életbiztosítási díjbevételek minden évben meghaladták a szolgáltatási kifizetések összegét, így az életbiztosítók nettó pénzáram egyenlege folyamatosan pozitív volt. A nettó pénzáram 2019-ig stabil, 100 milliárd Ft-os szinten alakult, majd 2020-2022 között hullámzó és 2023-ban ismét emelkedő 175 milliárd Ft-os szinttel, ami 2024-re tovább emelkedett 241 milliárd Ft-ra. A stagnáló kiáramlás és a növekvő díjbevétel együttesen kedvező egyenleget teremtett 2024-ben, míg a szolgáltatási hányad 65%-os szinten alakult. A díjbevételek összességében meghaladják a szolgáltatási kifizetések értékét, így a nettó pénzáram egyenlege továbbra is stabil szintet mutat.

2.10 ábra
Az életág pénzáramainak alakulása

Forrás: MNB.

2.2.2. Tovább emelkedő rendszeres díjbevétel, az eseti is növekedésbe fordult

Az életbiztosítási ág díjbevétele 2024-ben 632 milliárd forint volt, melynek 75%-a származott rendszeres díjfizetésből, a további díjak pedig egyszeri és eseti befizetésekéből. Az életbiztosítások bruttó díjbevétele 2016 óta növekvő tendencia jellemzi, de a 2023-as év csökkenését követően 2024-re a díjbevétel-növekedés visszatért a korábbi évek szintjére. A díjbevételek alakulására hatást gyakorol a biztosítási pótdó, amely az egyszeri díjas életbiztosítások értékesítését hátrányosan érintette, költség szerkezete kevésbé alkalmas a plusz adóteher termékekbe való beillesztésére. Az elmúlt év tekintetében összességében nagymértékű növekedést (éves bázison 10,9%) tapasztaltunk.

A rendszeres és egyszeri díjakból származó bevételek eltérő mértékben változtak az előző évhez képest, különösen a csökkenő egyszeri díjas szerződések visszaeső értékesítése miatt. A rendszeres díjakból származó díjbevétel továbbra is dinamikusan nő (11%-kal magasabb, mint az előző évben). Az egyszeri és eseti díjak a 2021. évi állapothoz mérten 2022-ben és 2023-ban csökkenést mutattak, 2024-ben viszont már növekedés tapasztalható. Még nem érte el a díjbevétel a 2021. előtti szintet, de a 10,6% éves alapú növekmény jelentős eredménynek számít.

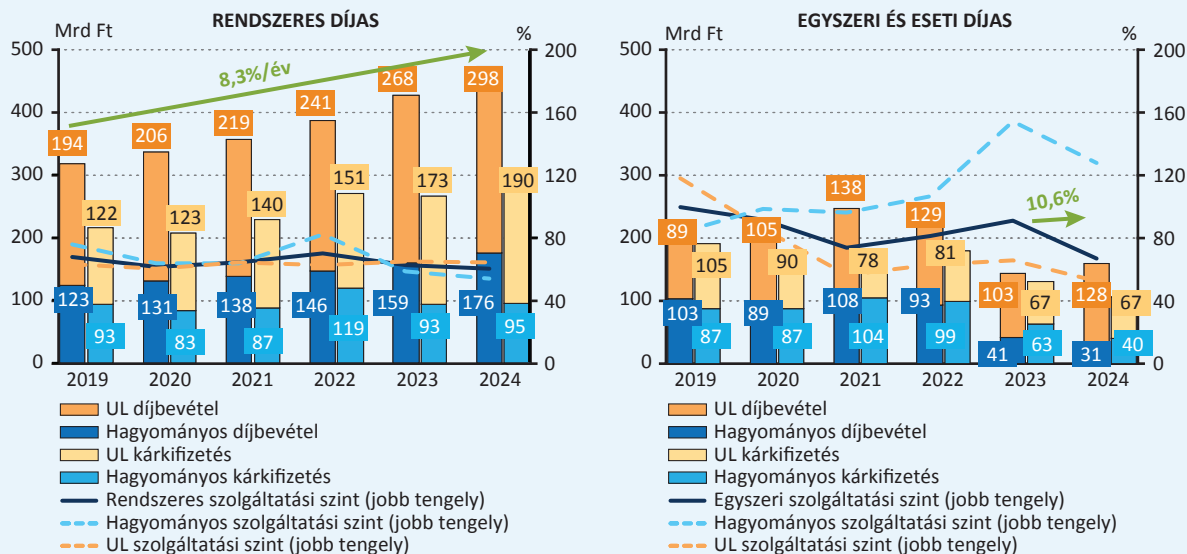
A rendszeres díjas szerződések tekintetében mindkét fő termékkörben (unit-linked és hagyományos) nőtt a díjbevétel.

A rendszeres díjas unit-linked üzletágban a díjakkal arányos mértékben növekedett a szolgáltatási kifizetés, így a szolgáltatási hányad szintje lényegében nem változott (64%). A hagyományos termékeknel viszont a szolgáltatási kifizetés csökkent, így évről-évre kedvezőbb szolgáltatási hányad rajzolódott ki, 2024-ben 54%.

Az egyszeri és eseti díjas szerződéseknel látható, hogy a díjbevétel növekedése (10%) javított a szolgáltatási hányad alakulásában, melynek szintje így 91%-ról 67%-ra csökkent. A unit-linked típusú szerződések kapcsán 52%-os szolgáltatási hányad látható, amíg a hagyományos termékeknel 128% (előző évben 155%). A hagyományos termékek esetén nem elsősorban az egyszeri díjas termékek keresettek, így a hagyományos egyszeri díjas termékek díjbevételcsökkenése nem tud szintet tartani a hagyományos kiáramlással, ezért a szolgáltatási hányad 100% feletti.

2.11. ábra

Az élet ági termékek díjbevételének, kárfizetésének és szolgáltatási szintjének* alakulása a díjfizetés gyakorisága szerint

Megjegyzés: *A szolgáltatási szint a kárfizetés bruttó díjhoz viszonyított aránya.

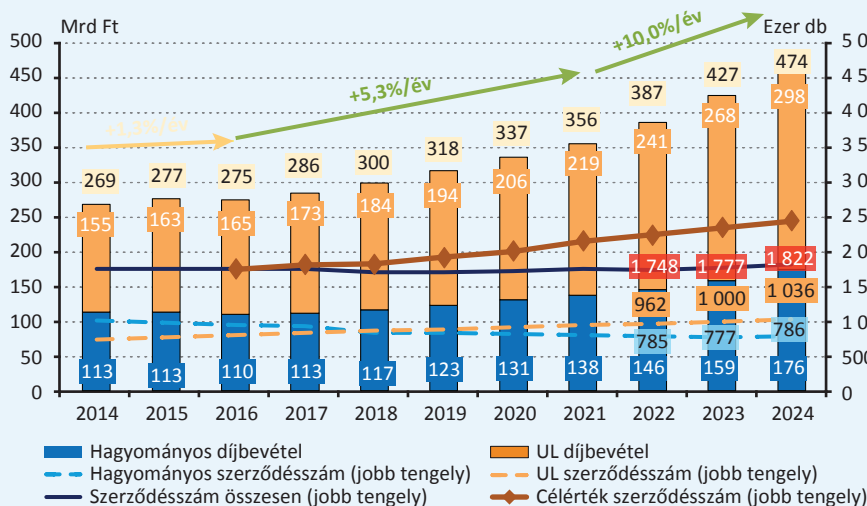
Forrás: MNB.

2.2.3. Stablan növekvő rendszeres díjas állomány

A rendszeres díjas életbiztosítások 2024-ben is dominánsak voltak, mind szerződésszám, mind díjbevétel tekintetében. Egyértelmű növekvő trendet tapasztalunk, 2017 óta a lineáris növekménytől magasabb szinten. Tárgyévben 474 milliárd forint bevételt láthatunk, ami 11%-os növekedés egy év alatt.

2.12. ábra

A rendszeres díjas élet ági díjbevétel és szerződésszám alakulása

Megjegyzés: A "szerződésszám összesen" nem tartalmazza a díjmentesített és a CSÉB szerződéseket.

Forrás: MNB.

A rendszeres díjfizetésű életbiztosítások díjbevétele 63%-ban unit-linked típusú életbiztosításokhoz kötődik, amelyben a nyugdíjbiztosítások is releváns részt képviselnek. Jelentős továbbra is a célhoz nem kötött unit-linked termékek portfoliója, az állomány stagnálása és kismértékben növekvő díjbevétel mellett. Emellett a unit-linked nyugdíjbiztosítások szerepe is számottevő, ahol az állomány az elmúlt évekhez hasonlóan dinamikusabban bővült.

A rendszeres díjas hagyományos élet termékeknél a megtakarítási jellegű vegyes életbiztosítások esetében a célhoz nem kötött állomány díjbevétele csökken, melyet kismértékben kompenzál a hagyományos szerkezetű nyugdíjcélú megtakarítások díjbevétele-növekedése.

Szerződésszámok tekintetében tárgyévben növekedés figyelhető meg az előző öt év stagnálását követően, 2024-ben 1 822 ezer db rendszeres díjas életbiztosítás azonosítható – a díjmentesített, szüneteltetett szerződések nélkül. A legnagyobb súlyt a unit-linked típusú szerződések jelentik, a hagyományos termékek körében pedig a haláleseti, majd a megtakarítási termékek.

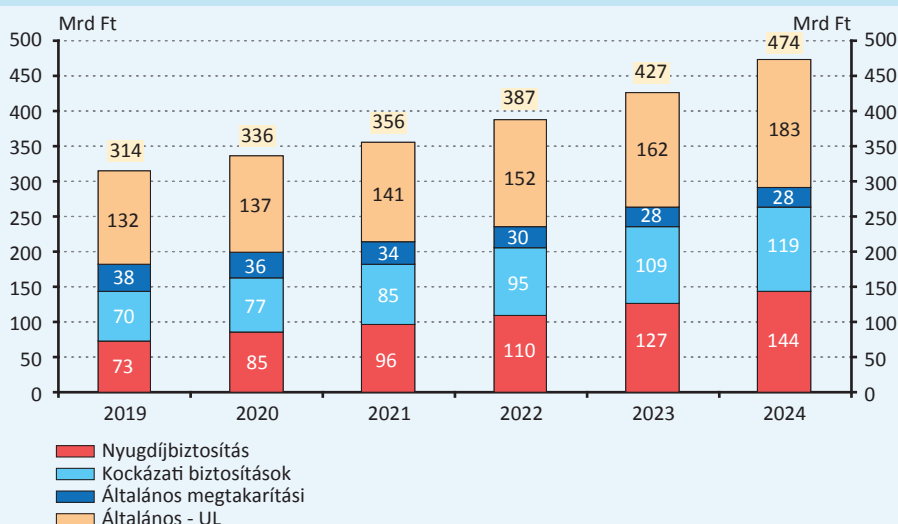
2.2.4. Erősödő nyugdíj- és kockázati biztosítások

A rendszeres díjas életbiztosítások díjbevétele 2019 óta egyenletes ütemben (6-9%) növekszik, amely 2024-ben már elérte a 474 milliárd forintot. A díjbevétele növekedésének továbbra is elsősorban a unit-linked típusú nyugdíjbiztosítások a meghatározó szereplői, ugyanakkor a kockázati életbiztosítások állománydíja is egyre magasabb.

A szabadfelhasználású megtakarítási szerződések díjbevétele évek óta lassú, stabil növekedést mutat, a kifutó, hagyományos megtakarítási portfólió csökkenő díjbevétele a unit-linked típusú szerződések növekvő díjbevétele folyamatosan ellensúlyozza és lényegesen meg is haladja.

2.13. ábra

A rendszeres életbiztosítási díjbevételek megoszlása a megtakarítás jellege szerint

Forrás: MNB.

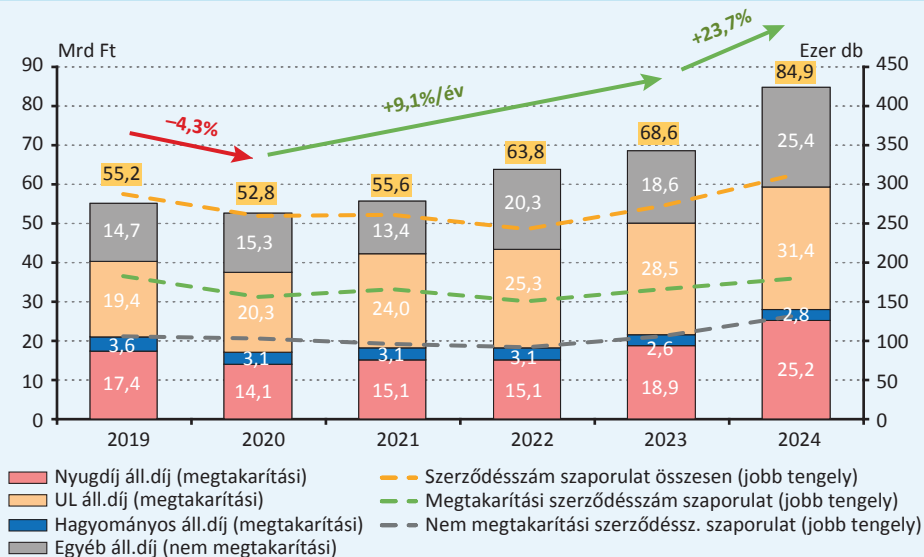
2.2.5. Növekvő szaporulat a rendszeres díjas életbiztosításoknál

Élet ágon a rendszeres díjas szerződések szerzéshez kapcsolódó állománydíja 23,7 százalékkal növekedett előző évhez képest. A növekedés elsődlegesen a szerzéshez kapcsolódó állománydíj 30 százalékát kitevő egyéb, nem megtakarítási életbiztosítás szerződésekhez kapcsolódik (ez a kategória magában foglalja többek között a haláleseti, egészség és csoportos életbiztosításokat), másodszorban 30 százalékos arányban a nyugdíjbiztosításokhoz. A szerzéshez kötődő szerződésszám is 15 százalékkal növekedett 2024-ben az előző évhez viszonyítva.

A megtakarítási jellegű UL termékek tekintetében az előző évhez képest szintén növekedett (2,9 milliárd forinttal) a szaporulati állománydíj, a szaporulat ennél a termékcsoportnál is magas értéket mutat az elmúlt évek szaporulati változékonyságát figyelembe véve. A hagyományos termékek állománydíj szaporulata hasonlóan oszcilláló képet mutat, és 2024-ben növekedett.

2.14. ábra

A rendszeres díjas élet ági termékek szaporulatának alakulása állománydíj és szerződésszám szerint

Megjegyzés: Egyéb kategória alá tartoznak az alábbi biztosítási termékek: Halálesi-, járadék-, csoportos-, egészség-, halálesettel kiegészített hitelfedezeti biztosítási termékek.

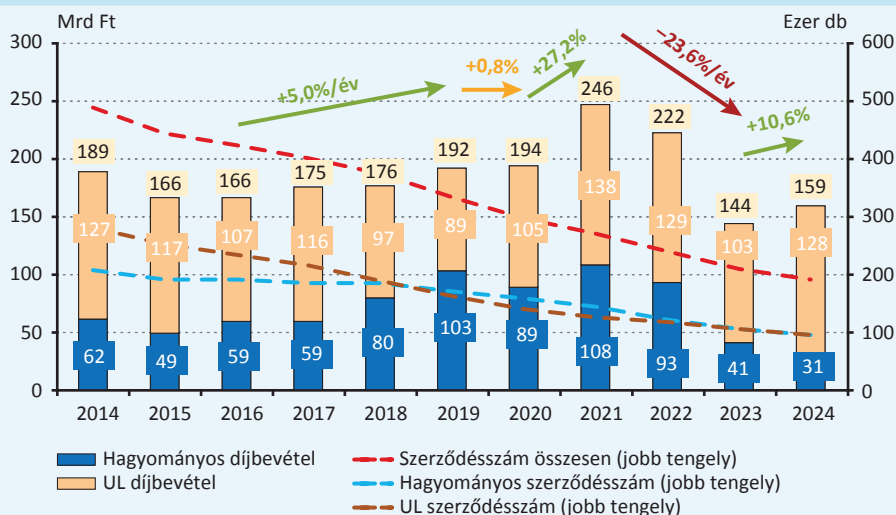
Forrás: MNB.

2.2.6. Visszaesés az egyszeri díjas szerződések számában

Együttesen az egyszeri és az eseti 159 milliárd forintos díjbevételt tekintve 2024-ben 10,6%-os növekedés volt megfigyelhető 2023-hoz képest. A biztosítási pótdíj bevezetése előtti díjszinteket még nem érte el. Az egyszeri díjas szerződések száma évek óta csökkenést mutat mind a UL, mind a hagyományos termékeknél. 2024-re mindkét termékcsoport esetében 100 ezer szerződés alá csökkent a szerződések sektorszintű darabszáma.

2.15. ábra

Az egyszeri és eseti díjas élet ági díjbevétel és szerződésszám alakulása

Forrás: MNB.

Az egyszeri díjas állomány közel 190 ezer darab szerződést jelent 2024-ben, amely 9,0%-kal alacsonyabb, mint 2023-ban.

Az MNB elkötelezett a biztosítószerződések ügyfélérték-termelő képességének megerősítésében, ezért átfogó, termék szintű és üzleti folyamatokat érintő szabályozó csomagot készített, amely tekinthető az „etikus életbiztosítási koncepció” következő lépcsőfokának, a felügyeleti tapasztalatok átültetésének a gyakorlatba.

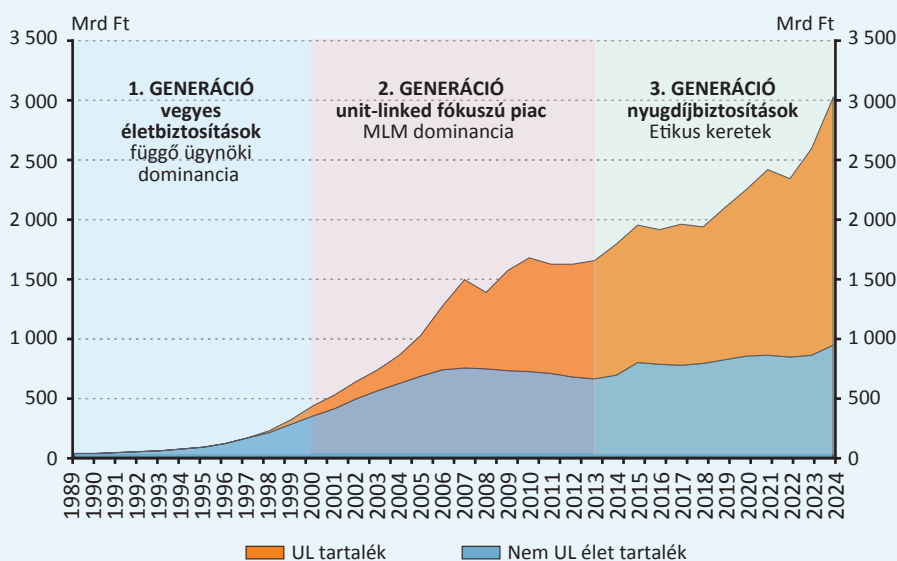
2.4. keretes írás

Etikus biztosítás 2.0, az életbiztosítások 4. generációja

A magyar életbiztosítási piac jelentős fejlődésen ment keresztül az elmúlt bő 3 évtizedben. Az életbiztosítások 1. generációját a hagyományos, jellemzően vegyes életbiztosítások jelentették az 1990-es években, amelyeket elsődlegesen a függő ügynöki hálózat terjesztett. A 2000-es évek elejétől kezdve elterjedtek a biztosítási piacon a befektetési egységhez kötött (unit-linked) életbiztosítások, amelyek az életbiztosítási termékek 2. generációját képviselték. Erre az időszakra értékesítés szempontjából az MLM cégek dominanciája volt jellemző. A 3. termék-generáció az Etikus 1.0 koncepció bevezetéséhez köthető. Az Etikus 1.0 egy európai szinten is előremutató, a fogyasztókat és a fogyasztói elvárásokat előtérbe helyező szabályozási csomag volt, amely jelentős sikereket ért el az ügyfelek részére nyújtott ár-érték arány javítása szempontjából. Az Etikus 1.0 ösztönözte a kiegészítő nyugdíjprogramok elterjedését, elvárásokat fogalmazott meg a biztosításközvetítők számára az online értékesítéssel kapcsolatosan, a teljes költségmutató (TKM) szabályozása növelte a költségek összehasonlíthatóságát. Szigorúbb befektetési szabályokat fogalmazott meg, szabályokat vezetett be a félreértékesítés elkerülésére, növelte az ügyfeleknek nyújtott értéket a visszavásárlási korlátok, a TKM limitek és a jutalékkorlátozás eszközével.

2.16. ábra

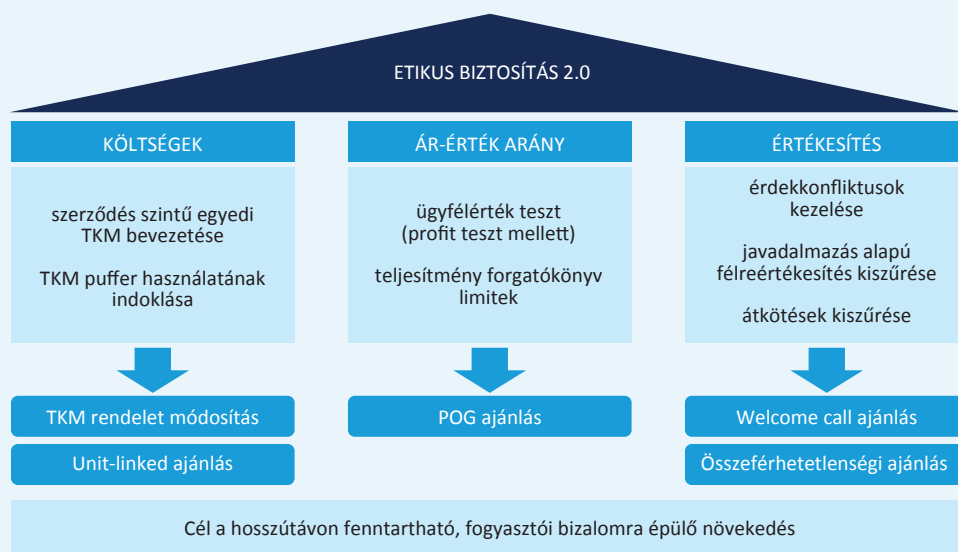
Életbiztosítási piac fejlődése és a számviteli tartalékok alakulása

Forrás: MNB.

Az Etikus 1.0 elvárásaihoz a piac jól alkalmazkodott. A szabályozás hatására a unit-linked termékek darabszáma 2015 óta jelentősen lecsökkent, ugyanakkor elsődlegesen a drága, 6-14% közötti TKM értékkel rendelkező termékek tűntek el a piacról. Az Etikus 1.0 intézkedéseinek hatására a szerződések megmaradási ideje növekedett, míg a közvetítők száma kevesebb, mint 10%-kal csökkent. A piac növekedése tehát a célzott intézkedéseknek köszönhetően nem tört meg, a szektor képes volt adaptálódni, így jobb termékek, eszközalapok állnak az ügyfelek rendelkezésére. Ugyanakkor az EU szintű szabályozás megváltozása, valamint a piacon még előforduló nem fogyasztóbarát gyakorlatok az etikus keretek továbbfejlesztését, tartalmi megújítását tették szükségessé.

2.17. ábra
Etikus biztosítás 2.0 szabályozói csomag alappillérei

Forrás: MNB.

Az Etikus biztosítás 2.0 csomag 2024. év végén került kiadásra és az életbiztosítási termékek 4. generációját vezeti be a biztosítási piacra. A szabályozói csomag célja a hosszútávon fenntartható, fogyasztói bizalomra épülő növekedés elősegítése. Az Etikus biztosítás 2.0 csomag 2 meglévő szabályozó módosítását és 3 új ajánlás kibocsátását tartalmazza.

Az Etikus biztosítás 2.0 csomag részeként a levont költségek átláthatóságát és összehasonlíthatóságát a szerződés szintű egyedi TKM bevezetése segíti az 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet (TKM rendelet) módosításával. A befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 13/2024. (XII.10.) számú MNB ajánlás (Unit-linked ajánlás) a TKM limiteket meghaladó költségek indoklását várja el a magasabb hozampotenciál várható teljesülésének alátámasztásával.

A termékek által nyújtott ár-érték arány növelését a biztosítási termékfejlesztés szigorú ügyfélközpontú szabályozásával, valamint az ár-érték arány ügyfélszempon্তু tesztelésével biztosítjuk a biztosítói és biztosításértékesítői termékfelügyeleti és -irányítási intézkedések alkalmazásáról szóló 12/2024. (XII.10.) MNB ajánlás (POG ajánlás) kibocsátásával.

Összességében az Etikus 1.0 koncepcióhoz kapcsolódó korábbi várakozások visszaesést, profitcsökkenést jósoltak, ugyanakkor az eltelt idő megmutatta, hogy az értékesítési hatékonyság javulása mellett az ágazat jövedelmezősége megfelelő maradt. Ennek megfelelően az Etikus biztosítás 2.0-tól is a megmaradási arány és ügyfélérték további növekedése, a félreértékesítések csökkenése, hosszútávon pedig az ügyfélbizalom növelése várható.

2.3. NEM-ÉLET ÁG

2.3.1. A vállalati vagyon és utasbiztosítások jelentős díjbevétel növekedése jellemző

A nem-élet ági díjbevétel növekedése 2024-ben 13,2%-os volt, ami illeszkedett az előző két év dinamikájához, folytatva a 2012 óta töretlen bővülési trendet. A mostani bővülés mértéke abszolút értékben meghaladta a 124 milliárd Ft-ot, amihez a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás (kgfb) üzletág járult hozzá a legnagyobb mértékben (40 milliárd Ft-tal), de jelentős volt a casco (29 milliárd Ft) és a lakossági vagyon (27 milliárd Ft) termékek hozzájárulása is. A többi termék-kategória növekedési hozzájárulása összességében közelítette a lakossági vagyonbiztosításokét (27 milliárd Ft).

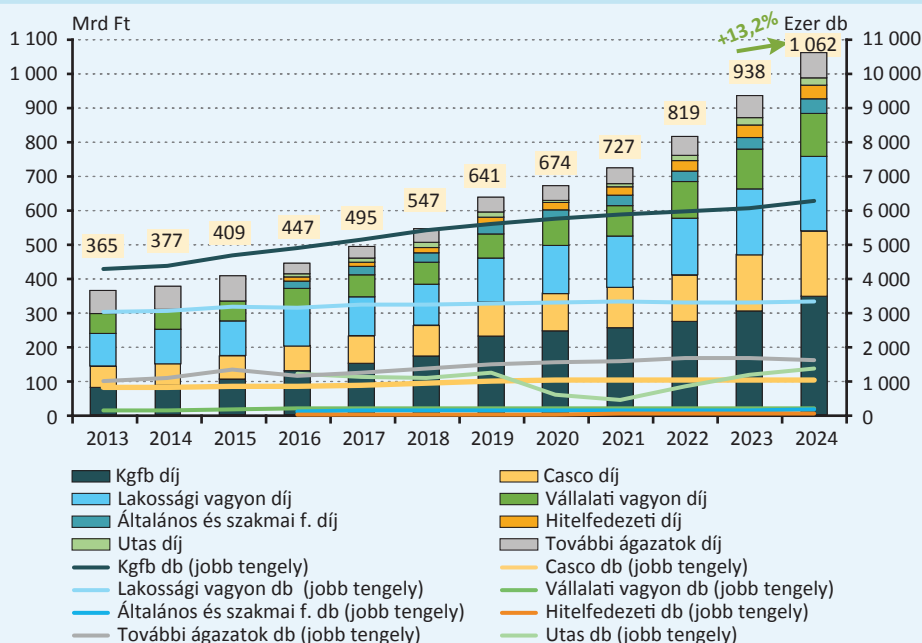
A kgfb díjbevétel bővülése közel megegyező volt a nem-élet ági átlaggal (13,1%), amellyel elérte a 347 milliárd Ft-ot 2024-ben. Ennek köszönhetően a termék-kategória megőrizte a 32,7%-os részesedését a nem-élet ágon belül. A termék-kategória bővülését támogatta a szerződésállományának 3,8%-os emelkedése, amellyel az összpiaci állomány megközelítette a 6,3 millió darabot.

A szárazföldi jármű casco szerződésállománya enyhén (0,2%-kal) csökkent 2024-ben. Ugyanakkor az egy szerződésre jutó díjbevétel 17,9%-kal emelkedett, ami közel kétszerese a kgfb szerződések 9,0%-os dinamikájának. A fentiek eredőjeként a casco állomány díjbevétele összességében 17,6%-kal növekedett 2023-hoz képest.

A lakossági vagyonbiztosításoknál 14,5%-os díjbevétel növekedés volt tapasztalható 2024-ben, ami alig maradt el az előző évi növekedés ütemétől és historikusan magasnak tekinthető. A szerződések száma a cascohoz hasonlóan marginálisan változott, 0,1%-kal emelkedett az év folyamán. A vállalati vagyonbiztosítások esetében a szerződések száma az előző évek-hez hasonlóan csökkent (2,9%-kal), ami mérsékelte a termék-csoport egy szerződésre jutó díjbevétele 11,1%-os bővülését.

A többi nem-életbiztosítás közül még dinamikusabban, 10%-ot meghaladó mértékben nőtt az általános és szakmai felelősségbiztosítások, a hitelfedezeti biztosítások és az utasbiztosítások díjbevétele. A fentebb nem említett kis piaci részesedésű termékek a nagyobbakénál mérsékeltebben, összességében 10% alatti növekedést teljesítettek 2024-ben. Az utasbiztosítások esetében a szerződések száma meghaladta az 1,3 millió darabot, ami az előző két évhez képest egy mérsékeltebb dinamika (13,5%-os) eredménye, azonban volumenét tekintve a piac meghaladta a 2019-es koronavírus-járvány előtti szintet.

2.18. ábra
A nem-élet ági díjbevétel és szerződésszám alakulása ágazatonként

Megjegyzés: Az utasbiztosítások számához hozzáadtuk a termék-kategória állományvesztését is, mivel a szerződéseket jellemzően egy évnél rövidebb időre kötik a felek. A „további ágazatok” alá tartozó, legalább 3 százalékos részesedésű kategóriák: balesetbiztosítás, szállítmány és fuvarozás, betegségbiztosítás, kezesi és garancia, kiterjesztett garancia, különböző pénzügyi veszteségek, illetve jogvédelmi biztosítás.

Forrás: MNB.

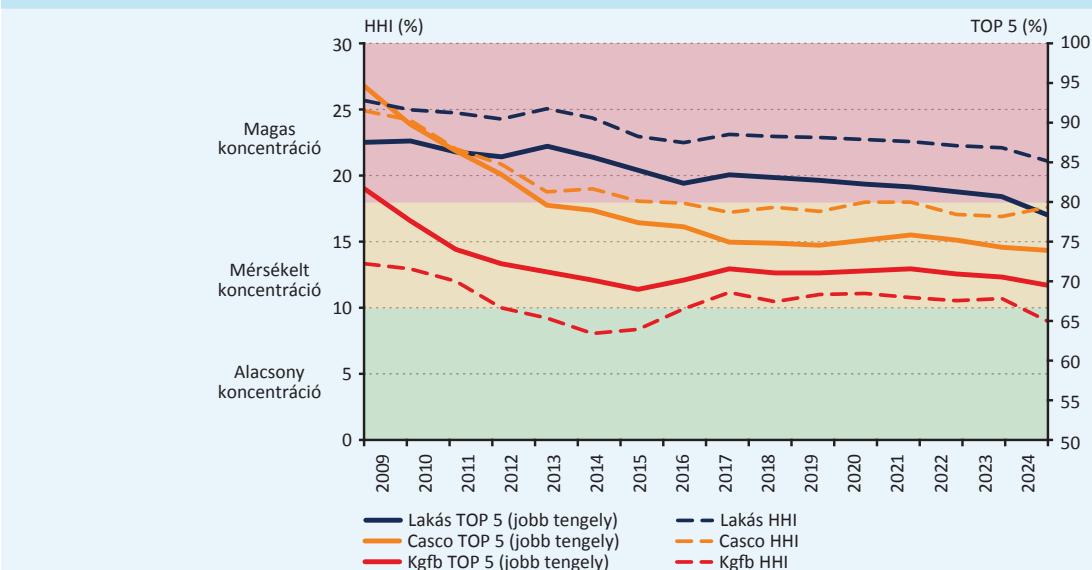
2.3.2. Mérsékelt sávban a koncentráció a főbb nem-életbiztosítási termékeknél

A főbb nem-élet ági termékcsoporthoz tartozó piaci koncentrációjának esetében folytatódott az előző éveket is jellemző enyhe mérséklődés. A legnagyobb koncentráció csökkenés a kgfb termékcsoporthoz tartozó esetében történt, ahol a TOP 5 értéke 2,8, illetve a HHI értéke 0,7 százalékponttal csökkent. A casco biztosítások esetében enyhén csökkent a szektorszintű HHI koncentráció mértéke, amely a TOP 5 értékének 1,1 százalékpontos növekedése mellett ment végbe. A fenti változások hatására a koncentráció mérsékelt szintű az egyes biztosítási kategóriákban. Ez a piacszerkezet magas jövedelmezőséget biztosíthat a piac szereplői számára, ami egyúttal ösztönözheti is az intézmények közötti versenyt.

A lakásbiztosítások esetében további versenyt ösztönző tényező lehet az MNB által meghirdetett Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO), amely elsődleges célja az ügyfélérdekek előtérbe helyezése standardizált minimum keretek meghatározásával. Az MFO kritériumok elterjedésével a korábbinál egységesebb tartalmú, ugyanakkor jobban összehasonlítható termékkínálat alakulhat ki, amely fokozhatja a piaci versenyt, és hozzájárulhat a piaci koncentráció fokozottabb mérséklődéséhez. A lakásbiztosítások esetében 2024-ben első alkalommal, a versenyt erősítő tényezőként megjelent az évfordulón kívüli, márciusi felmondási lehetőség, ami kampányhelyzetet teremtett a piacon. Az első lakáskampány a korábbi évek azonos időszakához képest megnövelte a biztosítók szaporulatát.

2.19. ábra

Az 5 legnagyobb biztosító (TOP 5) részesedése és a teljes szektor Herfindahl-Hirschman-indexe (HHI) a nem-élet ági bruttó díjbevétel alapján főbb ágazatonként

Megjegyzés: A háttér színeze a HHI szerinti koncentráció erősségét szemlélteti.

Lakás termék esetében az ábra 2002-2023 között a nemzeti adatszolgáltatás lakossági vagyonszerződések díjbevételét (egyéni lakás, társasházi, hitelfedezeti és egyéb lakossági vagyoni termékeket), míg a 2024. évi adatok a lakáskampányban határozattal elrendelt adatszolgáltatásból az egyéni lakás és hitelfedezeti termékek záró állománydíját ábrázolja.

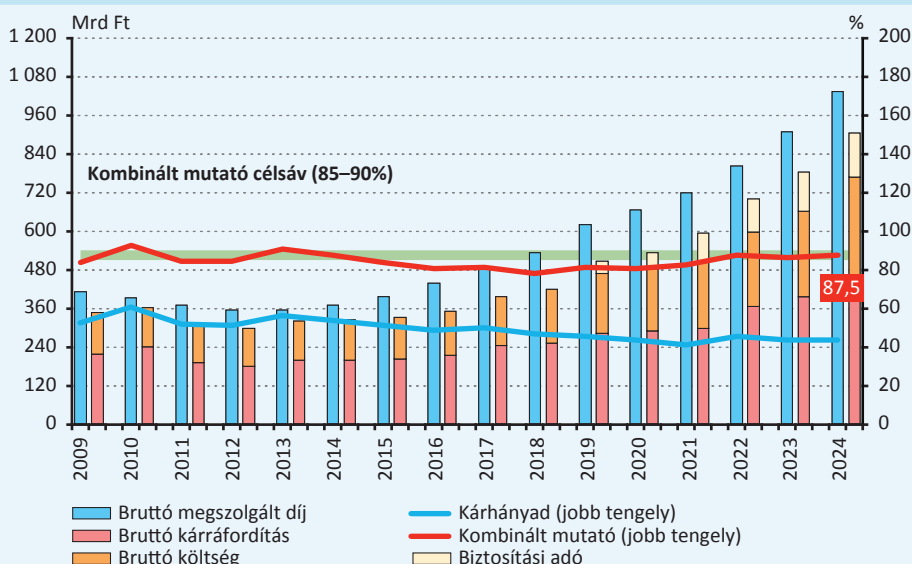
Forrás: MNB.

2.3.3. Célsávban a nem-élet kombinált mutató

A nem-élet ág szektorszint kombinált mutatója 87,5%-ra emelkedett 2024-ben. A megszolgált díjak növekedése elmaradt mind a kárráfordításokétól, mind a költségektől. A befizetett, a kgfb termékekre kivetett biztosítási adó növekedett enyhébben a megszolgált díjhoz képest, ami az adó felső korlátjára, illetve az adókötelezettség és a díjak megfizetésének időbeli eltéréseire lehet visszavezethető. A bruttó kárráfordítás 16,2%-kal, a költségek 15,4%-kal voltak magasabbak 2024-ben az előző évhez képest, míg a megszolgált díjak 13,6%-os emelkedésükkel elmaradtak az előbbieknél növekedési ütemétől. A fentiek eredőjeként a kárhányad értéke érdemben nem változott, 43,5%-on alakult. A kombinált mutató értéke megfelel a BSZJ-ben 85-90%-os célsáv szerinti elvárásoknak.

Az infláció értéke 2024-ben jelentősen csökkent az előző évhez képest, azonban a kifizetett károk számának és az egy káreseményre történő kárkifizetések növekedése erősítette a bruttó kárráfordítás dinamikáját. A díjak emelkedése a tavalyi mintát követte. A nem-élet ági piac koncentráltasága okán a biztosítóknak több mozgásterük maradt prudens díjtarifát meghatározni a termékeik részére. A túlzott versenynyomás hiányában a biztosítók el tudták kerülni, hogy az emelkedő kárráfordítás hatására a szükségesnél alacsonyabb díjakat határozzanak meg a termékeikhez. Az MFO és a lakáskampány által okozott hatások a piac egészében uralkodó tendenciákon egyelőre érdemben nem módosítottak.

2.20. ábra
Nem-élet ági kombinált mutató alakulása

Megjegyzés: A biztosítási adót a biztosítók eredménykimutatásainak ráfordítás adataiból számítottuk, a 2018-21 időszakra a kgfb biztosítási adó értékekkel becsültük.

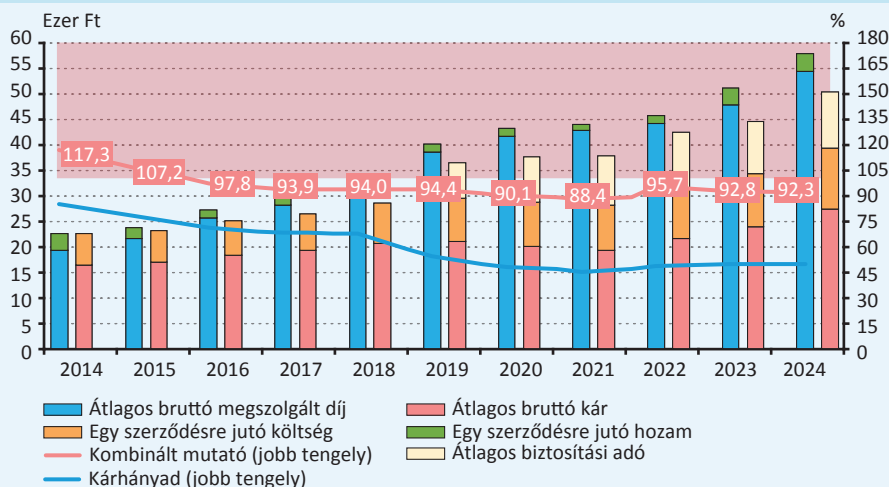
Forrás: MNB.

2.3.4. Javul a kgfb megtérülése

A pandémia után megélénkülő gépjárműforgalomban a káresemények száma a 2020-as mélyponthoz képest 2021-ben már növekedni kezdett, és ez kisebb mértékben, de 2022-ben is folytatódott. Az azt követő két évben azonban az állománynövekedés ellenére csökkent a káresemények száma. Az egy szerződésre jutó bruttó kárráfordítás növekedésének mértéke 2024-re 14,1% 2023-hoz képest, miközben a díjnál ez az arány 13,7%, a költségeknél pedig 16%. A gyakorlatilag párhuzamos növekedés hatására a kombinált mutató a tavalyi évhez képest további minimális csökkenést mutat, a 2023-as 92,8%-os szintről 2024-ben 92,3%-ra változott, ami már lassan eléri a célsávként megjelölt 85-90%-os mértéket. A kárhányad 2022 óta 50% körüli szinten áll, 2024-ben 50,3%. A kgfb termék esetében is azt tapasztaljuk, hogy az alkalmazott díjakban a kárnövekedés csak késleltetve tud megjelenni, mivel az új díjak a korábbi kártapasztalatok alapján készülnek. A jövőre nézve, ha sikerül az alacsony kárgyakoriséget fenntartani a piacon, akkor az mérsékelni tudja az elmúlt időszakban tapasztalt kárinfláció hatását.

2.21. ábra

A hazai kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás kombinált mutatójának alakulása

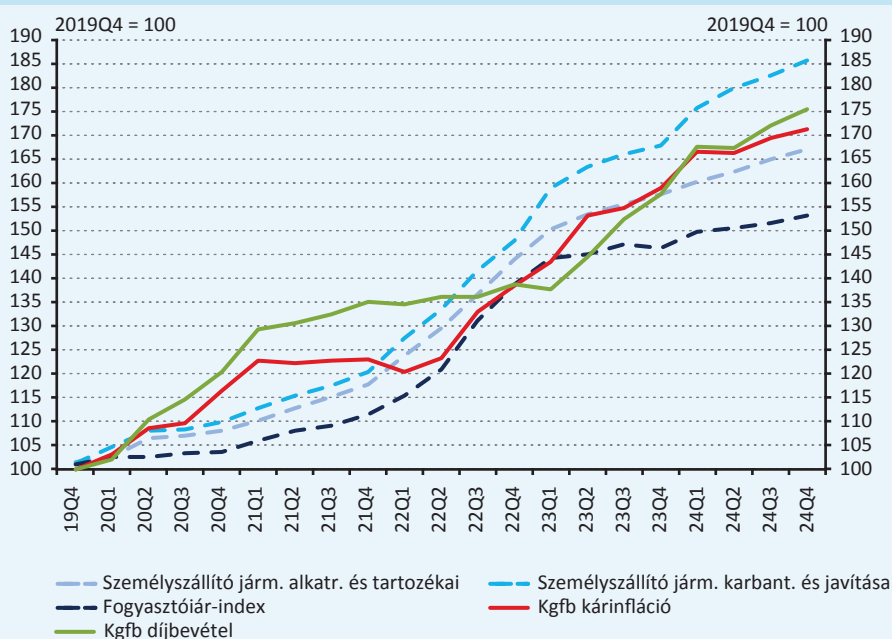
Megjegyzés: A kárhányad értékeit a függőkár tartalékok változásával korrigáltuk. Az ábrán feltüntetett rózsaszín terület a 100% feletti kombinált mutató sávját jelöli. A kgfb biztosítási adót a biztosítók eredménykimutatásainak ráfordítás adataiból számítottuk.

Forrás: MNB.

A kgfb károk jelentős része az ún. járműkár („pléhkár”), emiatt a kárinfláció becsléséhez a KSH fogyasztói árindexeiből elsősorban az ilyen típusú károk javításához szükséges költségek, alkatrész árak, új és használt gépjármű árak indexeit érdemes figyelembe venni. A pandémia előtti állapothoz képest a kgfb piac díjbevétele nagyobb mértékű növekedésen ment keresztül, mint a kárkifizetések volumene, amely következtében 2021 és 2022 folyamán a két mutató értéke tartósan eltávolodott egymástól. A díj-kár olló szétnyílását segítette a járványhelyzet miatti enyhébb gazdasági környezet, amely alacsonyabb inflációs nyomással és a károk inflációját meghaladó mértékű díjbevétel-növekedést okozott. Az infláció növekedését követő kárnövekedés következtében a díj-kár olló 2022 IV. negyedévében bezárult, visszatért a 2019. év végi arány közelébe. 2023-ra a kárinfláció tovább növekedett, és meg is haladta a díjbevétel növekedését, 2024-re az olló azonban újra összeshűt, az év folyamán a kgfb díjbevétele meghaladta a kárinfláció mértékét. Ezzel párhuzamosan a kgfb piaci kárgyakoriságok továbbra is a 2019-es szint alatt maradtak, ami kompenzálja a díjszükségletben megjelenő kárinflációt.

2.22. ábra

Kgfb kárinfláció fogyasztói árváltozások mellett

Megjegyzés: Mind a díjbevétele, mind a kárinfláció esetében az egy kárra jutó mozgóátlagok értékváltozása látható.

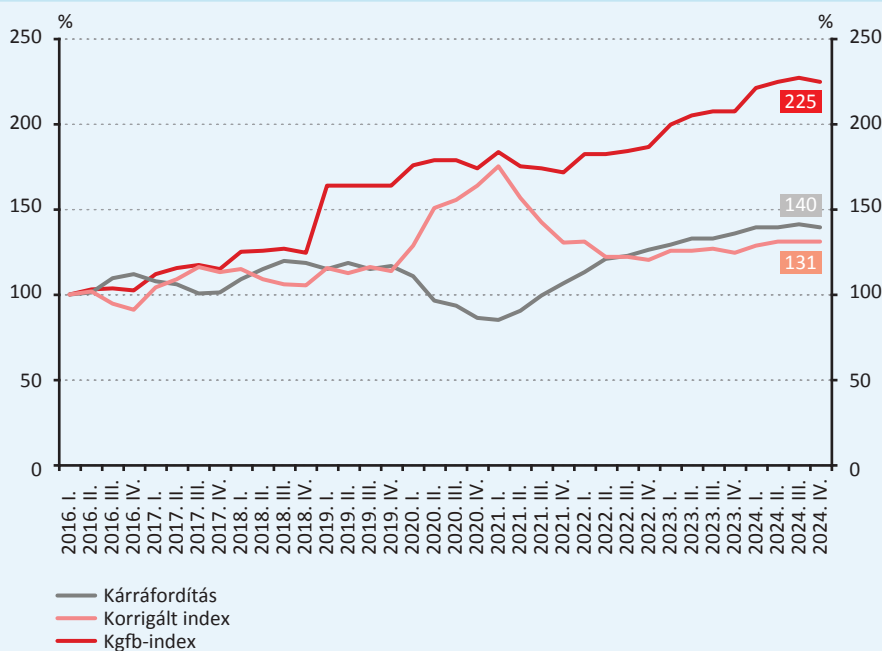
Forrás: KSH, MNB.

2.3.5. Két évnyi emelkedés után csökkentek a kgfb-díjak

Az MNB honlapján rendszeresen publikált Kgfb-index a valamennyi hazai kár- és szerződésadatokat tartalmazó Központi Kgfb Tételes Adatbázis (KKTA) alapján készül, így teljes és aktuális képet ad a piaci átlagdíjak változásáról. A normál személygépkocsik 2024. IV. negyedéves átlagos éves díja 57,3 ezer forint, ami 1,2 százalékos csökkenést jelez a III. negyedéves értékhez képest. 2024-ben az első negyedéves emelkedést követő két negyedévben a növekedés üteme lassult, a negyedik negyedévben megfordult, így a díjszint visszatért a félévkor tapasztalthoz. Mindeközben kárráfordítás tekintetében negyedéves alapon csupán 0,2 százalékos emelkedés látszott év végén, ami azt jelenti, hogy – hat negyedév után először – a kárráfordítás növekedési üteme meghaladta a díjakét.

Éves szinten a 2024. IV. negyedévben az átlagos éves díjakban 8%-os növekedést tapasztaltunk, amely mind a budapesti, mind a nem budapesti díjakban megjelent, a budapesti díjakban valamivel magasabban (10%). A kárráfordítások emelkedő trendje ugyanakkor érdemben nem változott, éves szinten 2023 utolsó negyedévéhez képest, mindössze 3%-os a növekedés. A korábbi években tapasztalt jelentős kárráfordítás növekedés a kárgyakoriság továbbra is alacsony szintje miatt már nem jelentkezett 2024-ben. Az infláció mérséklődésével a díjemelések konszolidációja lenne indokolt, ezt mutathatja már a IV. negyedéves csökkenés.

2.23. ábra
Személygépkocsi Kgfb-index

Megjegyzés: a korrigált index adóhatás és kárráfordítás korrekciókat tartalmaz.

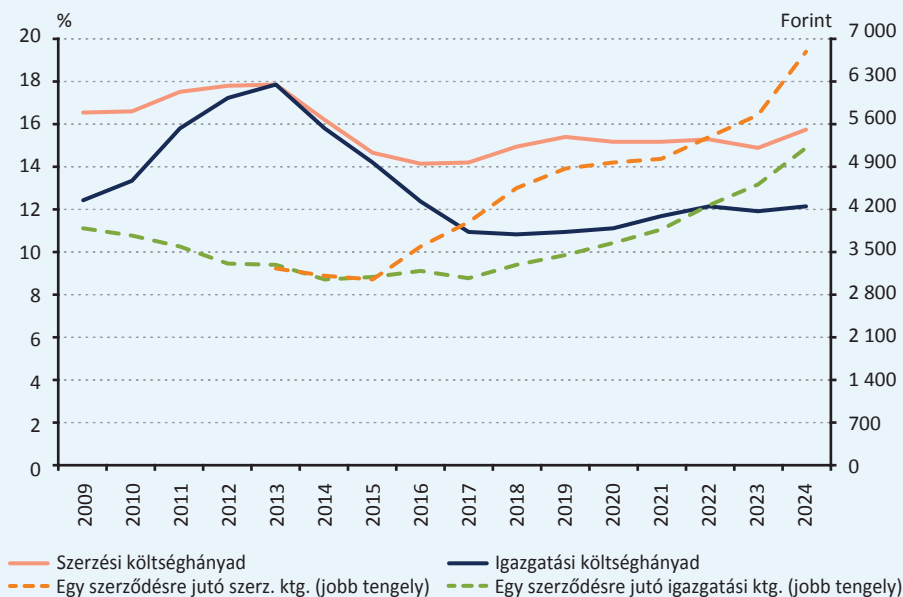
Forrás: MNB.

2.3.6. Enyhén emelkedtek a költséghányadok a kgfb piacon

Az üzleti költséghányad mértéke (szerzési és igazgatási költségek díjhoz viszonyított aránya) az elmúlt években stagnáló pályát mutat. A költségarány nagysága illeszkedik a BSZJ-ben, a nem-életbiztosításokra kitűzött 30% alatti ideális célhoz, 2015 óta a jelzett szint alatt van az érték. A mutató 2024-ben 27,9%, amiből 15,8% tartozott a szerzési költségekhez és 12,1% az igazgatási költségekhez. Az arány 2023-hoz képest (26,8%) kis mértékben nőtt. A 2017-es kedvező költséghányadokhoz viszonyítva lassú emelkedés látszik, de lényegében beállt a piac a 27%-os szintre. Az egy szerződésre jutó költségek 2015-höz képest folyamatosan növekedtek, és ebben az igazgatási költségek növekedése jóval jelentősebb a szerzési költségeknél. Az igazgatási költségekben jelentkező emelkedés a bruttó átlagbérek növekedési ütemét is követi, bár arányaiban annál kisebb mértékben. Az egy szerződésre jutó igazgatási költség 2024-ben már 5 217 Ft, a szerzési költség pedig 6 786 Ft. Miközben a költséghányad lényegében stagnál, addig a szerződésenkénti értékek folyamatosan növekednek, és lényegében a díjak növekedését követik. Ez természetes is, hiszen az alkalmazott díjaknak fedezetet kell nyújtani a felmerülő költségekre is.

2.24. ábra

A hazai kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás költségmutatóinak alakulása

Forrás: MNB.

2.5. keretes írás

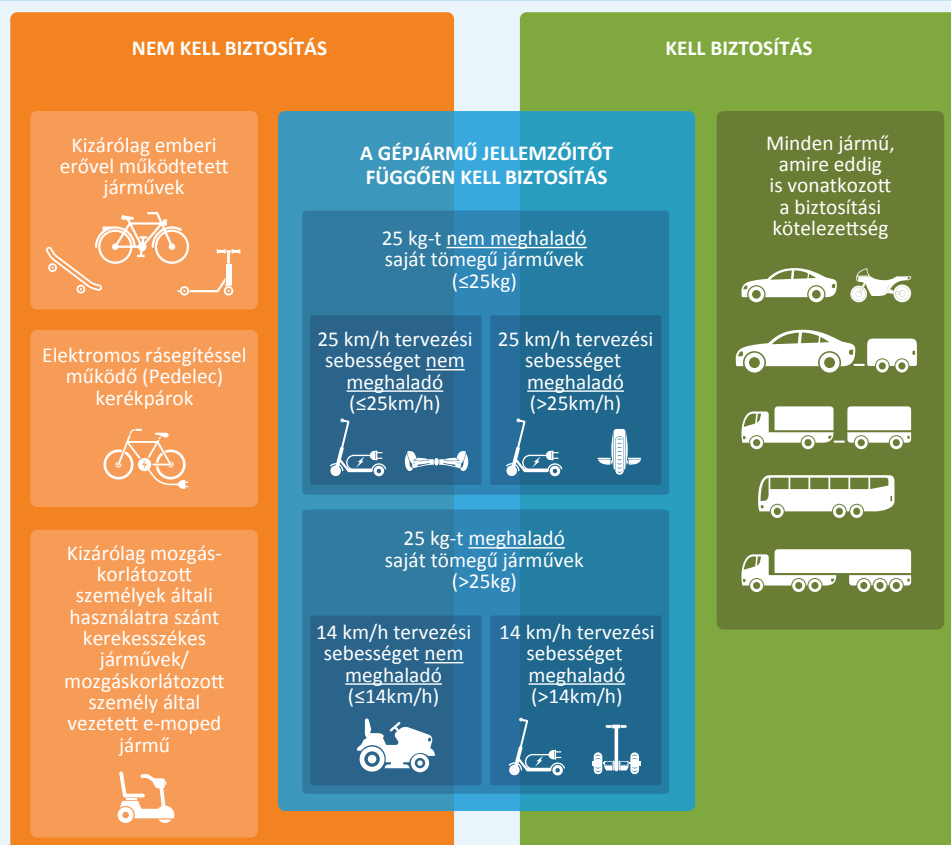
Egyéb gépjárművek kötelező felelősségbiztosítása

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról (kgfb) szóló 2009.évi LXII. törvény 2024. április 30-án kihirdetett új rendelkezései a gépjármű-felelősségbiztosításról szóló Irányelv (MID) 2021-es módosításnak való megfelelés érdekében módosították a gépjármű fogalmát, amiből adódóan az egyes mikromobilitási eszközökre is kiterjed a kgfb. Az új definíció szerint gépjármű minden olyan, szárazföldön, de nem sínen közlekedő, kizárólag mechanikus (tehát nem emberi vagy állati) erővel működtetett, hatósági nyilvántartásba vett vagy hatósági nyilvántartásba nem vett jármű – a kizárólag mozgáskorlátozott személyek általi használatra szánt kerekesszékes járművek, az elektromos rásegítéssel működő (pedelec) kerékpárok, valamint a mozgáskorlátozott személy által vezetett e-moped járművek kivételével –, amelynek legnagyobb tervezési sebessége meghaladja a 25 km/h-t, vagy legnagyobb sajáttömege meghaladja a 25 kg-t és legnagyobb tervezési sebessége a 14 km/h-t, továbbá minden ezekkel együtt használandó pótkocsi és félpótkocsi, akkor is, ha nincs a gépjárműhöz kapcsolva. Egyes, jellemzően mikromobilitási eszközök esetében így a gépjármű nettó tömege, illetve tervezési sebessége dönti el, hogy szükséges-e kgfb-t kötni az adott járműre. A MABISZ az eligazodást segítő tájékoztató ábrát publikált honlapján, amely azonban nem helyettesíti a hatályos jogszabályok rendelkezéseit.

Az új gépjármű definícióhoz kapcsolódóan a 20/2009. Pm rendelet módosítását tartalmazó 24/2024 NGM rendelet meghatározta az „Egyéb gépjármű” kategóriát: Egyéb gépjárművek (a Gfbt. 3. § 10. pontja szerinti olyan gépjárművek, amelyek a fenti kategóriák egyikébe sem sorolhatóak), ezzel rendezve azt a helyzetet, hogy a kgfb törvény és a Pm rendelet módosításai közötti átmeneti időszakban a biztosítóknak úgy kellett díjat hirdetniük, hogy a Pm rendelet nem tartalmazta az adott kategóriát.

A Központi KgfB Tételes Adatbázis (KKTA) adatai alapján öt biztosító rendelkezik 2024.12.31-én egyéb gépjármű kategóriába sorolt élő kockázatban álló szerződéssel, összesen 11 454 darab volt a piacon, melyek állománydíja 84 millió forint. Az adatok szerint 25 káresemény került bejelentésre, ezek mindegyike járműkár, kárfelhasználásuk 13,6 millió forint, a károk kétharmada már lezárásra került.

2.25. ábra
Járművek csoportosítása a gépjármű-felelősségbiztosításról szóló Irányelv (MID) szerint

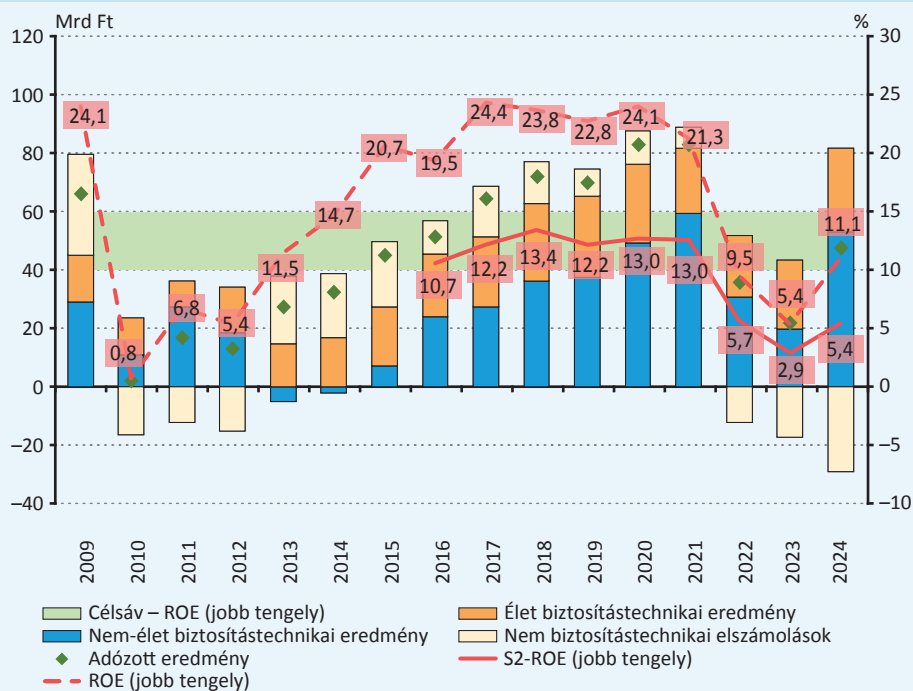
Forrás: MABISZ 20240506 Tájékoztató anyag a MID hatálya alá eső járművekről.

2.4. JÖVEDELMEZŐSÉG ÉS TŐKEHELYZET

2.4.1. Nyereséges maradt a biztosítási szektor

Az adózás utáni eredmény ugyan közel duplájára nőtt a 2023-as évhez képest, 48 milliárd forintra, de még így is messze elmarad a pótdadó előtti 80 milliárd Ft feletti szintekhez képest. Számviteli alapon ez ugyan 11,1%-os ROE-t jelent, de a gazdasági kockázattal tőke szempontjából sokkal inkább relevánsnak tekinthető Szolvencia 2 alapon mindössze 5,4%.

2.26. ábra
A hazai biztosítási szektor jövedelmezősége és annak összetétele

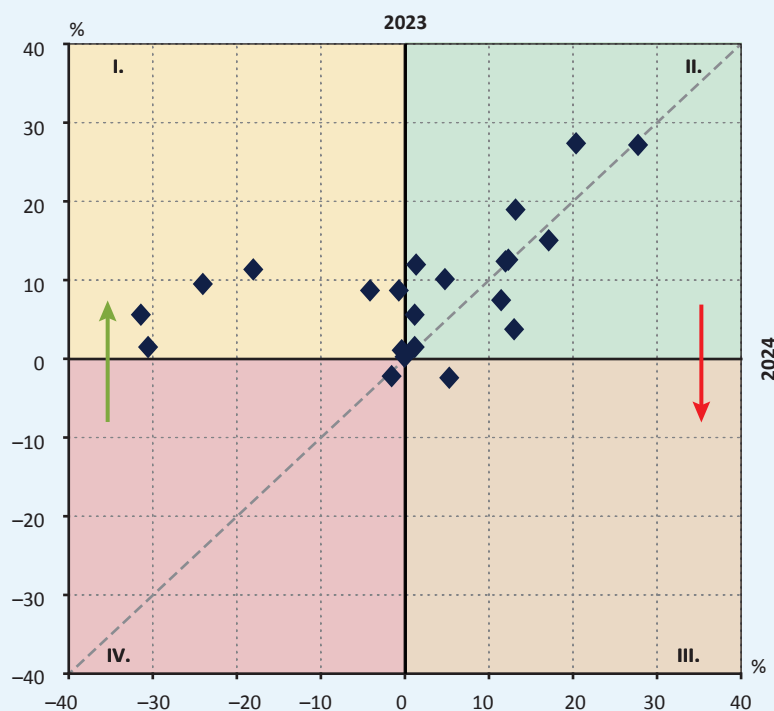

Megjegyzés: A szektorszintű ROE értékek (2024 kivételével) az éves auditált adatszolgáltatás alapján kerültek kiszámításra, ahol a saját tőke nem tartalmazza a tárgyévi osztalékot. S2-ROE mutató esetében az adózott eredményt a rendelkezésre álló szavatoló tőkéhez viszonyítottuk.

Forrás: MNB.

Az intézményi szintű ROE eredmények szerint 2024-ben 3 szereplő volt veszteséges, ami jelentős javulás 2023-hoz képest, amikor 7 biztosító volt veszteséges. Ezzel összhangban az intézmények döntő többségének magasabb volt a jövedelmezősége, 7 intézmény esetében történt mérséklődés ROE tekintetében. A szektor összességében alkalmazkodni tudott a külső gazdasági körülményekhez, illetve a biztosítási pótladó terheléséhez 2024-ben.

2.27. ábra
A hazai biztosítók ROE értéke

Forrás: MNB.

2.6. keretes írás**Pótadó és kedvezménye**

A koronavírus-járványt követő időszak és a 2022 óta tartó orosz-ukrán konfliktus gazdasági környezetre gyakorolt hatása miatt bevezetésre kerültek az extraprofit adók (az extraprofit adókról szóló 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet alapján), amelyek érintették a biztosítókat is (továbbiakban: biztosítási pótadó). A kedvezőtlen körülmények hatására a szektor tőkefeltöltöttsége 2022. év végére 172%-ra csökkent. A kivetett biztosítási pótadó alapja a tárgyidőszaki bruttó díjbevétel, amelyből az adóteher sávosan, illetve élet és nem-élet ág szerint progresszív adókulcsok mentén kerül meghatározásra.

Az adókulcsok időközi változásaival, illetve a biztosítási piac növekedésével összhangban az egyes években keletkezett adókötelezettség évről évre emelkedett, jelentős nyomás alá helyezve a szektor tőkefeltöltöttségét és eredményességét. A szektor jövedelmezőségi mutatói 2022-ben és 2023-ban a korábban jellemző értékek harmadára-negyedére estek vissza. A biztosítók intézkedéseket hoztak (tőkeemelés, osztalék elengedése, kölcsöntőke igénybevétele) tőkehelyzetük erősítése érdekében, és 2024-re üzletpolitikai alkalmazkodás is végbement. Utóbbi eredményeként mind a tőkefeltöltöttség, mind a jövedelmezőségi mutatók pozitív irányban változtak (2.4. fejezet).

2025-re vonatkozóan a biztosítási pótadó számítási módja ismét változik mind a sávok, mind az adókulcsok tekintetében. Az átalakítás hatására (leegyszerűsítve) a magasabb díjbevételű intézmények esetében várhatóan növekszik, az alacsonyabb díjbevételű intézményeknél csökken az adókötelezettség, szektorszinten – az adókulcsok és sávok hatására – azonban nem változna jelentősen. A módosító rendelet lehetőséget biztosít ugyanakkor az adó jelentős mérséklésére is, amelynek köszönhetően akár felére csökkenthető a 2025. évi biztosítási pótadó kötelezettség.

A rendelet szerint az adó akkor csökkenthető, ha a biztosító intézmény 2030. január 1-jét követően lejáró magyar államkötvényt vásárol, ami alapján a 2024. augusztus 1-je és 2024. október 31-e közötti napi átlagos állományhoz viszonyítva 2025. január 1-je és 2025. november 30-a közötti időszakra vonatkozó napi állománya növekszik. Az így elért állampapír állomány névérték-növekményének 30%-át adókedvezményként lehet érvényesíteni, amellyel kiváltható az élet ág alapján fizetendő adó összege, illetve a nem-élet ág alapján fizetendő adó legfeljebb 40%-a. A névérték-növekményt legfeljebb olyan összegben lehet figyelembe venni, amilyen összegben az intézmény teljes saját állampapírállományának névértéke növekszik.

A rendelkezésre álló adatok alapján 2024Q3 és Q4 között több biztosító is elkezdte jelentősen növelni 2030 utáni államkötvényállományát.

2.5. táblázat**A biztosítási pótadó alakulása (2022-2024)**

	2022		2023-2024	
	Élet	Nem-élet	Élet	Nem-élet
< 2 Mrd Ft	2%	4%	1%	2%
2-36 Mrd Ft	3%	8%	1,5%	4%
> 36 Mrd Ft	6%	14%	5%	12%
A tárgyévre elszámolt pótadó	50 milliárd Ft		88 és 101 milliárd Ft	

Forrás: MNB.

2.6 táblázat**A biztosítási pótdó kulcsai 2025-ben**

	2025	
	Élet	Nem-élet
< 48 Mrd Ft	2%	3%
> 48 Mrd Ft	6%	14%
A tárgyévre elszámolt pótdó	64-128 milliárd Ft*	

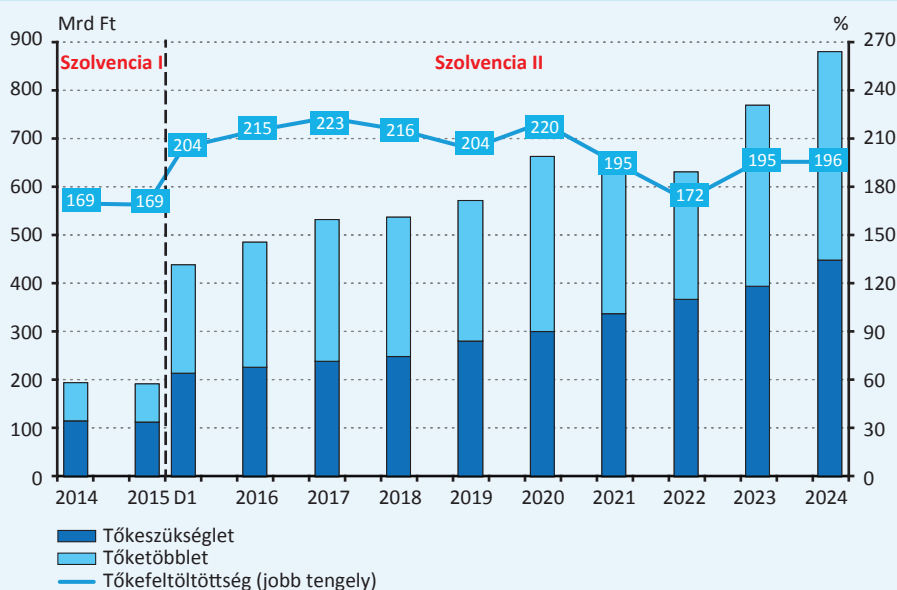
Megjegyzés: *a sáv alja és teteje az adócsökkentés utáni, illetve adócsökkentés előtti értékeket becsüli.

Forrás: MNB.

2.4.2. 200% közelében a tőkeszint

A biztosítási szektor tőke megfelelése 2024 év végén 196% volt, ami a jogszabályban elvárt szint közel kétszeresének felelt meg. A hozamgörbe 2024 folyamán csak enyhén emelkedett, így annak nem volt jelentős hatása a szektor tőkeszintjének alakulására. A 2022-ben bevezetett biztosítási pótdó tőkecsökkentő hatása ugyanakkor fennmaradt, ami nélkül – további osztalékfizetésektől függően – feltehetően még magasabban alakulhatott volna a szektor tőkefelfőtöttsége.

A 2024. év végére a szektor tőkeszintje lényegében stagnált, amit a rendelkezésre álló szavatoló tőke és a tőkeszükséglet közel azonos dinamikájú növekedése okozott. A szavatoló tőke növekedésének forrása döntően (89%-ban) az átértékelési tartalék emelkedése volt. Az előző évhez képest 2%-kal csökkent a várható osztalékfizetés, ami némileg hozzájárult a szektor tőkefelfőtöttségének szinten tartásához.

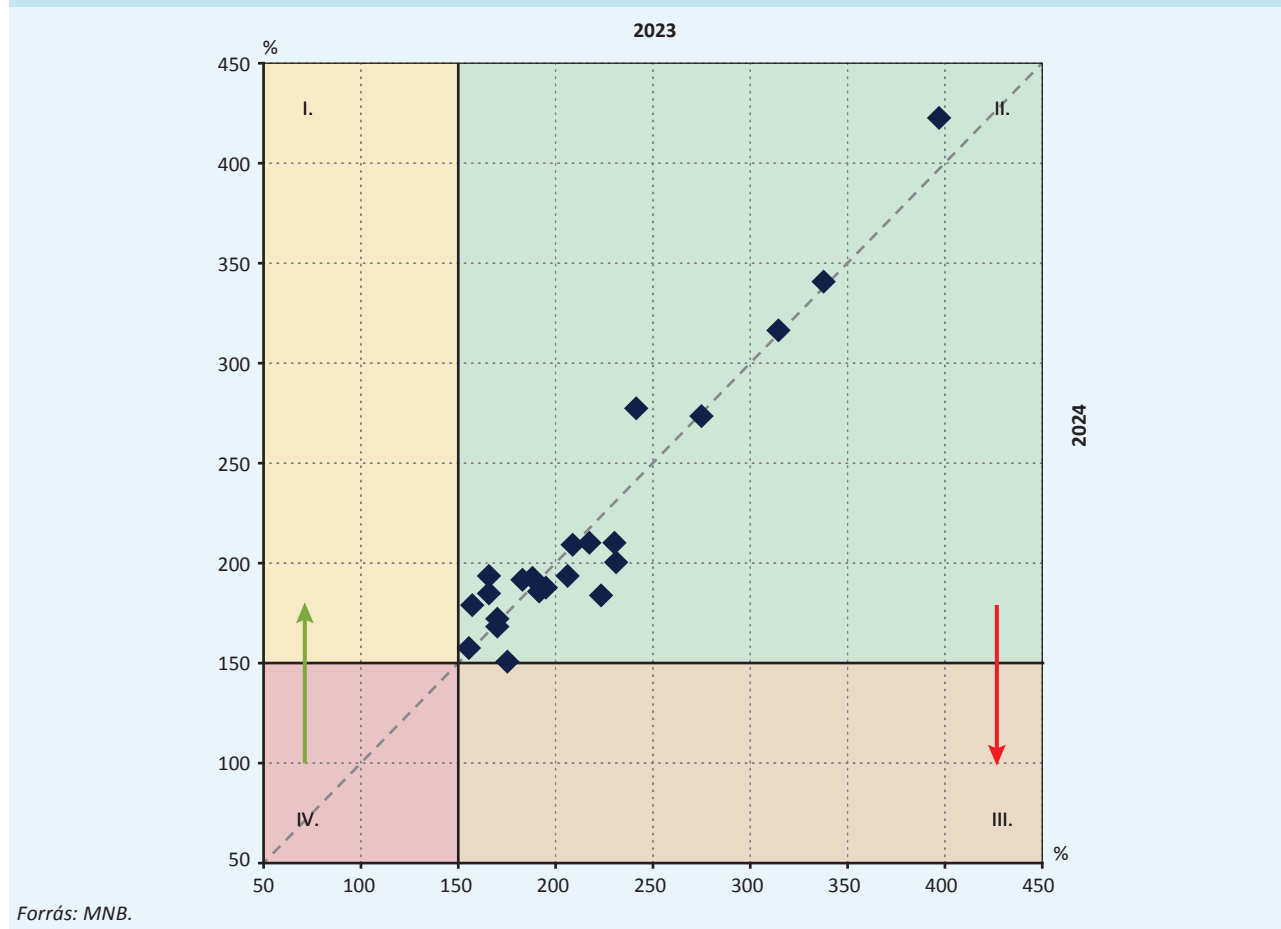
2.28. ábra**Szektorszintű tőkefelfőtöttség alakulása**

Forrás: MNB.

2.4.3. Biztosítói tőke egyedi szinten is stabil

A biztosítók tőkefeltöltöttségének súlyozatlan átlaga 214% volt 2024-ben, amely körül 69 százalékponttal szóródtak az egyedi értékek, ami 6 százalékponttal nagyobb volt az előző évinél, és az egyes intézmények közötti eltérések növekedését jelzi. Egy intézmény kivételével minden intézmény ugyanakkor 150% feletti tőkeszinttel bírt, tehát a szektor döntő része megfelelt az MNB volatilitási tőkepuffer ajánlásában javasolt feltöltöttségnek. Az MNB ajánlását egyedülként nem teljesítő biztosító is ugyanakkor 100% feletti szinttel rendelkezett 2024 év végén, így a törvényileg előírt szintet egyetlen intézmény sem sértette meg. A 23 biztosítóból 11 tovább erősítette a tőkemegfelelését, ami az intézmények felét jelentette.

2.29. ábra
A biztosítók egyedi tőkefeltöltöttsége

2.5. A BIZTOSÍTÁSI PIAC KOCKÁZATAI

2.5.1. Kockázatok mellett is stabil működés

2.7. táblázat A biztosítási piac kockázatai				
Kockázati kategória	Kockázatcsoportok	Kockázat minősítése	Kilátások a kockázatok alakulására	Szöveges értékelés
Üzleti modell	Környezet Stratégia, üzleti tervek Jövedelmezőség			hozamgörbe az 1 és 2 éves pont kivételével mindenhol felfelé tolódott az év során. Az adózás utáni eredmény ugyan közel duplájára nőtt a 2023-as évhez képest, 48 milliárd forintra, de még így is messze elmarad a pótdó előtti 80 milliárd Ft feletti szintekhez képest. Számviteli alapon ez ugyan 11,1%-os ROE-t jelent, de a gazdasági kockázatotott tőke szempontjából sokkal inkább relevánsnak tekinthető Szolvencia 2 alapon mindössze 5,4%. pótdó adókulcs- és sávváltozás, emellett 2025-ben 2030 utáni államkötvények lejegyzésével a pótdó nagyságrendileg 60 Mrd Ft-tal csökkenthető <i>jövedelmezőségi kilátások javulhatnak a pótdókedvezmény miatt</i>
Vállalatirányítás	Tulajdonosi joggyakorlás Belső irányítás Kockázatkezelési rendszer és ORSA Belső kontrollrendszer			előretekintő üzleti környezeti feltételezések alapján a környezeti kockázatok kezelése jó minőségű belső kontrollal tulajdonosi szerkezet és vezetői összetétel változásaira folyamatos felügyeleti fókusz stressztesztet döntően beépültek az intézmények kockázatmenedzsment-rendszerébe, a kockázatkezelési rendszer eljárásai szabályozottak <i>Változások a tulajdonosi szerkezetben, a menedzsmentben és kulcsfunkciókban</i>
Pénzügyi és működési kockázatok	Biztosítási kockázat Piaci kockázat Hitelkockázat Működési kockázat Egyéb lényeges kockázatok			élet ágon egyszeri és eseti díjak visszatérésére megvan a lehetőség a pótdó csökkentő (állampapír jegyzés) opciók hatására kgfb kombinált mutatója előző évhez képest nem változott lényegesen <i>Nem-életbiztosítási kár növekedés mérséklődése, az egyszeri díjas szerződések visszatérésével stagnálás várható</i>
Tőke- és tartalékkockázat	Tőke Tartalékok			tőkefeltöltöttség a tavalyi értékhez képest egy százalékponttal 196%-ra nőtt <i>nem-életbiztosítási tartalékok éves szinten 13%-kal emelkedtek, ennek kockázatát a jó hozamok és a tőkehelyzet javulása ellensúlyozta, így mérsékelt szinten stagnálás várható</i>
Piaci megjelenés kockázata	Termékek Ügyfelek			Etikus biztosítás 2.0 szemléletű elemzések szerint egyes UL életbiztosítási termékek ügyfélértéke alacsony EIOPA figyelmeztetés hitelfedezeti biztosításokra, hiányos POG folyamatok <i>banki csatornán nyújtott hitelfedezeti biztosítások témavizsgálat, Etikus biztosítás 2.0 megfelelés 2026-tól</i>
Magyarázat: Kockázat mértéke magas jelentős mérsékelt alacsony Kockázat iránya növekvő stagnáló csökkenő 				
Forrás: MNB.				

Az adózás utáni eredmény ugyan közel duplájára nőtt a 2023-as évhez képest, 48 milliárd forint, de még így is messze elmarad a pótdó előtti 80 milliárd Ft feletti szintekhez képest. Számviteli alapon ez ugyan 11,1%-os ROE-t jelent, de a gazdasági kockázatosított tőke szempontjából sokkal inkább relevánsnak tekinthető Szolvencia 2 alapon mindössze 5,4%.

A szektorban az előrettekintő üzleti környezeti feltételezések meghatározóan megalapozottak, melyek alapján a környezeti kockázatok kezelése jó minőségű belső kontrollal valósul meg. A tulajdonosok az intézmények részére erőteljes stratégiai iránymutatást adnak, az intézmények irányításában és ellenőrzésében a vezető és ellenőrző testületeken keresztül megfelelő minőségben vesznek részt, mindamellett a tulajdonosi szerkezet és a vezetői összetétel változásai, kockázatai a prudenciális felügyelés középpontjában állnak. A biztosítók a kockázati stratégia meghatározása során figyelembe veszik a lényeges kockázatokat, a stressztesztet döntően beépültek az intézmények kockázatmenedzsment-rendszerébe, a kockázatkezelési rendszer keretei, eljárásai kialakítottak és szabályozottak. A felügyeleti vizsgálatok a belső kontrollrendszer minőségét érintően egyedi, intézményi kockázatokat, hibákat tártak fel. Az MNB várakozásai szerint a vállalatirányítási kockázat mérsékelt kockázati szintjének változása rövid távon nem várható, stagnáló kockázati kilátásokkal értékelt.

Életbiztosítási termékeknel a visszavásárlások mértéke nem volt kiemelkedő az elmúlt évben, a cash-flow pozitív volt mind a rendszeres-, mind az egyszeri/eseti szegmensekben. A kgfb kombinált mutató 92,3%-ra csökkent, közelíti a BSZJ-ben megjelölt 85-90%-os célsávot. Az első lakásbiztosítási kampány lezárult, az ahhoz kapcsolódó árazási kockázat nem materializálódott. Életbiztosítási tartalékok csak kismértékben-, míg a nem-életbiztosítási tartalékok éves szinten két számjegyű mértékben emelkedtek. A kárinflációval és a hozamkörnyezettel kapcsolatos várakozások alapján mérsékelt szinten a kockázat stagnálása várható.

A piaci megjelenés kockázatának csökkenését várjuk a 2024-2025. évben történt szabályozási MNB intézkedések miatt. Az Etikus biztosítás 2.0 csomag 2024. év végén került kiadásra és az életbiztosítási termékek 4. generációját vezeti be a biztosítási piacra. A szabályozói csomag célja a hosszútávon fenntartható, fogyasztói bizalomra épülő növekedés elősegítése. Az Etikus biztosítás 2.0 csomag 2 meglévő szabályozó módosítását és 3 új ajánlás kibocsátását tartalmazta.

A 2023. évben a banki csatornákon keresztül értékesített csoportos hitelfedezeti biztosításokat az MNB egy átfogó vizsgálat keretében, valamint 2024-ben témavizsgálat keretében ellenőrizte. A vizsgálatok fókuszában biztosítási termékek POG követelményeknek való megfelelése állt, azon okok feltárása, mely az EIOPA által rámutatott gyenge ügyfélértéke okozzák. A vizsgálat utolsó határozatai 2025. év májusában kerülnek kiadásra. A hitelfedezeti (CPI) termékek esetében ügyfélérték javulást várunk.

Az MNB 2024-ben – az első lakásbiztosítási kampány tapasztalatai alapján – három vezetői körlevelet adott ki a következő kampányidőszakok kockázatainak csökkentése érdekében. Az egyik körlevél elősegíti a társasházak lakásbiztosítási kampányba való aktívabb bevonódását, egy másik körlevélben az MNB meghatározta a tartamengedmény alkalmazásának fogyasztóbarát kereteit, emellett módosításra került a kampányidőszak kezdete előtt a fogyasztók számára kötelezően kiküldendő tájékoztató levél is, amely 2026-tól kötelezően tartalmazni fogja a meglévő lakásbiztosítások és ingatlanok legfontosabb adatait is.

3. A pénztári piac és kockázatai

3.1. PIACI ÖSSZKÉP

3.1.1. Stabilitást erősítő eredményeket ért el a pénztári szektor 2024-ben, de az ingatlancélú szolgáltatás nehezen tervezhető igénybevétele kockázatot jelent

2024-ben a pozitív befektetési eredmény, valamint a pozitív cash flow hatására az **önkéntes nyugdíjpénztári szektor** fedezeti tartaléka az eddigi legmagasabb értékre, 2 238 milliárd Ft-ra növekedett, ami az előző év végéhez viszonyítva 15,4 százalékos növekedést jelent. A befektetési eszközök árfolyamemelkedésének hatására 2024-ben mintegy 263 milliárd Ft befektetési nyereség keletkezett a szektor fedezeti tartalékán.

A 2022. évi, jellemzően erősen negatív hozamok után 2023-ban az önkéntes nyugdíjpénztárak átlagosan 21,2 százalékos, 2024-ben pedig 13,8 százalékos – záró vagyonnal súlyozott – nettó hozamot értek el. A 10 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozam 6,1 százalékos, így az erre a periódusra számított inflációt a pénztárak éves átlagban 0,6 százalékponttal tudták felülmúlni. A szektor szereplőinek még messzebbre visszatekintő – és így még megalapozottabb képet adó – 15 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozama 6,8 százalékos lett. Ennek köszönhetően az ugyanezen időszakra számított reálhozam 2,2 százalékos mértékű. 2025-től az MNB már 20 éves hozamokat is publikál, amely időszakra vonatkozóan az önkéntes nyugdíjpénztári szektor éves átlagos nettó hozama 6,5 százalékos, a reálhozama pedig 1,7 százalékos volt.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak fedezeti tartalékain jóváírt tagdíjbefizetések és az adóhatóságtól átutalt adójóváírások összege 165,1 milliárd forintot tett ki, amely 12,6 százalékkal több a 2023. évinél, és az eddigi legmagasabb értéknek számít. 2024-ben az egyéni tagdíjbevételek összege (98,8 milliárd Ft) 15,2 százalékkal, a munkáltatói hozzájárulások összege (46,5 Mrd Ft) 8,8 százalékkal, a NAV által átutalt összeg (19,9 milliárd Ft) pedig 9,9 százalékkal növekedett 2023-hoz képest.

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor intézményeinek száma egy intézmény végelszámolása miatt 27-re csökkent, míg a taglétszám 2024 végén 1 millió 75 ezer fő volt, 1,4 ezer fővel több, mint 2023 végén. A taglétszám 2024. I. félévben csökkent (4,4 ezer fővel), a II. félévben azonban nőtt (5,8 ezer fővel). A tagdíjat fizetők taglétszámon belüli aránya 52,1 százalékos volt 2024 utolsó negyedében.

2024-ben az önkéntes nyugdíjpénztárak 1,0 milliárd forintos működési eredményt értek el, ami 0,7 milliárd forinttal alacsonyabb az előző évhez képest. A 27 intézményből 20 nyereségesen működött. A magas hozamok miatt nagyobb mértékben volt lehetőség érvényesíteni a meg nem fizetett egységes tagdíjak utáni hozamlevonást a nem fizető tagoktól. Ennek szektorszintű összege 2,3 milliárd forintot tett ki. 2024 végén az önkéntes nyugdíjpénztárak működési célra felhasználható tartaléka szektorszinten 20,0 milliárd forintot tett ki, az egy évvel korábbinál 5,3%-kal többet.

A pénztári kifizetések az új, ingatlancélú kiegészítő szolgáltatások igénybevétele miatt 2025-ben és 2026 első két hónapjában nagymértékben növekedhetnek. Jelentős feladat és kockázat az ingatlancélú szolgáltatási kifizetési igények likviditásának kezelése, tekintettel annak időbeli eloszlásának nehezen tervezhetőségére. Egyszerre kell figyelemmel lenni a kifizetési igények határidőben való teljesítéséhez szükséges likviditás biztosítására, a befektetési eszközök jogszabályban és a pénztár befektetési politikájában meghatározott limiteken belüli tartására, továbbá a lehető legjobb befektetési eredmény elérésére. Az eddig rendelkezésre álló legfrissebb, 2025 I. negyedévére vonatkozó adatok szerint 16,6 ezer fő nyújtott be ingatlancélú kifizetési igényt az önkéntes nyugdíjpénztárakhoz, ami a 2024. szeptember 30-ai⁸ taglétszám (1 millió 69 ezer fő) 1,5 százaléka. Az ingatlancélú szolgáltatásokra összesen 38,0 milliárd Ft kifizetési igény érkezett, ami az önkéntes nyugdíjpénztárak 2024. szeptember végi szektorszintű fedezeti tartalékának 1,8 százalékát tette ki. Tekintettel a 60 napos ügyintézési határidőre a kifizetések összege 16,6 milliárd Ft volt az első három hónap során.

⁸ A jogszabály értelmében ingatlancélú kifizetési igényt azok nyújthatnak be, akik 2024. szeptember 30-án tagok voltak, legfeljebb az akkori egyenlegük összegéig, így az igénylések relatív gyakoriságát az akkori taglétszámmal és vagyonhoz viszonyítva állapítottuk meg.

A Kormány bejelentette, hogy fokozatosan bővül az a társadalmi csoport, akik mentesülnek a személyi jövedelemadó (SZJA) megfizetése alól, továbbá nő a családi adókedvezmény keretében levonható összeg is. Az adókedvezményekkel támogatott kiegészítő nyugdíj- és egészségcélú megtakarításokat tekintve kockázatot jelenthet az SZJA-kedvezmények bővítése, ami gyengítheti az érintett megtakarítók motivációját.

Az egészség- és önszegélyező pénztári szektor intézményszáma (16) 2024-ben sem változott.

A fedezeti tartalékra jutó tagdíjbefizetéseket ugyan meghaladta a szolgáltatási kifizetések összege, az igénybe vett adójóváírás és az intézmények által elért befektetési eredmény azonban ellensúlyozni tudta ezt a hatást, így a fedezeti tartalék összege nőtt.

Az egészség- és önszegélyező pénztárakba érkező, fedezeti tartalékon jóváírt bevételek (102,5 milliárd Ft) jelentősen, 20,4 százalékkal emelkedtek 2024-ben 2023-hoz képest. A tagi befizetések 22,8 százalékos növekedést követően 75,9 milliárd forintot tettek ki. A munkáltatói tagdíj-hozzájárulások összege 10,0 milliárd Ft volt, 11,2 százalékkal magasabb, mint 2023-ban. Az adóhatóság által átutalt összeg (16,6 milliárd Ft) 15,7 százalékkal emelkedett 2023-hoz képest.

Az egészség- és önszegélyező pénztári szektor a trendszerű taglétszámnövekedésnek hatására ügyfélszámban már 2023 I. negyedévében meghaladta az önkéntes nyugdíjpénztárit, 2024 végén pedig már 1 millió 187 ezer fő volt a taglétszám, 5,6 százalékkal (63 ezer fővel) több, mint 2023 végén. A taglétszám 2020-2024 között 165 ezer fővel nőtt. A tagdíjat fizetők aránya 2024 végén 38 százalék volt.

Az egészség- és önszegélyező pénztári szolgáltatási kifizetések (98,1 milliárd forint) 20,0 százalékkal (16,3 milliárd forinttal) nőttek az előző évhez képest. A kifizetések legnagyobb részét továbbra is a gyógyszerek, speciális tápszerek, prevenciók céljára megvásárolt vitaminkészítmények vételárának támogatása teszi ki, 39,0 százalékos részaránnyal.

Az egészség- és önszegélyező pénztárak működési eredménye 2024-ben ismét pozitív, 1,3 milliárd forint volt, amely 0,14 milliárd forinttal kedvezőtlenebb az egy évvel korábbinál. 16 intézményből csupán 2 működött veszteségesen éves alapon. A pozitív működési eredmény elérésében a nem fizetőktől való hozamlevonás (0,5 milliárd Ft) is fontos szerepet játszott, azonban anélkül is jelentős mértékű a működési nyereség. A működési célú tartalék 8,3 milliárd forintra emelkedett (+20,2%).

3.1. táblázat

Az önkéntes pénztári szektor legfontosabb adatai

	Nyugdíjpénztárak		Egészség- és önszegélyező pénztárak	
	2023	2024	2023	2024
Intézmények száma (db)	28	27	16	16
Taglétszám (e fő)	1 073	1 075	1 124	1 187
Tagdíjat fizető (e fő %)	556 51,8%	560 52,1%	427 38,0%	449 37,8%
Pénztári portfólió összesen (Mrd Ft)	1 960	2 262	91	104
Ebből: fedezeti tartalék (Mrd Ft)	1 939	2 238	84	96
Vagyon/szerződés (e Ft)	1 807	2 082	75	81
Tagdíjbefizetés (Mrd Ft)	134	152	76	92
Ebből: Fedezeti tartalékra jutó tagdíjbefizetés (Mrd Ft)	128	145	71	86
Igénybevett adójóváírás (Mrd Ft)	18	20	14	17
Fedezeti tartalékot érintő kifizetések (Mrd Ft)	139	130	83	100
Működési eredmény (Mrd Ft)	1,71	1,03	1,42	1,28
Működésre felhasználható tartalék (Mrd Ft)	19,0	20,0	6,9	8,3

Forrás: MNB.

3.1. keretes írás**Új szolgáltatási cél és szabályozási változások az önkéntes nyugdíjpénztáraknál**

2024 jelentős jogszabályváltozása az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (Öpt.) 2024. november 29-i hatályba lépett módosítása volt, amely lehetővé tette a nyugdíjpénztári tagok számára, hogy 2025-ben – legfeljebb a 2024. szeptember 30-án fennálló egyenlegük erejéig – az egyéni számláikon felhalmozódott összeget saját döntésük alapján ingatlancélokra felhasználhassák. Ezt a szolgáltatást a pénztártárgok legfeljebb három alkalommal kérhetik, a kifizetéseket a benyújtást követő 60 napon belül teljesíteniük kell a pénztáraknak. Az ingatlancélú szolgáltatás további részletszabályait a Nemzetgazdasági Minisztérium külön rendeletben határozta meg.

A pénztárak befektetési teljesítményét reprezentáló hosszú távú átlagos hozamráta körének bővítését tette lehetővé a 281/2001. Korm. rendelet⁹ (továbbiakban: Korm. rendelet) módosítása, ami – első alkalommal 2025. évben – az eddigi 10 és 15 év mellett bevezette a 20 éves hozamkommunikációt. A pénztártagok a hosszú távú hozamok figyelembevételével pontosabban tervezhetik meg megtakarításaikat a nyugdíjas éveikre. A pénztárak éves és hosszú távú befektetési teljesítményei a jogszabály módosításának köszönhetően – az eddigi március 15-i időponthoz képest – korábban, február 28-ig közzétételre kerülnek. A nettó hozamráta mellett a tagok a bruttó hozamrátaikról is tájékoztatást kapnak, mely által lehetőség nyílik a referencia-hozamrátaival való összehasonlításra.

A Korm. rendelet egyéb módosításai között szerepelt a tagi megtakarítások eszközfedezetének alaponkénti (fedezeti, működési, likviditási), illetve alszámlánkénti (pénzforgalmi, befektetési) kimutatása kötelezettségének előírása, ami egyúttal vonatkozott a függő tételekre is. Ezen túl pontosításra kerültek a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok értékelési szabályai és a házipénztár kezelésére vonatkozó előírások, valamint az értékesíthetetlen és a nemfizetés kockázatainak kezelése.

A befektetett eszközök összetételére gyakorolt hatást az ugyanazon kibocsátó értékpapíraira vonatkozó befektetési limitszabályok változása. Az eddigi 10 százalékról 15 százalékra növekedett a limit felső határa, azonban ez alól kivételt képeznek az állampapírok, nyílt végű befektetési alap befektetési jegyei, a jelzáloglevelek, illetve egyesülés esetén a zártkörűen kibocsátott magyar hitelintézeti részvények. Ugyanilyen mértékben emelkedett a felső limit a magyar és külföldi vállalati, önkormányzati kötvényekre, tőzsdére be nem vezetett nyilvánosan forgalomba hozott részvényekre és a zártkörűen kibocsátott magyar hitelintézeti részvények esetében.

3.2. ÖNKÉNTES NYUGDÍJPÉNZTÁRAK**3.2.1. A befektetések 68 százaléka hazai, a magyar állampapírok aránya a legnagyobb**

A fedezeti tartalék korábbi években megfigyelhető stabil növekedési ütemét megtörte a 2022-es év. A vagyon csökkenése három negyedéven keresztül, 2022 harmadik negyedév végéig tartott, amikor a vagyon értéke még a 2020 év végi értéket is alulmúlta. 2022 negyedik negyedévében megindult a piaci korrekció, amely 2023-ban és 2024-ben is folytatódott, azonban a korábbitól eltérően egy jóval meredekebb növekedési görbét mutatva. A 2024 végére elért 2 238 milliárd Ft-os piaci érték az eddigi legmagasabb, amely 15,4 százalékkal több, mint az előző év végi (1 939 milliárd Ft) érték. A növekedést főként a fedezeti tartalékon elért, jelentős mértékű befektetési eredmény (263 milliárd Ft), továbbá a pozitív cash flow (35 milliárd Ft) okozta. A befektetési eszközök árfolyamemelkedése 2024-ben is a kötvénypiaci hozamcsökkenés és a részvénypiacokon tapasztalható árfolyamemelkedések hatására ment végbe.

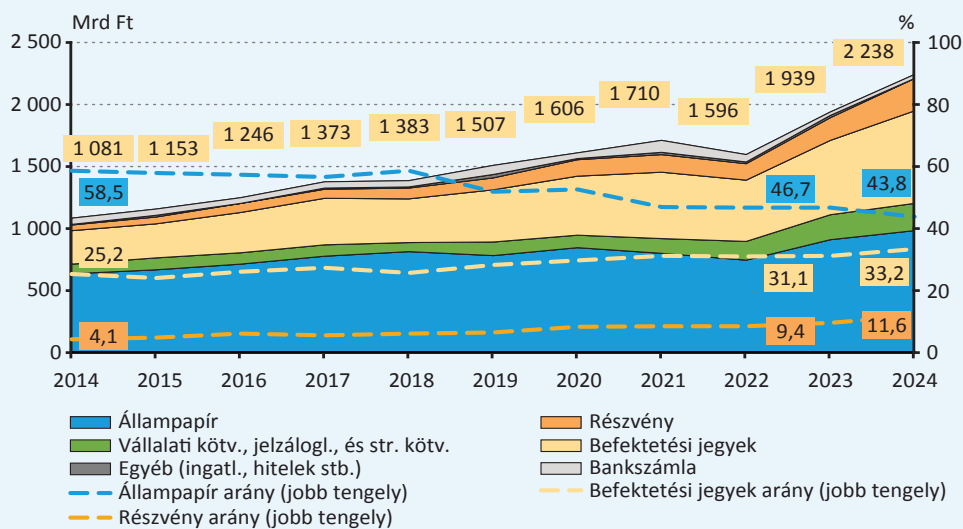
A vagyon legnagyobb részét továbbra is a magyar állampapír-befektetések teszik ki. A magyar állampapír-befektetések közvetlen kitettségében a 2023. év végi értékhez képest 2,9 százalékpontos csökkenés történt. A közvetlen

⁹ 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási szabályairól

részvénybefektetések aránya ezzel szemben 2,2 százalékponttal emelkedett az előző év végéhez képest. 2024 végén a részvénykitettségi 11,6 százalék volt, amiből 8,3 százalék volt hazai, 3,3 százalék pedig külföldi részvény. A befektetési jegyek aránya is növekedett, 2,1 százalékponttal, a 2023 év végi 31,1 százalékról 33,2 százalékra.

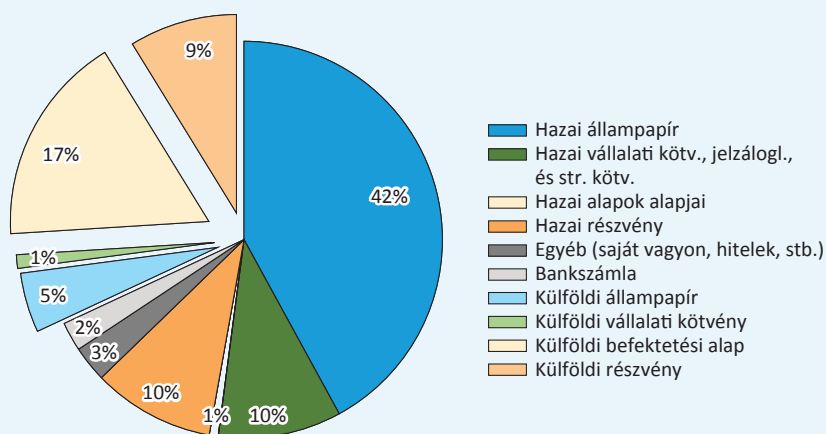
A közvetett befektetések kibontása utáni arányokat tekintve látható, hogy a fedezeti tartalék mögötti befektetések 68 százalékát hazai eszközök alkotják. A kördiagram a teljes önkéntes nyugdíjpénztári portfólió adatait mutatja a hazai befektetési alapok kibontása után.

3.1. ábra
Az önkéntes nyugdíjpénztári befektetések eszközcsoportok szerinti alakulása

Forrás: MNB.

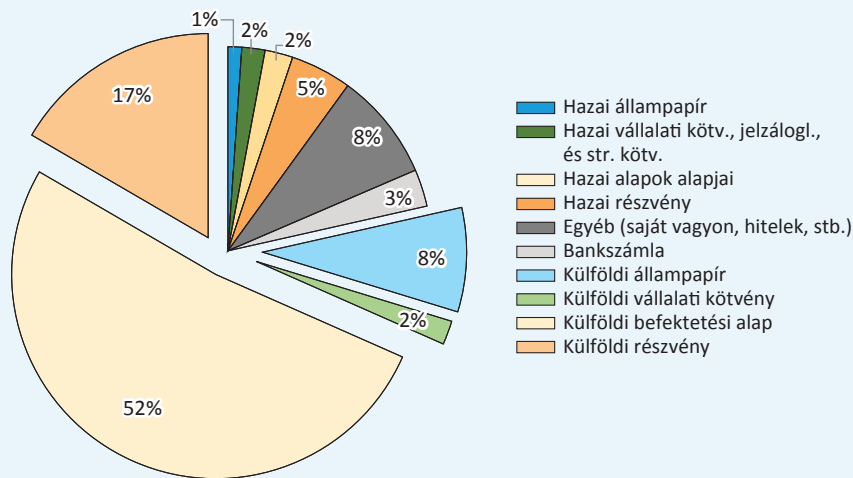
3.2. ábra
Az önkéntes nyugdíjpénztári befektetések eszközcsoportok szerinti megoszlása a hazai befektetési jegyek kibontásával 2024 végén

Forrás: MNB.

A befektetési jegyek mögött jellemzően külföldi eszközök találhatók, ezek közül a külföldi befektetési jegyek és a részvények a legjelentősebbek.

3.3. ábra
Önkéntes nyugdíjpénztári befektetési alapok összetétele

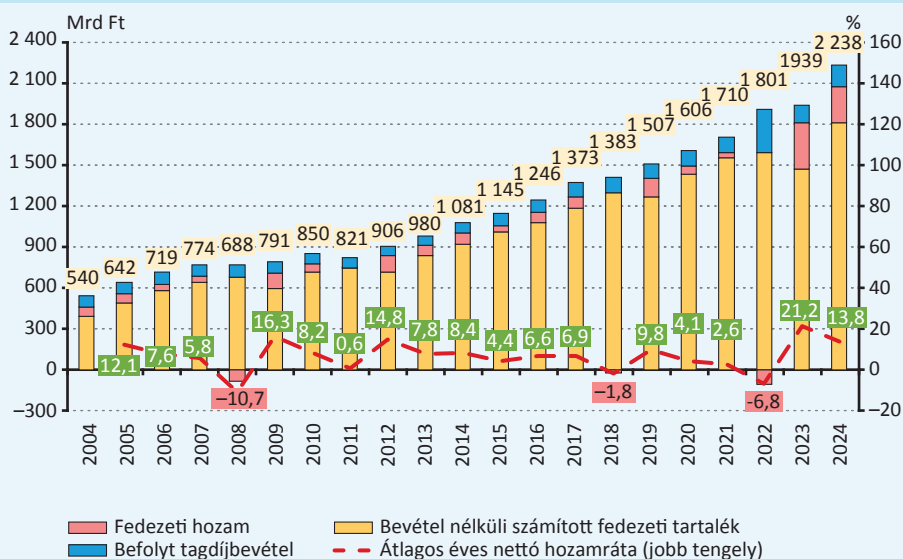

Forrás: MNB.

3.2.2. Ismét kétszámjegyű önkéntes nyugdíjpénztári hozam

Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2024-ben átlagosan 13,8 százalékos – záró vagyonnal súlyozott – nettó hozamot értek el, amellyel két egymást követő évben volt a hozam kétszámjegyű. 2024-ben a részvénypiacok világszerte jelentős növekedést értek el, ami a hazai pénztári portfóliók hozamait is számottevően befolyásolta. A pénztári portfóliótípusok közül a részvényeket nagyobb arányban tartalmazóknak a hozama is nagyobb volt (a mediánt tekintve). Ennek megfelelően a legalacsonyabb mediánhozama a részvényeket egyáltalán nem tartalmazó, ún. konzervatív portfóliótípusnak volt (6,5%), míg a legmagasabb a legalább 66%-ban részvényeket tartalmazó, ún. dinamikus portfóliócsoporthoz (21,8%). A 2024. decemberi év/év alapú infláció¹⁰ 4,6 százalékos volt, ami azt jelenti, hogy az önkéntes nyugdíjpénztárak tavalyi reálhozama 8,8 százalékos volt.

3.4. ábra
Önkéntes nyugdíjpénztárak fedezeti tartalék tagdíjbevétele, hozamtömege és átlagos éves nettó hozamráta alakulása

Forrás: MNB.

¹⁰ A december/decemberi infláció fejezi ki az árszínvonal tárgyidőszakot megelőző év vége és a tárgyidőszak év vége közti éves változását, ezért reálhozam számításához ez az érték használatos, ehhez célszerű hasonlítani a pénztárak éves hozamát.

A pénztárak 2025-ben az éves, a tíz és a tizenöt éves hozamráta mellett már a húsz éves adatokat is kiszámították, amelyet az MNB – ellenőrzés után – 2025. februárban publikált a honlapján.

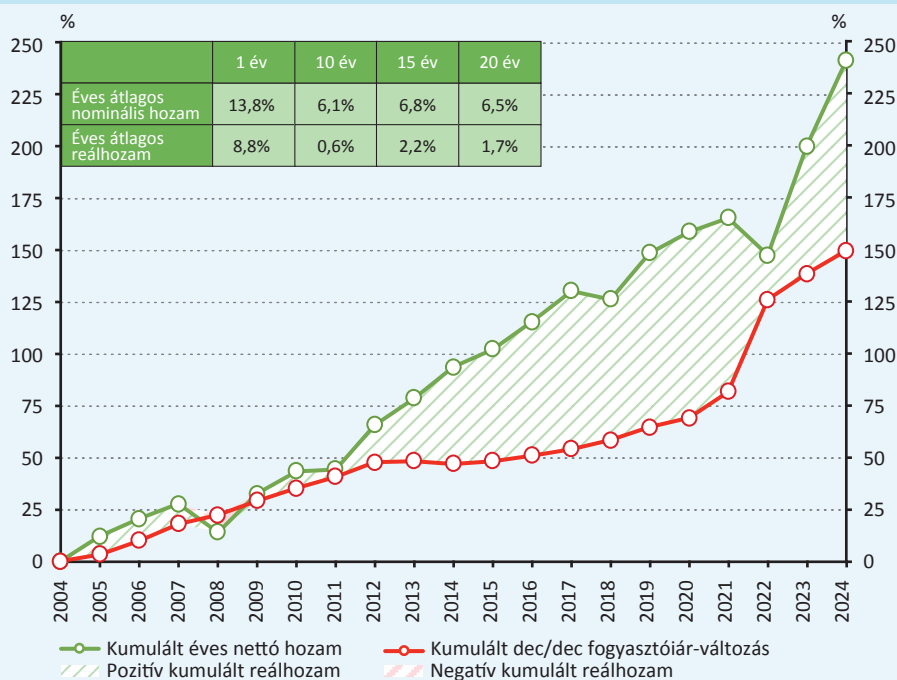
3.2.3. A hosszú távú nominális és reálhozam is pozitív tartományban, a költségszint alacsony

A 10 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozam 6,1 százalék, így az erre a periódusra számított inflációt a pénztárak éves átlagban 0,6 százalékponttal tudták felülmúlni. A szektor szereplőinek még messzebbre visszatekintő, 15 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozama közel 6,8 százalék lett. Ennek köszönhetően az ugyanezen időszakra számított reálhozam 2,2 százalékos mértékű. A legrégebbre visszatekintő, 20 éves (záró vagyonnal súlyozott) átlagos nettó hozam 6,5 százalék volt, amelyből 1,7 százalékos reálhozam számítható.

Az önkéntes pénztárak befektetési eredményeit, alacsony, 1 százalék alatti éves működési és egyéb költségeit (díjterhelését), valamint a tagdíjbefizetések után járó 20 százalékos adókedvezményt is figyelembe véve a pénztári megtakarítás továbbra is versenyképes öngondoskodási formának számít a nyugdíjcélú előtakarékosági termékek piacán.

3.5. ábra

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor hosszú távú kumulált hozamai

Forrás: MNB.

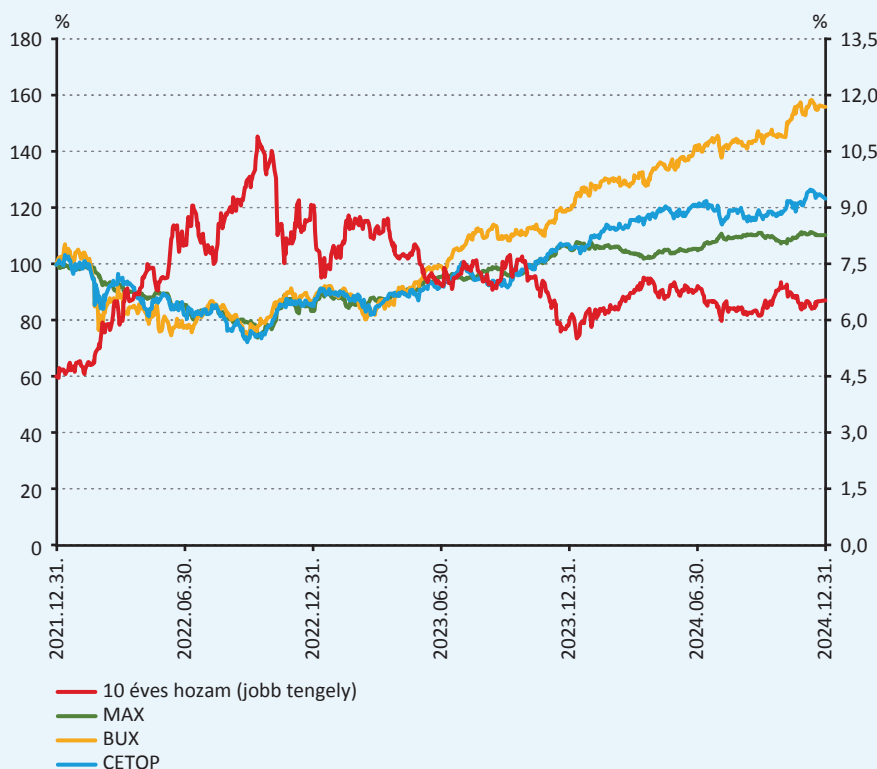
3.2. keretes írás

Önkéntes nyugdíjpénztári befektetési eredmények és mögöttes folyamatok

A nyugdíjpénztárak hozameredménye 2024-ben kiemelkedő volt, a szektor átlagos nettó hozamrátája 13,8 százalék. A 2022-es, befektetési szempontból negatív év után 2023-ban a nyugdíjpénztári tagok csaknem kétharmada számára a pénztári befektetések 20 százalék fölötti nettó hozamot termeltek, a szektor átlagos nettó hozama 21,2 százalék volt. Ennek fényében még kedvezőbb a 2024. évi befektetési teljesítmény, hiszen a nyugdíjpénztárak elmúlt 20 évében nem fordult elő két olyan egymás utáni év, amelyben mindkét év pozitív hozamot ért el a pénztárak. Érdekes megvizsgálni, milyen folyamatok eredményezték a 2024-es év kedvező hozameredményét.

A nyugdíjpénztári portfóliók szektor szinten csaknem felét állampapírok teszik ki. 2023-ban az állampapír referencia hozamok jelentősen estek (a 10 éves referencia hozam például 8,98 százalékról 5,86 százalékra csökkent), és ennek megfelelően a pénztárak állampapírállománya jelentősen felértékelődött. Az éven túli állampapírok árfolyamváltozását kifejező MAX index 2023-ban 26,8 százalékot emelkedett. Várható volt azonban, hogy a következő évben, 2024-ben az állampapírpiacra a referenciahozamok csökkenésének üteme mérséklődik. 2024-ben az éven túli papírok referencia hozamának csökkenése enyhe növekedésbe fordult, az állampapírok árfolyama kis mértékben csökkent.

3.6. ábra
A MAX, a BUX és a CETOP index (2021 vége=100%), valamint a 10 éves állampapír referenciahozam (%) alakulása

Forrás: ÁKK, BÉT, MNB.

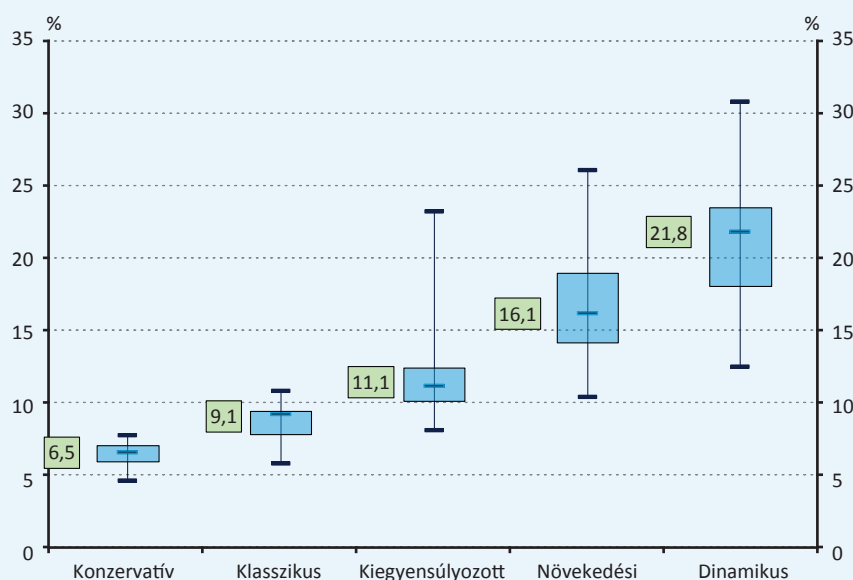
2024-ben a részvénytőzsiák világszerte erősödtek, ezen belül a hazai tőzsdén is kiemelkedő hozamokat lehetett elérni. A BÉT legjelentősebb részvényeinek árfolyamváltozását kifejező BUX index 2024-ben 30,86 százalékot emelkedett, de a régiós CETOP index is 15,14 százalékot növekedett forintban kifejezve. Kimagasló árfolyamnövekedés volt az amerikai tőkepiacokon is, ahol például az S&P index forintban kifejezve – jelentős részben a devizapiaci mozgásoknak köszönhetően – 40,1 százalékot emelkedett. A piaci folyamatokat tekintve azt feltételezhetjük, hogy azok a pénztári portfóliók értek el magasabb hozamot 2024-ben, amelyek részvénybefektetéseket is tartalmaztak. A 78 önkéntes nyugdíjpénztári portfóliót a befektetési politikában meghatározott, felvállalt kockázati szint alapján öt kategóriába soroltuk. A portfólió felvállalt kockázatát aszerint állapítjuk meg, hogy mekkora a részvényeszközök befektetési politikában megadott célaránya. A kockázati kategóriákhoz tartozó sávokat úgy állapítottuk meg, hogy összhangban legyenek a pénztári gyakorlatban általánosan elterjedt portfólió elnevezésekkel. Természetesen ez a kategorizálás nem jelent teljes megfelelést a pénztárak által alkalmazott megnevezéseknek. Vannak például olyan pénztárak, ahol a klasszikus portfólióban a részvényeszközök megcélzott aránya 0 százalék, ezért ezek a portfóliók a konzervatív kategóriába kerültek. A választható portfóliós rendszert nem működtető pénztárak többnyire a közép-, kiegyensúlyozott, illetve kisebb részben a klasszikus kockázati kategóriába kerültek.

3.2. táblázat**Az önkéntes nyugdíjpénztárak portfóliótípusai**

Részvényeszközök célaránya	Típus
0%	Konzervatív
1-15%	Klasszikus
16-35%	Kiegyensúlyozott
36%-65%	Növekedési
66%-	Dinamikus

Forrás: MNB.

Az éves hozamokat portfóliónként tekintve megállapítható, hogy a részvénybefektetéseket nagyobb arányban tartó portfóliók értek el magasabb hozamot 2024-ben.

3.7. ábra**Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2024. évi hozamai portfóliótípusok szerint**

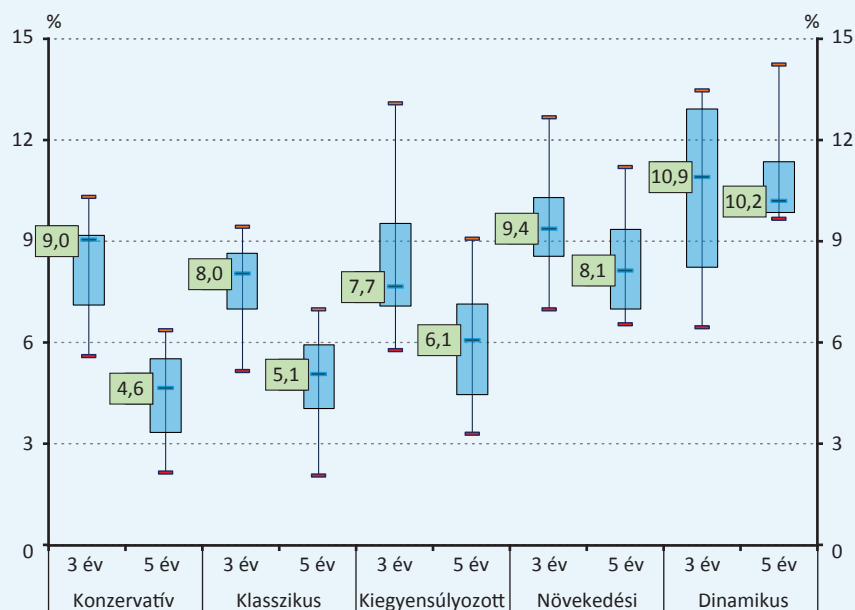
Forrás: MNB.

A konzervatív és a klasszikus portfóliók esetében a 2024. évi hozamráták jellemzően 10 százalék alatt voltak. A növekedési portfóliók esetében, amelyeknél a részvénybefektetések aránya 50 százalék körüli, a medián hozam már 16,1 százalék, a dinamikus portfólióknál pedig 21,8 százalék.

Az elmúlt néhány év rendkívüli piaci eseményeire tekintettel több éves távon is érdemes megvizsgálni a pénztári portfóliók hozamteljesítményét. A 2022-2024-es időszakban a konzervatív portfóliók általánosan jobban teljesítettek a kisebb mértékben részvényeket is tartalmazó klasszikus és kiegyensúlyozott portfólióknál. Ezek a portfóliók 2022-ben nem szenvedték el a negatív hozamokat, ugyanakkor a következő években kihasználták a kedvező pénzpiaci és állampapírpiazi folyamatokat. Amint ez a példa is mutatja, az életciklus szemlélet alapján észszerű döntés lehet a nyugdíjkifizetés előtt néhány évvel alacsonyabb kockázatú portfóliót választani. Ha a vizsgált időtávot az elmúlt 5 évre bővítjük, látható, hogy minél nagyobb arányban tartalmazott részvénybefektetéseket a portfólió, az átlagos hozam annál magasabb. Az elmúlt öt évre visszatekintve a részvénytőkepiacokon többször is jelentős emelkedések voltak, 2021-ben, 2023-ban és 2024-ben is, ami a részvénytúlsúlyos portfóliók hozamát felfelé húzta.

3.8. ábra

Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2022-2024. évi és 2020-2024. évi hozamai portfóliótípusok szerint

Forrás: MNB.

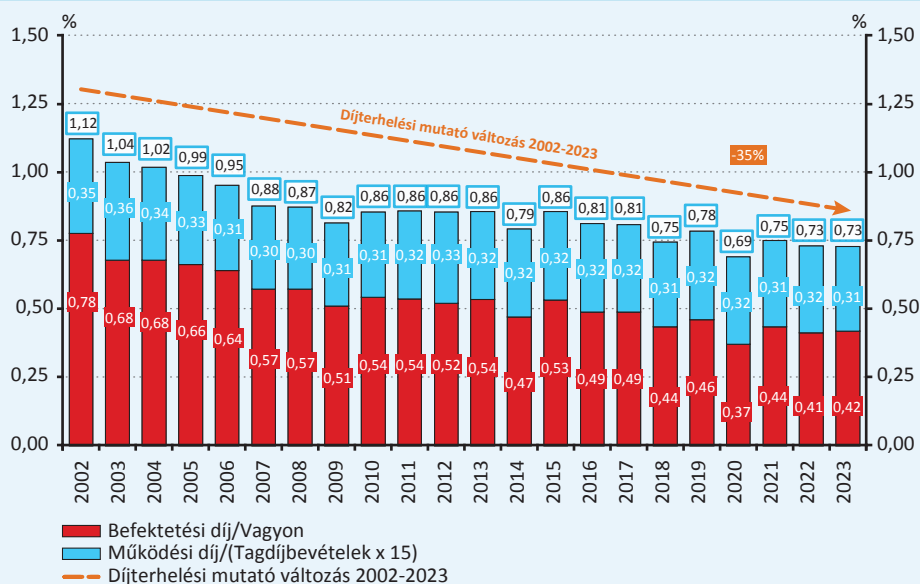
A befektetési teljesítmény mellett érdemes megvizsgálni a nyugdíjpénztári költségek alakulását is, mivel a hozamok mellett a költségek befolyásolhatják leginkább az ügyfelek döntéseit, és egyúttal az intézmények költséghatékonyságát, fenntarthatóságát is. Az MNB a pénztári költségek transzparenciájának és a tagok megfelelő tájékoztatásának érdekében több költségmutatót is közzétesz. Így a pénztárak beszámolójának adataiból minden évben kiszámolja és közzéteszi a díjterhelési mutatókat. A korrigált díjterhelési mutató értéke 2023-ban 0,73 százalék volt, ami megegyezik a 2022. évivel. Az önkéntes nyugdíjpénztárak működésre levont tagdíjrésze a teljes tagdíjbevételek arányában a 2002-től 2023-ig terjedő időszakban 11 százalékos csökkenést mutat.

2023-ban a működési és likviditási célra levont tagdíjrész aránya a teljes tagdíjbevételekhez képest csekély mértékben – 1 bázisponttal – csökkent. A mérséklődés a pénztárak jelentős része által alkalmazott sávos tagdíjmegosztással áll összefüggésben, amelynek eredményeként 2023-ban a megelőző évinél 9 százalékkal nagyobb értékű tagdíjbefizetésből arányában kisebb részt vontak le működésre.

A befektetési díjterhelés rész is csak szerény mértékben változott – 1 bázisponttal nőtt – 2022-höz képest. Az intézmények többségének sikerdíjas szerződése van a vagyonkezelőjével. A befektetési díjterhelés rész enyhe növekedéséhez hozzájárultak a 2023. évi kiemelkedő hozameredmények után a vagyonkezelők részére kifizetett sikerdíjak.

3.9. ábra

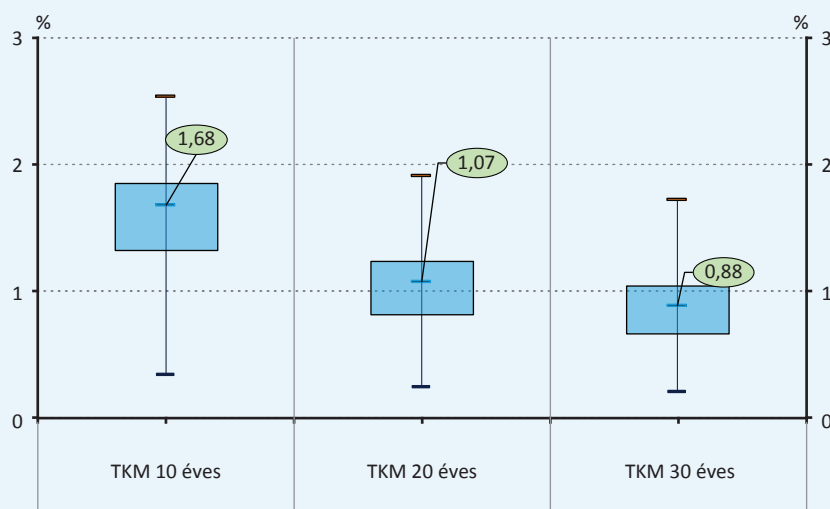
A korrigált díjterhelési mutató alakulása 2002-2023 között

Az MNB 20/2019. (IX.20.) számú ajánlása által bevezetett, a nyugdíjpénztári termékekre vonatkozó teljes költségmutató (TKM_{Nyp}) egy tag befizetéseiből és megtakarításaiból levont költségeket fejezi ki egy értékben. A TKM_{Nyp} összevethető az élet- és nyugdíjbiztosítások azonos mutatószámával, ami erősíti a transzparenciát, valamint a pénztári szektoron belüli és a szektorközi versenyt.

2024-ben a 10 éves medián TKM_{Nyp} 1,68 százalék, a 20 éves medián TKM_{Nyp} 1,07 százalék, a 30 éves medián TKM_{Nyp} 0,88 százalék volt. A TKM_{Nyp} értékek alakulásában szektor szinten nem volt jelentős változás az előző évhez viszonyítva. A medián 10 éves TKM_{Nyp} érték 7 bázisponttal emelkedett, ezzel szemben a medián 20 éves TKM_{Nyp} érték 1 bázisponttal, a medián 30 éves TKM_{Nyp} érték pedig 3 bázisponttal mérséklődött. A pénztári költségmutatók is alátámasztják, hogy az önkéntes nyugdíjpénztár – más pénzügyi termékekhez viszonyítva is – költséghatékony hosszú távú befektetési forma.

3.10. ábra

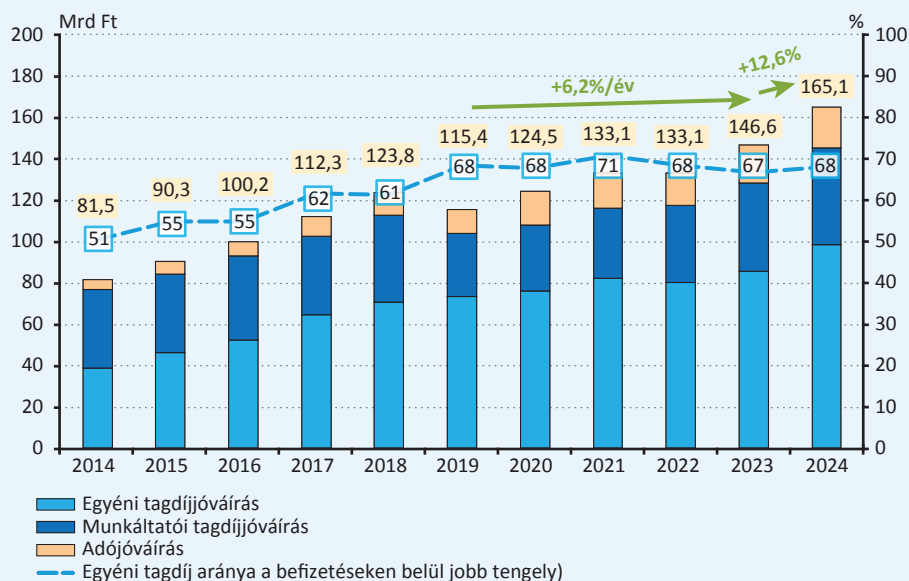
Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor TKM_{Nyp} értékei (2024)

3.2.4. Jelentős növekedés a fedezeti tartalékot érintő bevételekben, pozitív nyugdíjpénztári cash flow 2024-ben is

Az önkéntes nyugdíjpénztárak fedezeti tartalékain jóváírt tagdíjbefizetések és az adóhatóság által átutalt adójóváírások összege 165,1 milliárd forintot tett ki, amely 12,6 százalékkal több a 2023. évinél, és az eddigi legmagasabb értéknek számít. 2024-ben az egyéni tagdíjbevételek összege (98,8 milliárd Ft) 15,2 százalékkal, a munkáltatói hozzájárulások összege (46,5 milliárd Ft) 8,8 százalékkal, a NAV által átutalt összeg (19,9 milliárd Ft) pedig 9,9 százalékkal növekedett 2023-hoz képest. Az egyéni és munkáltatói befizetések után járó 20 százalékos mértékű adójóváírást nem használták ki teljes mértékben vagy a nyugdíj- és egészségpénztárban egyaránt aktív tagok az adójóváírást inkább az egészség- és önszegélyező pénztáraikba kérték, az adójóváírás összege ugyanis az előző évi befizetések 15,5 százalékát tette ki 2024-ben. A pénztártagok 2022-ben kismértékben visszafogták a pénztári befizetéseiket, 2023-ban és 2024-ben azonban ez megváltozott, a növekedés nominálisan 24,1 százalékos volt a két év alatt összességében. A befolyó tételek között továbbra is az egyéni befizetés dominál, amely az éves tagdíjbevétel 68,0 százalékát teszi ki. A munkáltatói tagdíj hozzájárulás összege visszaesett 2019-ben, amit a munkabérenél alacsonyabb adóterhelésnek (Cafetéria juttatás) a megszüntetése is befolyásolhatott. Az azóta bekövetkezett növekedés (éves átlagban 7,4%) nagyjából az egyéni tagdíjjóváírások növekedésének volt a következménye. A munkáltatói hozzájárulás azonban továbbra is fontos, mert a szerződéses elkötelezettségből adódóan stabil, havi rendszerességgel érkező bevételt jelent a pénztáraknak, míg az egyéni befizetések egy gazdaságilag nehezebb évben nagyobb eséllyel csökkenhetnek.

3.11. ábra

Az önkéntes nyugdíjpénztári fedezeti tartalékon jóváírt tagdíjbevételek befizetők szerinti megoszlása

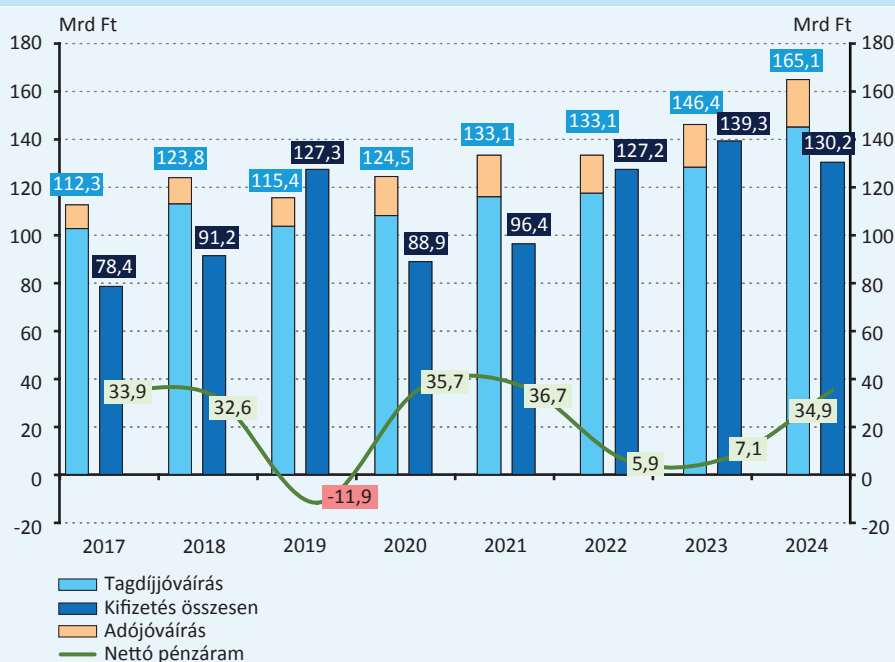
Forrás: MNB.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak pénzáramait elemezve látható, hogy 2017 óta csupán egyetlen alkalommal (2019-ben) fordult elő, hogy a szektorszintű éves cash flow negatív tartományban alakult, melyet főként a 2018. évi negatív hozamok miatt megemelkedett kifizetések okoztak, kisebb részt pedig a tagdíjbevételek csökkenésével magyarázható. A 2019-es évet kivéve az elmúlt 8 évben mindig bevételi többlet jellemezte az önkéntes nyugdíjpénztárakat, tehát hosszú távon az egyes negatív irányú kilengések kisimultak. Megállapítható azonban az is, hogy 2022-ben és 2023-ban az adóvisszatérítések összege nélkül negatív lett volna a szektor cash flow egyenlege a megnövekedett kifizetések miatt. 2024-re ez nem volt jellemző, az adóvisszatérítések összege nélkül is pozitív lett volna a cash flow egyenlege.

2023-ban a 2022. évi negatív önkéntes nyugdíjpénztári hozamokat követően a 2022. évinél nagyobb mértékű (+9,4 százalék) kifizetésre került sor, amely főként az év első felében realizálódott. Ez azt mutatja, hogy a tagság rendkívül érzékeny az éves hozamok alakulására annak ellenére, hogy az önkéntes nyugdíjpénztárak a hosszú távú elköteleződésre építenek, teljesítményüket 20-30 éves időtávban érdemes értékelni. Az egyes években tapasztalható gyengébb befektetési teljesítményt – az eddigi tapasztalatok alapján – a következő évek pozitív eredménye nemcsak korrigálja, hanem jelentősen meg is haladja. 2024-ben 6,5%-kal csökkentek a kifizetések, amelyen belül visszaestek az egyösszegű nyugdíjszolgáltatások és a kilépések miatti kifizetések.

2025-ben és 2026 első két hónapjában az ingatlancélú kifizetések megvalósulásával a 2024. évinél nagyobb kiáramlás és így kedvezőtlenebb cash flow helyzet várható, az MNB azonban továbbra is kiemelten, havi gyakorisággal nyomon követi az intézmények pénzáramait, és az abból fakadó esetleges kockázatokat.

3.12. ábra
Az önkéntes nyugdíjpénztárak pénzáramainak alakulása

Forrás: MNB.

3.3. keretes írás

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor ingatlancélú kifizetése

A 2025 I. negyedévére vonatkozó adatok szerint 16,6 ezer fő nyújtott be ingatlancélú kifizetési igényt az önkéntes nyugdíjpénztárakhoz, ami a 2024. szeptember 30-ai^{11[1]} taglétszám (1 millió 69 ezer fő) 1,5 százaléka. Az ingatlancélú szolgáltatásokra összesen 38,0 milliárd Ft kifizetési igény érkezett, ami az önkéntes nyugdíjpénztárak 2024. szeptember végi sektorszintű fedezeti tartalékának 1,8 százalékát tette ki. Tekintettel a 60 napos ügyintézési határidőre a kifizetések összege 16,6 milliárd Ft volt az első három hónap során.

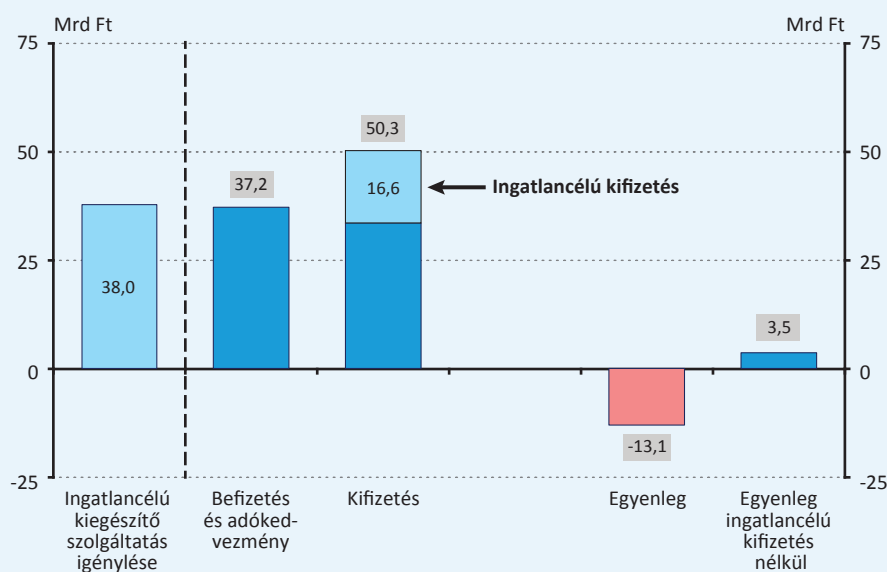
^{11 [1]} A jogszabály értelmében ingatlancélú kifizetési igényt azok nyújthatnak be, akik 2024. szeptember 30-án tagok voltak, legfeljebb az akkori egyenlegük összegéig, így az igénylések relatív gyakoriságát az akkori taglétszámhoz és vagyonhoz viszonyítva állapítottuk meg.

A január-márciusi időszakban a jelzáloghitel elő- és végtörlesztésére érkezett igénylések értéke volt a legnagyobb (16,2 milliárd Ft), ami 43 százalékát jelenti az összes igénylésnek. A második legfontosabb csoportot a lakás, lakóház megvásárlására benyújtott igények jelentik (12,0 milliárd Ft), 32 százalékos részesedéssel. A harmadik legfontosabb kategóriának a lakás és lakóház korszerűsítésére, felújítására vagy bővítésére beérkezett igények számítanak (6,1 milliárd Ft), I. negyedévi részesedésük 16 százalékot tett ki. A további hat csoport az igénylések értékének mindössze 10 százalékát adta.

Az átlagos igénylés közel 2,3 millió Ft kifizetésére irányult, amelyen belül a fizetőnek minősülő tagok átlaga számottevően felülmúlta a nem fizetőké (2,7, illetve 1,1 millió Ft). A fizetőnek számító tagok jelentős aktivitást mutattak az I. negyedéves igénylésekben: a kifizetési igények értékének 86 százaléka érkezett tőlük, az igénylést benyújtók között pedig 73 százalék volt az arányuk – utóbbi lényegesen magasabb, mint amekkora aránya a tagságnak 2024 utolsó negyedévében fizetőnek minősült (52 százalék).

2025 I. negyedévében az önkéntes nyugdíjpénztárak fedezeti tartalékain jóváírt befizetések értéke 37,2 milliárd Ft volt, 18,1 százalékkal több, mint 2024 ugyanezen időszakában. A kiadások 50,3 milliárd Ft-ot tettek ki, 50 százalékkal többet az egy évvel korábbinál, amelyen belül a nem ingatlancélú kiadások mindössze 0,5 százalékkal emelkedtek. A cash flow egyenlege negatív, értéke 13,1 milliárd Ft volt. Az ingatlancélú kifizetések nélkül kalkulált egyenleg 3,5 milliárd Ft-os többlettel zárta volna az I. negyedévet.

3.13. ábra
Önkéntes nyugdíjpénztárakhoz benyújtott ingatlancélú kifizetési igények és a szektor pénzáramai 2025 I. negyedévében

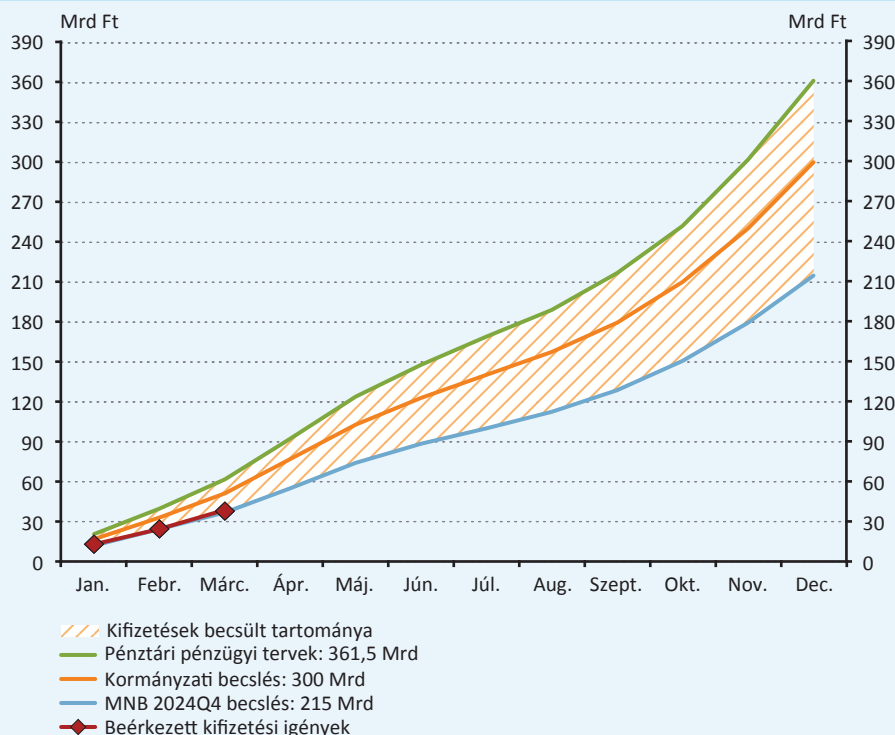

Forrás: MNB.

Az MNB szakértői becslése szerint az önkéntes nyugdíjpénztárak fedezeti vagyonából 215 milliárd forint ingatlancélú kifizetés valósulhat meg. Az MNB becslés éven belüli alakulását illetően szezonális hatással számolt, amely alapján a 2. és különösen a 4. negyedévben nagyobb aktivitás valószínűsíthető az ingatlancélú kifizetéseket illetően, mint az 1. és a 3. negyedévek során.

3.14. ábra

Önkéntes nyugdíjpénztárak ingatlancélú kifizetései iránti igények kumulatív előrejelzése, 2025

Megjegyzés: az ingatlancélú kifizetések havi eloszlása MNB-becslésen alapul.

Forrás: MNB.

3.2.5. Stagnáló taglétszám és fizetői arány

Az önkéntes nyugdíjpénztári taglétszám 2024 végén 1 millió 75 ezer fő volt, közel 1,4 ezer fővel (0,1 százalékkal) több, mint 2023 végén. A taglétszám 2024. I. félévben még csökkent (-4,4 ezer fő), amellyel folytatódott a korábbi években tapasztalt tendencia. A II. félévben azonban növekedés következett be (+5,8 ezer fő), amellyel éves szinten csekély mértékben bővült a létszám. A fizetők taglétszámán belüli aránya 2024 végén 52,1 százalék volt, hasonló nagyságrendű, mint a megelőző évek végén. Ugyanekkor a tagok 53,5 százaléka férfi volt, szemben a lakossággal, ahol a nők vannak többségben (52%).

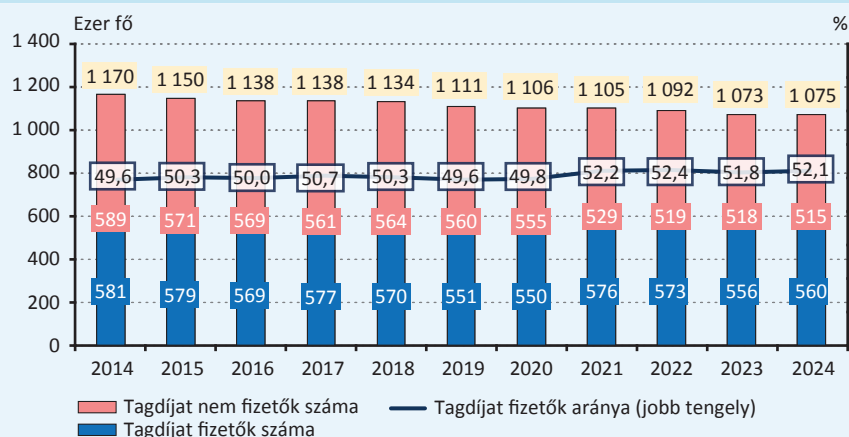
Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor taglétszáma 2008-ban érte el csúcspontját, azóta 2023-ig folyamatosan csökkent, összességében mintegy 280 ezer fővel. Ez a BSZJ-ben öngondoskodási kitekintéssel bemutatott, ideálisnak tartott pályától való egyre nagyobb mértékű távolodást jelez.

2024-ben 33,1 ezer új belépő tag érkezett az önkéntes nyugdíjpénztárakhoz, 26,5 százalékkal több, mint 2023-ban. Az új belépők háromnegyede (25,5 ezer fő) tagszervezők által került beléptetésre. Az új belépők számának alakulása önmagában pozitívnak tekinthető, azonban a taglétszám jelentősebb növeléséhez nagyobb létszámú – és lehetőleg minél fiatalabb – új belépőre van szükség. (A tagság átlagéletkora 2021-ben 48,4 év, 2022-ben 48,7 év, 2023-ban pedig 49,1 év volt, nem sikerült tehát megállítani a tagság öregedését.) A taglétszám 2024. évi bővülésében az is szerepet játszott, hogy a szolgáltatásban részesültek száma (17,5 ezer fő) 26,4 százalékkal, míg a kilépetteké (10,1 ezer fő) 41,2 százalékkal visszaesett 2023-hoz képest, amely folyamatokat a hozamkorrekció is befolyásolhatta.

Az önkéntes nyugdíjpénztári szektorban az átlagéletkorral együtt a nyugdíjszolgáltatásra jogosult tagok száma (2024 végén 79,6 ezer fő) is növekedik, amivel a szolgáltatás igénybevétele miatt a tagsági jogviszonyukat megszüntetők száma is várhatóan emelkedni fog. Ezt a hatást mérsékelheti, hogy a 2016. január 1-jétől hatályos jogszabályi változások jelentősen bővítették a nyugdíjkorhatárt elérő tagok választási lehetőségeit. A nyugdíjjogosult tagok az egyéni számla egy részének felvétele mellett a pénztárban hagyhatják megtakarításuk fennmaradó részét, egyfajta befektetési lehetőségként tekintve a pénztári megtakarításaikra.

3.15. ábra

Az önkéntes nyugdíjpénztári tagdíjat fizetők aránya

Forrás: MNB.

A tagdíjat fizetők aránya továbbra is alacsonynak tekinthető, ami kockázatot jelent a pénztárak hosszú távú működésére nézve. Az önkéntes pénztárak üzleti modellje szerint a működés kiadásait a tagok befizetéséből levont költség részeként kell fedeznie, amelyet kiegészíthetnek a működési célú adományok is. A tagdíjat nem fizető tagok esetében a jogszabály lehetőséget ad arra, hogy a tagdíj fizetés elmulasztásának kezdő időpontjától a pénztár a tag egyéni számlájának befizetéséből származó hozamát a mindenkorai pénztári egységes tagdíjnak a működési és likviditási alapra jutó hányadának megfelelő összeggel, de legfeljebb a hozam összegével csökkentse, és azt a működési, illetve likviditási alap javára jóváírja. E lehetőséggel nem minden pénztár él, viszont többségük igen, és a működési bevételeik egyik fontos forrása. Az Öpt. 2023 őszétől egyrészt lehetővé teszi, hogy a pénztárak a korábbiaktól eltérően a levonást nemcsak a tárgyidőszaki, hanem az azt követő naptári év végéig terjedő időszak hozamai terhére érvényesítsék, ugyanakkor a levonható összeg korlátozásra került¹², illetve a tárgyidőszakon túli hozamból csak akkor lehet levonni, ha arra a tárgyidőszakban pozitív hozam hiányában részben sem volt mód. A pénztártagok védelme érdekében az MNB elvárja, hogy az elmaradt tagdíj miatti hozamlevonás – az alkalmazandó eljárásokat, joghatásokat, eljárásrendet világosan, egyértelműen és transzparens módon tartalmazó – szabályai kerüljenek rögzítésre a hozamlevonást alkalmazni kívánó pénztárak alapszabályaiban. Ezen túlmenően pedig az MNB javasolja a pénztáraknak, hogy a tárgyidőszaki hozam hiánya okán a tárgyidőszakot követően megnyíló – és a következő naptári év végével záródó – időkeretben az elmaradt tagdíj miatti hozamlevonás érvényesítésére az adott pénztár díjfizetési gyakoriságához igazodó időszakok közül a lehető legkorábbi időszakban és ne több részletben kerüljön sor.

3.2.6. Működési nyereség, megfelelő tartalékok

2024-ben az önkéntes nyugdíjpénztárak 1,0 milliárd forintos működési eredményt értek el, ami 0,7 milliárd forinttal alacsonyabb a megelőző évihez képest. 27 intézményből 20 nyereségesen működött. Ennek oka, hogy a 2024-ben is jelentős hozamok miatt ismét lehetőségük volt érvényesíteni a meg nem fizetett egységes tagdíjak utáni hozamlevonást a nem fizető tagok esetében, amely szektorszinten 2,3 milliárd forintot tett ki (+11,7 százalék). Hozamlevonás nélkül a szektor 2024-ben is veszteséget könyvelhetett volna el (-1,3 milliárd forint). A kapott osztalék megközelítette az 1,0 milliárd forintot (+9,3 százalék).

2024 végén az önkéntes nyugdíjpénztárak működési célra felhasználható tartaléka szektorszinten 20,0 milliárd forintot tett ki, az egy évvel korábbinál 5,3 százalékkal többet.

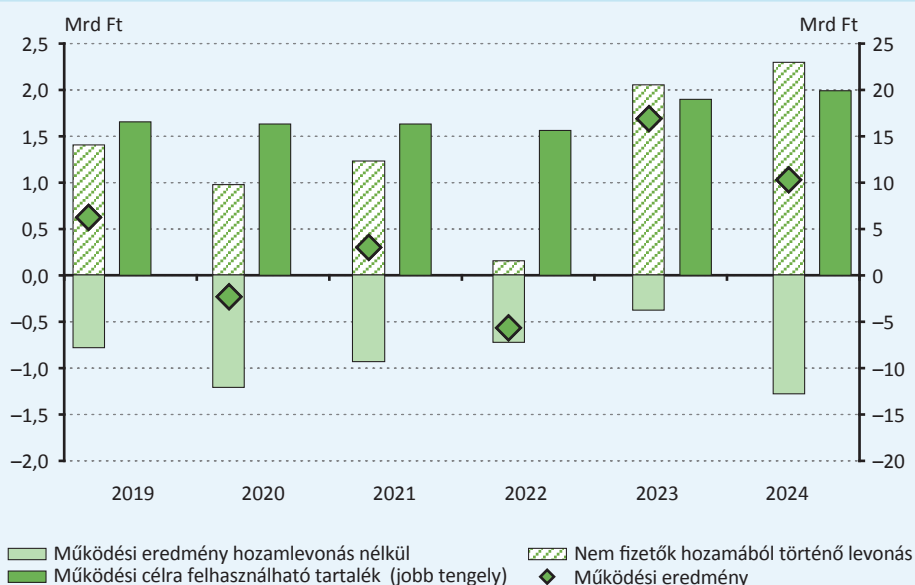
A hosszabb távon negatív működési eredményt elérő pénztáraknál a működési jellemzők újragondolására van szükség (nem fizetők fokozott megszólítása, működési költségmodell átalakítása). Az MNB kiemelt hangsúlyt helyez a pénztárak működési helyzetének monitorozására mind a folyamatos felügyelés, mind a vizsgálatok során. Amennyiben a tartósan

¹² Az elmaradt tagdíj miatti hozamlevonás mértéke nem haladhatja meg a tárgyév első napján érvényes, a választott levonási gyakoriságnak megfelelő időszakra vonatkozó minimálbér 5 százalékának megfelelő mértékű tagdíj működési és likviditási alapra jutó hányadával megegyező összeget.

veszteséges működésből, vagy egyéb okokból fakadóan a pénztárak működésre felhasználható tartalékai a prudenciális szempontból elvárt minimum szintet megközelítik vagy az alá süllyednek, az MNB különböző intézkedéseket (például prudenciális megbeszélés tartása, intézkedési terv kérése, működési-likviditási jelentés előírása, célvizsgálat indítása) alkalmaz(hat) az érintett intézményeknél.

2024 végén a működési célra felhasználható tartalékok 21,4 hónapnyi működést tudtak volna finanszírozni, amennyiben nem keletkezett volna bevétele a szektornak. 2023 végére hasonló fedezettség alakult ki (21,5 hónap).

3.16. ábra
Az önkéntes nyugdíjpénztárak működési eredményének alakulása

Forrás: MNB.

3.3. EGÉSZSÉG- ÉS ÖNSEGÉLYEZŐ PÉNZTÁRAK

3.3.1. Jelentősen bővülő befizetések az egészség- és önszegélyező szektorban

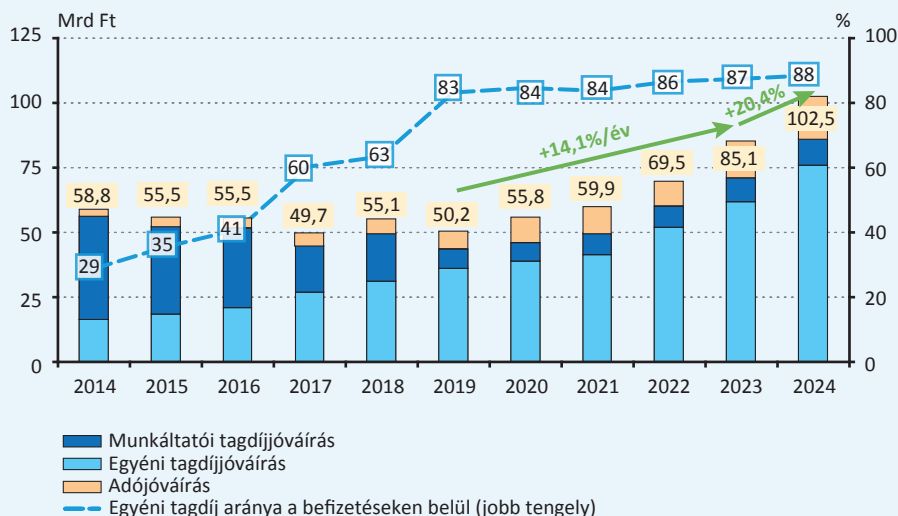
Az egészség- és önszegélyező pénztárakba érkező, fedezeti tartalékon jóváírt bevételek (102,5 milliárd Ft) jelentősen, 20,4 százalékkal emelkedtek 2024-ben 2023-hoz képest. A tagi befizetések 22,8 százalékos növekedést követően 75,9 milliárd forintot tettek ki. A munkáltatói tagdíj-hozzájárulások összege 10,0 milliárd Ft volt, 11,2 százalékkal magasabb, mint 2023-ban. Az adóhatóság által átutalt összeg 15,7 százalékkal emelkedett és 16,6 milliárd Ft volt. A 2024. évi tagdíjbevételek és adójóváírások összege jelentősen magasabb volt, mint a megelőző tíz év bármelyikében.

Az egyéni tagdíjbefizetések szektorszintű összege közel ötszöröse az egy évtizeddel ezelőtti értéknek és folyamatosan emelkedik. Megfigyelhető, hogy 2014-hez képest megfordult az egyéni és a munkáltatói hozzájárulások részaránya a szektorban, jelenleg kiemelt hangsúly helyeződik a tagság egyéni befizetéseire. A munkáltatói tagdíj hozzájárulás nemcsak a befizetéseken belüli arányát tekintve, hanem összességében is visszaesett 2019-ben, amit a munkabérenél alacsonyabb adóterhelésnek (Cafetéria juttatás) a megszüntetése is befolyásolhatott. Az azóta bekövetkezett növekedés (éves átlagban 15,3%) döntően az egyéni tagdíj jóváírások felfutásának volt a következménye.

Továbbra is jellemző a szezonális, a tagdíjbefizetések jelentős része – a pénztári kampányok eredményeként is – az utolsó negyedévre koncentrálódik. Az egyéni befizetések 43 százaléka az utolsó negyedévben folyt be 2024-ben, a munkáltatói hozzájárulások kisebb volatilitásúak az egyes negyedévekben, de ezt illetően is a IV. negyedév volt a legerősebb. Az egyéni és munkáltatói befizetések után járó adójóváírás összege az előző évi befizetések 23,4 százalékát tette ki 2024-ben, ami azt jelzi, hogy az önkéntes nyugdíjpénztárakba is fizetést teljesített tagok közül többen az egészségpénztárakat választották az adójóváírás kedvezményezettjeként.

3.17. ábra

Az egészség- és önszegélyező pénztárak fedezeti tartalékon jóváírt tagdíjbevételek befizetők szerinti megoszlása

Forrás: MNB.

3.3.2. Ismét emelkedett a taglétszám, stagnálás a tagdíjat fizetők arányában

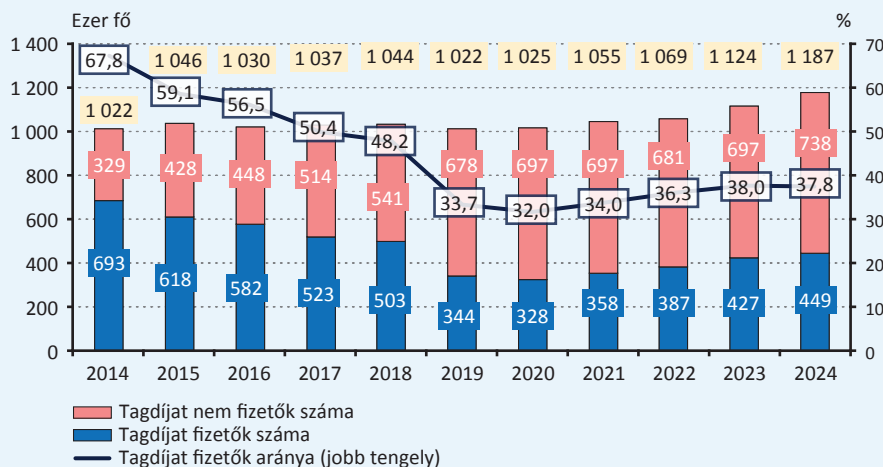
Az egészség- és önszegélyező pénztári szektor taglétszáma 2023-ban meghaladta az önkéntes nyugdíjpénztári szektorét, és a különbség 2024-ben tovább nőtt. Az egészség- és önszegélyező pénztári szektor taglétszáma 2024-ben is jelentősen bővült, az év végi, 1 millió 187 ezer fős állománya 5,6 százalékkal (63,0 ezerrel) több, mint 2023 végén.

A taglétszám növekedési üteme gyorsult a 2023. évihez képest, mely az elmúlt két év alatt összességében 11,1 százalékot, illetve 118,8 ezer főt tett ki. Az új belépők száma (86,5 ezer fő) 5,3 százalékkal múlta felül az egy évvel korábbit, és mintegy 70 százalékkal magasabb a 2019-2020. években tapasztalt értékeknél (50-51 ezer fő). Az új tagok kétharmadát tagszervezők léptették be. A kilépett tagok száma (15,1 ezer fő) 8,0 százalékkal csökkent 2023-hoz képest.

A tagdíjat fizetők aránya 38 százalék volt 2024. IV. negyedévben, hasonlóan az egy évvel korábbihoz. A tagdíjfizetési hajlandóság az egészség- és önszegélyező pénztári szektorban elmarad az önkéntes nyugdíjpénztárakétól, így 2024 végén a tagdíjfizetők száma az egészség- és önszegélyező pénztári szektorban – a magasabb taglétszám ellenére is – 19,8 százalékkal (111 ezer fővel) kevesebb volt, mint az önkéntes nyugdíjpénztárakban. 2014 végén a 71 százalékos arányú munkáltatói hozzájárulásnak köszönhetően még a tagság 68 százaléka minősült alapszabály szerinti tagdíjfizetőnek, 2024-re már csak 38 százaléka, 12 százalékos munkáltatói hozzájárulás mellett. A nem fizető tagok aránya tehát jelentős, a nem fizetés következményeit az egyes pénztárak alapszabályai határozzák meg (pl. egységes tagdíj működésre és likviditásra fordítható részének hozamból történő levonása, tagsági jogviszony megszüntetése).

3.18. ábra

Az egészség- és önszegélyező pénztári tagdíjat fizetők számának alakulása

Forrás: MNB.

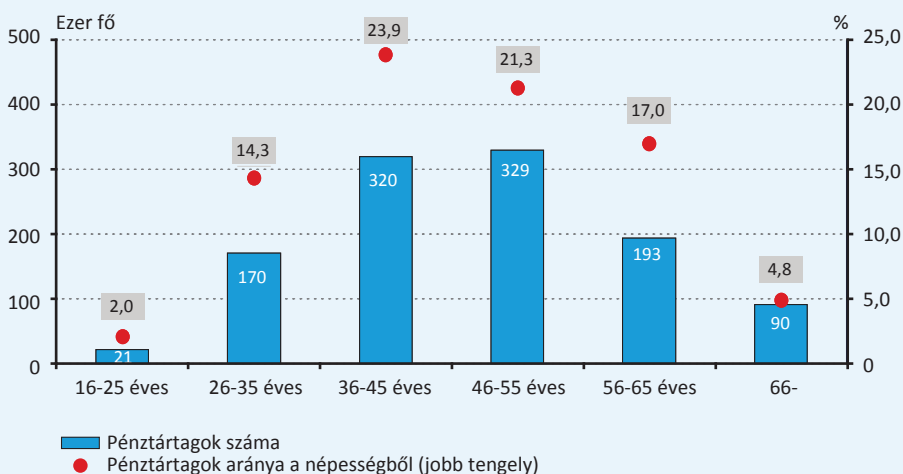
3.4. keretes írás

A középgeneráció az egészség- és önszegélyező pénztárak legfontosabb ügyfélköre

2023 végén az egészség- és önszegélyező pénztári tagok száma 1 millió 124 ezer fő volt, ami a legalább 16 éves korú, azaz pénztári tagsági jogviszony létesítésére jogosult népesség 13,5 százalékát jelentette. A tagok száma 2020-hoz képest¹³ 100 ezer fővel (9,7 százalékkal) nőtt. Az egészség- és önszegélyező pénztárak a 36-45 éves és a 46-55 éves népesség körében a legnépszerűbbek, amely korcsoportokban minden negyedik-ötödik ember tagja valamelyik pénztárnak, és 650 ezres állományukkal a tagság 58 százalékát jelentik. Három év alatt a legnagyobb létszámmal (62 ezer fővel) a 46-55 évesek, míg a legnagyobb mértékben (49 százalékkal) a 65 évesnél idősebb pénztártagok száma emelkedett. Ezzel szemben a 26-45 éves korcsoportokba tartozók száma csökkent.

3.19. ábra

Egészség- és önszegélyező pénztári tagsággal rendelkezők száma és népességen belüli aránya korcsoportonként, 2023 vége

Forrás: KSH, MNB.

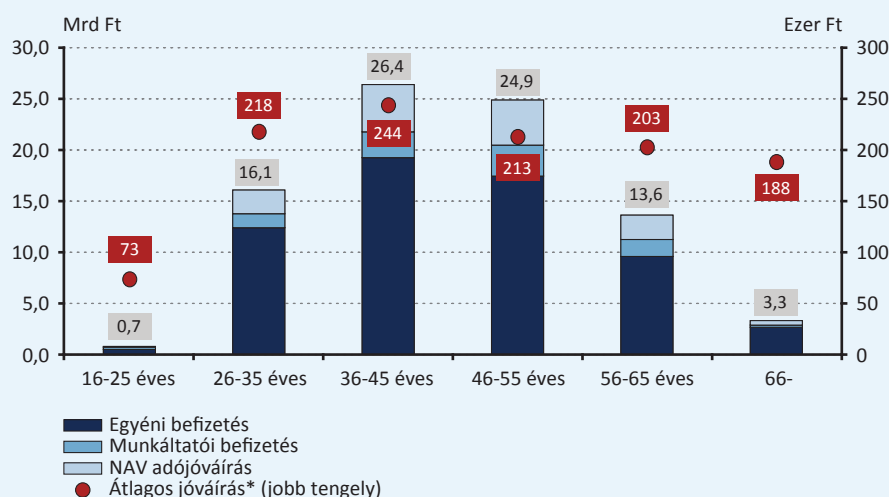
¹³ A 2024. évre vonatkozó negyedéves, nem auditált adatok szerint további jelentős növekedés következett be, amelynek hatására a taglétszám a 2020. évit már 163 ezer fővel (15,9%-kal) haladta meg.

2023-ban az egyéni számlákon jóváírt összeg 85,1 milliárd Ft-ot tett ki, 51 százalékkal többet, mint 2020-ban. A növekedés nagyjából annak tulajdonítható, hogy az éves átlagos jóváírás értéke nőtt (+37 százalék), kisebb részt pedig a taglétszám növekedésének. Az éves átlagos jóváírás emelkedésében az egészségügyi javak inflációja is fontos szerepet játszhatott (ami a 2021–2023. években 26 százalék volt a KSH adatai szerint¹⁴, így az egy tagra jutó jóváírás a volumenét tekintve 9 százalékkal emelkedett három év alatt).

Az önkéntes nyugdíjpénztárakkal ellentétben az egészségpénztárak nem a vagyont felhalmozását szolgálják, hanem az egészségügyi kiadások finanszírozására nyújtanak lehetőséget. A pénztári kifizetések összességében és korcsoportos bontásban is jól követik a jóváírások értékét. 2023-ban a jóváírások 73 százalékát az egyéni befizetések, 17 százalékát az előző évi befizetések utáni adójóváírások, mintegy tizedét pedig a munkáltatói jóváírások jelentették. A két középső korcsoport (36–45, illetve 46–55 évesek) számára 51,3 milliárd Ft-ot írtak jóvá az egyéni számlákon, a szektorbeli jóváírások 60 százalékát. Ehhez az ún. középgenerációhoz kötődik az egészség- és önszegélyező pénztárak pénzügyi mozgásainak a jelentős része, ami azzal is összefüggésbe hozható, hogy a tagok ezen csoportja a pénztár szolgáltatásait akár a tőlük eltérő generációkba tartozó családtagjaikra (gyermekük és / vagy szülőik) is képesek optimalizálni.

3.20. ábra

Az egészség- és önszegélyező pénztári jóváírások összege és az átlagos jóváírás értéke korcsoportonként, 2023

Megjegyzés: * Az egységes tagdíjat megfizetők körében.

Forrás: MNB.

Az egységes tagdíjat megfizetők aránya a 16-25 évesek korcsoportjában volt a legmagasabb (45 százalék), amely összefüggésben állhat azzal, hogy esetükben jelentős a munkáltatói hozzájárulások szerepe – a jóváírásaik 33 százalékát jelenti, ami a legmagasabb arány a korcsoportok közül. A 25 éven aluliak SZJA-kedvezménye miatt ennek a korcsoportnak a többenél korlátozottabb az adójóváírás-érvényesítő képessége. Ezt figyelembe véve pozitív fejleményként értékelhető, hogy egyes munkaadók a fiatal munkavállalók számára – a munkabérral azonos adóterhelés mellett is – pénztári befizetést biztosítanak.

Az egységes tagdíjat megfizető tagok körében 216 ezer Ft-ot tett ki 2023-ban az egyéni számlán jóváírt átlagos összeg, ami 34 százalékkal több a 2020. évinél. A legnagyobb, 244 ezer Ft-os átlagos éves jóváírás a 36-45 éves korcsoportokat jellemezte. Bár a 65 éven felülieket mind a létszámuk (+49 százalék), mind a befizetéseik (+92 százalék) tekintetében jelentős növekedés jellemzi a 2021-2023-as évekre, szerepük mégis elenyésző. Pedig a célpiac már a létszámát tekintve is jelentős: a 65 évesnél idősebbek száma közel 1,9 millió fő volt 2023 végén, ami

¹⁴ 1.1.1.3. Harmonizált fogyasztóiár-index az egyéni fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása (COICOP) alapján

a népesség ötödének felel meg. Ezenfelül ennek a korcsoportnak lényegesen jelentősebbek az egészségügyi kiadásai, mint a fiatalabbaknak, ami a KSH legfrissebb rendelkezésre álló, 2020-as adatai szerint¹⁵ 148 ezer Ft-ot tett ki, a dupláját a teljes népességre vonatkozó átlagnak, és a 2,6-szeresét¹⁶ a 65 évnél fiatalabbak értékének.

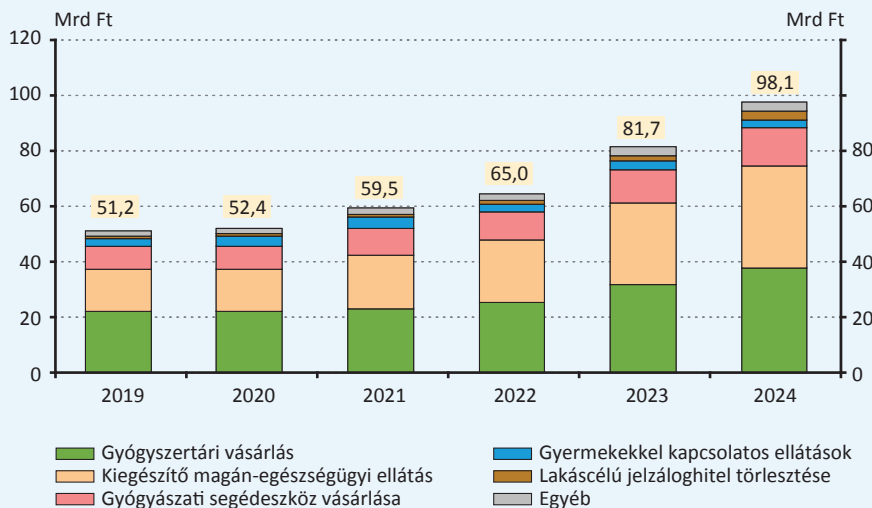
A KSH népességi és fogyasztási adataiból összességében az számítható, hogy a háztartások egészségügyi kiadásainak 37 százaléka a 65 évnél idősebbekhez köthető. Erre a korcsoportra ugyanakkor nem jellemző, hogy adójóváírást tudnának igénybe venni, továbbá az sem, hogy munkáltatói hozzájárulást kapnának, amelyek jelentősen csökkentik a pénztartáság létesítése vagy fenntartása iránti motivációjukat.

3.3.3. Két év alatt másfélszeresére, közel 100 milliárd Ft-ra nőttek az egészség- és önszegélyező pénztári szolgáltatási kifizetések

Az önkéntes egészségügy-finanszírozási alrendszerek legjelentősebb részét az önkéntes egészség- és önszegélyező pénztárak egészségügyi jellegű kiadásai jelentik. A szolgáltatási kifizetések (98,1 milliárd forint) 20,0 százalékkal (16,3 milliárd forinttal) nőttek az előző évhez képest. A kifizetések 2022-höz képest 50,9 százalékkal emelkedtek, amiben az inflációnak is szerepe lehetett, a KSH „6. egészségügy” csoportra közzétett fogyasztóiár-statisztikája¹⁷ ugyanerre az időszakra ugyanis 19,6 százalékos drágulást jelez.

A kifizetések legnagyobb részét továbbra is a gyógyszerek, speciális tápszerek, prevenciós céllal megvásárolt vitaminkészítmények vételárának támogatása teszi ki, 39,0 százalékos részaránnyal, amely megegyezik a 2023. évivel. Ezt követi 37,4 százalékos részaránnyal a magánegészségügyi szolgáltatások finanszírozása (pl. fogászat, képalkotó diagnosztika), 14,3 százalékos részaránnyal a gyógyászati segédeszközök vételárának támogatása.

3.21. ábra
Az egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatásainak alakulása

Forrás: MNB.

¹⁵ 14.1.1.31. Az egy főre jutó éves kiadások részletezése COICOP-csoportosítás, a referenciaszemély korcsoportja, iskolai végzettsége és a háztartások korösszetétele szerint (letöltés ideje: 2025. április 28.)

¹⁶ MNB számítás

¹⁷ 1.1.1.5. Fogyasztóiár-indexek az egyéni fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása (COICOP2013) alapján

3.5. keretes írás

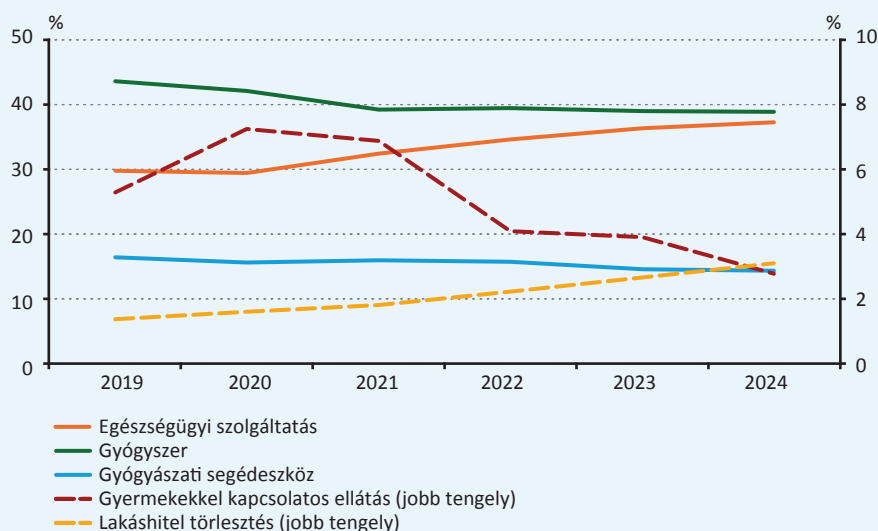
Egészség- és önszegélyező pénztári kifizetések alakulása, 2018-2024

Miközben 2019 óta duplájára növekedtek az egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatási kiadásai, a legjelentősebb szolgáltatástípusok belső arányai is átrendeződtek. Bár továbbra is a gyógyszer vételárának támogatása, a magánegészségügyi szolgáltatások díjának támogatása, valamint a gyógyászati segédeszköz vételárának támogatása a leginkább hangsúlyosak, közülük a magánegészségügyi szolgáltatások finanszírozása kiemelkedően növekedett.

Az önszegélyező jellegű szolgáltatások súlya továbbra is csekély. A korábbi években a legnépszerűbb önszegélyező jellegű szolgáltatás a gyermekekkel kapcsolatos támogatás volt, melynek súlya a 2020-as 7,0%-ról 2,8%-ra csökkent.

3.22. ábra

Jelentősebb szolgáltatástípusok aránya az egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatási kifizetésein belül

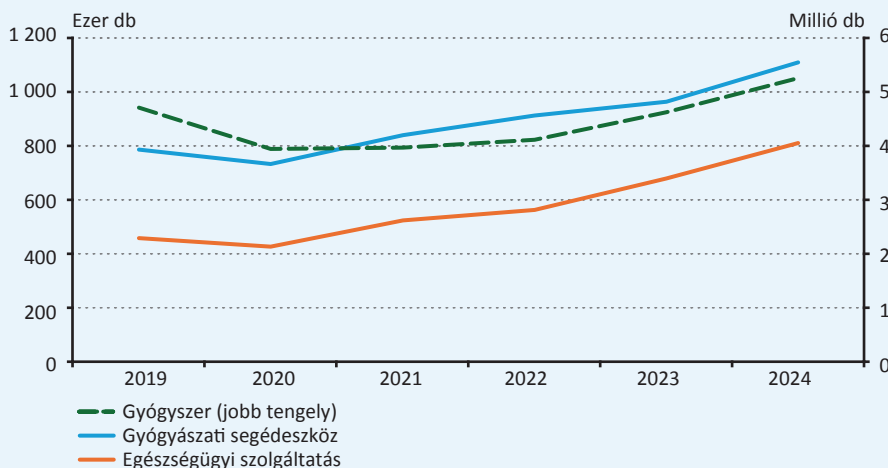

Forrás: MNB.

Nemcsak a kifizetések összege emelkedett az előző években, hanem több alkalommal vették igénybe a szolgáltatásokat is: 2020 és 2024 között mind a gyógyászati segédeszközök, mind az egészségügyi szolgáltatások százeres nagyságrendben, a gyógyszertámogatások igénybevételének száma milliós nagyságrendben emelkedett.

3.23. ábra

A jelentősebb szolgáltatástípusok igénybevételének száma az egészség- és önszegélyező pénztáraknál

Forrás: MNB.

Magyarországon az egészségügyi kiadásokon belül a magánfinanszírozás aránya az utóbbi két évtizedben 30 százalék körül alakult, 2022-ben 27,4 százalék volt. Ez az Európai Unión belül magasnak számít, az EU átlag 18,7 százalék. A 27 országból 2022-ben csak 6 esetben volt magasabb a magánfinanszírozás aránya, mint Magyarországon.

A 2022. évi 1 212 milliárd Ft nagyságú magánkiadás 89 százalékát a lakosság közvetlenül (out-of-pocket) fedezi, az intézményesített, önkéntes egészségügy-finanszírozási termékeken keresztüli térítés aránya alig haladja meg a 10 százalékot (139 milliárd Ft). 2022-ben az intézményesített egészségügyi magánkiadások csaknem felét, 61 milliárd Ft-ot finanszíroztak egészség- és önszegélyező pénztárak. 2023-ban ez az összeg 76 milliárd Ft-ra, 2024-ben 92 milliárd Ft-ra növekedett.

Az egészségpénztárak számára stratégiai kérdés, hogy a jelentős mértékű, a lakosság által közvetlenül finanszírozott (out-of-pocket) kiadásokból vonzó szolgáltatási struktúrával, pénzügyi felvilágosítással, a pénztárak által nyújtott előnyök tudatosításával mekkora részt tudnak átszarni intézményi finanszírozásba.

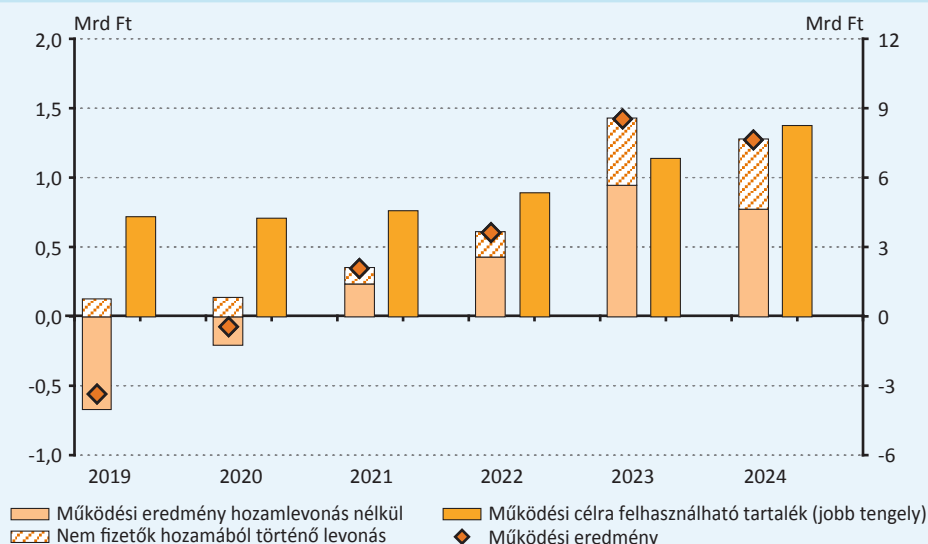
3.3.4. Működési nyereség, megfelelő tartalékszint

Az egészség- és önszegélyező pénztárak működési eredménye 2024-ben ismét pozitív, 1,3 milliárd forint volt, amely 144 millió forinttal kevesebb az egy évvel korábbinál. Éves alapon a 16 intézményből csupán 2 működött veszteségesen. Ebben a nem fizetőktől való hozamlevonás (több mint 500 millió Ft) is fontos szerepet játszott, azonban anélkül is működési nyereség jellemezte a szektort.

A működési célú tartalék 8,3 milliárd forintra emelkedett (+20,2 százalék). A hosszabb távon negatív működési eredményt elérő pénztáraknál a működési jellemzők újragondolására (nem fizetők fokozott megszólítása, működési költségmodell átalakítása) van szükség. Amennyiben a tartósan veszteséges működésből, vagy egyéb okokból fakadóan a pénztárak működésre felhasználható tartalékai a prudenciális szempontból elvárt minimum szintet megközelítik, vagy az alá süllyednek, az MNB különböző intézkedéseket (prudenciális megbeszélés tartása, intézkedési terv kérése, működési-likviditási jelentés előírása, célvizsgálat indítása) alkalmaz(hat) az érintett intézményeknél. A megfelelő működési tartalék képzésével a pénztárak saját működési feltételeiket, működési folytonosságukat biztosíthatják be egy esetlegesen kedvezőtlen időszak tekintetében.

2024 végén a működési célra felhasználható tartalékok 15,1 hónapnyi működést tudtak volna finanszírozni, abban az esetben, ha nem keletkezett volna bevétele a szektornak. 2023 végére hasonló fedezettség alakult ki (15,3 hónap).

3.24. ábra
Az egészség- és önszegélyező pénztárak működési eredményének alakulása

Forrás: MNB.

3.4. A PÉNZTÁRI PIAC KOCKÁZATAI

3.4.1. 2025-ben jelentős kockázat az ingatlancélú szolgáltatási lehetőség

3.3. táblázat A pénztári piac kockázatai				
Kockázati kategória	Kockázat-csoportok	Kockázat minősítése	Kilátások a kockázatok alakulására	Szöveges értékelés
Üzleti modell	Környezet Stratégia, üzleti tervek Működés fenntarthatósága			mindkét szektorban pozitív működési eredmény, megfelelő veszteségelnyelő képesség önkéntes nyugdíjpénztári taglétszám stagnál, egészségpénztári dinamikusan nőtt több intézménynél hiányzik a tagság fiatalítását célzó stratégia <i>ingatlancélú szolgáltatás pénztáranként eltérő mértékű működési, fenntarthatósági, likviditási kockázatot jelenthet SZIA-kedvezmények gyengíthetik a tagdíjbefizetési motivációt kockázatok csökkenése középtávon nem várható</i>
Vállalatirányítás	Tulajdonosi joggyakorlás Belső irányítás Kockázatkezelési rendszer Belső kontrollrendszer			ingatlancélú szolgáltatás-igénybevételek mértéke, eloszlása nehezen becsülhető, a pénztári vezetésnek szorosan együtt kell működnie a vagyongazdálkodóval a megfelelő mértékű likviditás tervezése, biztosítása érdekében, többtöbbszörként jelentkezik a szolgáltatási kifizetések menedzselése <i>ingatlancélú szolgáltatások kockázatainak, feladatainak kezelése, humán erőforrás biztosítása elviszi a fókuszot és a forrást az alapvető stratégiai célokról</i>
Pénzügyi és működési kockázatok	Működési és likviditási tartalék befektetési kockázata Működési kockázat			önkéntes nyugdíjpénztári kiáramlás csökkent, csúcson a befizetések, működési kockázatok IT, számvitel, adatszolgáltatás, tagi elszámolások területén <i>ingatlancélú kiáramlási várakozások miatt továbbra is fennáll a jelentős kockázat</i>
Fenntarthatóság és tartalék kockázata	Fedezeti tartalék befektetési kockázata Működési és likviditási tartalék megfelelősége			ismét két számjegyre pozitív hozam és pozitív cash flow egyenleg miatt nőtt a fedezeti tartalék szektorszinten megfelelő működési tartalékszint <i>ingatlancélú szolgáltatás átmeneti elérhetősége miatt a cash flow alakulása bizonytalan</i>
Piaci megjelenés kockázata	Termékek Ügyfelek			pénztári termékek költséghatékonyak, panaszügyek száma csekély 2024. évi hozameredmény tovább javította a pénztári reputációt ingatlancélú kifizetési lehetőség miatt fokozott az ügyfél-szolgálati leterheltség kockázata <i>panaszügyek száma emelkedhet az új, ingatlancélú szolgáltatás-igénybevételek kapcsán</i>
Magyarázat: Kockázat mértéke magas jelentős mérsékelt alacsony Kockázat iránya növekvő stagnáló csökkenő 				
Forrás: MNB.				

A működési eredmény mindkét szektorban pozitív volt, a veszteségelnyelő képesség megfelelő mértékű. Az önkéntes nyugdíjpénztári szektor taglétszáma stagnált, az egészség- és önszegélyező pénztáraké gyorsuló ütemben nőtt. Több intézménynél hiányzik ugyanakkor a tagság fiatalítását célzó stratégia. 2025-ben az ingatlancélú kifizetések működési, likviditási, fenntarthatósági kockázatokat jelenthetnek az önkéntes nyugdíjpénztárak számára. A befizetési oldalt az SZIA-kedvezmények növelése érintheti kedvezőtlenül. Középtávon nem várható a kockázatok csökkenése.

Az ingatlancélú kifizetések mértéke és időbeli eloszlása nehezen becsülhető, a pénztári vezetésnek szorosan együtt kell működnie a vagyongazdálkodóval a megfelelő mértékű likviditás tervezése, biztosítása érdekében. Vállalatirányítási szempontból többtöbbszörként jelentkezik a szolgáltatási kifizetések menedzselése. Az ingatlancélú szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatok megnehezítik az alapvető stratégiai célokra történő összpontosítást.

Az önkéntes nyugdíjpénztári kiáramlás csökkent, a befizetések 2024-ben is kimagaslóak voltak. Működési kockázatok jelentkeznek ugyanakkor az IT, a számvitel, az adatszolgáltatás és a tagi elszámolások területén. Az ingatlancélú kiáramlási várakozások miatt továbbra is jelentős kockázat áll fenn.

A fedezeti tartalék 2024-ben is korábban nem tapasztalt szintre emelkedett, mivel a hozam ebben az évben is kétszámjegyű, a cash flow egyenleg pedig pozitív volt. Szektorszinten megfelelő a működési tartalékszint, az ingatlancélú szolgáltatás átmeneti, 2025. évi elérhetősége miatt ugyanakkor bizonytalan a cash flow alakulása.

A pénztári termékek költséghatékonyak, a panaszügyek száma csekély. A 2024. évi hozameredmény tovább javította a pénztári reputációt. Az ingatlancélú kifizetési lehetőség miatt emelkedhet az ügyfélszolgálati leterheltség és a panaszügyek száma.

4. A biztosítási és a pénztári piac fogyasztóvédelmi kockázatai

4.1. ERŐTELJES FOGYASZTÓVÉDELEM

4.1.1. Új keretrendszer a fogyasztói kockázatok értékeléséhez és egyéb továbbfejlesztett felügyeleti eszközök

2024 márciusában lezárult a Magyar Nemzeti Bank Biztosítás- és Pénztárfelügyeleti Igazgatóságának mintegy 2 éves projektje, amelynek célja a fogyasztóvédelmi szakterület felügyeleti és vizsgálati eszköztárának fejlesztése volt. A programot a Technikai Támogatási Eszköz (TSI) révén az Európai Unió finanszírozta, az EIOPA pedig szakmai partnerként vett részt a végrehajtási folyamatban együttműködve az Európai Bizottság Strukturálisreform-támogató Főigazgatóságával (DG Reform).

A program elsődleges célkitűzése volt egy új, konkrét gyakorlati javaslatokat tartalmazó fogyasztóvédelmi kockázati keretrendszer (ún. Conduct Risk-Assessment Framework, C-RAF) módszertan kidolgozása, továbbá ehhez kapcsolódóan egy piacmonitoring célú próbavásárlásokra vonatkozó gyakorlati útmutató elkészítése, amely a kockázatok feltárásában a felügyeleti eszköz alkalmazásának hatékonyságát és eredményességét növelheti. A projektnek része volt egy közel 300 látogatásból álló pilot próbavásárlási gyakorlat lebonyolítása 2023 utolsó negyedévében egy külső közreműködő bevonásával, továbbá a projekt során számos hasznos tanulmány és felmérés készült a hazai biztosítási piacról.

(1) Új kockázateértékelési keretrendszer a fogyasztói kockázatokról: A projekt során kialakított módszertan a fogyasztókat érintő üzleti magatartások, kockázatok piaci szintű azonosítására, nyomon követésére és rangsorolására összpontosít. A keretrendszer a meglévő adatok alapján állít elő mutatószámokat, azokat feldolgozza, valamint piaci szinten is összegzi és értékeli. A mutatók egy elvárt értékkel vagy a piaci átlaggal való összevetés alapján határozzák meg a kockázati besorolást, így jelentős támogatást nyújtanak a kockázateértékeléshez. Az azonosított kockázatok a termék életciklusa alapján is besorolásra kerülnek, a kockázat szintjének azonosításához pedig a mennyiségi és minőségi inputok összegyűjtésre kerülnek. A kockázati mutatók és a piacon azonosított problémás gyakorlatok tehát közösen kerülnek elemzésre és értékelésre, amely alapján egy termék alapú, piaci szintű kockázati térkép készíthető el, és szempontrendszert is tartalmaz a kockázatok priorizálásához és a lehetséges felügyeleti lépések értékeléséhez.

(2) Piacmonitoring célú próbavásárlások új módszertana: A próbavásárlás sokoldalúan alkalmazható pénzügyi felügyeleti eszköz, amely lehetővé teszi a piaci viselkedések feltérképezését, emellett értékes bizonyítékot szolgáltat a tényleges, jogsértő magatartások feltárásához is. A próbavásárlással információk gyűjthetők arról, hogy a szolgáltatók hogyan értékesítik termékeiket, továbbá számos, korábban rejtett jelenség és tapasztalat összegyűjthető a fogyasztói véleményekről. Az új módszertan a próbavásárlási gyakorlatok teljes folyamatához és minden fázisához gyakorlati útmutatást nyújt, így különösen a tervezéshez és előkészítéshez, ezen belül, hogy mely témák és kockázatok esetén lehet a leghatékonyabb ez a vizsgálati eszköz. A módszertan foglalkozik a külső közreműködő bevonásának folyamatával, valamint a próbálátogatások hatékony lebonyolításával, az eredmények értékelésével és nyomon követésével. Az MNB az új módszertant a 2023-as pilot gyakorlatot követően sikeresen alkalmazta a 2024-es lakáskampány során is.

(3) Digitalizációs trendekről szóló tanulmány: Az EIOPA által készített tanulmány a digitalizációs trendeket és az ahhoz kapcsolódó kockázatokat mutatja be a magyar biztosítási piacon, amely rámutat arra, hogy ugyan a digitális csatornákból származó értékesítés százaléka vagy a mobiltelefon-alkalmazások használatának aránya még alacsony (pl. a biztosítók 70 százaléka nem rendelkezik mobiltelefonos alkalmazással, szemben az összes uniós biztosító 35%-ával) ugyanakkor a magyar biztosítók európai társaikhoz képest már most is lényegesen nagyobb arányban használnak olyan technológiákat, mint a mesterséges intelligencia (AI) vagy a Blockchain (45 százaléka már használja a Blockchain/DLT-t, szemben az uniós szintű 7 százalékkal). A legfontosabb, fogyasztókat érintő kockázatoknak a kibertámadásokat és az adatvédelmi

kérdéseket tekintik az érdekeltek, továbbá a tanulmány felhívja a figyelmet arra, hogy a tisztességes bánásmódra vagy az elfogultság/diszkrimináció mentes működésre egyre nagyobb figyelmet szükséges fordítani.

(4) Felmérés a zöld biztosítási termékekről: A projekt során az EIOPA egy összefoglalót is készített a magyar piacon található fenntarthatósági jellemzőkkel rendelkező biztosítási termékekről, pontosabban azon biztosítási alapú befektetési termékekről (IBIP), amelyek a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló EU rendelet (SFDR) 8. vagy 9. cikke szerint minősített pénzügyi termékek. A tanulmány megállapításai szerint annak ellenére, hogy rendelkezésre állnak zöld eszközalapok és befektetési lehetőségek (bár nem túl nagy számban), a magyar piaci trend a hagyományos, fenntarthatósági jellemzők nélküli befektetési termékek ajánlása (SFDR 6. cikke szerinti, – azaz nem fenntartható – termék 2023-ban 528-ból 432). Az eredményeket a próbavásárlási pilot projekt is megerősítette, amelyről a 2024-ben megjelent kockázati jelentésében számolt be az MNB.

(5) Tanulmány a pénzügyi befogadásról és diszkriminációmentes árazásról: A méltányoságról és a pénzügyi befogadásról (financial inclusion) szóló szakirodalomban gyakran hívják fel a figyelmet arra, hogy egyes a biztosítási árazásban alkalmazott ML/AI-modellek diszkriminatív biztosítási díjakhoz vezethetnek. Az ilyen gyakorlatok egyfajta „fekete dobozként” működhetnek a nyilvánosság, a felügyelők, sőt maguk a modellfejlesztők számára is, és így az algoritmusban mélyen elrejtett adatok helytelen felhasználást eredményezhetnek, ami bizonyos, törvényi vagy szabályozási védelem alatt álló fogyasztói szegmensek számára nem megfelelő biztosítási díjakat eredményezhet. A projekt keretein belül egy külső tanácsadó cég bevonásával készült tanulmány megerősítette, hogy a magyar kgfb piacon nem azonosítható az egyes kiszolgáltatók fogyasztókkal szembeni – sem jövedelemszempontú, sem más típusú (pl. etikai) – diszkriminatív árazási gyakorlat.

4.2. ÉLETBIZTOSÍTÁSOK

4.2.1. Terméktesztelés és rendszeres felülvizsgálat szükséges a TKM eltérés indoklásához

A TKM bevezetésének célja az volt, hogy az ügyfelek a megtakarítási jellegű életbiztosítási és nyugdíjbiztosítási szerződések megkötése előtt hozzájuthassanak azokhoz az információkhoz, amelyek lehetővé teszik a megalapozott fogyasztói döntés meghozatalát. A TKM segítségével növekedett a termékek átláthatósága, könnyebben összehasonlíthatók a különböző termékek költségintzei. Az MNB 2024-ben kiadott Etikus 2.0 szabályozási csomagjában foglaltak szerint az eddigi rögzített paraméterek mellett 2026. január 1-től már egyedi paraméterekkel is kiszámolják a biztosítók a TKM értékét, mely információt a szerződéskötés előtti tájékoztatás során szükséges az ügyfélnek átadni.

A megtakarítási jellegű élet- és nyugdíjbiztosítási szerződések esetében jellemzően a következő költség típusok fordulnak elő: a szerződéskötéshez kapcsolódó kezdeti költségek, a vagyon kezelésével kapcsolatban felmerülő díjak és a működési költségek felszámított díjak.

Az MNB elvárása, hogy a TKM a rendszeres díjfizetésű, legalább 10 éves tartammal rendelkező befektetési egységekhez kötött (unit-linked) élet- és nyugdíjbiztosítások esetében ne haladja meg:

- 10 éves lejáratú időre a 4,25%-ot,
- 15 éves lejáratú időre 3,95%-ot,
- 20 éves lejáratú időre 3,5%-ot.

A fenti értékektől 1,5 százalékpontos eltérésre abban az esetben van lehetőség, ha

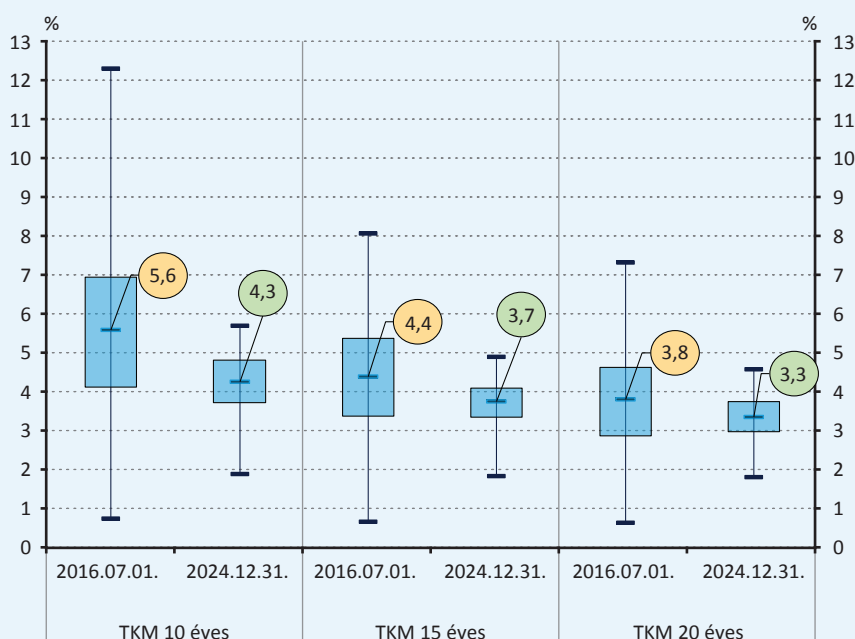
- a biztosításhoz kapcsolódó eszközalap eszköösszetétele, vagy meghatározott tulajdonságai alapján összetettnek vagy komplexnek minősül és az átlagosnál magasabb hozampotenciállal rendelkezik, vagy
- tőke-, vagy tőke és hozamgaranciát tartalmaz, vagy
- a termékben lévő biztosítási kockázat ezt indokolja.

Az eltérést és annak okait számszerűsített módon ki kell mutatni és meg kell indokolni. Az Etikus 2.0 szabályozási csomagban foglaltak szerint 2026. január 1-től az MNB elvárja, hogy a biztosító a TKM eltérést csak akkor alkalmazza az eszközalap komplexitásával és az átlagosnál magasabb hozampotenciállal indokolva, ha – az MNB termékfelügyeletre és -irányításra vonatkozó (POG) ajánlása szerinti – terméktesztelésével, rendszeres felülvizsgálatával igazolni tudja az eszközalapok várható megtérülését, magasabb hozampotenciálját.

Az egyszeri díjfizetésű biztosítások esetében az MNB által meghatározott TKM limit egységesen 3,5%, melytől eltérésre nincs lehetőség.

Az alábbi ábrán a rendszeres díjfizetésű, biztosítási tartammal rendelkező unit-linked termékek TKM változása követhető nyomon a 2016-2024-es években, melyből kitűnik, hogy az MNB etikus koncepciójának bevezetése a TKM értékek csökkenését eredményezte.

4.1. ábra
TKM értékek változása

Forrás: MNB.

Az MNB befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosításokkal kapcsolatos prudenciális és fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 8/2016. (VI.30.) számú ajánlása és a nyugdíjbiztosításokról szóló 1/2017. (I.12.) számú ajánlása (Ajánlás) által érintett unit-linked szerződések TKM értékeit az MNB rendszeresen monitorozza. 2024-ben – az előző évről áthúzódva – két biztosító tért el az Ajánlásban szereplő, jegybank által elvárt limithatároktól.

Az MNB vezetői levélben hívta fel a biztosítókat a TKM limit elvárások teljesítésére, melynek hatására az egyik biztosító csökkentette a vagyonkezelési költségeit, a másik biztosító megszüntette a magas költségekkel működő eszközalapot.

A limittúllépéseket még 2023-ban a TKM számítást befolyásoló kockázatmentes hozam emelkedése, illetve az Európai Bizottság 2017/653 rendeletének 2023. január 1-től hatályos módosítása eredményezte, mely szerint az alapkezelők az eszközalapok kezelési költségei között a korábbi gyakorlattól eltérően a portfólió ügyleti költséget is kimutatják.

A biztosítók minden évben felülvizsgálják a TKM értékeket és az adott év július 1-jéig végzik el az értékek aktualizálását, melyeket a számítás elvégzését követő 15 napon belül kötelesek az MNB részére megküldeni. Amennyiben a termékekhez, befektetésekhez kapcsolódó költségek változása a TKM értékek év közbeni módosulását indukálja, akkor a biztosítók

soron kívül újrászámolják a TKM értékeket. A TKM-eket a biztosítók a saját honlapjukon publikálják, valamint az MNB és a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) honlapján is megtalálhatók.

Az MNB honlapján (www.tkm.mnb.hu) található TKM összehasonlító alkalmazás segítségével a fogyasztóknak lehetőségük nyílik a különböző élet- és nyugdíjbiztosítási termékek költségeinek összehasonlítására annak érdekében, hogy az igényeiknek megfelelő megtakarítási terméket tudják kiválasztani és egy tudatosabb, megalapozottabb döntést hozhassanak. A könnyebben összehasonlítható termékkínálat a piaci versenyt is élénkítheti.

A TKM összehasonlító alkalmazásba az adatokat a biztosítók töltik fel és aktualizálják.

4.2.2. Útmutató a zöldrefestés jelenségének azonosításhoz és a fenntarthatósági tájékoztatók felügyeletéhez (EIOPA Opinion)

A fogyasztók a biztosítási és pénztári termékek esetében is egyre többször keresik a fenntartható befektetéseket, amit az EIOPA 2023-as Eurobarométer-felmérésének eredményei¹⁸ is alátámasztottak: az uniós fogyasztók 32%-a hallott a fenntartható biztosítási vagy nyugdíjtermékekről, 13%-uk vásárolt már ilyen termékeket, 13%-uk pedig fontolóra venné a vásárlásukat, azaz a fogyasztók 58%-a határozottan érdeklődik a fenntartható termékek iránt, valamint a felmérés alapján további 27%-a szeretne többet megtudni róluk. A növekvő igények alapján több szolgáltató kínál zöld termékeket, ugyanakkor, amennyiben a szolgáltatók fenntarthatósági állításai és közzétételei nem egyértelműek, hiányosak vagy ellenőrizhetetlenek, az felvetheti a zöldrefestés jelenségét. A 2022-es fogyasztói trendekről szóló jelentésében¹⁹ az EIOPA erre tekintettel is hangsúlyozta az intézmények által megfogalmazott fenntarthatósági állítások alátámasztásának fontosságát.

Az Európai Bizottság 2022 májusában megküldött zöldrefestéssel kapcsolatos tanácsadási felhívásra elkészített jelentés²⁰ munkálataival párhuzamosan az EIOPA egy véleményben (**Opinion**²¹) publikált útmutatást, amelyben áttekintést nyújt a biztosítási terület zöldrefestést érintő kihívásairól, illetve egy olyan keretet határoz meg, amely segítséget nyújthat az illetékes felügyeleti hatóságoknak a biztosítók és nyugdíjszolgáltatók fenntartható kijelentéseinek ellenőrzésében, valamint abban, hogy közös elvek mentén történjen a fenntarthatósággal összefüggő tájékoztatások és közzétételek felügyelete.

Egy fenntarthatósági állítás többféle módon is lehet megtévesztő vagy félrevezető, így például: egyoldalú, vagy nem teljeskörű közlésekkel, nem megfelelően alátámasztott (üres) állításokkal, a releváns tájékoztatások teljes hiányával (elhallgatásával), homályos, nem egyértelmű vagy ellentmondásos kijelentésekkel, konkrét értékek nélküli beszámolókkal vagy egyéb megalapozatlan adatokkal, valamint kifejezetten téves, hamis információkkal és megtévesztő terminológia használatával. Az Opinion a zöldrefestés jelenségének értékeléséhez és azonosításához négy fő szempontot határoz meg, amelyek a fenntarthatóság speciális követelményein és az általános „tisztesség” alapelvein alapulnak, és amelyeknek teljeskörűen meg kell felelnie minden fenntarthatóságra vonatkozó tájékoztatásnak, a zöldrefestés elkerülése érdekében:

- 1. Pontos és precíz fenntarthatósági állítások követelménye, azaz a megadott információk helyessége és megbízhatósága** – Az intézmény fenntarthatósággal kapcsolatban kialakított kommunikációjának teljeskörűnek és alaposnak kell lennie, nem hagyhatók ki belőle releváns információk, abban kerülni kell a túlzásokat, a kétértelműséget vagy bizonyos szempontok indokolatlan hangsúlyozását. Ezen túlmenően a termékelőállítók tényleges tevékenységének átláthatónak kell lennie, és tájékoztatást kell nyújtaniuk az állításaikkal összefüggő gyakorlatukról is, valamint, hogy mikor és hogyan kívánják a vállalásaikat teljesíteni. A termék megnevezésének a lehető legpontosabbnak kell lennie, így például egy olyan terméknek, amely az éghajlati tényezőkre összpontosít, a nevében is erre kell hivatkoznia, ahelyett, hogy egy általános fenntarthatósági kifejezést (pl. „ESG”) használja.
- 2. Megalapozottság kötelezettsége, amely alapján a megadott információk érvényességét tényekkel és megfelelő magyarázatokkal kell alátámasztani** – A szolgáltatók csak olyan fenntarthatósági állításokat fogalmazhatnak meg, amelyeket megfelelően alá tudnak támasztani. A kifejezések nem utalhatnak olyan fenntarthatósági profilra vagy célkitűzésre,

¹⁸ Results of EIOPA's 2023 Flash Eurobarometer – Consumer trends in insurance and pension services

¹⁹ https://www.eiopa.europa.eu/publications/consumer-trends-report-2022_en

²⁰ https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopa-final-report-and-opinion-greenwashing-advice-european-commission_en

²¹ [Opinion on sustainability claims and greenwashing.pdf](https://www.eiopa.europa.eu/publications/eiopa-final-report-and-opinion-greenwashing-advice-european-commission_en)

amelyre nem tesznek elérhetővé megfelelő bizonyítékot és igazolást. Ha a szolgáltatók egy ESG besorolást/osztályozást használnak, annak elveit (mit, hogyan mér a termék profiljának meghatározásához) megfelelően be kell mutatni vagy elmagyarázni a tájékoztatásokban. A biztosítási alapú befektetési termékek (IBIP) nevében vagy a mögöttes befektetési lehetőségek esetében a fenntarthatóságra való utalásokat csak akkor szabad használni, ha ezt tények támasztják alá, illetve ezeket az állításokat a befektetési stratégiában is indokolni kell. A releváns fenntarthatósági információkat nem szabad más, vagy nem releváns információkkal összemosni vagy elfedni, mivel ez jelentősen megnehezítheti a fogyasztók számára, hogy a lényeges pontokra összpontosítsanak.

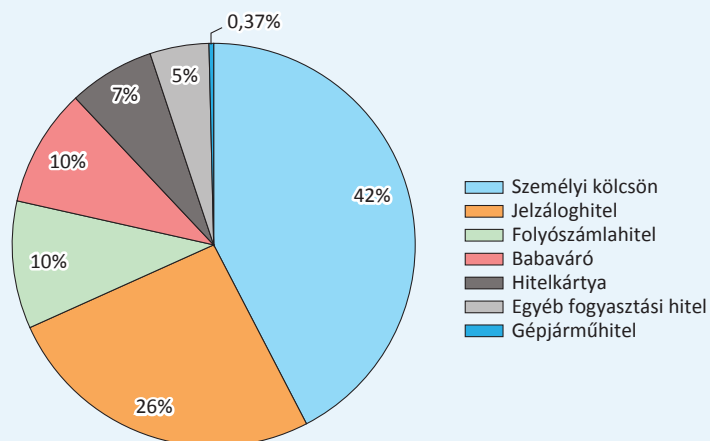
- 3. Hozzáférhetőség követelménye, azaz a fenntarthatósággal kapcsolatos információk és adatok könnyű elérhetősége vagy közérthetősége** – A fenntarthatósági állítások és azok igazolásának láthatósága, hozzáférhetősége és érthetősége elengedhetetlen a fogyasztók megalapozott döntéshozatalához. A magyarázatokban korlátozni kell a szakszargont, könnyen érthető nyelvezetet és világos magyarázatokat kell használni, a kulcselemek kiemelése mellett. A tájékoztatások kialakítása és a tanácsadással történő értékesítés során jól követhető és világos magyarázatokat kell alkalmazni a kifejezések pontos megértése érdekében. Az online platformokon a fenntarthatósági információknak könnyen hozzáférhetőnek kell lennie, lehetővé téve a fogyasztók számára, hogy könnyen (pár kattintással) megtalálják, megértésük és – túlterheltség nélkül – hozzáférjenek az alapvető információkhoz. Ezért már a címdoldalon meg kell jeleníteni a fontosabb tartalmakat, és elvárt ún. „réteges” (layered) módszert alkalmazva (pl. felugró ablakok, betekintést nyújtó tájékoztató dobozok, esetleg GYIK oldalak használatával) további részletekhez és adatokhoz való hozzáférést biztosítani. A dokumentációknak könnyen áttekinthetőnek és jól navigálhatónak kell lennie.
- 4. A fenntarthatósági közzétételek folyamatos naprakészségének elvárása, amely szerint minden változást időben és kellően világos indoklással szükséges közzétenni** – A fenntarthatósági politikák vagy célkitűzések lényeges változása esetén a szolgáltatóknak felül kell vizsgálniuk állításaikat, ezen felül megfelelő indoklást kell adni az esetleges módosításokra, amit azonnal közölni kell az érintett érdekelt felekkel. A jogszabályi előírások szerint is gondoskodni kell arról, hogy az intézményi- és termékszintű SFDR-információik naprakészek legyenek, ezen felül a termékek felülvizsgálata során biztosítani kell, hogy a fenntarthatósági állítások összhangban maradjanak a termék fenntarthatósági jellemzőivel és a fogyasztók fenntarthatósági preferenciáival a szerződés teljes időtartama alatt. Ha egy termék fenntarthatósági jellemzői megváltoznak, ezeket a változásokat kellő időben és átláthatóan közölni kell a fogyasztókkal, és lehetőségeket kell kínálni a megfelelő váltásra is.

4.1. keretes írás

Gyenge minőségű csoportos hitelfedezeti biztosítások okait elemezte az MNB témavizsgálata

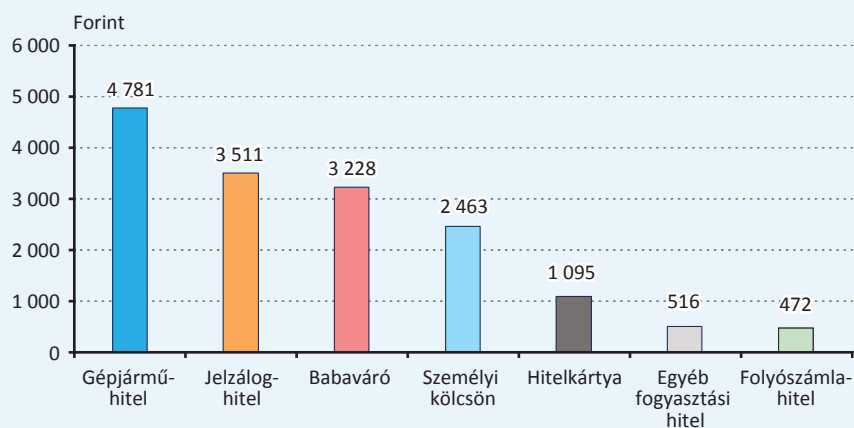
A hitelfedezeti biztosítások célja, hogy váratlan események esetén segítse a hiteltörlesztést. Halál vagy bizonyos fokú egészségkárosodás esetén a fennálló tartozást rendezi, míg keresőképtelenség, illetve munkanélküliség esetén a biztosító átvállalja a fogyasztó havi törlesztőrészletét. A hazai biztosítási piacon a hitelfedezeti biztosítások piaca zárt, tekintettel arra, hogy legtöbb esetben egy biztosító adott biztosítási terméke kizárólag egy hitelintézetten vagy pénzügyi vállalkozáson keresztül érhető el. A fogyasztóknak tehát korlátozott választási lehetőségeik vannak abban az esetben, amikor a hitelszerződésüket hitelfedezeti biztosítással szeretnék biztosítani.

Az MNB által elvégzett piaci felmérés, valamint a rendelkezésre álló adatszolgáltatások alapján megállapítható, hogy a teljes biztosítási piac 2023. évi díjbevételének 1,8%-át adja a hitelfedezeti biztosításokból származó díjbevétel. A termékek átlagos havi díja 500 Ft és 4700 Ft között változik az igénybe vett terméktípustól függően. Az átlagos havi díjakat áttekintve látható (4.3. ábra), hogy alapvetően 3 csoportba sorolhatóak a hitelfedezeti biztosítások, a kis (hitelkártya, folyószámlahitel, egyéb fogyasztásihitel átlagosan 1000 Ft/hó alatt), közepes (személyi hitel és babaváró, kerekítve 3000 Ft és 2500 Ft között/hó) és magas (jelzáloghitel 3000 Ft/hó felett) díjas termékek. A gépjárműhitel hitelfedezeti biztosítások biztosítottjainak száma alacsony, emiatt az egy biztosítotttra jutó átlagos havidíjat könnyen mozgathatja felfelé néhány magasabb összegű gépjárműhitelhez kapcsolódó biztosítás.

4.2. ábra**A hitelfedezeti biztosítási termékek éves díjbevételének megoszlása terméktípusonként 2023. évben**

Megjegyzés: banki csatornán értékesített csoportos hitelfedezeti biztosítások.

Forrás: MNB.

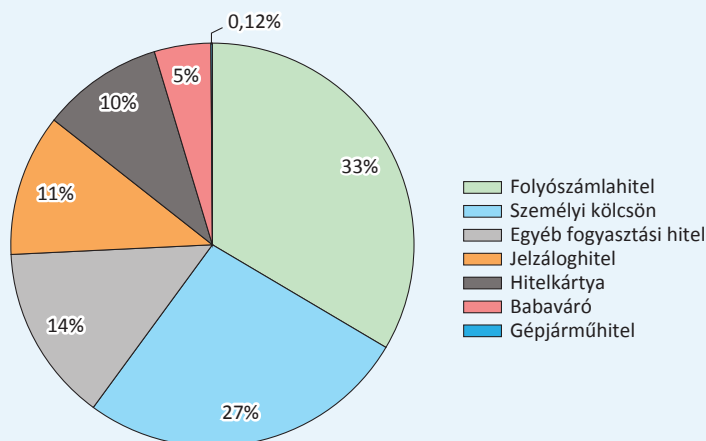
4.3. ábra**Egy biztosítottra jutó átlagos havidíj (Ft) termékcsoportonként 2023. évben**

Megjegyzés: banki csatornán értékesített csoportos hitelfedezeti biztosítások.

Forrás: MNB.

4.4. ábra

Biztosítottak számának megoszlása termékcsoportonként 2023. évben a teljes hitelfedezeti biztosítási piacon

Megjegyzés: banki csatornán értékesített csoportos hitelfedezeti biztosítások.

Forrás: MNB.

Az MNB 2024. januárban indított témavizsgálatot kilenc biztosítónál. Az MNB négy terméktípust választott ellenőrzésre, így a személyi kölcsönökhöz, hitelkártyákhoz, babaváró hitelekhez és ingatlanhitelekhez kapcsolt csoportos hitelfedezeti biztosításokat. A kiválasztott termékek díjbevétel alapján a hitelfedezeti biztosítási piac több mint felét fedik le, míg a biztosítottak oldaláról hozzávetőlegesen egyharmadát, továbbá a piacon elérhető terméktípusok többségét, így az MNB vizsgálata kifejezetten széles körűnek tekinthető. A vizsgálat célja annak ellenőrzése volt, hogy a termékek megfelelnek-e a 2016/97. európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (IDD) a biztosítókra és a biztosításértékesítőkre vonatkozó termékfelügyeleti és -irányítási követelmények tekintetében történő kiegészítéséről szóló rendelkezéseknek (POG rendelet). Az MNB azt is vizsgálta továbbá, hogy mekkora „ügyfélérték” (Value for Money) hordoznak a termékek, illetve az ügyfelek megfelelő tájékoztatást kaptak-e a termékek értékesítése során. A 2022. január 1. napjától a vizsgálat lezárásáig terjedő időszakot felölelő vizsgálat további célja volt az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA) 2022. évben kiadott, banki csatornán értékesített hitelfedezeti biztosításokra vonatkozó Figyelmeztetésében²² foglaltak teljesítésének a visszamérése.

A vizsgálat eredményeként megállapításra került, hogy a termékfelügyeleti és irányítási szabályok (POG) hiányos teljesítése miatt ezen szabályozás ügyfélvédelmi funkciói nem megfelelően jutnak érvényre, azaz a POG rendelkezések hiányos érvényre juttatása eredményezte a vizsgált termékek nem megfelelő ügyfélértékét. Valamennyi vizsgált, és a piacon jelenleg elérhető termék esetében azt állapította meg az MNB, hogy gyenge az ár-érték arányuk (figyelemmel arra is, hogy az átlagos kárhányad 11,5 %). Az alacsony ügyfélértékhez szorosan kapcsolódik, hogy nagyon magas százalékban utasítják el a biztosítók az ügyfelek által benyújtott kárigényeket, több esetben ez az arány 40% feletti. A legjellemzőbb elutasítási ok az információ hiány és hiányzó dokumentumok, illetve a már meglévő vagy előzmény betegségek. A termékek a kizárások és korlátozások számosságára tekintettel komplex, összetett termékek, amelyek nehezen átláthatók, ennek ellenére a termékek célpiac meghatározásánál általános hiányosság, hogy nem veszik figyelembe az ügyfelek pénzügyi tudását, illetve a termékismeretüket. A vizsgált termékek belső szabályozása is hiányosságot mutatott, tekintettel arra, hogy több ponton hiányosságot azonosított a vizsgálat (értékesítési stratégia, ügyfélérték vizsgálatára vonatkozó szabályok, célpiac meghatározás, káros összeférhetlenség azonosítása és kezelése, terméktesztelés). A termékfelülvizsgálat folyamata

²² https://www.eiopa.europa.eu/publications/warning-insurers-and-banks-credit-protection-insurance-cpi-products_en

szintén elégtelen, tekintettel arra, hogy a folyamat során a biztosítók figyelmen kívül hagyták azokat a lényegi mutatókat, illetve körülményeket, amelyek ignorálása jelentős hatást gyakorol a termékek által hordozott ügyfélértékre. Ilyen a külső események elemzésének az elmulasztása, mint pl. a jogszabályi környezet, az infláció vagy a Covid hatása, továbbá ilyen mutató a kárhányad, a jutalékok és költségek mértéke, valamint az értékesítés megfelelőségének és a célpiacon kívüli értékesítésnek a nem megfelelő értékelése. A vizsgálat rámutatott, hogy a hitelfedezeti biztosítások magas jutalékszint mellett kerülnek értékesítésre, ennek ellenére a káros összeférhetlenséget a biztosítók nem értékelik, és nem hoznak intézkedéseket annak érdekében, hogy enyhítsék azt, figyelmen kívül hagyják a szoros intézményi összefonódásokat, a magas jutalékmértéket, valamint a „profit-share” megállapodásokat. Az ügyfél-tájékoztatás szempontjából is problémákat tárt fel a vizsgálat a szerződéshez történő csatlakozást megelőző igényfelmérés tekintetében, illetve a termékismertető dokumentum átadását illetően.

Az MNB a vizsgálat lezárását követően összesen 103 millió forint összegben szabott ki bírságot a kilenc biztosítóra. Az MNB elvárja a piaci szereplőktől a határozati kötelezések teljesítése érdekében tett intézkedések mielőbbi elkezdését, ezen belül elsőként a hiányos belső szabályozások és utasítások kidolgozását, amelyek garantálják a megfelelő POG folyamatokat. Szintén szükséges az alacsony kárhányad okainak, illetve az elutasított károk okainak átfogó elemzése, és intézkedés a számuk csökkentése érdekében. A témavizsgálat tapasztalatai alapján az MNB olyan javaslatot tervez kidolgozni, amely a POG ajánlást egészíti ki új, a hitelfedezeti biztosításokra vonatkozó specifikus elvárásokkal.

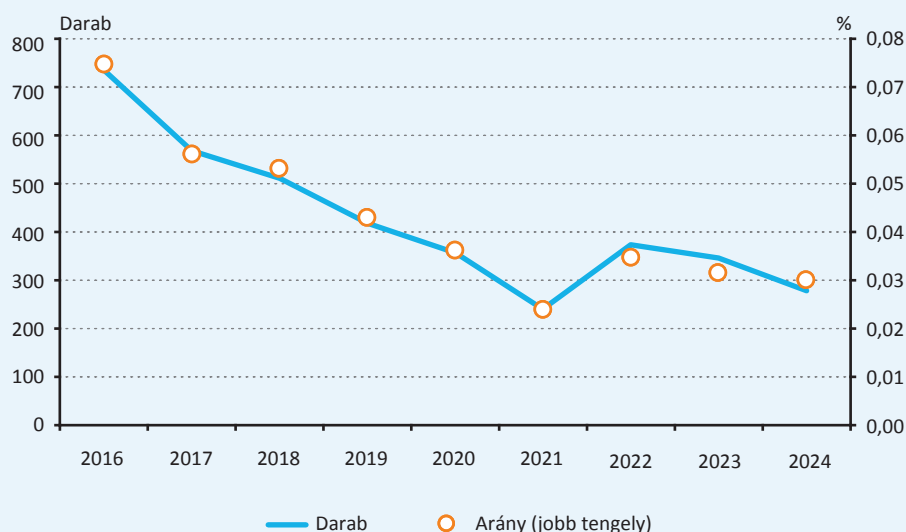
4.2.3. Életbiztosítások panaszstatisztikája

Biztató jelek az életbiztosítások panaszstatisztikájában

Az életbiztosítások között továbbra is keresettek a biztosítási alapú befektetési termékek, különösen a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások. Ezek a termékek azonban a szerkezetükből adódóan nehezen érthetőek, ezért nagyon fontos, hogy az ügyfelek szerződéskötéskor pontosan értsék a termékfeltételeket. A biztosítóknak mindent el kell követniük annak érdekében, hogy a termék tulajdonságai jól követhetően, az ügyfél pénzügyi jártasságának megfelelő részletességgel kerüljenek ismertetésre, értsék, hogy a befektetési kockázatot nem a biztosító, hanem a szerződő vállalja, tisztában legyenek a költségek szerkezetével, az esetleges visszavásárlás miatti veszteséggel, a különböző eszközalapok kockázatával. Csak így érhető el, hogy az ügyfelek elvárásai a költségek és hozam tekintetében is megalapozottak legyenek. A megfelelő tájékoztatás hiánya a későbbiekben sok panasz forrása lehet. Az uniós és a hazai jogalkotás számos előírása is azt segíti elő, hogy ezekről a termékekről kellő időben, megfelelő tájékoztatást kapjanak az ügyfelek. Az egyre pontosabban előírt tájékoztatási kötelezettségek hatása, ha lassan is, de kezd megmutatkozni a szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatással összefüggő panaszok arányának csökkenésében is.

4.5. ábra

Szerződéskötés előtti tájékoztatás és a közvetítőkkel kapcsolatos fogyasztói panaszügyek száma, valamint a fogyasztói szerződésszámmal viszonyított aránya a unit-linked életbiztosításoknál és a unit-linked jellegű nyugdíjbiztosításoknál

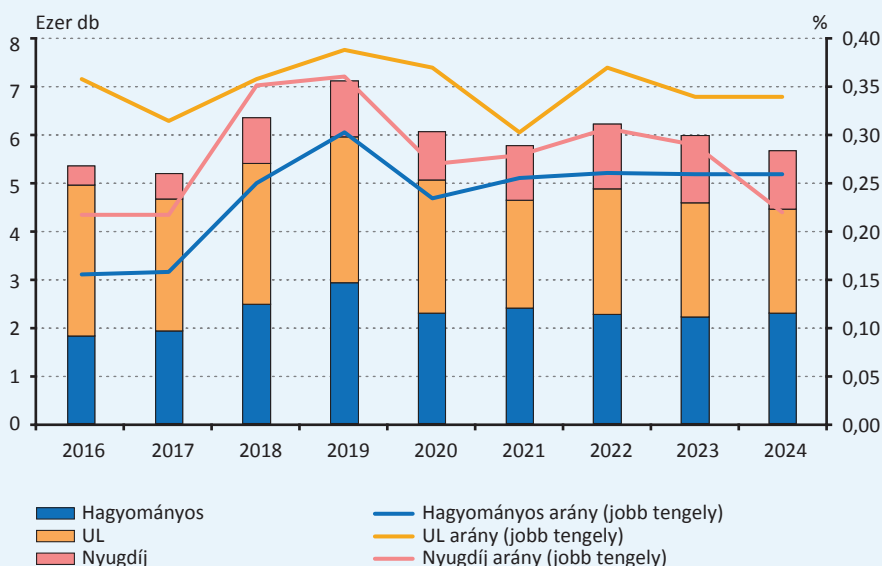

Forrás: MNB.

A 2017. évtől a panaszstatistikában kedvező folyamatok indultak meg annak ellenére, hogy a 2022. évben a trend megtorpant. Ezt követően azonban a 2023. és 2024. évben már mutatkoztak a javulás jelei, a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra érkezett panaszok aránya a befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződések esetében stagnált, csakúgy, mint a hagyományos életbiztosításokra érkezett panaszok aránya. A nyugdíjbiztosítások tekintetében pedig határozott csökkenés figyelhető meg, a 2023. évi 0,29%-ról a 2024. évre 0,22%-ra esett vissza a hagyományos és befektetési egységekhez kötött nyugdíjbiztosításokra érkezett panaszok aránya.

4.6. ábra

Életbiztosítási panaszos ügyek száma és aránya a termékcsoport szerződésszámahoz

Megjegyzés: Hagyományos és unit-linked (UL) kategóriák a nyugdíjbiztosításokat nem tartalmazzák.

Forrás: MNB.

Az életbiztosításokra érkező panaszok számának megoszlása a panasz témája szerint

A biztosítókhoz érkezett panaszokat csoportosítva képet kapunk arról, hogy bizonyos kifogások milyen gyakorisággal fordulnak elő, melyek a biztosítók működésének gyenge pontjai.

Az ügyviteli hiányosságok kategóriához soroltuk a biztosító általános működésével és ügyintézésével kapcsolatos kifogásokat pl. a számviteli háttér hibáira, az adminisztrációs hibákra, udvariatlan kiszolgálásra, lassú ügyintézésre, panaszkezelés során tapasztalt hiányosságokra vonatkozó panaszokat. Ezek jelentik az életbiztosítási panaszok közel felét.

A kárügyintézés kategória a szolgáltatási igény érvényesítésével kapcsolatos ügyintézés elhúzódását, az ügyfél által megalapozottnak vélt szolgáltatási igény elutasítását kifogásoló vagy a szolgáltatás mértékét vitató panaszokat tartalmazza. A 2024. évben az életbiztosítási panaszok több mint harmada vonatkozott a szolgáltatási igénnyel kapcsolatos ügyintézésre.

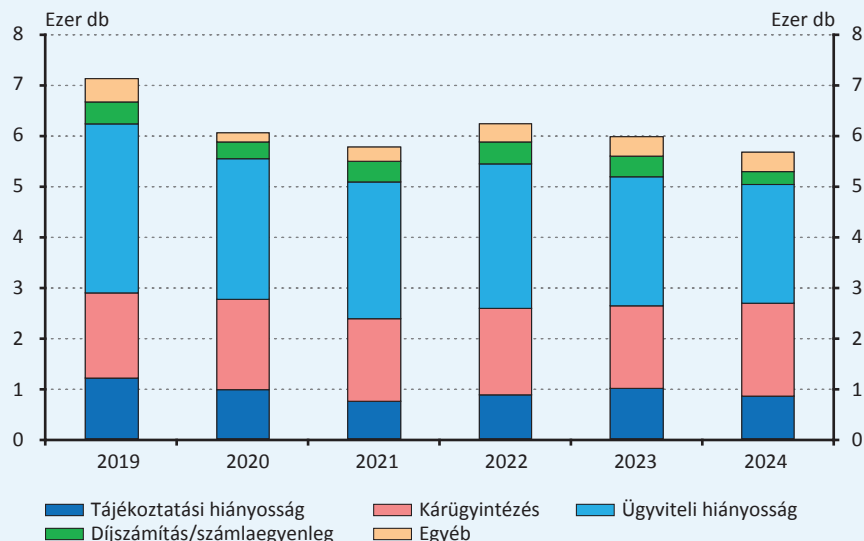
A tájékoztatási hiányosság kategóriába soroltuk a szerződéskötés előtti, a szerződés fennállása alatti tájékoztatásra érkezett és a szerződés megszűnésével, valamint a közvetítőikkel kapcsolatos panaszokat, amelyek az életbiztosítási panaszok 15%-át képviselik.

A díjszámítással, számlaegyenleggel kapcsolatos panaszokhoz soroltuk a tévesen megállapított díjra, valamint a biztosító által készített kimutatás hibáira, vagy arra vonatkozó kifogásokat, hogy a biztosítótól származó kimutatás egy korábbi kimutatással vagy egyéb más bizonylattal ellentmondásban áll. Ezek az életbiztosítási panaszok 5%-át teszik ki.

Az egyéb kategória a fenti kategóriákba nem sorolható, ritkábban előforduló, pl. jogosulatlan tevékenységet, IT rendszerhibát, pénzügyi visszaélésre vonatkozó panaszokat tartalmaz, aránya 7%.

4.7. ábra

Életbiztosításra érkezett panaszok megoszlása a panasz témája szerint

Megjegyzés: Hagyományos és UL biztosítások nyugdíjbiztosításokkal együtt.

Forrás: MNB.

4.3. NEM-ÉLETBIZTOSÍTÁS

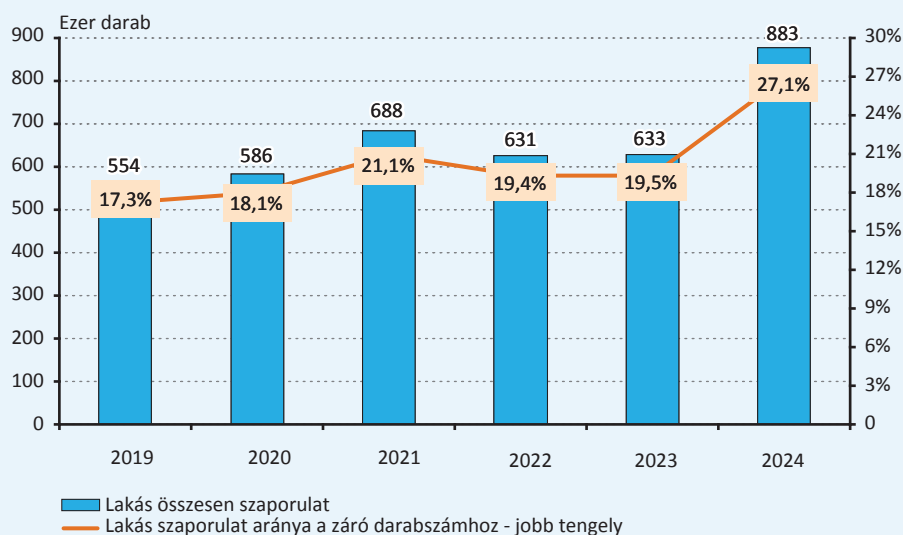
4.3.1. Első lakásbiztosítási kampány

A 2024. évi első lakásbiztosítási kampány keretében, a március-áprilisi időszakban összességében bő 640 ezer szerződést kötöttek újra, a szerződésüket módosítók mellett mintegy 300 ezren biztosítót is válthattak.

Elsődleges célként a versenyélénkítés került megfogalmazásra, azonban ez nem elsősorban az árak versenyét jelenti, hanem a szolgáltatások és díjak együttes versenyét, ami végeredményben az ár-érték javulásához vezet a piacon.

A teljes 2024. évet vizsgálva elmondható, hogy mintegy 900 ezer ügyfél újította meg szerződését, így hozzávetőlegesen 250-300 ezerrel magasabb volt a szaporulat az előző évek átlagához képest. Nagyságrendileg minden negyedik lakásbiztosítási szerződést felülvizsgáltak az ügyfelek.

4.8. ábra
Lakásbiztosítási szaporulat és aránya a záróállományhoz

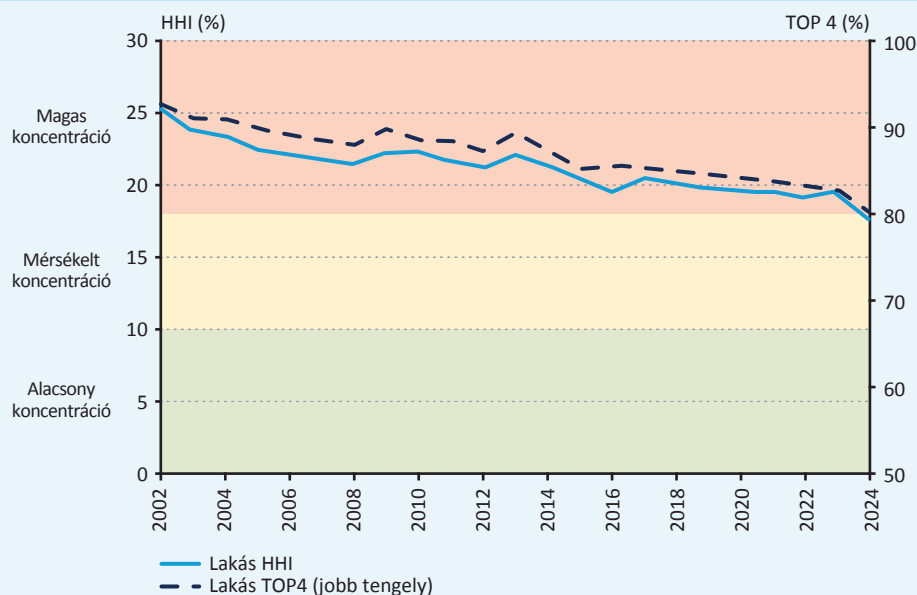
Forrás: MNB.

Lépésről lépésre csökkenő koncentráció

A lakásbiztosítási piac koncentrációja a legmagasabb a biztosítási termékek között. A piaci koncentráció 2024-ben a mérsékelt tartományba fordult. Az új szerzésben azonban jelentősen csökkent a koncentráció, ugyanis a kis és közepes szereplők 19%-os piaci részesedésükhöz képest 31%-os értékesítési arányt tudtak elérni (szaporulat 2024 végi záró állománydíja alapján), ami szintén a verseny élénkülését mutatja. A kampány során beérkezett tájékoztató adatszolgáltatás adatai alapján (darabszámok tekintetében) 2025-ben értékesített lakásbiztosítási szerződéseknek már 47%-a kapcsolódik a kis és közepes szereplőkhöz.

4.9. ábra

Lakossági vagyonszolgáltatás (2024-ben lakásbiztosítási) piaci koncentráció, HHI index

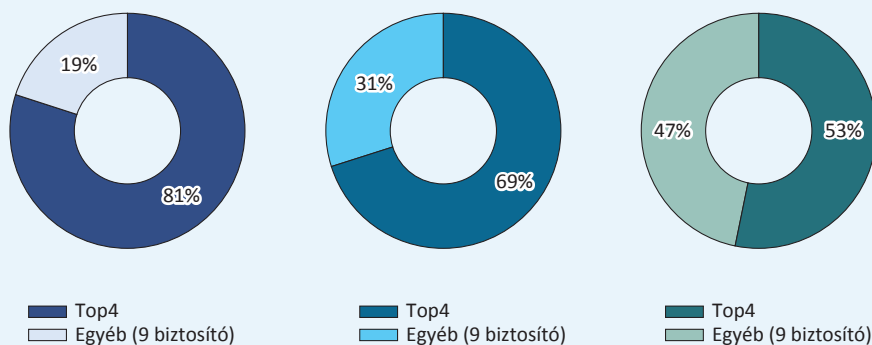

Megjegyzés: az ábra 2002-2023 között a nemzeti adatszolgáltatás lakossági vagyonszolgáltatások díjbevételét (egyéni lakás, társasházi, hitelfedezeti és egyéb lakossági vagyonszolgáltatási termékeket), míg a 2024. évi adatok a lakáskampányban határozattal elrendelt adatszolgáltatásból az egyéni lakás és hitelfedezeti termékek záró állománydíját ábrázolja.

Forrás: MNB.

4.10. ábra

Lakásbiztosítók piaci részesedései 2024. évi díjbevétel 2024. évi új szerzés állománydíj és a 2025. évi lakáskampány kötvényesített ajánlatainak darabszáma alapján

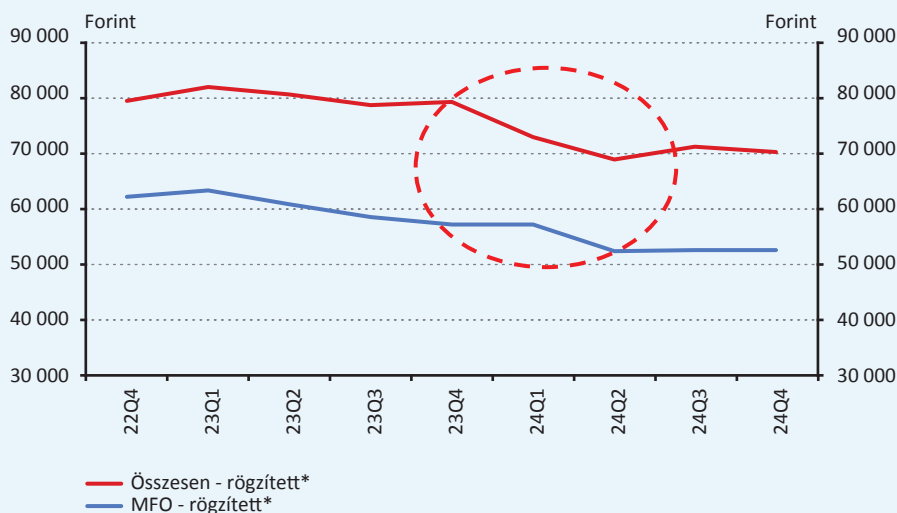
Megjegyzés: az ábrák az egyéni és hitelfedezeti lakásbiztosítási adatokat tartalmazzák.

Forrás: MNB.

Javuló ár-érték arány

Az állandóan lakott, teljeskörűen biztosított ingatlanok átlagdíja egy év alatt 17,1%-kal nőtt. A fedezetek (ingatlan és ingóság biztosítási összeg) ezeket meghaladó mértékben, 32,1%-kal emelkedtek, ami az ár-érték arány javulását jelzi. A lenti ábra mutatja, hogy miként alakulnak a 70 millió forintos rögzített biztosítási összeg melletti átlagdíjak az állandóan lakott, teljeskörűen biztosított lakásbiztosítások esetében. Az első félévben a rögzített biztosítási összeg melletti átlagdíjak csökkenését tapasztaltuk, a III. negyedévtől azonban stagnálás látható.

4.11. ábra
Rögzített biztosítási összeg melletti átlagdíj állandóan lakott teljeskörű lakásbiztosításokra

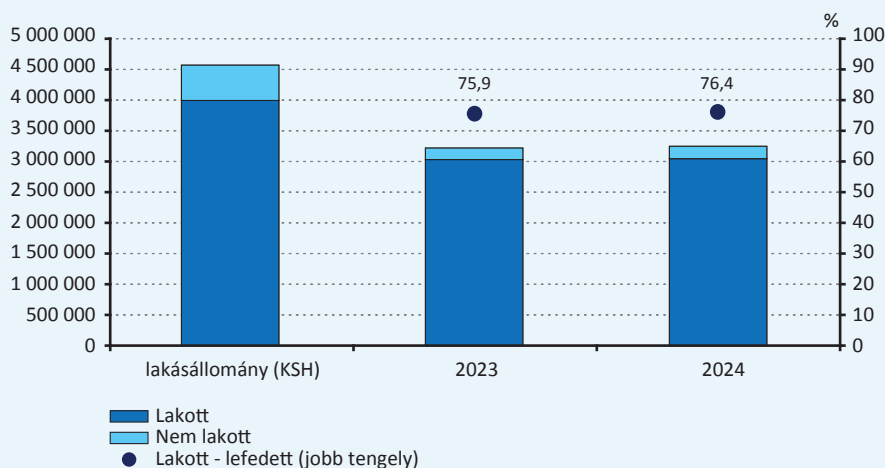
Megjegyzés: * 70 millió forinton rögzített biztosítási összeg.

Forrás: MNB.

Mérsékelten nőtt a piaci torta is

Megállapítható, hogy a biztosítói adatszolgáltatás alapján a piac nem zsugorodott, hanem a szerződésszám 1,1%-os növekedésével kismértékben bővülni is tudott. Ez közel 35 ezer szerződést jelent, mely növekedés mögött jellemzően ingóságok és nem lakott ingatlanok biztosítása van. 2024. év végére 3,26 millió darab szerződés volt a piacon. A piac állománydíja is bővült 28 milliárd forinttal 192 milliárd forintra, ami 17,2%-os növekedést jelent. Az állománydíj bővülés mögött 16%-ban a díjnövekedés, 1,2%-ban a volumennövekedés látszik. A szerződésszám növekedésével a lakott ingatlanok lefedettsége 0,5%-ponttal 76,4%-ra nőtt.

4.12. ábra
Lakásbiztosítási szerződésszám és lakott ingatlanok lefedettsége

Megjegyzés: A lefedettség a teljeskörű, valamint a csak ingatlan és csak ingóság típusú biztosításokat foglalja magában.

Forrás: MNB, KSH.

MNB körlevelekkel segíti a következő kampányokat

A 2024. évi első lakásbiztosítási kampány tapasztalatait alapul véve az MNB több témakörben dolgozott ki vezetői körlevelet. A körlevelekben elvárt egyes intézkedések hatékonyan járulhatnak hozzá a verseny fokozásához, valamint a fogyasztók érdekeinek védelméhez a következő kampányidőszakok során.

Az MNB egyrészt kiegészítette a lakásbiztosítási kampányról szóló, az ügyfeleknek évente kiküldendő mintalevelek tartalmát. Az ügyfelek kalkulációinak megkönnyítése, illetve az új szerződések megkötése érdekében e tájékoztatókba is bekerültek a meglévő lakásbiztosítással kapcsolatos adatok (kötvényszám, biztosított ingatlan főbb adatai, éves biztosítási díj, esetleges tartamengedmény vagy – pl. lakáshitel miatt – a biztosítási kifizetés engedményezése). Emellett az MNB az ügyféltájékoztatóban azt is kiemelte, hogy 2025. évtől a kampányidőszakokban felmondott szerződések egységesen április 30-án szűnnek meg (addig a díjat meg kell fizetni).

A felügyelet másik körlevele a több biztosító által a lakásbiztosítások mellé adott tartamengedményekkel (vagyis „a hosszabb időre szerződők alacsonyabb díjat fizetnek” elvével) kapcsolatos nemkívánatos jelenségeket szünteti meg. Az MNB a maximum 3 éves tartamengedményt tartja jó gyakorlatnak. Az ügyféligenyek ugyanis gyorsan változnak, és a hosszú kötöttséggel járó tartamengedmények (mivel a szerződésből való idő előtti kilépésnél az ügyfélnek meg kell fizetnie az elengedett díjrész különbözetét) akadályozhatják az ügyfelek szabad átszerződését, akár a lakásbiztosítási kampányok idején is. Az MNB emellett azt támogatja, hogy a tartamengedmény, díjkedvezmény időszakának lejártá után az adott lakásbiztosítások további feltételek nélkül maradjanak fenn, vagyis az adott ügyfelek biztosítási díja legfeljebb a szerződéses indexálás szerint változzék. Nem követendő gyakorlat, ha a biztosító ehelyett automatikusan – esetleg az ügyfelei ismételt kifejezett hozzájárulása nélkül – megújítja a tartamengedményt, ezáltal az ügyfelet újabb periódusra vonatkozóan terheli a szerződés fenntartására vonatkozó kötelezettség, a biztosító pedig követelheti a nyújtott engedmény megfizetését akkor, ha ügyfele idő előtt felmondaná szerződését.

A társasházak lakásbiztosítási kampányokba való aktívabb bevonása érdekében az MNB egy további körlevélben felhívta a biztosításközvetítőket, hogy fejlesszenek olyan online összehasonlító kalkulátorokat (a biztosítók aktív webszervizes támogatásával), ami megkönnyíti a maximum hatlakásos társasházak választási lehetőségét az ajánlatok között. A hatnál több lakásos társasházak esetében az MNB azt szorgalmazza, hogy a biztosításközvetítők a kampányidőszakokat megelőzően, január-februárban keressék meg azok közös képviselőit a társasházak vagyonbiztosításának felülvizsgálata céljából. Ez lehetővé teszi, hogy a társasházbiztosításokkal kapcsolatos közgyűlési döntések még a kampányidőszakban megszülethessenek.

Az MNB a piaci konzultáció alapján a megfelelő felkészülési idő biztosítása érdekében a nagyobb fejlesztéseket 2026-tól várja el a biztosítóktól, de jó gyakorlatként fogalmazta meg, ha a körlevelekben foglaltakat már 2025-től alkalmazzák az intézmények.

Az MNB módosította az MFO feltételrendszerét is, amelynek legfőbb célja, hogy a fogyasztóbarát lakásbiztosítások is fel tudják venni a versenyt a lakásbiztosítási kampányok során a rugalmasabb árazási feltételek mellett versenyző hagyományos lakásbiztosításokkal. Eddig ugyanis az MFO termékek díjtételeit csak negyedévente a negyedév első napjára lehetett módosítani, továbbá mindezt 60 nappal korábban be kellett jelenteni az MNB részére. Ezzel szemben a hagyományos lakásbiztosítások díjai a kampány során akár többször is változhattak, így az MFO háttérbe szorult. Ezt a feltételt tette rugalmasabbá a bevezetett módosítás, ami lehetővé teszi, hogy akár másnapra új díjat hirdethessenek a biztosítók az MFO termékekre.

4.2. keretes írás

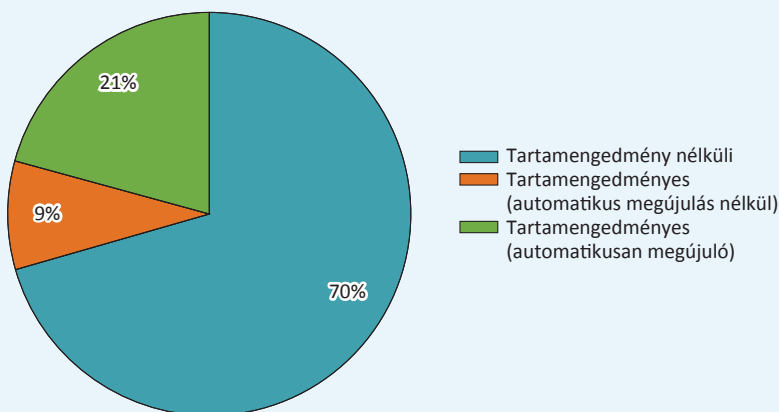
Fogyasztóvédelmi jogsértések és aggályok a lakásbiztosítások tartamengedményes tájékoztatásaiban

A 2024. évi lakásbiztosítási kampány központi témája volt a szerződésekben korábban kikötött tartamengedmény. Az MNB a kérdéskört illetően fogyasztóvédelmi célvizsgálatokat folytatott le, illetve más felügyeleti eszközök révén szerzett további információt a tartamengedmény alkalmazásával kapcsolatban, melynek eredményeként vezetői körlevél került kiadásra 2024 decemberében (<https://www.mnb.hu/letoltes/vezetoi-korlevel-a-tartamengedmeny-alkalmazasaval-kapcsolatban.pdf>), valamint 2025. márciusban/áprilisban folyamatos felügyelési eljárásban a biztosítókat elmarasztaló határozatok születtek.

A fogyasztók részletes, pontos, figyelemfelhívásra alkalmas tájékoztatása a legtöbb vizsgált esetben nem volt megfelelő, így az MNB azt az elvárást fogalmazta meg a biztosítók felé, hogy amennyiben tartamengedményt alkalmaznak, abban az esetben fordítsanak kiemelt figyelmet az ezzel kapcsolatos tájékoztatás tartalmára, és arra, hogy a fogyasztók tisztában legyenek a vállalt kötelezettségük mértékével. A transzparens, átlátható tájékoztatás kiemelten fontos a szerződés tartamengedményes jellegének bemutatása során.

A másik legnagyobb problémát az automatikus megújulás jelentette. Az MNB nem támogatta azt a gyakorlatot, hogy a tartamengedmény automatikusan megújuló legyen, és az a fogyasztó minden további kifejezett nyilatkozata nélkül újabb periódusra fennmaradjon. A tartamengedményes időszak leteltét követően a kedvezmény megszűnik, így nem fogyasztóbarát az, ha a biztosító nem tesz különbséget az új és a régi tartamengedményes ügyfél között, melynek következtében gyakorlatilag határozatlan időre ugyanazokat a kötelezettségeket (ti. felmondás esetén a kedvezmény elvesztése) írja elő a fogyasztó részére.

Az MNB üdvözli, hogy a biztosítási szektor gyakorlata 2025 tavaszára gyökeresen megváltozott, és alkalmazkodott a felügyeleti elvárásokhoz.

4.13. ábra**Tartamengedményes szerződések aránya a lakásbiztosítási állományon belül (2024Q2)**

Forrás: MNB.

4.3.2. Nem-életbiztosítások panaszstatisztikája

Növekedett a nem-életbiztosításokra érkezett panaszok aránya

A biztosítók magatartását, tevékenységét vagy mulasztását érintő kifogásokat panasznak kell tekinteni. A fogyasztói panaszokra garanciális fogyasztóvédelmi szabályok vonatkoznak, ilyen különösen a harminc napos válaszadási határidő.

Az MNB hivatalból és kérelemre indított eljárásaiban többször tapasztalta, hogy az intézmények a tevékenységüket kifogásoló beadványokat nem minden esetben minősítik panasznak, ezért szigorúan fellép annak érdekében, hogy az intézmények az ügyfelek beadványait azok tartalma alapján bírálják el. Ennek következtében a korábban panaszként ki nem mutatott beadványok is megjelennek panaszként, a panaszpanaszstatisztikák növekedést mutatnak, de egyre inkább reális képet adnak az intézményekhez érkezett panaszok számáról.

A 2024. évben mind a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokra, mind a casco szerződésekre, utasbiztosításokra és a lakossági vagyonbiztosításokra érkezett panaszok szerződésszámhoz viszonyított aránya növekedett.

Az utasbiztosítási szerződésekkel kapcsolatban gyakran problémát okoz, hogy az ügyfelek nem tudják pontosan, hogy szerződésük mire terjed ki. Például a légitársaság által okozott kárt általában a légitársaság téríti meg, ezért ennek kizárása vagy korlátozása általános és elfogadott gyakorlat.

Fontos annak ismerete is, hogy az útlemondási biztosítások vonatkozásában milyen korlátozásokat és kizárásokat rögzítenek a szerződési feltételekben a biztosítók, például milyen feltételek fennállása esetén és hány nappal az utazás megkezdése előtt lehet az utazást lemondani.

Erőteljes növekedés látszik a lakossági vagyonbiztosítási szerződésekkel kapcsolatban érkezett panaszok arányában.

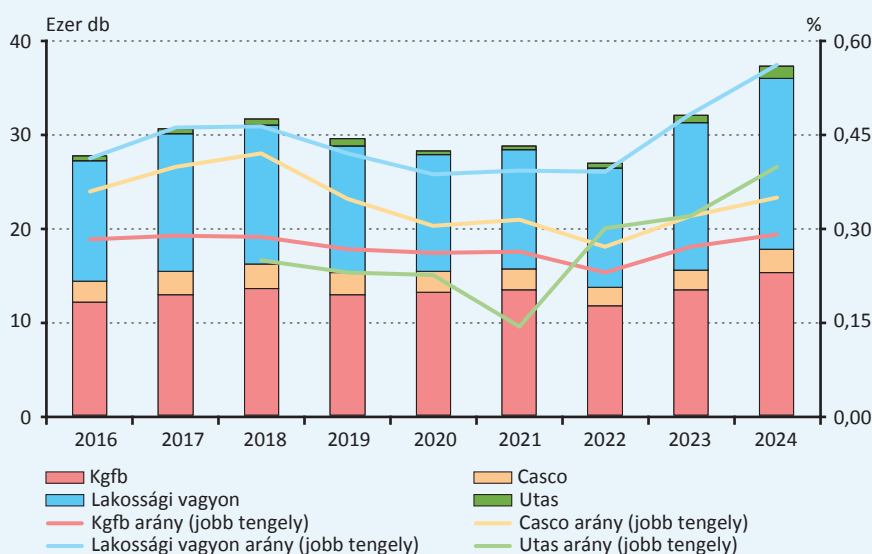
A 2024. évben – különösen a lakásbiztosítási kampány során – az MNB fókuszába kerültek a lakásbiztosítások esetében alkalmazott tartamengedményhez kapcsolódó kötöttségeket kifogásoló panaszok. Tekintettel arra, hogy a tartamengedménnyel érintett szerződések megszüntetése az erre figyelemmel igénybe vett kedvezmény megfizetésének kötelezettségével járt a szerződők számára, így ők a lakásbiztosítási kampány adta váltási lehetőséggel nem, vagy csak az igénybe vett – akár jelentős összegű – kedvezmény megfizetése esetén tudtak élni. A tartamengedménnyel kapcsolatban az MNB több biztosítónál célvizsgálatot indított, valamint vezetői körlevélben is megfogalmazta elvárásait. (A tartamengedmény problémájával részletesen foglalkozunk a 4.2. keretes írásban.)

A lakásbiztosítások piacán az új értéken térítő biztosítások mellett megjelentek azok a lakásbiztosítások, amelyek esetében a biztosítási összeget nem kell megjelölni a szerződés megkötésekor. Ezek a konstrukciók az alulbiztosítottág veszélyének csökkentésével jelentősen növelik az ügyfelek biztonságérzetét, a szolgáltatásokba vetett bizalmát.

A lakásbiztosítások piacán találkozhatunk all risks (összkockázati) fedezetet tartalmazó szerződésekkel is. Ezek a szerződések a kizárt kockázatok kivételével a biztosított vagyontárgyak összes olyan kárára kiterjednek, amelyek külső behatás miatt következtek be.

Az MNB továbbra is folyamatosan vizsgálja a biztosítók panaszkezelését, mind a hivatalból indított vizsgálataiban, mind a kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárásokban. A hatósági eljárások mellett feltérképezi azokat az ügyfélbarát megoldásokat, amelyek javítják a biztosítók és az ügyfelek közötti kommunikációt, és ezzel kapcsolatos tapasztalatait időről időre ajánlások, körlevelek formájában osztja meg a piac szereplőivel.

4.14. ábra
Nem-életbiztosítási panaszos ügyek száma és aránya a termékcsoporthoz

Megjegyzés: Lakossági vagyonbiztosítások: lakásbiztosítások (egyéni) és hitelfedezeti záradékkal ellátott lakossági vagyonbiztosítások.

Forrás: MNB.

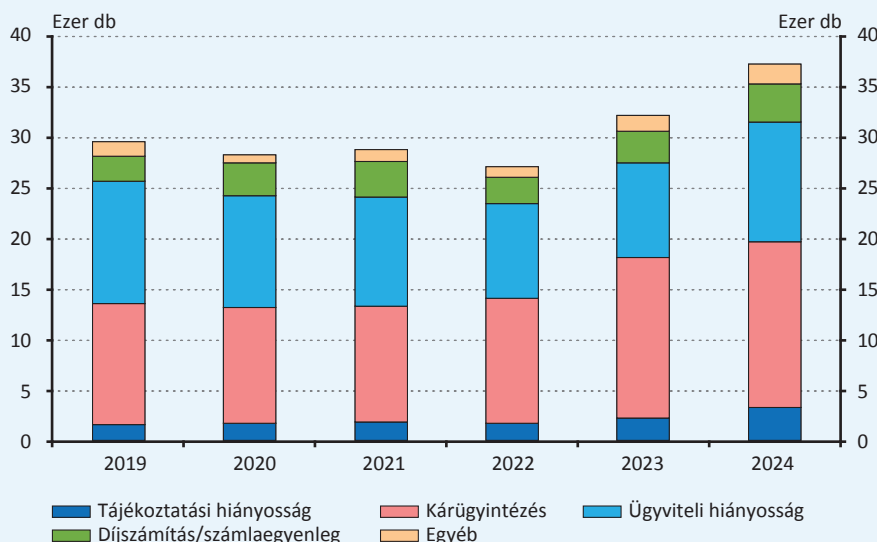
A nem-életbiztosításokra érkező panaszok számának megoszlása a panasz témája szerint

A nem-életbiztosításokat érintő panaszok között a 2023. évhez hasonlóan a kárügyintézésre érkezett a legtöbb, bár ezek aránya az összes nem-életbiztosítási panaszhoz viszonyítva csökkent. (A panaszok csoportosításának elveit lásd a 4.2.3 fejezetben). Amíg 2023. évben a panaszok közel fele, 49%-a a kártérítés elhúzódsát, a kártérítési igény elutasítását, vagy a kártérítés mértékét kifogásolta, addig a 2024. évben arányuk 44%-ra csökkent. A kártérítéssel kapcsolatos panaszok alakulására kedvező változást hozhat a kárrendezési eljárások felügyeleti eszközökkel történő szabályozása.

Az ügyviteli hiányossággal kapcsolatos kifogásokat tartalmazott a panaszok egyharmada. Ezt követik a díjszámítással, számlaegyenleggel kapcsolatos panaszok, amelyek az összes panasz egytizedét adják, majd a tájékoztatást kifogásoló és az egyéb kategóriába sorolt panaszok következnek 9%-kal, illetve 5%-kal.

4.15. ábra

Nem-életbiztosításra érkezett panaszok megoszlása a panasz témája szerint

Megjegyzés: Lakossági vagyon, KGFB, Casco, Utasbiztosítások.

Forrás: MNB.

4.4. A BIZTOSÍTÁSI ÉS PÉNZTÁRI PIACOT A 2024. ÉVBEN BEFOLYÁSOLÓ JELENSÉGEK BEMUTATÁSA

Az MNB az előző évekhez hasonlóan 2024. évre is elkészítette a hazai biztosítási piacon jelenlévő fogyasztókat érintő kockázatokat és jelenségeket bemutató hőtérképet. Az idei évben a pénztári szektort érintő jelenségek és kockázatok is bemutatásra kerülnek egy külön hőtérképen ábrázolva. Az ábrák szemléletesen mutatják be, hogy az adott jelenség milyen hatással van a fogyasztókra (káros vagy inkább előnyös számukra) továbbá jelzi, hogy a kockázat, illetve jelenség a fogyasztók szélesebb vagy inkább szűkebb körét érinti.

4.4.1. A biztosítási szektorral kapcsolatos, a hőtérképen feltüntetett jelenségek leírása

A 2024. évben az átlagos, összesített fogyasztói árindex 3,7%²³ mértékű volt a hazai gazdasági környezetben. Az infláció az előző évhez hasonlóan továbbra is eredményezhetett alulbiztosítottságot azáltal, hogy a biztosítási összegek kiigazítása elmaradhatott amennyiben az ügyfelek nem fogadták el az indexálást (pl. az ingatlanok újjáépítési költsége megnövekedett), továbbá emelkedtek a biztosítások díjai. Az MNB által publikált 2024. negyedik negyedévére vonatkozó Kgfb-index²⁴ alapján az átlagos éves díj a tavalyi évhez képest 8%-os emelkedést mutat, ami több mint duplája a kárráfordítás 3%-os éves emelkedésének. Az infláció mérséklődésével a díjemelések mérséklődése, konszolidáció lenne indokolt, amely első lépése lehet a negyedéves díjsökkentés. A 2024. negyedik negyedévére vonatkozó Lakásbiztosítási-indexben²⁵ foglaltak alapján a lakásbiztosítások díjai is emelkedtek az előző évhez képest 17,1 %-kal.

²³ <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/far/far2412.html>, 1.2.1.2. A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint, és a nyugdíjas fogyasztóiár-index, havonta

²⁴ <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/biztositasi-piaci-szervezetek/mnb-kotelezo-gepjarmu-felelossegbiztositas-index>

²⁵ <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/biztositasi-piaci-szervezetek/mnb-lakasbiztositas-index>

Az unit-linked termékek átlaghozama 2024-es évben (december 31.) 16,64 % volt, amelynek az inflációval és a felmerült költségekkel csökkentett mértéke, azaz az átlagos reálhozama 5,15%. A 2.4. számú keretes írásban bemutatott Etikuss 2.0 intézkedési csomag részeként módosításra kerül a Unit-Linked ajánlás, amely a hozamok növekedését eredményezheti azáltal, hogy a termékfelülvizsgálat vonatkozásában rögzíti, hogy vizsgálni kell, hogy a magasabb hozam várhatóan teljesül-e. A 4.2.1. fejezetben is hivatkozott, illetve a 2.4. számú keretes írásban is ismertetett, az MNB termékfelügyeletre és -irányításra vonatkozó (POG) ajánlása szintén tartalmaz olyan rendelkezést, amely pozitív hatást gyakorolhat a hozamokra, miszerint az unit-linked termékek esetében vizsgálni szükséges a tényleges hozamokat, összevetve a benchmark-kal, és az előrejelzésekkel.

2024. évben a biztosítási termékeket (kifejezetten a banki csatornákon értékesített csoportos hitelfedezeti biztosításokat) az úgynevezett „Value for Money” szemlélet szerint is vizsgálta az MNB, amelynek során megállapításra került a termékek gyenge minősége, a vizsgálatot a 4.1. számú keretes írás mutatja be részletesen. A „Value for Money” szemlélet mérőszáma a biztosítási termékhez kapcsolódó kárhányad. Ez a százalékos mutató az „ügyfélérték”, amit a termék magában hordoz. A magasabb kárhányad érték értelemszerűen kedvezőbb az ügyfelek számára. A banki csatornákon értékesített hitelfedezeti biztosítások átlagos kárhányada 2023. évben 11,5% volt, ami rendkívül alacsonynak mondható, mindamelllett, hogy a munkaképes korú lakosság mintegy 23,6%-a rendelkezik ilyen termékkel. Pozitív példát mutatnak a lakásbiztosítási termékek, tekintettel arra, hogy a Lakásbiztosítási-indexben foglaltak alapján a lakásbiztosítási termékek esetében a biztosítási összeg 32,1%-al emelkedett, amely jóval meghaladja a díjemelés mértékét, ennek köszönhetően 2024-ben javult az otthonbiztosítások ár-érték aránya. A kárhányad, azaz az ár-érték arány egyik tényezője, hogy a benyújtott kárigényeket milyen arányban utasítja el biztosító.

Többek között az elutasított károk vizsgálata is szerződéses jogvitának minősül, csak úgy, mint minden olyan eset, amikor az ügyfél valamely vagyoni jellegű hátrányát szeretné orvosolni. Az ilyen jellegű problémák az MNB hatáskörén kívül esnek, a fogyasztók a Pénzügyi Békéltető Testülethez (PBT) vagy bírósághoz fordulhatnak. Legtöbb esetben a bejelentett szolgáltatási igény elutasítását információ hiánnyal, dokumentumok hiányos benyújtásával indokolják a biztosítók, illetve szintén gyakori, hogy a biztosítottak meglévő- vagy előzmény betegségére hivatkozva történik meg az elutasítás. A PBT az MNB által működtetett, bíróságon kívüli, alternatív vitarendezési fórum, amely 2011. július 1-je óta nyújt lehetőséget a fogyasztók és az MNB által felügyelt pénzügyi szolgáltatók közötti pénzügyi tárgyú fogyasztói jogviták békés rendezéséhez. A hatékony vitarendezés keretében a PBT 2024-ben összesen 1032 db biztosítási piaci terméket érintő ügyet kezelt. A Minősített Fogyasztóbarát Lakásbiztosítások esetében a pályázati feltételek kötelezettségként írják elő a biztosítók számára, hogy a PBT-nél alávetési nyilatkozatot tegyenek, azaz, hogy a PBT eljárásának, egyezség hiányában az ilyen eljárásban hozott határozatnak alávetik magukat.

A kárrendezési folyamat során az eljárás elhúzódását okozhatja, amikor a biztosítók olyan dokumentumok benyújtását kéri a fogyasztóktól, amelyek a követelés megalapozottságának megítélése szempontjából nem lényegesek, valamint az is, amikor a fogyasztó írásbeli megkeresésére a biztosító elmulasztja a válaszadást. 2024. évben a biztosítókhoz összesen 19 ezer db fogyasztói panasz érkezett a kárrendezési gyakorlattal összefüggésben, a 4.2.3. fejezet és a 4.3.2. fejezet szintén bemutatja, hogy a biztosítókhoz érkező panaszok egy harmada kárrendezéssel kapcsolatos az életbiztosítások esetén, míg a nem-életbiztosítások esetében a panaszok közel fele vonatkozott a biztosítók kárrendezési gyakorlatára. A kártérítéssel kapcsolatos panaszok alakulására kedvező változást hozhat a kárrendezés felügyeleti eszközökkel történő szabályozása.

A hosszú lejáratú megtakarítási célú biztosítási termékek esetében a fogyasztók szerződéskötés előtti tájékoztatása sok esetben nem megfelelő, hiányos, akár megtévesztő is lehet, az optimális pénzügyi döntés meghozatalához pedig elengedhetetlen a fogyasztók tájékozottsága és pénzügyi tudatossága, amelyek hiánya negatív hatással lehet anyagi jólétükre. A 4.2.3. fejezetben foglaltak alapján az uniós és a hazai jogalkotás számos előírása elősegíti azt, hogy a fogyasztók a termékekről kellő időben, megfelelő tájékoztatást kapjanak, így az egyre pontosabban előírt tájékoztatási kötelezettségek hatására lassan, de csökken a szerződéskötéshez kapcsolódó tájékoztatással összefüggő panasz-arány. Több esetben tapasztalható, hogy a megtakarítási életbiztosítási szerződést gondozó üzletkötő egy új megtakarítási életbiztosítási szerződés megkötésére bírja rá a fogyasztót a már meglévő szerződés visszavásárlása vagy díjmentesítése mellett. Egy nem etikuss átkötésnek az ügyfél vagyoni helyzetére gyakorolt hatása, ha csak a kezdeti költségek újbóli megfizetését vesszük figyelembe, nagyságrendileg a több százezer forintot is elérheti. A félreértékesítések és az ügyfél számára hátrányos átkötések megelőzését a biztosítási alapú befektetési termékek értékesítése során alkalmazandó minőségbiztosítási hívások

részletes szabályairól szóló 10/2024. (IX.24.) MNB ajánlás (Welcome call ajánlás) szabályozza. 2024. évben több mint 4000 db fogyasztói panasz érkezett a biztosítókhoz a biztosítási szerződéssel kapcsolatos tájékoztatással összefüggésben.

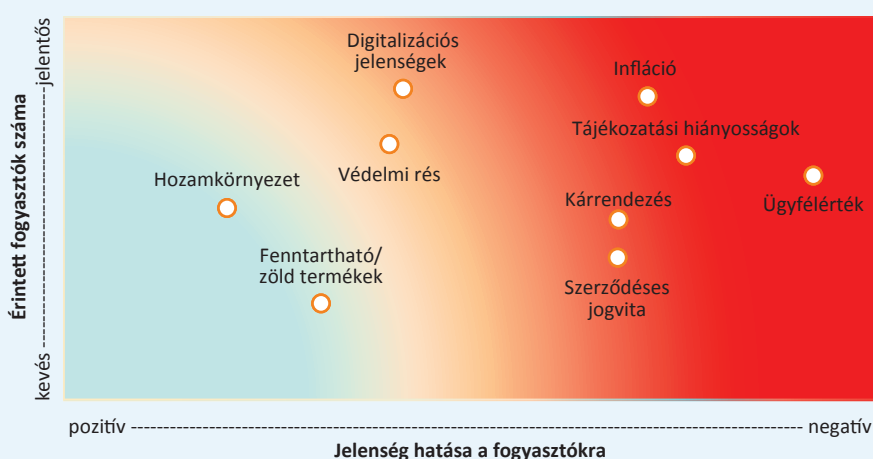
A fogyasztók 2024. évhez hasonlóan továbbra is egyre inkább nyitottak és érdeklődnek a fenntartható befektetések iránt. A fenntartható, „zöld” termékek szabályozására nagy hangsúlyt fektetnek mind az uniós, mind a hazai piacon is, elősegítve többek között azt, hogy a fogyasztók számára elkerülhetővé váljon a „zöldre festés” jelensége. A 4.2.2. fejezet mutatja be részletesen, hogy az EIOPA egy véleményben (Opinion) publikált útmutatást, amelyben áttekintést nyújt a biztosítási terület „zöldre festés”-t érintő kihívásairól, illetve egy olyan keretet határoz meg, amely segítséget nyújthat az illetékes felügyeleti hatóságoknak a biztosítók és nyugdíjszolgáltatók fenntartható kijelentéseinek ellenőrzésében, valamint abban, hogy közös elvek mentén történjen a fenntarthatósággal összefüggő tájékoztatások és közzétételek felügyelete.

A digitalizációnak köszönhetően az információk gyorsan és szinte teljeskörűen elérhetőek a fogyasztók számára, ami támogatja, elősegíti a tájékozottságukat, ugyanakkor fontos, hogy a szolgáltatók ne feledkezzenek meg arról a fogyasztói rétegről, akik kevésbé mozognak otthonosan a digitális világban, és legyenek figyelemmel arra, hogy ne érje őket semmilyen kirekesztés ezáltal, illetve hangsúlyossá kell tenniük azokat az eszközöket, amelyekkel kivédhetőek az ezen réteget érintő csalások, csalási kísérletek. Az MNB vizsgálataiba rendszeresen ellenőrzi a biztosítók elektronikus kommunikációs gyakorlatát annak érdekében, hogy kiszűrhetővé váljanak az olyan kockázatok, amelyek a jövőben érdeksérelmet okozhatnak a fogyasztóknak. A 2024. október 3-án, az Európai Felügyeleti Hatóságok által megrendezésre került – az 4.1.2. fejezetben részletesen bemutatott – fogyasztóvédelmi nap egyik pódiumbeszélgetésének témája a mesterséges intelligencia (AI) volt, ezen belül többek között az AI használatának előnyei és veszélyei kerültek bemutatásra.

A biztosítási védelmi rés alatt a bekövetkezett gazdasági károk összege és a biztosított károk közötti különbséget értjük, amelyek jelentős része a természeti katasztrófákhoz köthető. A jelenség részletes bemutatását a 2.3. számú keretes írás tartalmazza. A biztosítási védelmi rés oka lehet az, hogy a védelmi rés biztosítással nem fedezhető, vagy biztosítással fedezhető, de a biztosító nem kívánja fedezni a kockázatot; vagy kínál fedezetet, de túl magas díjon; illetve az ügyfelek nem ismerik fel a kockázatot. Magyarországon a klímaváltozással összefüggő katasztrófakockázatok közül az aszály, vihar és az árvíz kockázat előfordulása a leggyakoribb. A hazai természeti károk kezelhetőek voltak az elmúlt években.

4.16. ábra

Hő térkép a hazai fogyasztókat érintő kockázatokról a biztosítási piacon

Forrás: MNB.

4.4.2. A pénztári szektorral kapcsolatos, a hőtérképen feltüntetett jelenségek leírása

Az önkéntes nyugdíjpénztárak portfólióiban egyaránt megtalálhatóak zöldnek tekinthető hazai és külföldi értékpapírok, amelyek teljes pénztári vagyonhoz viszonyított aránya folyamatosan, kis mértékben növekedett a 2024-es év során. Emellett az önkéntes nyugdíjpénztári szektor egy intézménye kínál tagjai számára dedikáltan zöld portfóliót.

Az információ gyors áramlásának és könnyű hozzáférhetőségének köszönhetően a digitalizációs fejlődés az önkéntes pénztári szektorban is megjelenik, a nagy pénztárak egyes megoldásai kifejezetten innovatívak. A digitalizációhoz kapcsolódó informatikai fejlesztések megvalósulása különösen az egészség- és önségélyező pénztárak számára jelent előrelépést. Az egyre nagyobb számú szolgáltatás igénybevételhez kapcsolódó számlák feldolgozása során érdemi támogatást nyújtanak a különböző digitalizációs megoldások, fejlesztések. Az ügyfelek számára könnyebbé, egyszerűbbé és gyorsabbá teszik az ügyintézés, mint pl. az elektronikus felületen történő számlabenyújtás lehetősége.

Az inflációnak negatív hatása van a tagok megtakarításaira, reálértelemben csökkenti azt. A 3.2.2 fejezetben leírtak alapján az önkéntes nyugdíjpénztárak tavalyi reálhozama 8,8 százalékot tett ki. Az egészség- és önségélyező pénztárak kifizetései 2022. évhez képest 50,9 %-kal emelkedtek, amiben az inflációnak is szerepe lehetett, a KSH „6. egészségügy” csoportra közzétett fogyasztóiár-statisztikája ugyanerre az időszakra ugyanis 19,6 %-os drágulást jelez a 3.3.3. fejezetben foglaltak alapján. A hazai dezinfláció 2024 szeptemberében megtorpant és ezt követően az infláció újbóli emelkedését figyelhattuk meg 2025 februárig.

A pénztárak éves számlaértésterítők megküldése útján tájékoztatják tagjaikat az aktuális egyéni számla egyenlegeikről. A tagok a szolgáltatásokról, marketing akciókról, ügyintézésrel kapcsolatos tennivalókról a pénztárak honlapjairól tájékozódhatnak. A befektetési teljesítmények eredményeiről a tagok az MNB honlapjáról elérhető közzététel és a pénztárak nyilvánosságra hozatala keretében közölt adatok alapján is tájékozódhatnak. A pénztárak nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy az éves egyéni számlaértésterítőhöz csatolt hírlevélben, tájékoztató anyagon keresztül is informálják tagjaikat pl. befektetési eredményeikről, szolgáltatásairól. Folyamatos felügyelés és a vizsgálatok során nem kerültek azonosításra jelentős hiányosságok a tájékoztatás terén.

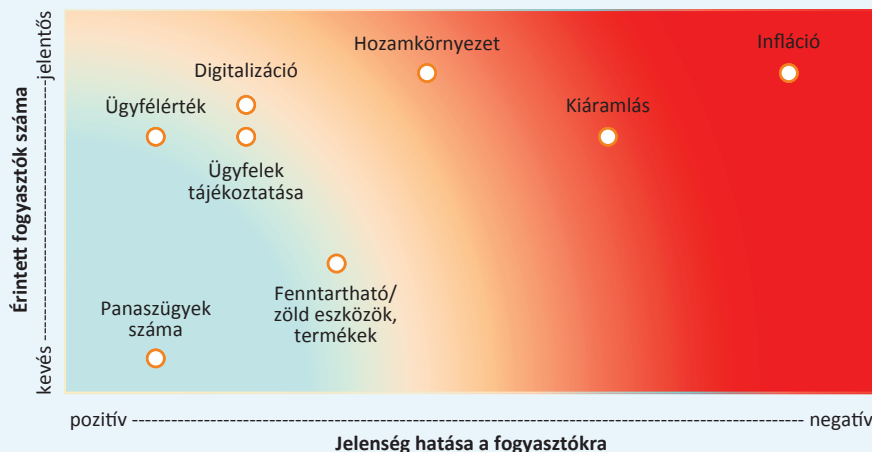
A panaszügyek száma a szektor méreteihez, ügyfélszámahoz képest elhanyagolható (MNB-hez érkezett fogyasztói beadványok száma 2024-ben 3 db, az intézményekhez érkező fogyasztói panaszok száma 2024-ben több mint 1500 db). Jogvita, PBT eljárás pénztári területen gyakorlatilag nincs, vagy számuk elenyésző, amelyről a 3.4. fejezet tesz említést.

Az önkéntes nyugdíjpénztárak költséghatékony, magas ügyfélértékű befektetési terméknek tekinthetők. Az 1 % alatti teljes költségmutató kedvező a pénztártagok számára. A 3.2. fejezet ismerteti részletesen az önkéntes nyugdíjpénztárak eredményeit.

Az önkéntes nyugdíjpénztári kifizetések alapján mért kiáramlás az elmúlt évekhez képest mérséklődött 2024-ben, és a 3.2.4 fejezetben ismertetettek szerint a befizetések is kimagaslóak voltak. Az adómentesen elvihető vagyon aránya azonban magas, ami azt mutatja, hogy a tagság öregszik, nincs megfelelő mértékű utánpótlás a fiatalabb generációkból, továbbá az ingatlancélú kiáramlási várakozások miatt továbbra is jelentős kockázat áll fenn a 3.4.1. fejezetben leírtak szerint.

A hozamok 2024-ben magasak voltak, ami tovább javította a pénztárak reputációját, azonban a jövőbeni kilátások bizonytalanok. A nemzetközi tőkepiacok volatilisak. Az önkéntes nyugdíjpénztárak 2024-ben átlagosan 13,8 %-os – záró vagyonnal súlyozott – nettó hozamot értek el a 3.1.1. fejezetben részletezettek alapján.

4.17. ábra
Hő térkép a hazai fogyasztókat érintő kockázatokról a pénztári piacon

Forrás: MNB.

4.5. NEMZETKÖZI AKTUALITÁSOK

4.5.1. Továbbra sincs előrelépés a szlovák biztosító ügyében

A szlovák pénzügyi felügyeleti hatóság (Národná banka Slovenska, NBS) 2023. június 1-jén visszavonta a több európai országban is határon átnyúló életbiztosítási tevékenységet folytató NOVIS Insurance Company, NOVIS Versicherungsgesellschaft, NOVIS Compagnia di Assicurazioni, NOVIS Poistovňa a.s. (NOVIS) engedélyét és az NBS keresetet nyújtott be az illetékes szlovák bírósághoz a társaság felszámolójának kijelölése iránt, azonban a mai napig nem nevezett ki felszámolót a bíróság, arra figyelemmel, hogy a NOVIS megtámadta az engedélyt visszavonó határozatot.

Az NBS döntése nyomán a NOVIS 2023 júniusa óta nem köthet új biztosítási szerződést, és csak a meglévő biztosítási szerződések teljesítéséhez szükséges tevékenységeket végezheti, azaz biztosítási díjakat szedhet, kárigényeit érvényesítheti és kötelezettségeit rendezheti, ugyanakkor az engedély-visszavonást követően biztosító csak korlátozott felügyelet alatt áll. A folyamatban lévő bírósági eljárások miatt jelenleg bizonytalan, hogy a szlovák bíróság mikor hozza meg döntését, azonban a jelenlegi helyzet hátrányosan érintheti a fogyasztókat. A szerződők pénzügyi veszteségek kockázatával szembeüthetnek, többek között azért, mivel egy engedéllyel nem rendelkező vállalatnak fizetik a biztosítási díjat, amely felett az NBS csak korlátozott felügyeleti lehetőségekkel rendelkezik.

A bírósági eljárások folyamatban léte alatt az MNB sajtóközleményeiben rendszeresen felhívja a hazai szerződők figyelmét arra, hogy a rendelkezésre álló információk alapján gondosan értékeljék újra a szerződés nyújtotta lehetőségeiket, illetve, hogy kérjenek szakmai tanácsot annak eldöntéséhez, hogy mi lenne számukra a legjobb intézkedés, beleértve többek között a biztosítási díjfizetés felfüggesztését, díjmentesítését vagy a szerződésük megszüntetését.

4.5.2. Jelentés az uniós lakossági befektetési termékek költségeiről és múltbeli teljesítményéről

Az Európai Felügyeleti Hatóságok (EBA, EIOPA és ESMA – együtt: ESA-k) évente jelentést tesznek közzé a hatáskörükbe tartozó lakossági befektetési termékek teljesítményéről és költségeiről. Az EIOPA 2025-ös jelentése²⁶ a korábbi évekhez hasonlóan kiterjedt a biztosítási alapú befektetési termékek (IBIP) és a személyi nyugdíjtermékek (Personal Pension Products, PPP) nettó hozamára és költségeire, illetve tartalmazza a foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmények (IORPs) adatainak elemzését is. Az EIOPA a korábbi években már kialakított módszertannak megfelelően az előző 5 év (2019 és 2023 között) költségeit és teljesítményét értékelte.

Az IBIP-piacon különböző tendenciákat figyeltek meg az egyes tagállamokban. Általában elmondható, hogy a 2023-as évben az IBIP-ek pozitív nettó hozamot értek el, illetve összességében – a 2023-as fellendülésnek köszönhetően – a négyéves vizsgált időtáv is pozitív hozamot eredményezett, de annak ellenére nem érte el az infláció mértékét, hogy az infláció 2023-ban uniós szinten 6,3%-ra csökkent az előző évi 9,2%-ról. Az emelkedő kamatok lehetővé tették a magasabb technikai kamat alkalmazását, ezáltal egyes tagállamokban a kereslet a hagyományos megtakarítási biztosítások felé tolódott el [pl. Belgiumban, Olaszországban és Norvégiában volt ez a tendencia, ahol a profitrészesedési termékek (PP) bruttó díjbevétele 2021 óta megugrott (+26,8%), a befektetési egységhez kötött életbiztosítások enyhe csökkenése mellett].

A magas infláció ellenére az IBIP-ek költségei nem emelkedtek jelentősen, ugyanakkor a költségeik továbbra is magasaknak minősülnek. Bár a unit-linked termékek továbbra is drágábbak, mint a többi IBIP, a magasabb kockázati kitettséggel (azaz 4-7 közötti kockázati mutatóval) rendelkező unit-linked termékek érték el a legmagasabb nettó hozamot. Ezzel szemben a biztonságra törekvő fogyasztók jobb eredményeket érthettek el a nyereségrészesedési (PP) termékekénél, amelyek alacsonyabb költségeket és magasabb nettó hozamot mutatnak, mint az alacsony kockázatú mutatóval rendelkező unit-linked termékek.

A unit-linked termékek változatos nettó hozamot mutattak, az alacsonyabb kockázatú opciók (1-3 kockázati mutatóval) 0,8%-os nettó hozamot, míg a magasabb kockázatot vállaló fogyasztók (4-7 kockázati mutatóval rendelkező termékeken) átlagosan 4,2%-os nettó hozamot értek el. Az elemzés szerint az unión belül határon átnyúló tevékenységgel forgalmazott termékek továbbra is valamivel drágábbak, mint a belföldi termékek. A jelentés azt is kiemeli, hogy az IBIP-piacon jelentősen megnőtt a fenntartható (ESG) jellemzőkkel rendelkező termékek elterjedtsége (a mintában szereplő termékek 55%-a már ESG-funkciókat is tartalmaz), továbbá a fenntartható jellemzőkkel rendelkező mögöttes eszközalapok idén is jobb eredményeket tudtak elérni, mint az ESG funkciókkal nem rendelkezők (az ESG eszközalapok 5,2% hozamával szemben a nem-ESG alapok 2,4%-ot értek el).

A személyi nyugdíjtermékekénél is pozitív hozam volt megfigyelhető, azonban azok költségei stabilan magas szinten maradtak, átlagosan 1,9%-os költségmutatóval. A jelentés végül megjegyzi, hogy a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézményeket továbbra is a járulékalapú (DC) rendszerek felé való elmozdulás jellemzi.

4.5.3. Továbbra is kiemelt figyelem a biztosítási termékek ár-érték arányára és a digitális térben történő döntéshozatalra (EIOPA Consumer Trends Report)

Az EIOPA 2024. évre vonatkozó, fogyasztói trendeket bemutató jelentésének (CT Jelentés)²⁷ kiemelt témái voltak a digitalizáció hatása a tájékozott döntéshozatalra, valamint a biztosítási és pénztári termékek ár-értékaránya. A CT jelentés idén is kiegészült egy, a fontosabb megfigyelt jelenségeket ábrázoló hőtérképpel és az Eurobarometer-felmérés összesített eredményeivel²⁸.

²⁶ [Despite good returns, performance of retail investment products in insurance and pensions fails to outperform inflation – EIOPA](https://www.eiopa.europa.eu/publications/consumer-trends-report-2024_en)

²⁷ https://www.eiopa.europa.eu/publications/consumer-trends-report-2024_en

²⁸ Az Eurobarometer felmérés során 18 éves és idősebb uniós polgárok, valamint kis- és középvállalatok reprezentatív mintáit kérdezték meg azzal a céllal, hogy képet kapjanak a fogyasztók tapasztalatairól. A felmérés az EU 27 országának körülbelül 26 000 fogyasztójától gyűjtött be adatokat. (https://www.eiopa.europa.eu/tools-and-data/eurobarometer-2024-consumer-trends-insurance-and-pension-services_en)

A CT Jelentés a digitalizáció több előnyét is kifejti, mint pl. egyszerűsített folyamatok, költséghatékonyság, könnyű elérhetőség és összehasonlíthatóság, jobb ügyfélművelés, ugyanakkor kiemeli, hogy ezen előnyökben nem minden fogyasztó részesül, és a digitalizáció az új kockázatok megjelenése mellett felerősíthet már meglévő problémákat is. A kirekesztés kockázata különösen az idősebb vagy alacsonyabb jövedelmű fogyasztók, illetve a digitálisan járatlan fogyasztók esetében merül fel. Ezen felül a túlzottan szabványosított/egyszerűsített folyamatok több egyéni problémát nem képesek hatékonyan kezelni, valamint az online térben több országban is azonosítottak agresszív marketing gyakorlatot, illetve nem megfelelő befolyásolásra alkalmas sötét mintázatok alkalmazását.

Az árképzésben használt mesterséges intelligencia (MI) -alapú eszközök egyrészt csökkenthetik a költségeket és javíthatják a kockázatok szegmentálását, azonban a kontroll nélküli automatikus döntéshozatal, valamint a fogyasztók sajátos helyzetének rossz vagy korlátozott megértése is problémákat okozhat. Mindez diszkriminációhoz, torzításhoz vagy az ügyfelek hibás kezeléséhez vezethet. Az MI esetenként magasabb díjakat állapít meg, vagy kevésbé hozzáférhetővé teheti a biztosítást a magas kockázatú vagy sérülékenyebb ügyfelek számára. A CT jelentés rámutat az MI forrásaiból származó információk minőségével kapcsolatos problémákra is, amely során a mesterséges intelligencia olyan hibákat követhet el, amelyek feltáratlanul maradnak, ezért is elengedhetetlenek a belső ellenőrzési mechanizmusok, valamint a megfelelő kockázatsökkentő intézkedések. A CT Jelentés végezetül az adatvédelem, a biztonságos és az etikus felhasználás terén felmerülő aggályokat is megemlíti, kiemelve annak fontosságát, hogy a felügyeleti hatóságok az adatok gyűjtéséről és felhasználásáról a GDPR elveivel összhangban gondoskodjanak, beleértve a méltányosságot, az átláthatóságot és az adat-minimalizálás elveit. A jelentés megemlíti az MNB 2023-ban készített felmérését az MI és a gépi tanulási alkalmazások használatáról.

Az alacsony ügyfélerértéket kínáló termékek a fogyasztók számára hátrányt vagy kárt okozhatnak és a fogyasztói bizalom csökkenését eredményezik. Az ár-érték aránnyal kapcsolatos problémák az élet és a nem-élet termékekénél is felmerülhetnek, különösen az összetett és nehezen megérthető termékek esetében. A CT Jelentés mellékletében bemutatott hőtéskép jelenségei szerint az ár-érték aránnyal összefüggő problémák az IBIP-ek esetében némileg csökkentek a 2023-as évben (a hozamok javulása miatt), ennek ellenére a fogyasztók negyede gondolja úgy, hogy a biztosítási alapú befektetési termékek nem kínálnak megfelelő értéket.

Az uniós népesség előregedése továbbra is nyomást gyakorol az állami nyugdíjrendszerre. A CT jelentés szerint a nyugdíjba vonuláskori kereset százalékában kifejezett átlagos állami nyugdíj az EU-ban a 2019-es 46%-ról 2070-re várhatóan 38%-ra csökken. A kiegészítő nyugdíjak csökkenthetik a nyugdíjszakadékokat, azonban az EIOPA 2024-es Eurobarométer felmérése szerint az uniós polgárok mindössze 20%-a jelezte, hogy foglalkoztatói nyugdíj-előtakarékossággal rendelkezik. A CT Jelentés kiemelte a pénzügyi ösztönzők (pl. adójóváírás, adókedvezmény) fontosságát a kiegészítő nyugdíjbiztosítások vonzóbbá tételében, ugyanakkor a magas infláció és az ebből eredő megélhetési költségek válsága miatt jelenleg a fogyasztóknak kevesebb a rendelkezésre álló jövedelme, ami nem kedvez a megtakarításoknak. Gyakori, hogy a nyugdíjtermékek olyan összetettek, hogy a róluk való döntések kihívást jelentenek azok számára, akik nem rendelkeznek megfelelő pénzügyi ismeretekkel. A pán-európai nyugdíjtermékek 2022. márciusi bevezetése óta korlátozott sikereket ért el, amely okokat röviden elemzi a jelentés.

5. Közvetítők és kockázataik

5.1. BIZTOSÍTÁSKÖZVETÍTŐK

5.1.1. Koncentrálódó alkuszi piac, rekordszintű bevételek

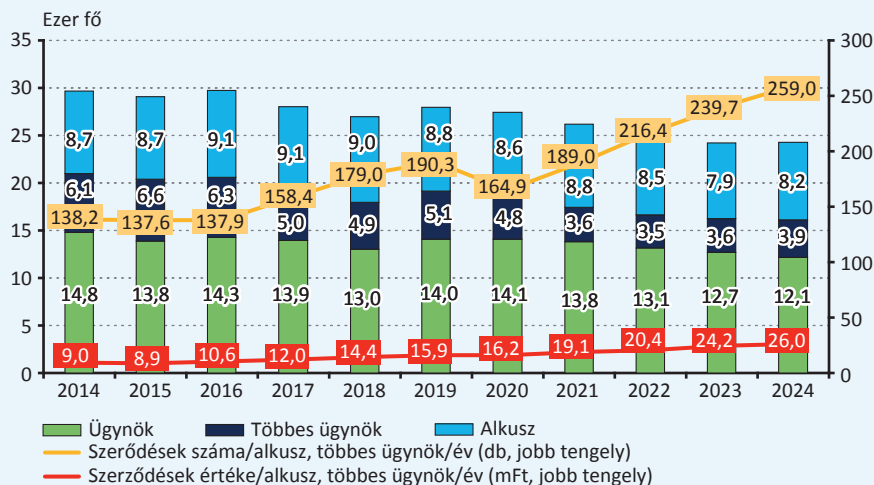
A biztosításközvetítői engedéllyel rendelkező intézmények számában immáron évek óta megfigyelhető csökkenés a 2024. évben is tovább folytatódott. A csökkenés mértéke 4%-os volt, amely a korábbi évben bekövetkezett csökkenéshez képest kisebb mértékű (5.1. táblázat), ugyanakkor a változás mögött továbbra is az alkuszi piac állományátruházásokon alapuló koncentrációja húzódik. A jellemzően nagyobb adminisztrációval működő alkuszok évek óta lehetőséget látnak az alkuszi integrációkban és sikeresen szolítják meg a szabályozásnak való megfelelésben, a digitalizációban és egyáltalán a biztosítási szektor folyamatos fejlődésében támogatást igénylő kisebb alkuszokat, akik élve a lehetőséggel, állományukat átruházva, közvetítőikkel együtt csatlakoznak a nagyobb szereplőkhöz. A közvetítői létszám és jutalékbevételek terén a 2024. év elégedettségre adhat okot, hiszen hosszú idő után, bár haloványan, de pozitív irányba fordult a közvetítést végző személyek száma, valamint a jutalékbevételek tekintetében is, az előző évet meghaladó, 16%-os mértékű növekedés történt.

5.1. táblázat		
A biztosításközvetítők legfontosabb adatai		
	Biztosításközvetítő	
	2023	2024
Intézmények száma (db)	358	344
Alkusz	322	308
Többes ügynök	36	36
Természetes személyek száma (fő)	11 493	12 102
Jutalékbevétel vagy közvetett díjazás összege (Mrd Ft)	122,8	142,4
Megjegyzés: A biztosításközvetítő intézmények száma tartalmazza a biztosításközvetítőként nyilvántartásba vett és a biztosításközvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket, valamint az egyéb főtevékenység alapján nyilvántartásba vett és biztosításközvetítői tevékenységet is végző intézményeket.		
Forrás: MNB.		

5.1.2. 7 év után újra növekedett az engedéllyel közvetítők létszáma

Hosszú idő után a 2024. év örömtelinek bizonyult a közvetítői létszám vonatkozásában, ugyanis a már 7 éve tartó tendenciózus létszámcsökkenés a tárgyévben megállt. A korábbi évben tapasztalt 3,7%-os csökkenés után tárgyévben nem volt mérhető változás, mivel a biztosítók ügynöki hálózatában bekövetkezett 4,7%-os csökkenést a többes ügynöki és alkuszi hálózatokban bekövetkezett létszámemelkedés korrigálni tudta. (5.1. ábra).

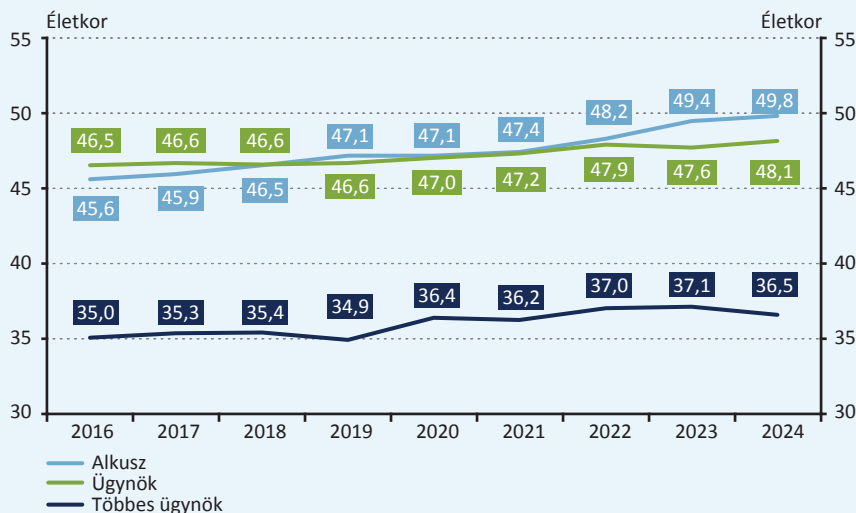
5.1. ábra
A biztosításközvetítő természetes személyek számának alakulása

Forrás: MNB.

A közvetítői létszám alakulásában bekövetkezett változás azonban döntően nem javította a biztosításközvetítők átlagéletkorát, amelynek lassú, de folyamatos emelkedése nem csak a biztosítási szektor jellemzője, de általános társadalmi kihívásnak is tekinthető. (5.2. ábra). Tárgyévben a többes ügynökök átlagéletkora alakult a legkedvezőbbben, mivel esetükben az előző évek növekvő tendenciája megfordult és 1,6%-os csökkenéssel, 36,5 évre módosult. Összességében a tárgyévben is elmondható, hogy az átlagéletkor alakulása az alkuszok esetében a legkedvezőtlenebb, mivel nyolc év távlatában meghaladja a négy évet, szemben a többes ügynöki és ügynöki hálózatok nagyságrendileg másfél éves növekedésével. Az átlagéletkor alakulásában tapasztalható eltérő dinamika továbbra is az egyes közvetítői típusok adottságain és az azokban rejlő különbségeken alapul. A többes ügynöki tevékenységet végző közvetítők jellemzően nagyobb arányban közvetítenek magasabb szerzési jutalékkal járó életbiztosításokat, amely jutalékok mértéke alkalmas arra, hogy akár már a kezdeti időkben is megélhetést biztosítsanak. Ezzel szemben az inkább nem-életbiztosításokra specializálódott alkuszok által közvetített nem-életbiztosításokat – termék kategóriától függően – alacsonyabb szerzési jutalék, de hosszútávú fenntartási jutalék jellemzi, így ez a modell a pályakezdők megélhetése szempontjából kevésbé, hosszútávon viszont annál inkább kínál perspektívát. A biztosítói ügynöki hálózatok önmagukban lehetőséget biztosítanak, hogy egy új belépő gondozásába állomány kerülhessen, amelyből már a betanulás időszakában is származhat bevétel. Az átlagéletkor alakulásától függetlenül ezen szegmensben továbbra is megoldandó feladat a szakma vonzóbbá tétele és a már belépett új közvetítők megtartása.

5.2. ábra
A biztosításközvetítő természetes személyek átlagéletkorának alakulása

Forrás: MNB.

5.1.3 Továbbra is csökkenő élet ági teljesítmény

A közvetített biztosítási termékek vonatkozásában a korábbi évekkel azonos tendencia volt megfigyelhető a tárgyévben is, így a közvetítésnek a nem-életbiztosítások felé való immáron hagyományos eltolódása tovább erősödött. Az elmúlt évben a közvetített életbiztosítási szerződések díjában és a kapott díjazásban tapasztalt csökkenés a 2024. évben is folytatódott. Tárgyév eredményei alapján egyértelműen megállapítható a vagyonszerződésekben jeleskedő alkuszi és az életbiztosításokban domináns többes ügynöki közvetítés, amely éles elhatárolás nem kifejezetten szolgálja a penetráció növelését (5.2. táblázat).

5.2. táblázat A biztosításközvetítők értékesítési adatai						
	Szerződések értéke Mrd Ft		Szerződések száma db		Jutulékbevételek Mrd Ft	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Nem-élet ág	246,6	284,2 🟡	2 680 474	3 067 198 🟡	95,2	114,5 🟡
Kötelező gépjármű felelősségbiztosítás	115,6	130,7	1 643 091	1 871 103	22,9	25,8
Lakásbiztosítás	7,8	13,3	122 503	232 642	10,3	11,9
Casco gépjármű felelősségbiztosítás	52,0	61,9	229 905	245 804	16,7	19,5
Vállalati és intézményi vagyonszerzés	48,2	50,9	46 716	52 449	29,5	38,3
Utasbiztosítás	6,0	7,1	495 099	562 834	2,3	2,8
Egyéb nem-életbiztosítás	17,0	20,3	143 160	102 366	13,5	16,3
Élet ág	32,2	31,0 🔴	75 475	67 532 🔴	27,6	27,8 🟡
Kockázati (haláleseti) életbiztosítás [2022 előtt hagyományos életbiztosítás]	3,9	4,1	21 102	19 798	4,3	5,4
Megtakarítási jellegű életbiztosítás	27,3	25,9	53 508	45 315	21,8	21,2
ebből						
Befektetési egységekhez kötött életb.	24,5	24,8	46 723	43 874	18,8	20,4
Hagyományos életbiztosítás	2,8	1,0	6 785	1 441	3,0	0,8
Egyéb életbiztosítás	1,1	1,1	865	2 419	1,5	1,2

Forrás: MNB.

Tárgyévben a nem-életbiztosítási szerződések értéke 15,2%-os, darabszáma 14,4%-os bővülést mutatott, míg a közvetítés ellenértékéért 20%-kal nagyobb bevételt könyvelhettek el az alkuszok és többes ügynökök. A lakásbiztosítások évének is keresztelt 2024-ben a lakásbiztosítási szerződések értéke 71%-kal, míg darabszáma 90%-kal emelkedett a tárgyév megelőző évhez képest. A darabszámbeli növekedés egyértelműen az első alkalommal lezajló kampány hatásaként könyvelhető el, míg a szerződések értékében bekövetkezett változásban a tárgyév során is szerepet játszott az építőipari infláció alakulása, illetve az alulbiztosítottság kiküszöbölése. A gépjármű biztosítások esetében a már állandónak nevezhető növekedés 2024-ben is folytatódott. Tárgyévben a biztosításközvetítőknél keresztül megkötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítások 13,9%-kal haladták meg az előző évi eredményt, míg értékük meghaladva az éves átlagdíj növekedést (8%) 13%-kal emelkedett. A casco biztosítások esetében a darabszám 6,9%-kal, míg a szerződések értéke 19%-kal növekedett, amely a tavalyi évhez képest az értékbeli növekedésben stagnálást, ugyanakkor a darabszámbeli változás nagyságrendjében feleződést mutat. A változások mögött az újonnan forgalomba helyezett gépjárművek 100 ezret meghaladó darabszáma mellett, a 2024-ben tovább emelkedő casco átlagdíjak állnak.

A legnagyobb bevétel a tárgyévben is a vállalati és intézményi vagyonszerzésekből származott, amely terméktípusban az előző évhez képest 30%-os díjazásbeli növekedés volt megfigyelhető a darabszám 12%-os és a szerződéses érték 6%-os növekedése mellett.

Az életbiztosítások közvetítése továbbra is kedvezőtlenül alakul. A két fő termékkategóriának is tekinthető kockázati életbiztosítások és a megtakarítási jellegű életbiztosítások termékkategórián belül található befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetében a darabszámbeli csökkenés azonos, 6%-os volt, így a közvetített kockázati életbiztosítások esetében előző évben tapasztalt jelentős darabszámbeli visszaesés a tárgyévben már nem volt tapasztalható. A kockázati életbiztosítások közvetített díjának tekintetében 5%-os, az egy szerződésre jutó átlagdíjak esetében további 13%-os, míg

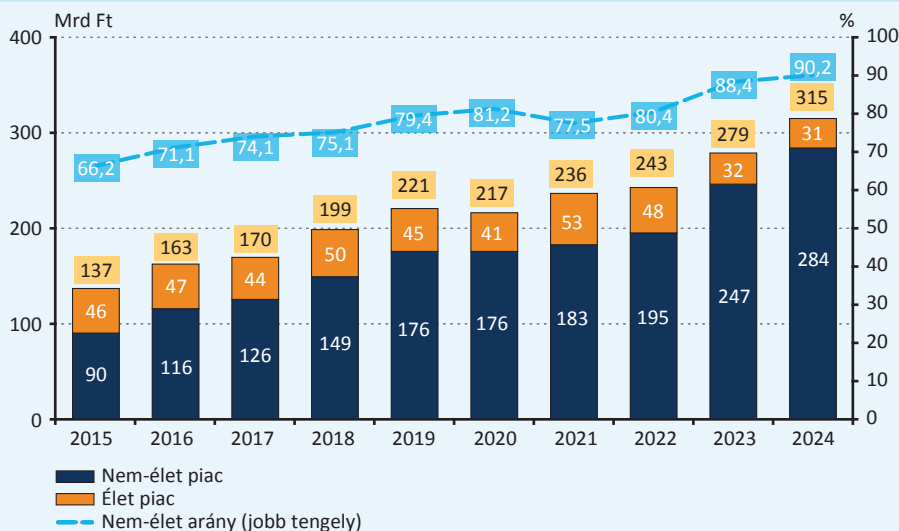
a közvetítés után járó díjazásbevétel mértékében 26%-os emelkedés történt. A befektetési egységekhez kötött életbiztosítások közvetített díjában alig mérhetően, de emelkedés következett be, amely emelkedés a közvetítés ellenértékéért kifizetett összegben már mérhető, 9%-os volt.

5.1.4. Eltűnő élet ági értékesítés, kiugró nem-élet eladás

A közvetített szerződések összértéke tárgyévben tovább növekedve 315 milliárd forint volt, amely az előző évi növekedéssel közel azonos mértékben, 12,9%-kal haladja meg a 2023. évi eredményt. A nem-életbiztosítások részaránya szintén tovább emelkedett, így 2024-ben már meghaladta a 90%-ot. A nem-élet ág felé történő eltolódás növekedésében tárgyévben is közrejátszott az élet ági eredmények immáron tendenciózus csökkenése azzal, hogy utóbbi esetében a csökkenés ugyan lelassult, de így se volt képes a nem-élet ágon bekövetkezett növekedést ellensúlyozni. Élet ágon a közvetített szerződések összegében mérhető csökkenés 3,2%-os volt, amely szinte elenyésző az előző évben mért drasztikus csökkenéshez képest, míg a közvetített nem-életbiztosítási szerződések összegében az emelkedés közel 15%-os volt. Az élet ágon tapasztalható csökkenés mögött továbbra is a megtakarítási jellegű életbiztosítások visszaesése áll, míg a nem-életági emelkedést a lakásbiztosítások 71%-os, valamint a casco- és az utasbiztosítások, továbbá az egyéb nem-életbiztosítások kategóriájába sorolt termékek közvetített díjában megmutatkozó közel 20%-os emelkedés indukálta.

5.3. ábra

Az alkuszok és többes ügynökök által közvetített biztosítási díjak alakulása

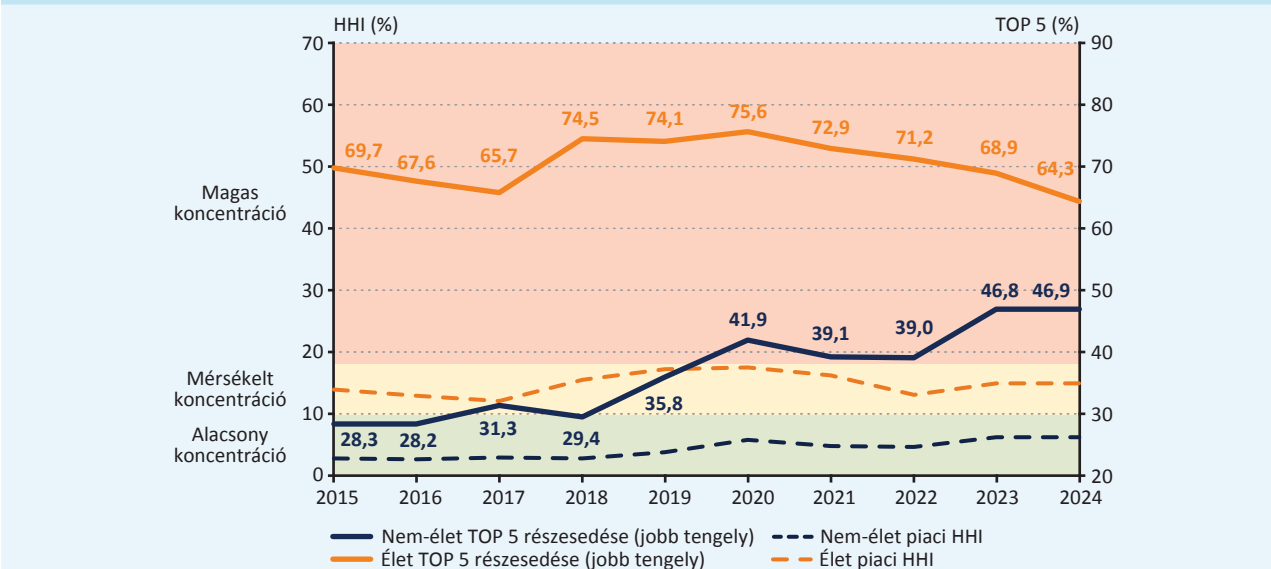
Forrás: MNB.

5.1.5 Stagnáló koncentráció

Tárgyévben az élet és nem-élet ágon a közvetített bruttó díjbevétel, illetve állománydíj alapján számolt piaci koncentráció a 2023-ban mért növekedés után szinte stagnált. Élet ágon a Herfindahl-Hirschman-index (HHI) értéke – továbbra is a piac mérsékelt koncentrációját mutatva – 14,8% volt, míg a TOP5 részesedése 4,6 százalékponttal 64,3%-ra változott, mely koncentráció továbbra is magas. Nem-élet ágon a HHI és a TOP5 értéke szinte változatlan maradt. Előbbi esetében az érték a tárgyévvel megelőző évvel azonosan 6,1% volt, míg utóbbi esetében 0,1 százalékpontos növekedés történt.

5.4. ábra

A TOP5 független biztosításközvetítő részesedése és Herfindahl-Hirschman-index bruttó díjbevétel és állománydíj alapján áganként

Forrás: MNB.

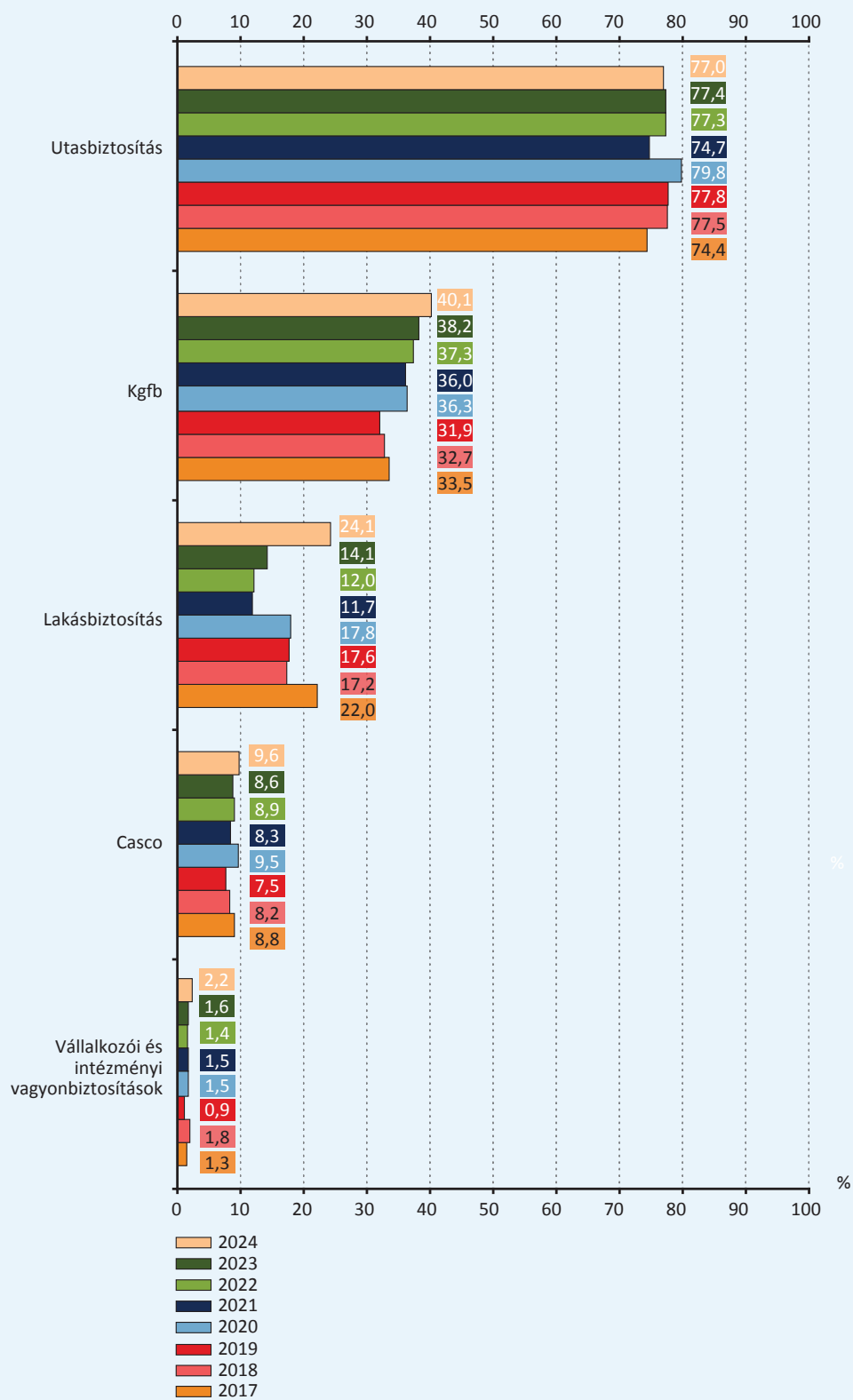
5.1.6. Digitálisan tudatos, önálló ügyfelek: növekvő online penetráció

Az elektronikus, azaz üzletkötői segítség, közreműködés nélküli értékesítés tekintetében a korábbi években tapasztalt stagnálás a tárgyévben is megfigyelhető volt szinte valamennyi termék kategóriában, azonban a lakásbiztosítási kampány hatása itt is megmutatkozott. Alapvetés már hosszú évek óta, hogy az online értékesítés jellemzően azon termékeknél jelentős, amely termékek átláthatóak, így könnyedén összehasonlíthatóak, egyszerűen, jellemzően felmerülő kérdések nélkül kalkulálhatóak vagy meglehetősen érzékenyek. Tárgyévben valamennyi aspektus alapján kiemelkedő teljesítményt nyújtottak a lakásbiztosítások és ez az elektronikus értékesítésben sem történt másként, így az elektronikus értékesítésben bekövetkezett emelkedés mértéke 10 százalékpontos volt, amely közel ötszöröse a korábbi év emelkedésének. Az olyan elektronikus értékesíthető slágertermékek esetében, mint az utasbiztosítás és a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítások esetében az arányváltozások nem számottevőek: az utasbiztosítások 77% körül továbbra is az online értékesíthetőség maximumán teljesítenek, míg a kgfb és casco biztosítások esetében 2, illetve 1 százalékpontos emelkedés történt, amellyel továbbra is nagyságrendileg az összes értékesítés egyharmadát adják.

A lakásbiztosítások online penetrációjának növekedése megmutatta, hogy az online térben eddig talán óvatosabb ügyfelek önállóbbá és bátrabbá válva olyan termék esetében is tudatosan mérték fel a lehetőségeiket és értékelték a kapott információkat, amely esetében elsődlegesen nem az ár a meghatározó.

5.5. ábra

Elektronikusan közvetített nem-életbiztosítási szerződések aránya (darabszám szerint, a közvetített szerződéseken belüli arány)

Forrás: MNB.

5.2. PÉNZPIACI KÖZVETÍTŐK

5.2.1. Tárgyi feltételek mentén koncentráló pénzügyi közvetítők

A független pénzügyi közvetítői tevékenységet végző intézmények koncentrációja a tárgyévben is megfigyelhető volt. Az intézmények számában tapasztalt csökkenés mértéke 10,4%-os volt, amely a 2023. évi csökkenéshez képest közel a duplájára nőtt. Ennek oka az MNB-nek a független közvetítők jogszabályban rögzített tárgyi feltételeinek mentén történő tudatos piactisztítása, amely folyamatban az inaktív, megbízó pénzügyi intézménnyel nem rendelkező, jellemzően áruhitelt és jelzáloghitelt többes ügynökként közvetítő intézmények engedélye kerül visszavonásra az érintett intézmények bevonásával. Hosszútávon az aktív piaci szereplők érdekeit is szolgáló intézkedések eredményeképpen a többes ügynökök száma 4,3%-kal, míg az áruhitel közvetítők száma 27%-kal csökkent 2024-ben. A természetes személyek létszáma az előző időszakhoz képest 74,4%-kal növekedett, amely jelentős változást egy kiemelt közvetítő újbóli piacra lépése okozta. Tárgyévben a közvetítői létszám mellett a jutalékbevételek is kiugró, 56,4%-os növekedést mutatnak, amely kétséget kizáróan a lakossági hitelek és pénzkölcsönök érték és darabszámbeli növekedésének köszönhető. Bár a tárgyévi eredmények, a gazdasági körülményekben bekövetkezett változásoknak is köszönhetően, a korábbi években tapasztalt negatív tendenciát megfordítva pozitív képet vetítenek 2025-re is, és úgy tűnik a közvetítői piac szereplői valóban válságállóak voltak, továbbra is érdemesnek tartjuk megfontolni az ügyfelek teljes körű kiszolgálása körében más közvetítői piacokra történő belépést. (5.3. táblázat)

5.3. táblázat		
A független pénzügyi közvetítők legfontosabb adatai		
	Pénzügyi közvetítő	
	2023	2024
Intézmények száma (db)	452	405 📉
<i>Alkusz</i>	<i>17</i>	<i>16</i>
<i>Többes ügynök</i>	<i>305</i>	<i>292</i>
<i>Többes kiemelt közvetítő</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<i>Áruhitel közvetítő</i>	<i>126</i>	<i>92</i>
Természetes személyek száma (fő)	5 968	10 412
Jutalékbevétel (Mrd Ft)	17,2	26,9 📈
Megjegyzés: A független pénzügyi közvetítő intézmények száma tartalmazza a pénzügyi közvetítőként nyilvántartásba vett és a pénzügyi közvetítői tevékenységet főtevékenységként végző intézményeket, valamint az egyéb főtevékenység alapján nyilvántartásba vett és pénzügyi közvetítői tevékenységet is végző intézményeket. Az áruhitel pénzügyi közvetítők nem kötelezettek adatszolgáltatásra. A pénzügyi- és a biztosításközvetítő természetes személyek között lehetséges átfedés.		
Forrás: MNB.		

5.2.2. Kétszáz ezer közvetített hitelszerződés, megrugó bevételek

A lakossági hitelezés terén pozitív változásokat hozott a 2024-es év. A tárgyévben együttesen a lakossági hitel és pénzkölcsönök esetében számottevő növekedés következett be, a szerződések értéke 80,4%-kal, az értékesített darabszám 37,3%-kal, míg a jutalékbevételek összege 63,5%-kal nőtt a 2023-as évhez viszonyítva. A legjelentősebb növekedés a lakossági hitelek közül a jelzáloghitelek esetében következett be, ahol több mint duplájára növekedett a szerződések értéke, pontosan 105,1%-kal, a szerződések száma 41,2%-kal, míg a jutalékbevétel összege 84,7%-kal nőtt. A jelzáloghitel értékesítés szignifikáns növekedésének hátterében a változó gazdasági körülmények, és a kedvező kamatkörnyezet mellett, a CSOK Plusz tárgyév januárjában történő bevezetése is áll, amely eredményeképp a támogatott lakáshitelek folyósítása is jelentősen növelte az eredményeket. Szembetűnő továbbá az értékesített személyi kölcsönök jutalékbevételének 42,1%-os növekedése, melyhez a darabszám 12,3%-os, valamint a szerződések értékének 14,1%-os növekedése társult a 2023-as évhez képest. A nagymértékű növekedéshez hozzájárult a felvett hitelösszegek megnövekedett értéke és a reálbérek emelkedése is. Tárgyévben, az előző évhez viszonyítva, a vállalati hitel, pénzkölcsön és pénzügyi lízing kategóriában a jutalékbevétel 17,2%-os, míg a szerződések darabszámának 4,8%-os növekedése történt, a szerződések értékének marginális csökkenése mellett. (5.4. táblázat)

5.4. táblázat

A független pénzügyi közvetítők értékesítési adatai

	Szerződések értéke Mrd Ft		Szerződések száma db		Jutalékbevételek Mrd Ft	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Vállalati hitel, pénzkölcsön és p. lízing	283,1	281,6	18 797	19 705	2,9	3,4
Lakossági hitel és pénzkölcsön összesen	521,2	940,5	120 635	165 663	11,5	18,8
ebből: Jelzálog	375,4	769,8	24 009	33 900	7,2	13,3
Gépjármű	0,3	0,1	93	14	0,01	0,0
Személyi kölcsön	85,6	97,7	13 894	15 603	1,9	2,7
Hitelkártya	1,8	1,8	5 898	2 462	0,08	0,1
Egyéb	59,8	71,1	82 639	113 684	2,4	2,7
Lakossági pénzügyi lízing összesen	34,9	56,7	7 429	11 411	0,4	0,4
ebből: Ingatlan	1,4	1,8	90	116	0,0	0,0
Gépjármű	33,6	55,0	7 324	11 295	0,4	0,3
Egyéb	0,0	0,0	15	0	0,0	0,0

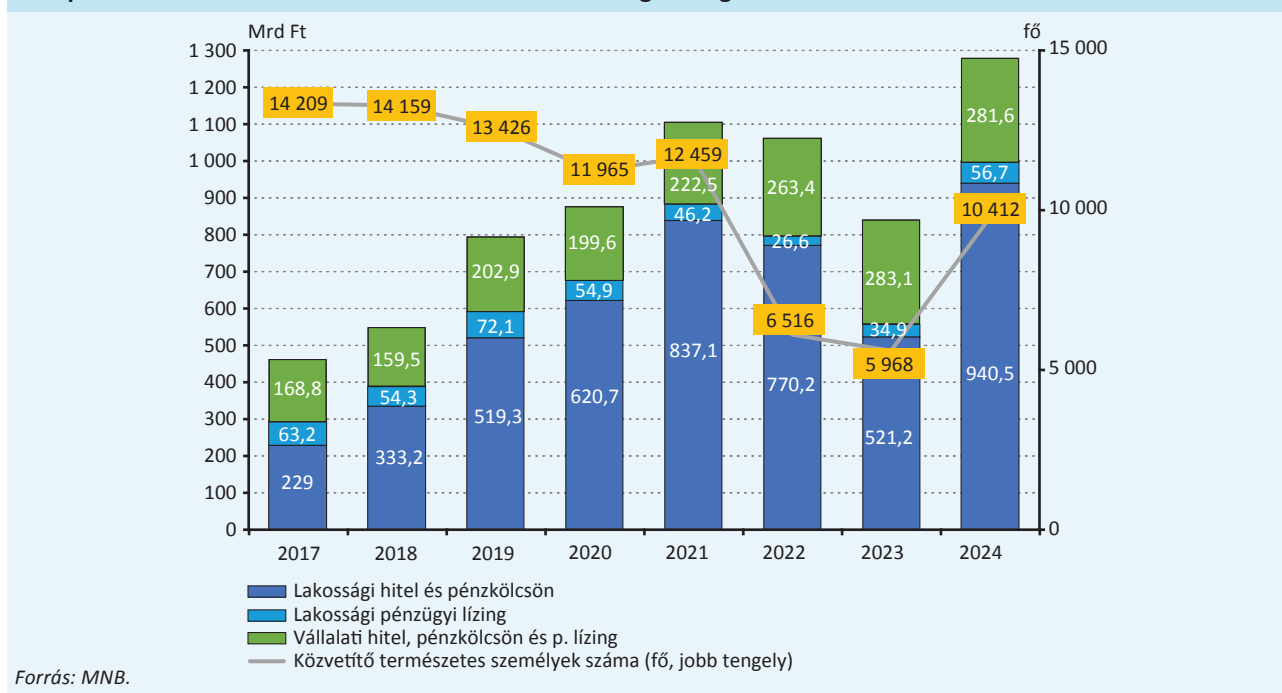
Forrás: MNB.

5.2.3. Sosem látott magasságokban a lakossági jelzáloghitelek közvetítése

2024-ben a közvetítő természetes személyek létszáma 74,5%-kal nőtt a 2023-as évhez képest. A lakossági hitelezés 2017-től kezdődő növekedése – a 2022-23-as években bekövetkezett törések után – tovább folytatódott és 2024-ben felülteljesítve az eddigi összes évet nagymértékű növekedés következett be. Tárgyév eredményei még a kimagasló 2021. évi eredményekhez képest is tovább tudtak nőni, így a szerződések értéke 12,4%-kal nőtt, amely alapján a lakosság részére közvetített hitelek és pénzkölcsönök értéke 2024-ben sosem látott magasságokba emelkedett. A vállalati hitel, pénzkölcsön és pénzügyi lízing céljából közvetített szerződések értéke 2020-tól növekedést mutatott, a tárgyévben azonban inkább a stagnálás jellemezte ezen termékkategóriákat mivel a 2023-as értékhez képest mért fél százalékos csökkenés indifferens. Tárgyévben a közvetített lakossági pénzügyi lízing szerződések értéke, az előző évhez képest jelentősen, 62,5%-kal nőtt, amely teljesítmény az elmúlt 8 év távlatában kiemelkedőnek tekinthető a korábban szintén sikeres 2017-es és a 2019-es évek után.

5.6. ábra

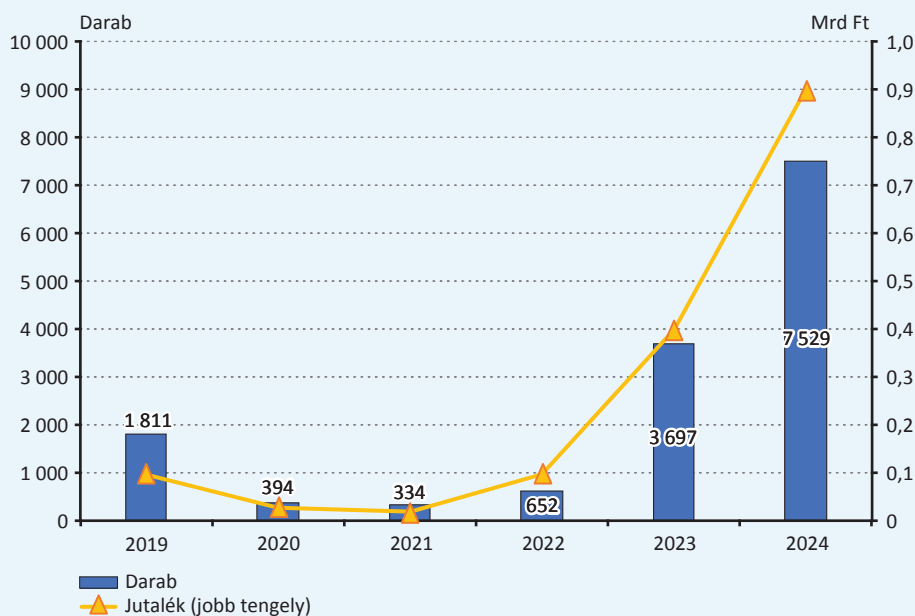
Pénzügyi közvetítők száma és a közvetített hitel és lízing összege

5.2.4. Újjáéledő lakástakarékok

A lakossági lakástakarékpénztári termékek tárgyévét megelőző évben indult fellendülése úgy tűnik 2024-ben is folytatódott és megtartotta „sláger termék” jellegét. Az értékesített szerződések darabszáma kicsivel több, mint a duplájára emelkedett az ellenértékként kapott jutalékbevéttel párhuzamosan. A termékre igénybevehető állami támogatás 2018-ban történt megvonását követően közel öt évet kellett várni a fellendülésre, amely fellendülést egyértelműen segítette, hogy 2023-ban már újból három szolgáltató kínálta ilyen termékét a piacon. A közvetítők által értékesített lakástakarékpénztári szerződések darabszámait alapján az ügyfelek választásában ugyanakkor preferencia a likviditás és az elérhető hozam.

5.7. ábra
Közvetített lakástakarékpénztári szerződések alakulása

Forrás: MNB.

6. Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások és kockázataik

6.1. PIACI JELENLÉT

A nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások kockázatainak felmérése során az utóbbi 5 év adatai kerültek felhasználásra, melyből a 2020-2023. évre vonatkozó adatok az éves auditált adatszolgáltatáson alapulnak, az utolsó 2024. évi pedig előzetes adat²⁹. A szektort érintő valós kockázatok felméréséhez – az alábbi 6.1. táblázatban foglalt adatokat kivéve – a torzító hatás elkerülése érdekében két speciális, nem a pénzügyi vállalkozások általános üzletmenetéhez köthető tevékenységet folytató pénzügyi vállalkozás adatai kiszűrésre kerültek.

6.1. táblázat Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások főbb adatai					
	2020	2021	2022	2023	2024
Nem bankcsoporthoz, azaz összevont felügyelet alá nem tartozó pénzügyi vállalkozások mérlegfőösszege (milliárd forint)	1 581	1 735	1 961	2 079	2 303
Nem bankcsoporthoz, azaz összevont felügyelet alá nem tartozó pénzügyi vállalkozások darabszáma	225	226	223	222	215
A vizsgált időszakban auditált adatszolgáltatást nem teljesítő pénzügyi vállalkozások darabszáma	2	2	3	1	1
Megjegyzés: A táblázat azoknak a pénzügyi vállalkozásoknak az aktuális adatait tartalmazza, akik az adott időszakban nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB részére.					
Forrás: MNB.					

A nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások darabszámát tekintve 2020-2023. években közel azonos szinten mozogtak, azonban 2024. évben negatív irányú elmozdulás következett be, csökkentve ezáltal a szegmens szereplői számának alakulását.

2024. évben az MNB által működéshez szükséges tevékenységi és működési engedély kiadására 1 pénzügyi vállalkozás részére került sor, valamint 1 pénzügyi vállalkozást – amely korábban kapott felügyeleti engedélyt –, 2024. évben jegyzett be a cégbíróság, így tevékenységét 2024. évtől tudta megkezdeni. 2, korábban nem összevont felügyelet alá tartozó pénzügyi vállalkozás kikerült a vizsgált intézményi körből, 4 pénzügyi vállalkozás esetében pedig tulajdonosi döntés és kezdeményezés eredményeképp tevékenységi és működési engedély visszaadására került sor. Az MNB 3 pénzügyi vállalkozás esetében vonta vissza a működési engedélyt, a személyi és tárgyi feltételek, a rendszeres, MNB felé továbbítandó adatszolgáltatások nem teljesítése, a felügyeleti együttműködés hiánya, valamint a prudens működés kapcsán beazonosított kockázatok és aggályok felmerülése miatt. A szektort alkotó intézmények darabszámait érintő csökkenéssel kapcsolatban a 2024. évben sem kerültek beazonosításra szektorszintű kockázatok.

A nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások mérlegfőösszege 2024. évben 11%-kal növekedett az előző évhez képest, a volumene pedig meghaladta a 2,3 ezer milliárd forintot. A szektor folyamatos bővülését mutatja az utóbbi 5 évre vonatkozó mérlegfőösszeg adatokban megfigyelhető növekvő trend, mely a 2024. évben is folytatódott.

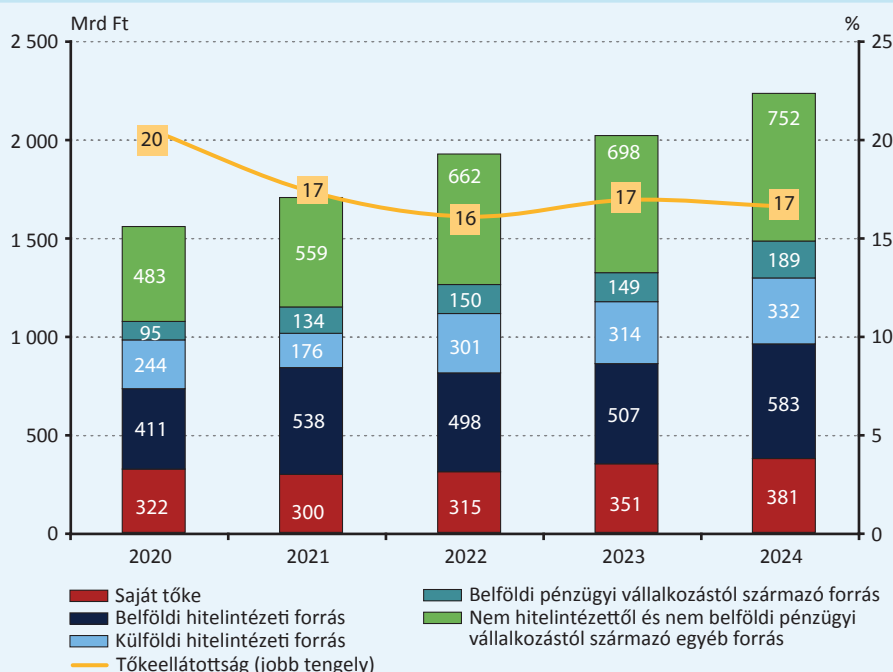
²⁹ Eltérést eredményez a 2024. évi jelentéshez képest, hogy 2024. évben a 2023. december 31. napi auditált adatok nem álltak rendelkezésre, míg a jelen jelentés már a 2023. évi auditált adatokat tartalmazza.

6.2. NÖVEKVŐ SAJÁT TŐKE ÉS KÜLSŐ FINANSZÍROZÁS

A 2024. évben az előző évhez képest lényegesen magasabb mértékben emelkedett a külső (saját tőkén kívüli) források bevonása (4% helyett 11%). A hitelintézeti (belföldi és külföldi) források aránya továbbra is kiemelkedő, 40%, ezen belül a belföldi hitelintézeti források emelkedtek nagyobb mértékben. Volumenben továbbra is a belföldi hitelintézeti forrás dominál a nem hitelintézetből és nem belföldi pénzügyi vállalkozástól származó egyéb forrás kategória után, és 15%-os emelkedése az előző évhez képest jelentős. A külföldi hitelintézeti forrás volumenben a belföldinek mindössze 57%-a, növekedése a 2023. évi mértékhez képest magasabb, 6%.

A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások egymás közti finanszírozása 26%-kal emelkedett, ami szintén jelentős a 2023. évi stagnálás után, azonban ez rendkívül koncentráltan csak néhány, azonos tulajdonosi körhöz tartozó intézménynél jelentkezik. A nem hitelintézetből és nem belföldi pénzügyi vállalkozástól származó egyéb forrás közel 8%-os emelkedésének legnagyobb része, 85%-a egy intézmény külföldi cégcsoporton belüli finanszírozásához köthető.

6.1. ábra
Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások tőkeellátottsága

Forrás: MNB.

A hazai hitelintézeti finanszírozási állomány 65%-a két hazai banknál koncentrálódik, közülük továbbra is az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. a szektor legnagyobb hazai finanszírozója, a második az Eximbank Zrt. Az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. darabszámot tekintve a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások 26%-át refinanszírozza és a 2023. évi minimális, 1%-os növekedés után, 18%-kal növelte kintlévőségeit a szektorban. A volumenben lényegesen kisebb Eximbank Zrt. jelentősebb mértékben, 29%-kal növelte refinanszírozási állományát.

A nagyobb, tíz milliárd forintos mérlegfőösszeg feletti, hazai hitelintézeti finanszírozással rendelkező intézmények tevékenységében nem következett be fordulat, továbbra is többségében hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenységet folytatnak. Változatlanul megfigyelhető a magas koncentrálttság, a 2024. évi belföldi hitelintézeti finanszírozás közel 80%-a pénzügyi vállalkozások 8%-ánál összpontosul. A 2023. évhez képest nagyobb mértékben növekvő külföldi hitelintézeti finanszírozás továbbra is néhány külföldi tulajdonú, jellemzően gépjármű lízing tevékenységet folytató vállalkozásnál koncentrálódik.

A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások tőkeellátottsága (saját tőke / mérlegfőösszeg) a 2023. évi tőkeellátottsággal azonos szinten, 17%-on alakult. A saját tőke 2021. óta, bár különböző mértékű, de folyamatos emelkedést mutat. 2024-ben a tulajdonosi finanszírozás a saját tőkén keresztül 8,5%-kal növekedett. 1 milliárd forint feletti saját tőkével – darabszámot tekintve – a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások 31%-a, míg 100 millió forint alatti saját tőkével 3%-a rendelkezik.

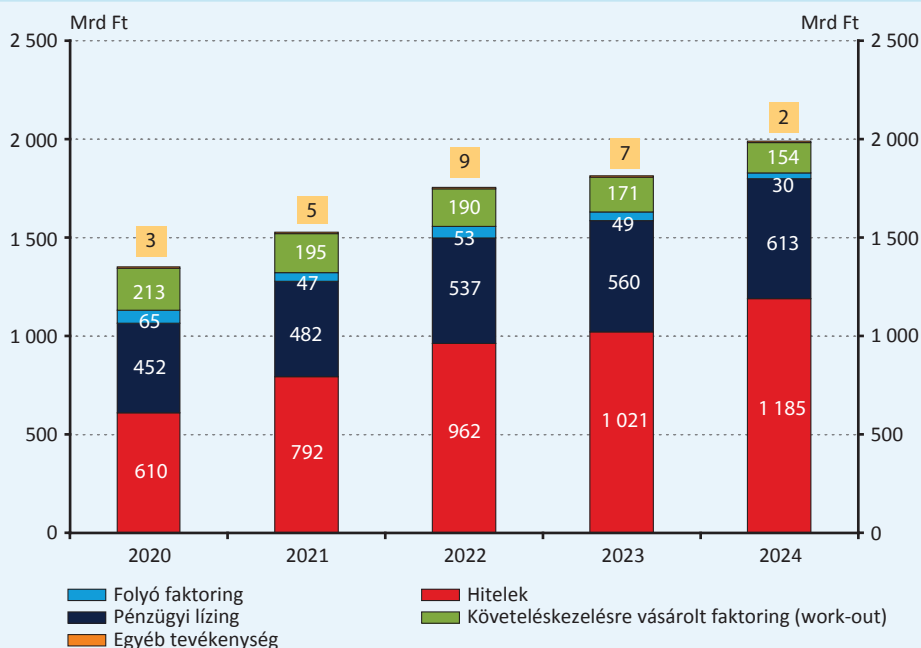
Más szemszögből közelítve (ez a típusú kategorizálás a 6.1. ábrán nem jelenik meg) a kapcsolt vállalkozások általi finanszírozás 24%-kal emelkedett 2024. évben, míg a tulajdonosi kölcsön a 2023. évi 4%-os emelkedés után nagyságrendileg stagnált.

A növekvő külső forrásbevonás és a saját tőke emelkedése mutatják, hogy továbbra is vonzó a pénzügyi vállalkozásokba történő befektetés.

6.3. MÉRSÉKELTEN NÖVEKVŐ KÖVETELÉSÁLLOMÁNY

A 2024. év vonatkozásában a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások ügyfelekkel szembeni követelésállományának további növekedése volt jellemző, 2023. évhez képest 10%-kal emelkedett a vizsgált intézmények bruttó követelésállománya, amely így megközelíti a 2 000 milliárd forintot.

6.2. ábra
Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások követelésállományának alakulása

Forrás: MNB.

A szektor szereplőinek tevékenységét vizsgálva megállapítható, hogy továbbra is meghatározó a hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenység, valamint ezt követi a pénzügyi lízing tevékenység. A 2024. éves adatok alapján a bruttó követelésállomány közel 60%-a hitel- és pénzkölcsön nyújtáshoz, míg egyharmada (31%) a pénzügyi lízinghez kapcsolódik. A hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenység volumene 2024. évben már meghaladta az 1 100 milliárd forintot, a pénzügyi lízingállomány összege pedig a 600 milliárd forintot.

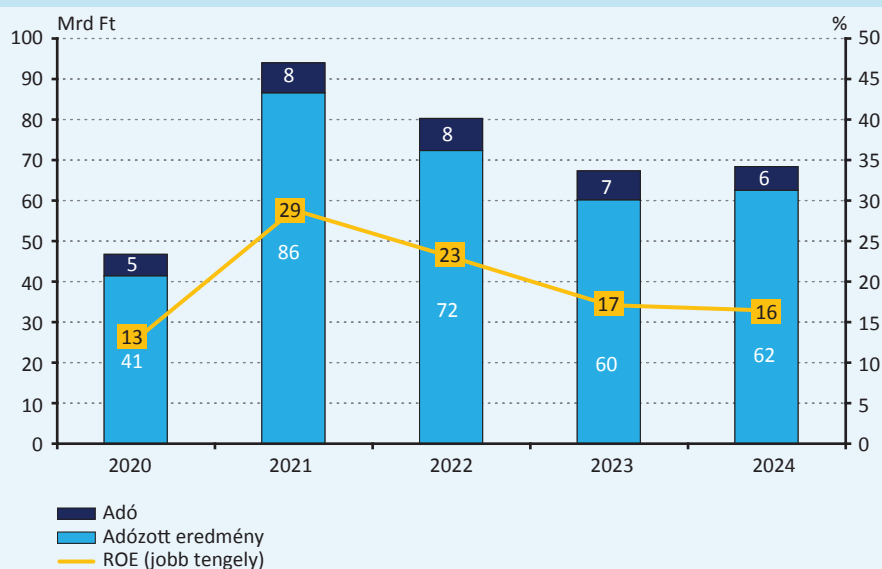
A 2024. évi állománynövekedésben a hitel- és pénzkölcsön nyújtási tevékenység (16%-os növekedés), illetve a pénzügyi lízing (9%-os növekedés) volumenének a bővülése játszott szerepet, míg a faktoring (folyó és work-out) állománya, valamint az egyéb követelések csökkentek.

A work-out állomány évről évre kisebb részt foglal el a szektorban, 2023. évhez képest 10%-kal csökkent a kezelt állomány nagysága, amely 2024. évben már csak a bruttó követelésállomány 8%-át teszi ki. Az eltelt 5 évben míg a work-out tevékenység 28%-kal csökkent, addig a hitel- és pénzkölcsönnyújtási tevékenység követelésállománya 94%-kal nőtt.

6.4. STAGNÁLÓ JÖVEDELMEZŐSÉG

2024. év során a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozási szektor több mint 88%-a nyereségesen működött. A szektorszintű éves adózott eredmény idén is elmaradt a 2021. évi és a 2022. évi adózott eredmény volumenétől, 2023. évhez képest 2024. évben abszolút értékben csak minimális növekedés látható, míg sajáttőkearányosan némileg csökkent a jövedelmezőség.

6.3. ábra
Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások eredménye

Forrás: MNB.

2024. évben az 1 milliárd forintot elérő, vagy meghaladó pozitív eredményt realizáló pénzügyi vállalkozások hitelezéssel, lízing tevékenységgel és követelésvásárlással foglalkoznak. A 4 legnagyobb – 1 milliárd forintot meghaladó – adózott eredmény visszaesést elszenvedő pénzügyi vállalkozás közül valamennyi nyereségesen működött, azonban együttesen több mint 9,5 milliárd forint összeggel kevesebb adózott eredményt könyvelhettek el, mint 2023. évben.

A jövedelmezőségi eloszlás kedvező elmozdulását mutatja, hogy 2023. évben 32 pénzügyi vállalkozás, míg 2024. évben már csupán 26 pénzügyi vállalkozás mutatott ki negatív adózott eredményt, és mindössze eggyel csökkent a pozitív adózott eredményt kimutató pénzügyi vállalkozások száma, azaz 2023. évi 188-ról 2024. évben így 187-re változott.

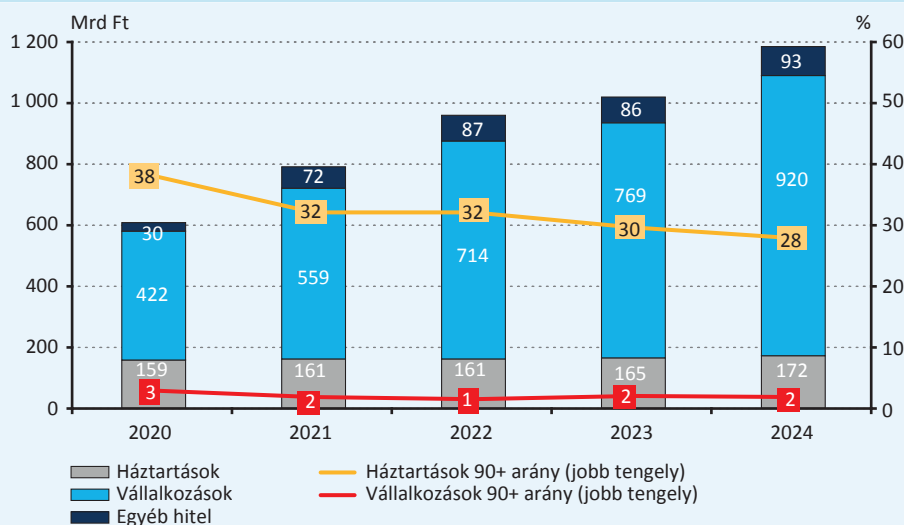
A pénzügyi szervezetek különadója, illetve az extraprofit adó hatása továbbra is jelen van a szektorban, mely utóbbinak a 2024. évre vonatkozóan megállapított összegét többségében két egyenlő részletben, júniusban és decemberben kellett megfizetniük a pénzügyi vállalkozásoknak. A csekély mértékű jövedelmezőség növekedés mellett a pénzügyi vállalkozások saját tőkéjében továbbra is stabil, erőteljesebb növekedés tapasztalható. A jövedelmezőség csekély és a saját tőke erőteljesebb növekedése okán a ROE csökkenő tendenciát mutat.

6.5. GYORSULVA NÖVEKVŐ VÁLLALATI HITELÁLLOMÁNY

2024. évben a hitelezési tevékenységet vizsgálva megállapítható, hogy a növekedése tovább folytatódott, a 2023. évi 6%-os emelkedéshez képest jelentős, 16%-os emelkedés következett be. A növekedés fő mozgatója továbbra is a vállalati hitelezés. A hitelezési tevékenységet folytató, nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások darabszáma 2023. évhez viszonyítva csökkent. A hitelezési tevékenységet végző, vizsgált intézményi kör darabszámának csökkenése ellenére megállapítható, hogy 2024. évben döntően nem változott a 10 milliárd forint feletti hitelállománnyal rendelkező pénzügyi vállalkozások darabszáma, míg 2023. évben 27 darab, addig 2024. évben összesen 28 intézmény tudott elérni 10 milliárd forint vagy azt meghaladó hitelállományt.

6.4. ábra

Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások hitelportfóliójának összetétele

Forrás: MNB.

A hitelezési tevékenységet vizsgálva a 90+ állomány növekedést mutat 2024. évben 2023. évhez képest. 31 pénzügyi vállalkozás növelte a 90 napon túl lejárt hitelportfólióját 2023. évhez képest, ebből az intézményi körből 5 pénzügyi vállalkozás nem mutatott ki 2023. évi auditált adataiban 90 napon túl késedelmes hitelállományt. A 90+ állomány növekedése többségében 2 pénzügyi vállalkozás portfóliójára vezethető vissza, egyik intézmény háztartási hitelállománnyal rendelkezik, esetében a teljes hitelállományra vetített 90+ állomány arányában nem változott 2023. évhez viszonyítva, míg a másik vállalati hitelállománnyal rendelkező pénzügyi vállalkozás esetében a késedelmes portfólió növekedése döntően egy ügyfél ügyleteire vezethető vissza. Az összes bruttó hitelállományhoz képest szektor szinten is megállapítható, hogy a 90 napon túli késedelmes állomány részaránya 2023. év végén az állományhoz képest 6%-ot tett ki, míg 2024. év végére 5%-ra mérséklődött ez az arány.

A vizsgált intézményi kör által kezelt hitelállomány szerződésszáma enyhe csökkenést mutat, 751 555-ről 698 863-ra módosult. Továbbra is a háztartási hitelszerződések adják a hitelszerződések döntő többségét darabszám alapon, ami szintén enyhe csökkenést tükröz, míg 2023. évben a háztartási szerződésszám az összes hitelszerződés darabszámának 97%-át tette ki, addig 2024. évre 94%-ra csökkent a részaránya. A hitelszerződésszámok döntő részét két pénzügyi vállalkozás teszi ki, melyek gyorskölcsön vagy kézizálog hitelezési tevékenységet folytatnak.

A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások vállalati hitelállománya 2023. évhez viszonyítva jelentős, 20%-os növekedést mutat. 2024. évben 3 pénzügyi vállalkozás tudta vállalati portfólióját jelentős, 10 milliárd forintot meghaladó mértékben növelni, ez a 3 intézmény az összes növekedés döntő részét, 64%-át teszi ki. A 20%-os növekedés ráadásul úgy jött létre, hogy közben negatívan hatott a vállalati hitelállományra egy a korábbi években összevont felügyelet alá nem tartozó pénzügyi vállalkozás kikerülése a vizsgált intézményi körből, melynek a portfóliója 2024. évben így már nem jelenik meg. 2024. évre 23 intézményi darabszámról nem változott a 10 milliárd forintot meghaladó vállalati állománnyal rendelkezők száma.

A 90 napon túl késedelmes vállalati hitelállomány a vizsgált 5 éves periódusban stabilan alacsony szinten stagnál, 2023. évhez viszonyítva a késedelmes részarány továbbra is 2%-ot tesz ki.

A háztartási hitelállomány a vizsgált intézményi kör vonatkozásában 2024. évre abszolút értékben növekedést mutat. A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozási szektor tekintetében az elmúlt 5 év vonatkozásában egyértelműen beazonosítható a háztartási hitelállomány arányának a csökkenése. Míg 2020. évben 26%-ot tett ki a háztartási állomány aránya, addig 2024. évre 15%-ra esett vissza ez a részarány, ami alátámasztja, hogy a vizsgált intézményi kör egyértelműen a vállalati hitelezési tevékenység irányába tolódik el. A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozási szektor háztartási hitelállományát továbbra is döntően két – gyorskölcsönt nyújtó vagy kézizálog hitelezési tevékenységet folytató – pénzügyi vállalkozás által nyújtott hitelállomány teszi ki, mind a két intézmény állományát és részarányát is növelte 2024. évben. A két intézmény tette ki 2023. évben a háztartási hitelállomány 67%-át, míg 2024. évben a 73%-át.

A háztartási szektort a portfólió minőségének javulása jellemezte 2024. évben. Jelentős, 1 milliárd forintot meghaladó mértékben 1 pénzügyi vállalkozásnál csökkent a 90 napon túli késedelmes állomány, amely esetében a háztartási hitelállomány egésze 90 napon túl késedelmes állomány. 1 pénzügyi vállalkozás 90 napon túl késedelmes állománya növekedett 1 milliárd forintot meghaladó mértékben, ennek a pénzügyi vállalkozásnak a háztartási hitelállománya is jelentős, 13%-os mértékben növekedett 2023. évhez viszonyítva.

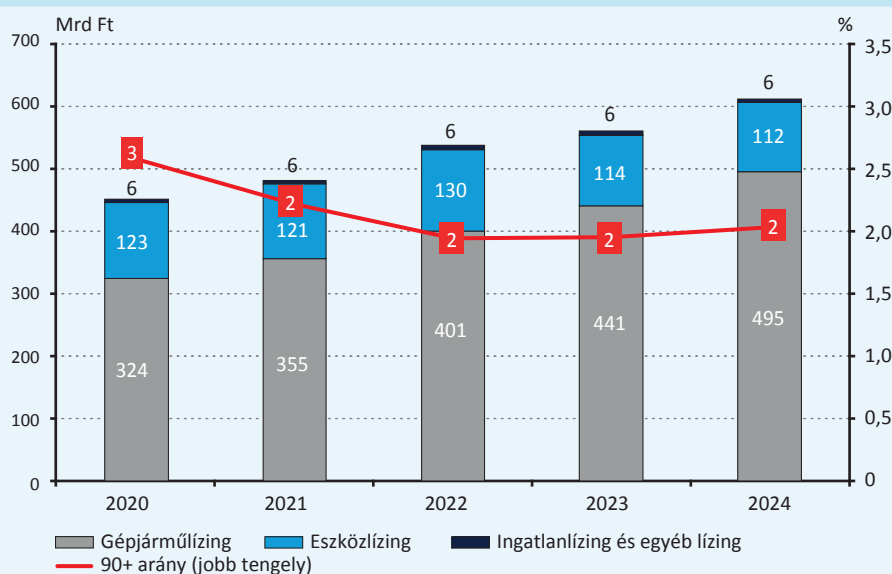
A háztartási hitelállományon belül a kézizálog kölcsönök állománya 2024. évben közel 900 millió forinttal csökkent, amely jelentős részben a szektoron belüli átrendeződéshez köthető, mivel egy kézizálog kölcsönt nyújtó pénzügyi vállalkozás kikerült a nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások köréből. A kézizálog kölcsönzéssel foglalkozó pénzügyi vállalkozások többségének kézizálog kölcsön állománya a hitelekhez hasonlóan növekedést mutat.

6.6. TOVÁBBI NÖVEKEDÉS A LÍZINGPIACON

2024. évben a pénzügyi lízing tevékenységet folytató intézmények száma 1-gyel csökkent 2023. évhez viszonyítva, amit az eredményezett, hogy 1, a korábbi években nem összevont felügyelet alá tartozó pénzügyi vállalkozási kikerült ebből az intézményi körből.

A vizsgált intézményi kör által kezelt lízingállomány összessége 2024. évben 9%-kal növekedett az előző évhez képest, ezen belül a gépjárműlízing állomány 12%-kal nőtt, az eszközlízing portfólió 2%-kal csökkent, az ingatlízing és egyéb lízing állomány pedig stagnált.

6.5. ábra
Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások lízingportfóliójának összetétele

Forrás: MNB.

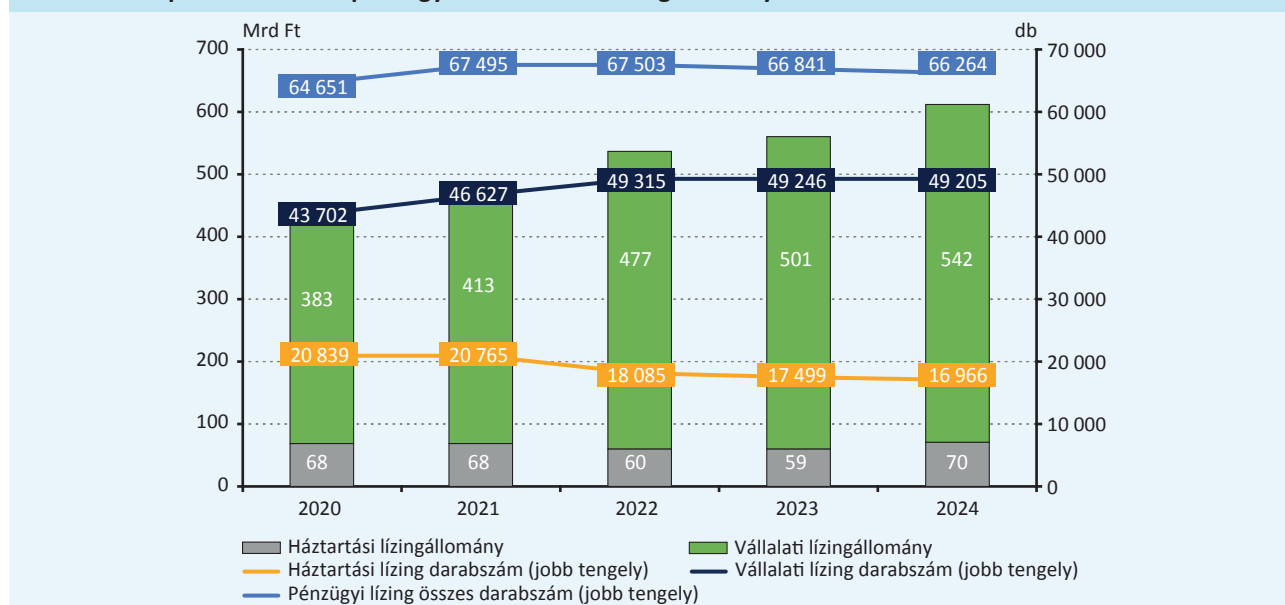
A portfólió megoszlását tekintve az eszközlízing 2024. évben a kezelt teljes portfólió 18%-a, a gépjárműlízing pedig a teljes portfólió 81%-a volt. A vizsgált időszak lízingtípus szerinti megoszlásában továbbra is megfigyelhető, hogy a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások lízing tevékenysége egyre hangsúlyosabban tolódik a gépjárművek felé, míg a termelő-eszközök, gépek, berendezések lízingelése a vizsgált intézményi körre egyre kevésbé jellemző, az eszközlízing-portfólió a teljes állományon belül szűkülő tendenciát mutat.

2023. évben 9 pénzügyi vállalkozás gépjárműlízing állománya haladta meg a 10 milliárd forintot, ezeknek az intézményeknek a részaránya az összes pénzügyi lízing állományhoz viszonyítva 75%, míg 2024. évben 8 intézmény által kezelt gépjárműlízing állomány haladta meg a 10 milliárd forintot, ami az összes pénzügyi lízing állomány 78%-át tette ki.

Az eszközlízinget tekintve 2023-ban és 2024. évben is 4 intézmény kezelt állománya érte el a 10 milliárd forintot. Ezt az értékhatárt meghaladó intézmények eszközlízing részaránya az összes pénzügyi lízing állományhoz viszonyítva 2023. évben 19%, míg 2024. évben 18%, tehát alig változott.

A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások által kezelt pénzügyi lízing portfólióminősége továbbra is jó. Annak ellenére, hogy a 90 napot meghaladó késedelemmel rendelkező állomány 2024. évben összességében 14%-kal növekedett az előző évhez képest, arányaiban továbbra is a teljes portfólió csupán 2%-át tette ki a 2024. évben, így a nemfizetésből eredő kockázatok szektorszinten továbbra is alacsonyak.

6.6. ábra
Nem bankcsoporthoz tartozó pénzügyi vállalkozások lízingállományának és darabszámának alakulása

Forrás: MNB.

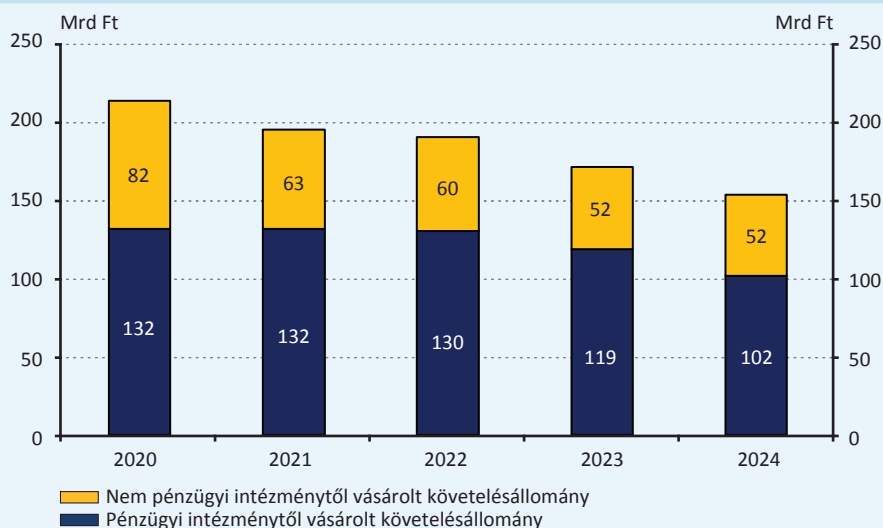
A vizsgált intézményi kör által kezelt lízingszerződések darabszáma a 2023. évhez képest minimálisan, 1%-kal csökkent, mely tovább erősítette a lízingszerződések átlagos értékének növekvő tendenciáját. Az átlagos lízingügyletek nagysága a 2020. évben 6,9 millió forint, 2021. évben 7,1 millió forint, 2022. évben 7,9 millió forint, 2023. évben 8,3 millió forint volt, míg 2024. évben 9,2 millió forintra növekedett. Annak okán, hogy a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások pénzügyi lízing állományának jelentős része, 89%-a vállalati szektorhoz kötődik és csupán 11%-a a háztartási szegmenshez, az átlagos lízingügylet nagysága a vállalati lízingügyleteket prezentálja jobban.

6.7. KÖVETELÉSKÉZELÉSRE VÁSÁROLT FAKTORING ÁLLOMÁNY CSÖKKENÉSE FOLYTATÓDOTT

A nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások work-out állományának könyv szerinti értéke 2020. óta folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, 4 év alatt 60 milliárd forinttal, azaz 28%-kal csökkent. 2024. évben a vizsgált intézményi kör által kezelt work-out állomány értéke 2023. évhez képest 10%-kal csökkent, annak ellenére, hogy a követeléskezelésre megvásárolt faktoring szerződések száma 6%-kal emelkedett.

6.7. ábra

Nem bankcsoportozathoz tartozó pénzügyi vállalkozások vásárolt követelésállományának összetétele

Forrás: MNB.

A pénzügyi intézménytől vásárolt állomány értéke 15%-kal csökkent 2024. évben az előző évhez viszonyítva, a nem pénzügyi intézményi körtől vásárolt állomány értéke stagnált. A vásárolt követelésállományon belül még mindig meghatározó a pénzügyi intézménytől vásárolt követelések aránya állományt tekintve, amely közel duplája a nem pénzügyi intézményektől vásárolt követelésekhez képest.

Mivel 2023. évhez viszonyítva emelkedett 2024. évben a work-out szerződések száma, azonban a kezelt követelésállomány csökkent, ez azt jelenti, hogy a követeléskezelésre átvett szerződések átlagos összege tovább aprózódott 2023-hoz képest.

A pénzügyi intézményektől vásárolt ingatlannal fedezett lakossági jelzáloghitelből származó követelések állománya 20%-kal csökkent, e szerződések darabszáma pedig 11%-kal csökkent 2023. évhez képest.

2024. évben a szektorban a követelések vásárlására fordított összeg 28%-kal nőtt 2023. évhez képest, így valamennyire kompenzálni tudta a kezelésből eredő állományi csökkenést. A törlesztések volumenének 2023. évhez viszonyított 3%-os növekedése a 2023. évi (2022. évhez viszonyított) csökkenés után arra utalhat, hogy az adósok nagyobb figyelmet és nagyobb mértékű forrást prioritálnak a kintlévőségeik rendezésére.

2023. évben 2 darab work-out követelésállománnyal rendelkező nem bankcsoportozathoz tartozó pénzügyi vállalkozás kezelt állománya érte el és haladta meg a 10 milliárd forintot, melyhez képest a 2024. évi intézményi darabszám nem változott.

6.8. FOGYASZTÓVÉDELME, KIEMELT FIGYELEM A FOLYAMATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGRE

Az MNB a 2024. év során a korábbi időszakok gyakorlatát követve a prudens működés mellett kiemelt figyelmet fordított a fogyasztóvédelmi tárgyú jogszabályi rendelkezések, MNB ajánlások betartatására, nyomon követte a hazai gazdasági folyamatokat, illetve a jogszabályi változások hatásait.

Az MNB 2024. évben is folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében többek között nyilatkozattételi felhívásokkal, adatbekérésekkel, elemzésekkel kiemelt figyelmet fordított a nem bankcsoporti pénzügyi vállalkozások fogyasztóbarát magatartására.

2024. évben a kis összegű hitelt nyújtó pénzügyi vállalkozások, a követeléskezelők, valamint a kézizálog hitelezéssel foglalkozó intézmények adták a legtöbb feladatot az MNB számára a fogyasztóvédelmi fókuszú ellenőrzések során.

Az MNB célja, hogy fokozottan védje azon fogyasztók érdekeit is, akik a pénzügyi vállalkozások hitelezéssel kapcsolatos szolgáltatásait – valamilyen oknál fogva, így például fizetési nehézségeik miatt – már nem tudják igénybe venni, korábbi, hitelből eredő tartozásuk követeléskezelő intézmény részére került engedélyezésre. Az MNB a tisztességes szolgáltatói magatartás megvalósulását több ajánlás kiadásával is segíti, valamint kiemelt figyelmet fordít a kis összegű, otthoni szolgáltatással kombinált hitelek-, és a kézizálogkölcsönök értékesítésére, amelyeket jellemzően likviditási problémákkal, fizetési nehézségekkel küzdő fogyasztók vesznek igénybe.

A fogyasztóvédelemmel összefüggő feladatok teljesítése érdekében – az engedélyezési eljárások során rendelkezésre bocsátott dokumentumok ellenőrzésén és a vizsgálatokon túlmenően – a folyamatos felügyelés keretén belül az MNB tanulmányozza a felügyelt intézményi kör hirdetéseit, honlapját és az egyéb sajtómegjelenéseket is, illetve a beérkező jelzések, megkeresések, továbbá a felügyelés során rendelkezésre álló információk alapján megteszi – és 2024. évben is megtette – a szükséges intézkedéseket.

Az MNB a Pénzügyi Navigátor Füzetek évente történő felülvizsgálatával többek között a bankcsoporti felügyelet alá nem tartozó pénzügyi vállalkozások ügyfeleit is segíti tudatos döntéseik meghozatalában. Emellett a Pénzügyi Termékismertető alkalmazás tartalmának havonta történő ellenőrzése a hitelfelvételben, vagy pénzügyi lízing igénybevételében érdekelt ügyfelek döntését segíti.

Az MNB a folyamatos felügyeleti tevékenysége keretében rendszeresen alkalmazta a vezetői levélben történő felhívás, valamint fogyasztóvédelmi figyelmeztetés eszközét azon esetekben, amikor fogyasztói érdekeket, vagy az MNB ajánlásaiban foglaltakat potenciálisan sértő gyakorlatot azonosított.

A követeléskezelési szektorban – a korábbi évek gyakorlatát fenntartva – továbbra is az MNB fókuszában álltak a lejárt követelések vásárlásával és kezelésével foglalkozó pénzügyi vállalkozások magatartására vonatkozó – elsősorban a fogyasztói panaszok kezelését kifogásoló – fogyasztói kérelmek vizsgálata, valamint a szektorban tevékenységet megkezdni tervező társaságok engedélyezési eljárásai.

Kérelemre jellemzően a pénzügyi vállalkozások panaszkezelési, valamint ügyféltájékoztatási gyakorlatával kapcsolatosan indult vizsgálat, továbbá több olyan ügyféljelzés érkezett, melynek kapcsán a pénzügyi vállalkozásokat a pénzügyi szervezetek számára a fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 9/2020. (VII.14.) számú ajánlásban, valamint a fogyasztóval szembeni követeléskezelési tevékenységről szóló 2/2019. (II.13.) számú ajánlásban foglaltak betartására hívta fel az MNB.

Az MNB 2024. évben is több, fogyasztóvédelmi szempontú ellenőrzési elemeket is tartalmazó prudenciális vizsgálatot folytatott le, melyekben ellenőrizte többek között a THM-számítás módszertanának kidolgozására és a THM maximum mértékének betartására vonatkozó szabályok betartását, a kölcsönszerződés megkötését megelőző tájékoztatással kapcsolatos, valamint a hitelre vonatkozó kereskedelmi kommunikációval kapcsolatos gyakorlatot.

Az MNB kiemelten figyelmet fordított 2024. évben is az adatszolgáltatások minősége javításának támogatására. A folyamatos felügyelés keretében történő ellenőrzések célja a felügyeleti adatszolgáltatásokon alapuló adatok közötti eltérések, valamint a panasszal kapcsolatos adatszolgáltatások, az MNB-nél fogyasztóvédelmi eljárás kezdeményezését tartalmazó panaszbeadvány adatok, és az intézmények egyedi panasznyilvántartása közötti ellentmondások feloldása, az adatok tisztítása.

7. A tőkepiac és kockázatai

2024-ben továbbra is növekedés jellemezte a hazai tőkepiaci forgalom volumenét, a befektetési szolgáltatók által kezelt ügyfélértékpapír-állományt és az alapokban kezelt vagyont. A hazai tőkepiacon tevékenységet végző befektetési szolgáltatók száma 2024-ben eggyel 29-ra csökkent. 2024 végén a befektetési szolgáltatók által kezelt 73.372 milliárd forintos ügyfélértékpapír-állomány – 65.093 milliárd forint hitelintézeteknél és 8.279 milliárd forint befektetési vállalkozásoknál – 17,1%-kal haladta meg a 2023-as 62.654 milliárd forintos állományt. A befektetési szolgáltatók által vezetett ügyfél-értékpapírszámlák száma minimálisan – mintegy 0,5%-kal – csökkent 2024-ben. A befektetési szolgáltatók – a befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézetek és a befektetési vállalkozások – 2024-ben összesen 1.316,1 ezer milliárd forintos tőkepiaci forgalmat realizáltak, amely 14,3%-kal haladta meg a 2023-ban realizált tőkepiaci összforgalmat.

7.1. táblázat A befektetési szolgáltatók legfontosabb adatai						
Befektetési szolgáltató szektor	2023			2024		
	Hitelintézetek	Befektetési vállalkozások	Összesen	Hitelintézetek	Befektetési vállalkozások	Összesen
Intézmények száma (db)	17	13	30	17	12	29
Ügyfélértékpapír állomány (Mrd Ft)	53 147	9 507	62 654	65 093	8 279	73 372
Vezetett értékpapírszámlák száma (ezer db)	1 620	466	2 087	1 741	335	2 076
Tőkepiaci forgalom (Mrd Ft)	1 065 655	85 520	1 151 175	1 239 708	76 364	1 316 072
Adózott eredmény (millió Ft)		56 578			30 136	
Szavatolótőke/tőkekövetelmény (%)		1484%			423%	
Megjegyzés: az intézmények számánál a prudenciálisan részlegesen és egyéb módon felügyelt intézmények is szerepelnek, beleértve a fióktelepeket is.						
Forrás: MNB.						

2024 végén a 49 felügyelt befektetési alapkezelő által kezelt 23.621 milliárd forintos vagyon 21,8%-kal haladta meg a 2023-as szintet és újabb történelmi csúcst ért el. A növekedést alapvetően a befektetési alapok nettó eszközértékének megrugása magyarázza, de a többi kezelt portfólió vagyona is növekedett. A befektetési alapok nettó eszközértéke 2024-ben 26%-kal növekedett és év végére elérte a 18.432 milliárd forintot. Ezzel összhangban a befektetési alapkezelők összesített adózott eredménye is dinamikus pályát futott be és 2024-ben meghaladta a 95 milliárd forintot.

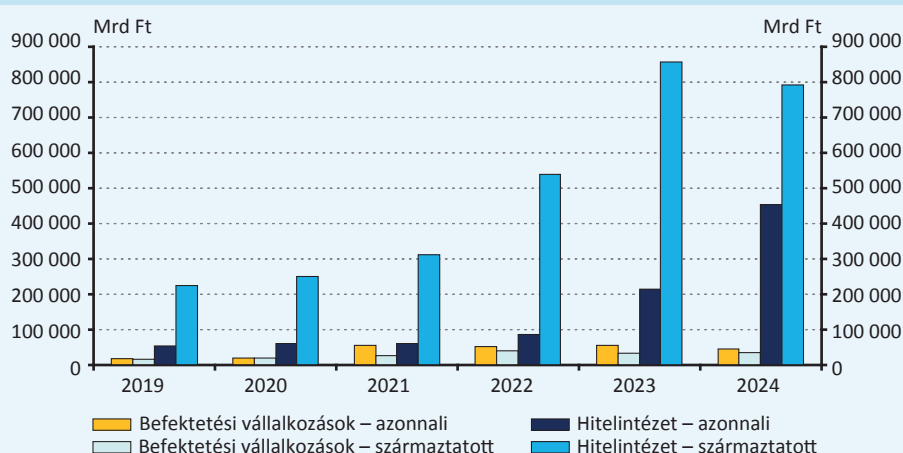
7.2. táblázat A befektetési alapkezelők legfontosabb adatai		
Alapkezelési szektor	2023	2024
Intézmények száma (db)	43	49
Kezelt alapok száma (db)	734	759
Kezelt vagyon (Mrd Ft)	19 401	23 621
Adózott eredmény (millió Ft)	63 268	95 316
Forrás: MNB.		

7.1. BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÁSI PIAC: FORGALOM ÉS ÁLLOMÁNYOK

7.1.1. A tőkepiaci forgalom tovább növekedett 2024-ben

A befektetési szolgáltatók – a befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézetek és a befektetési vállalkozások – 2024-ben összesen 1.316,1 ezer milliárd forintos tőkepiaci forgalmat realizáltak, amely 14,3%-kal magasabb a 2023-ban realizált 1.151,2 ezer milliárd forintos összforgalomhoz képest. A növekedés a tőzsdén kívüli származtatott forgalom kivételével minden más szegmensben – tőzsdei azonnali, tőzsdei származtatott, tőzsdén kívüli azonnali – jelen volt. A tőkepiaci forgalom dinamikája szektorális bontásban 2024-ben ellentétesen alakult: miközben a hitelintézetek tőkepiaci forgalma 16,3%-kal 1.239,7 ezer milliárd forintra ugrott, addig a befektetési vállalkozások 76,4 ezer milliárd forintos tőkepiaci forgalma 10,7%-kal marad el a 2024-es 85,5 ezer milliárd forintos tőkepiaci forgalomtól, de még mindig jelentősen meghaladja a 2020-as, illetve a korábbi évek forgalmát. (7.1. ábra)

7.1. ábra
Tőkepiaci forgalom alakulása

Forrás: MNB.

A hitelintézetek tőkepiaci forgalmának 2024-es bővülése a tőzsdén kívüli azonnali forgalomban tapasztalt növekedésnek köszönhető, amely 2024-ben több mint kétszeresére ugrott és elérte a 448,8 ezer milliárd forintot. A hitelintézetek tőzsdei forgalma ellentétesen alakult: miközben a tőzsdei azonnali forgalmuk 17,7%-kal 2,7 ezer milliárd forintra csökkent, addig a tőzsdei származtatott forgalmuk 35,6%-kal 6 ezer milliárd forintra növekedett. Kiemelendő, hogy a hitelintézetek tőzsdei forgalma elenyésző – mintegy 0,7%-os – részesedéssel bír a hitelintézetek összforgalmán belül. A hitelintézetek tőzsdén kívüli származtatott forgalma 7,8%-kal 782,2 ezer milliárd forintra csökkent az előző évhez képest, de még így is 47,7 százalékkal meghaladja a 2022-es 529,5 ezer milliárd forintos forgalmat és többszöröse a korábbi évek forgalmának.

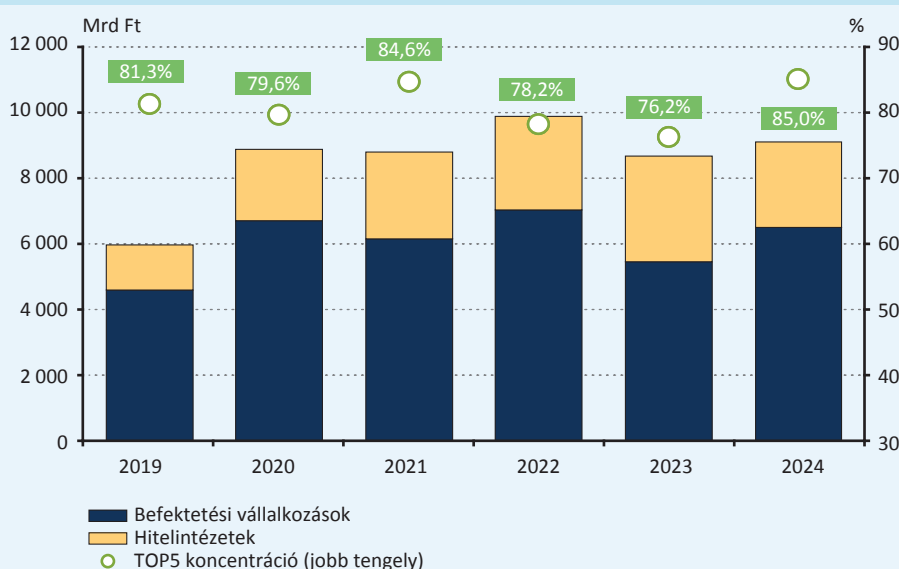
A befektetési vállalkozások tőkepiaci forgalma 2024-ben a tőzsdén kívüli származtatott szegmensben kívül minden más szegmensben csökkent. A befektetési vállalkozások tőzsdei azonnali forgalma a 2023-as 25,5 ezer milliárd forintról 25,4%-kal 19 ezer milliárd forintra mérséklődött. Kisebb ütemben csökkent a tőzsdén kívüli azonnali forgalom, amely a 2023-as 28,9 ezer milliárd forintról 2024-re 17%-kal 24 ezer milliárd forintra mérséklődött. Erőteljesebb csökkenés jellemezte a befektetési vállalkozások tőzsdei származtatott forgalmát, amely 2024-ben 32,4%-kal 6,6 ezer milliárd forintra esett. Ezzel szemben a befektetési vállalkozások tőzsdén kívüli származtatott forgalma erőteljesen – mintegy 25,1%-kal 26,7 ezer milliárd forintra emelkedett 2024-ben. A befektetési vállalkozások nem továbbított és továbbított³⁰ forgalmának dinamikája ellentétesen alakult 2024-ben: a nem továbbított forgalom 21,1%-kal 50,1 ezer milliárd forintra növekedett, míg a továbbított forgalom 40,5%-kal 26,3 ezer milliárd forintra mérséklődött – az utóbbira magyarázatot egy nagy nemzetközi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása nyújt.

³⁰ A „továbbított forgalom” azokat az ügyleteket tartalmazza, amelyeknél az ügyféltől kapott megbízást nem az adott befektetési szolgáltató hajtja végre, hanem azt továbbadja egy másik befektetési szolgáltatónak, aki ténylegesen végrehajtja a megbízást.

7.1.2. Növekedett a tőzsdei forgalom

2024-ben az azonnali tőzsdei forgalom³¹ 5,1%-kal 9.108 milliárd forintra növekedett és a 2022-es forgalmat leszámítva meghaladja az összes korábbi évben tapasztalt értéket. A növekedést alapvetően a befektetési vállalkozások magyarázzák, amelyek tőzsdei azonnali forgalma 19%-kal 6.492 milliárd forintra emelkedett, miközben a hitelintézetek tőzsdei azonnali forgalma 18,6%-kal 2.616 milliárd forintra csökkent. 2024-ben a befektetési vállalkozások részesedése a tőzsdei azonnali forgalomból jelentős mértékben – mintegy 8,4%-ponttal 71,3%-ra – növekedett. 2024-ben is az öt legnagyobb tőzsdei azonnali forgalmat lebonyolító befektetési szolgáltató között 3 befektetési vállalkozás és 2 hitelintézet szerepelt: a hitelintézetek nem változtak, miközben a befektetési vállalkozások közül egy kicserélődött. Az azonnali tőzsdei forgalom koncentrációja 2024-ben jelentősen emelkedett: az öt legnagyobb azonnali tőzsdei forgalmat lebonyolító befektetési szolgáltató részaránya a 2023-es 76,2%-ról 8,8%-ponttal 85%-ra ugrott. (7.2. ábra)

7.2. ábra
Az azonnali tőzsdei tőkepiac
forgalom és koncentráció

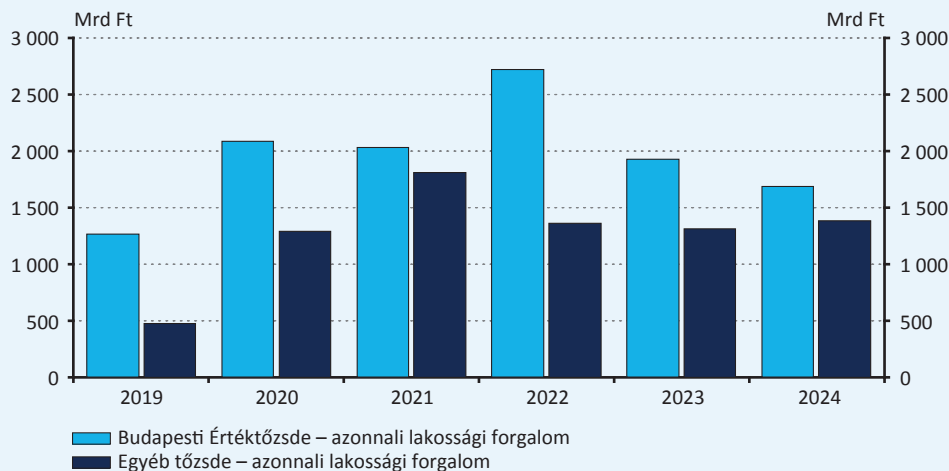

Forrás: MNB.

Az azonnali tőzsdei forgalom eltérően alakult a vállalati, illetve a lakossági ügyfelek vonatkozásában 2024-ben: a vállalati ügyfelek által generált azonnali tőzsdei forgalom 11,4%-kal 6.015 milliárd forintra növekedett a 2023-as 6,6%-os csökkenést követően, miközben a lakossági ügyfelek által generált azonnali tőzsdei forgalom 5,4%-kal 3.093 milliárd forintra mérséklődött a 2023-as 20,4%-os csökkenést követően. A hazai tőzsdén 2024-ben a lakosság által realizált azonnali forgalom 12,6%-kal 1.689 milliárd forintra csökkent a 2023-as 1.932 milliárd forintról, míg a külföldi tőzsdéken realizált azonnali lakossági forgalom növekedett: a 2024-es 1.387 milliárd forint 5,6%-kal haladja meg az előző évi 1.313 milliárd forintos szintet. 2024-ben tovább zuhant a devizakülföldi lakossági ügyfelek hazai felügyelt intézményeken keresztül a hazai tőzsdén lebonyolított azonnali forgalma: a 2024-es 7 milliárd forintos forgalom 41,1%-kal marad el a 2023-as 12 milliárd forintos forgalomtól és nagyságrendekkel elmarad a 2021-2022-es évek 294, illetve 171 milliárdos forgalmától. A lakosság által lebonyolított azonnali tőzsdei tőkepiaci forgalom esetében az elmúlt három évben trendszerűen növekedett a külföldi tőzsdéken generált forgalom, amelynek részesedése 2024 végére elérte a 45%-ot. (7.3. ábra)

³¹ Az azonnali tőzsdei forgalom nem továbbított része.

7.3. ábra
Azonnali tőzsdei tőkepiaci forgalom
lakossági szegmens

Forrás: MNB.

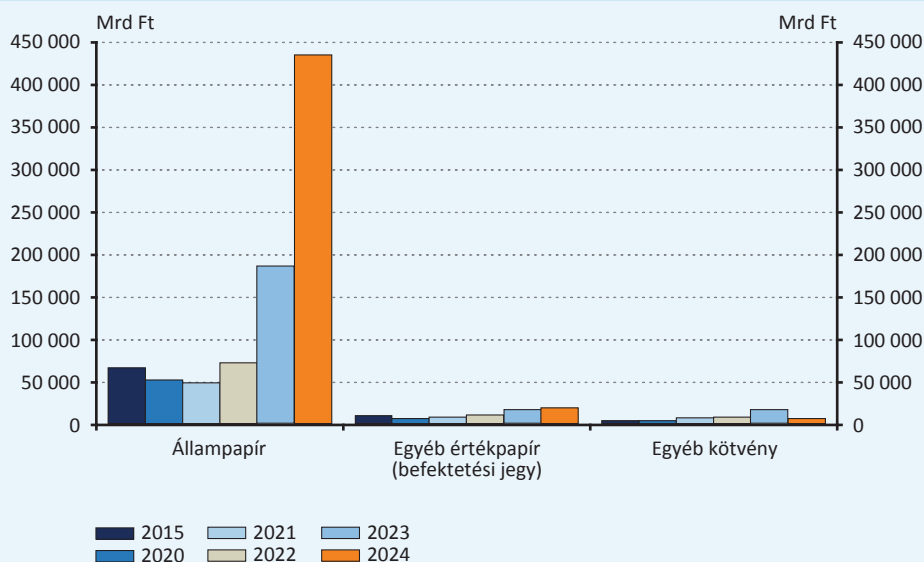
A nem továbbított származtatott tőzsdei forgalom 2024-ben 22,3%-kal – azaz mintegy 1.886 milliárd forinttal – 10.349 milliárd forintra növekedett az előző évben tapasztalt 21,4%-os csökkentést követően és közel elérte a 2022-es történelmi csúcsot jelentő 10.768 milliárd forintos szintet. A nem továbbított származtatott tőzsdei forgalom koncentrációja tovább növekedett 2024-ben: az 5 legnagyobb nem továbbított származtatott tőzsdei forgalmat lebonyolító befektetési szolgáltató részesedése a 2023-as 77,7%-ról 2024-re 86,8%-ra növekedett (2020: 72,7%; 2021: 72,3%; 2022: 73,8%). A koncentráció növekedését alapvetően az első három piaci szereplő által generált forgalom indokolja. A befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézetek nem továbbított származtatott tőzsdei forgalma 2024-ben 34,2%-kal 5.587 milliárd forintra növekedett az előző évi 4.163 milliárd forintról – a növekedés alapvetően egy intézményhez kapcsolódik, míg a befektetési vállalkozások nem továbbított származtatott tőzsdei forgalma éves szinten 10,7%-kal 4.762 milliárd forintra emelkedett. Ennek megfelelően a hitelintézetek részaránya a nem továbbított származtatott tőzsdei forgalomban 2024-ben mintegy 4,8%-ponttal 54%-ra növekedett a 2023-as 49,2%-ról. Az előző évekhez hasonlóan 2024-ben is módosult az 5 legnagyobb nem továbbított származtatott tőzsdei forgalmat lebonyolító befektetési szolgáltató összetétele: a befektetési vállalkozások esetében egy kikerült az 5 legnagyobb szereplő közül és helyére egy másik került be. A továbbított származtatott tőzsdei forgalom 2024-ben is lefeleződött a 2023-as 5.697 milliárd forintról 2024-es 2.213 milliárd forintra: ennek háttérében alapvetően egy nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás 2024 közepén történt kivonulása áll.

7.1.3. Dinamikusan növekedett a hitelintézetek tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci forgalma

A befektetési szolgáltatók által realizált nem továbbított tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci forgalom a 2023-as 218.852 milliárd forintról 110,1%-kal megugrott és 2024-ben elérte a 460.156 milliárd forintos szintet. A forgalom dinamikáját alapvetően a hitelintézetek tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci forgalmának erőteljes növekedése magyarázza: a hitelintézetek tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci forgalma 114,6%-kal 447.992 milliárd forintra növekedett, míg a befektetési vállalkozások 12.164 milliárd forintos tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci forgalma 18,4%-kal haladja meg az előző évi értéket. Ennek megfelelően a tőzsdén kívüli azonnali forgalomban a hitelintézetek dominanciája tovább erősödött és részesedésük a 2023-as 95,3%-ról 97,4%-ra növekedett. A hitelintézeteknél tapasztalt jelentős megugrás az államkötvények forgalmazásához köthető. A tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci szegmensben aktív hitelintézetek száma a 2023-as 14-ről 2024-re 13-ra csökkent, míg az aktív befektetési vállalkozások száma (összesen 8) változatlan maradt. Az azonnali tőzsdén kívüli tőkepiaci forgalomban 2024-ben is ugrásszerű növekedés volt megfigyelhető az állampapírok forgalmában: a 2024-es 435.650 milliárd forintos tőzsdén kívüli állampapírforgalom 133,8%-kal haladja meg az előző évi értéket – a növekedés szektorszinten jelen volt. Jelentősen növekedett a befektetési jegyek tőzsdén kívüli azonnali forgalma is, amely a 2023-as 16.342 milliárd forintról 11,6%-kal 18.230 milliárd forintra növekedett 2024-ben. A tőzsdén kívüli azonnali tőkepiaci

forgalom koncentrációja 2024-ben is tovább növekedett: az első 5 piaci szereplő részaránya az azonnali tőzsdén kívüli forgalomban 85,3% volt, amely érték mintegy 7,8%-ponttal haladta meg a 2023-as 77,5%-os részarányt. Az 5 legnagyobb azonnali tőzsdén kívüli forgalmat lebonyolító befektetési szolgáltató mind hitelintézet volt 2024-ben is, az összetétel egy piaci szereplővel változott. (7.4. ábra)

7.4. ábra
Azonnali OTC forgalom értékpapír-típusonként

Megjegyzés: a részvények az OTC forgalmuk elhanyagolható nagyságrendje miatt nem szerepelnek az ábrán.

Forrás: MNB.

7.1.4. Továbbra is erőteljes növekedés jellemezte az ügyfélértékpapírok állományát

2024-ben is dinamikus növekedés jellemezte az ügyfélértékpapírok állományát: a befektetési szolgáltatók által kezelt ügyfélértékpapírok piaci értéken vett állománya 2024-ben 17,1%-kal, mintegy 10.718 milliárd forinttal emelkedett és év végére elérte a 73.372 milliárd forintos szintet. A hitelintézetek által 2024 végén kezelt 65.093 milliárd forintos ügyfélértékpapír-állomány 22,5%-kal volt magasabb a 2023-as 53.147 milliárd forintos állománynál – a növekedés szektorszáron jelen volt. A befektetési vállalkozások által kezelt ügyfélértékpapírok állománya 12,9%-kal csökkent: a 2024 végén kezelt 8.279 milliárd forintos állomány 1.227 milliárd forinttal volt alacsonyabb a 2023-as 9.507 milliárd forintos értéknél – a csökkenést egy nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása indokolja.

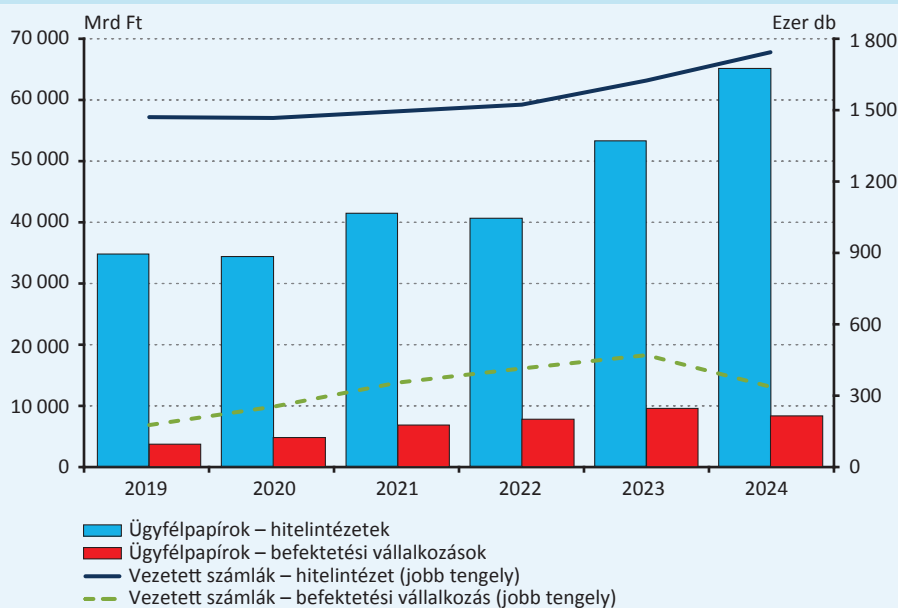
A befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézetek ügyfélértékpapír-állománya minden eszközosztályban növekedett 2024-ben. A legnagyobb növekedési ütem – mind relatív, mind abszolút értéken – a részvényeknél volt megfigyelhető, összhangban a tőkepiaci folyamatokkal: a 2024 végi 21.107 milliárd forintos állomány 30,3%-kal haladja meg az előző évi értéket. A növekedéshez hozzájárult a hitelintézeteknél nyilvántartott befektetési jegyek állományának dinamikája is: a 2024 végi 19.364 milliárd forintos állomány 28,3%-kal haladta meg az előző évi 15.090 milliárd forintos értéket. Az állampapírok állománya a 2023 végi 17.222 milliárd forintról 2024-re 12,7%-kal 19.403 milliárd forintra növekedett. Erőteljes dinamika jellemezte a kötvényeket is, amelyek állománya 2024-ben 15%-kal 4.678 milliárd forintra bővült.

A befektetési vállalkozások esetében az egyes eszközkategóriák állományváltozása eltérően alakult 2024-ben: a részvények és állampapírok állománya csökkent, míg a kötvények és befektetési jegyek állománya növekedett. A részvények állománya a 2023-as 4.010 milliárd forintról 2024 végére 45,7%-kal – mintegy 1.831 milliárd forinttal – 2.179 milliárd forintra zuhan: a csökkenés mögött egy nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása áll. A befektetési vállalkozásoknál nyilvántartott állampapírok állománya a 2023-as 873 milliárd forintról 15,9%-kal 734 milliárd forintra csökkent – ezt is az említett külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása magyarázza.

A befektetési jegyek állománya a 2023-as 3.859 milliárd forintról 2024 végére 17,3%-kal 4.525 milliárd forintra bővült – a növekedés szektorszinten jelen volt. A kötvények állománya a 2023-as 532 milliárd forintról 2024-re 5,6%-kal 562 milliárd forintra emelkedett – a növekedés alapvetően a szegmensben második legnagyobb piaci szereplőhöz köthető.

A befektetési szolgáltatók által vezetett ügyfél-értékpapírszámlák száma 2024-ben minimálisan, mintegy 0,5%-kal 2.076 ezer darabra mérséklődött. A hitelintézeteknél vezetett ügyfélértékpapír-számlák száma 7,5%-kal 1.741 ezer darabra növekedett, míg a befektetési vállalkozásoknál 131 ezer darabos csökkenés történt – a csökkenés mögött az említett külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása áll, és így a 335 ezer darabos 2024-es záróállomány 28,2%-kal marad el az előző év azonos időszakához viszonyítva. (7.5. ábra)

7.5. ábra
Ügyfélértékpapírok állománya

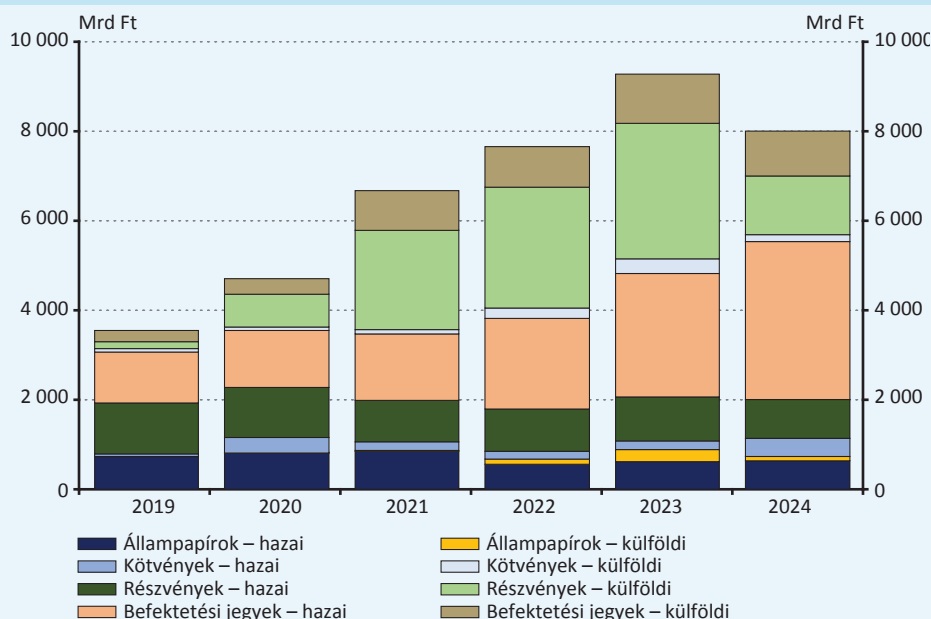

Forrás: MNB.

7.1.5. Jelentősen csökkent a befektetési vállalkozások ügyfélértékpapír-állományában a külföldi kibocsátók részesedése

A befektetési vállalkozások ügyfélértékpapír-állományának eszközosztály részarányait tekintve az első helyre a befektetési jegyek eszközosztálya került leelőzve a korábbi első részvény-eszközosztályt: a befektetési jegy-eszközosztály részaránya 14,1%-ponttal 54,7%-ra növekedett 2024-ben (2023: 40,6%), miközben a részvény-eszközosztály részaránya 15,9%-ponttal 26,3%-ra csökkent (2023: 42,2%). A harmadik helyen szereplő állampapír-eszközosztály részaránya 2024-ben minimálisan – mintegy 0,3%-ponttal – 8,9%-ra csökkent. Növekedés jellemezte a negyedik helyen álló vállalati kötvény-eszközosztályt, amelynek 2024-es 6,8%-os részesedése 1,2%-ponttal haladta meg az előző évit. Az eszközosztályok hazai-külföldi megbonthatását vizsgálva 2024-ben 17,5%-ponttal 34,4%-ra csökkent a külföldi kibocsátású értékpapírok súlya – erre magyarázatot szintén a nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása nyújt. (7.6. ábra)

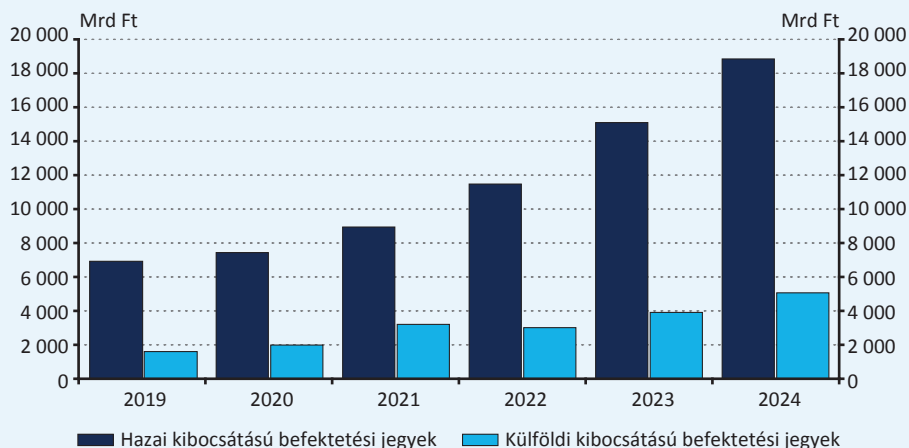
7.6. ábra
Ügyfélértékpapír-állomány eszközosztályonként

Forrás: MNB.

A befektetési szolgáltatók által az ügyfélértékpapírok között nyilvántartott hazai és külföldi befektetési jegyek állományát vizsgálva látható, hogy 2024-ben a külföldi befektetési jegyek állományát nagyobb növekedési ütem jellemezte: a külföldi kibocsátású befektetési jegyek állománya a 2023-as 3.897 milliárd forintról 2024-re 29,6%-kal 5.050 milliárd forintra növekedett, miközben a hazai kibocsátású befektetési jegyek állománya a 2023-as 15.094 milliárd forintról 2024 végére 24,8%-kal 18.839 milliárd forintra emelkedett. A növekedés mindkét esetben gyakorlatilag szektorszinten jelen volt. A befektetési vállalkozások esetében a hazai kibocsátású befektetési jegyek állománya a 2023-as 36,9%-os növekedést követően 2024-ben 27,5%-kal bővült és elérte a 3.530 milliárd forintot, míg a külföldi kibocsátású befektetési jegyek 994 milliárd forintos állománya 12,2%-kal marad el a 2023-as 1.132 milliárd forintos szinttől – itt magyarázatot szintén a nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása nyújt. A hitelintézetek esetében a hazai kibocsátású befektetési jegyek állománya 2024-ben 24,2%-kal 15.308 milliárd forintra növekedett. A hitelintézeteknél ennél erőteljesebb dinamikát mutat a külföldi kibocsátású befektetési jegyek állománya, amely 2024-ben 46,7%-kal 4.056 milliárd forintra ugrott. A külföldi, illetve hazai kibocsátású befektetési jegyek állományának 2024-es 26,8%-os aránya szinte megegyezett a 2023-as aránnyal, amely 25,8% volt. (7.7. ábra)

7.7. ábra
Befektetési alapok megoszlása belföldi-külföldi kibocsátás viszonylatában

Forrás: MNB.

7.1. Keretes írás**Határon átnyúló szolgáltatókat érintően végzett monitoring tevékenység**

Magyarországra jelenleg közel 600 szolgáltatásnyújtás szabadságával élő, határon átnyúló befektetési szolgáltató van bejelentve, de ezeknek csak egy alacsony hányada nyújt ténylegesen valamilyen befektetési szolgáltatást magyar ügyfeleknek. Ennek oka, hogy sok szolgáltató nem akar a határon átnyúló bejelentésekkel többször bajlódni és olyan uniós tagállamokba is bejelenti magát, amikben (még) nem feltétlen akar ténylegesen is jelen lenni. A Magyarországon is aktív, más uniós tagállamban bejegyzett tőkepiaci szolgáltatók azonosítása ebből kifolyólag nem egy magától értetődő feladat, ami némileg nehezíti az MNB monitoring tevékenységét. Ugyanakkor mivel ezen szolgáltatók jelentős része határon átnyúló szolgáltatásuk keretében magas kockázatú eszközöket, így különböző ügyleteket (CFD), határidős, opciós termékeket is kínálnak a magyar ügyfeleknek, így az MNB az általa felügyelt intézmények tevékenységének nyomon követésén túl fontosnak tartja ezen szolgáltatók tevékenységének figyelemmel kísérését is.

Mivel ezeket a szolgáltatókat az MNB nem felügyeli közvetlenül és csak korlátozott információk állnak rendelkezésre a tevékenységükről, ezért az MNB a népszerűbb, közösségi médiában vagy más internetes felületeken magyar nyelven is hirdető határon átnyúló szolgáltatókra fókuszál: ezen cégek reklámjait, honlapjait a tőkepiaci felügyelési tevékenysége keretében folyamatosan nyomon követi. Az MNB elsősorban az általa, illetve más uniós tagállamok által is bevezetett CFD termékintervenció keretében előírtakat, kiemelten a tájékoztatási elemek, kockázati figyelmeztetések meglétét, kiegyensúlyozottságát ellenőrzi, de az általános marketing- és tájékoztatási gyakorlatokat is figyelemmel kíséri.

A folyamatos monitoring során az MNB súlyos jogszabálysértéseket az utóbbi időszakban nem állapított meg, de ezt figyelembevételre is számos esetben fordult az intézmények felügyeletét ellátó külföldi felügyeleti hatóságokhoz kisebb-nagyobb kockázatokkal összefüggésben. Gyakori probléma, hogy ezen szolgáltatók a honlapjaikat internetes fordítóprogramokkal fordítják le, ami sokszor magyartalan, szakmaiatlan vagy pontatlan megfogalmazásokat eredményez, illetve a magyar és angol nyelv is több esetben keveredik a tartalmakban, ami egy átlagos ügyfél számára megnehezítheti a tájékoztatások megértését. Sok szolgáltató a magyar honlaptartalom mellé angol nyelvű szerződéses dokumentációt párosít, amit az MNB jelez a társfelügyeletnek felé. Visszatérő probléma az is, hogy a szolgáltatók honlapján hiányos leírások, tájékoztatások vannak elhelyezve, olykor több fontos információ (pl. kereskedhető eszközök, kereskedési idő) is hiányozni szokott.

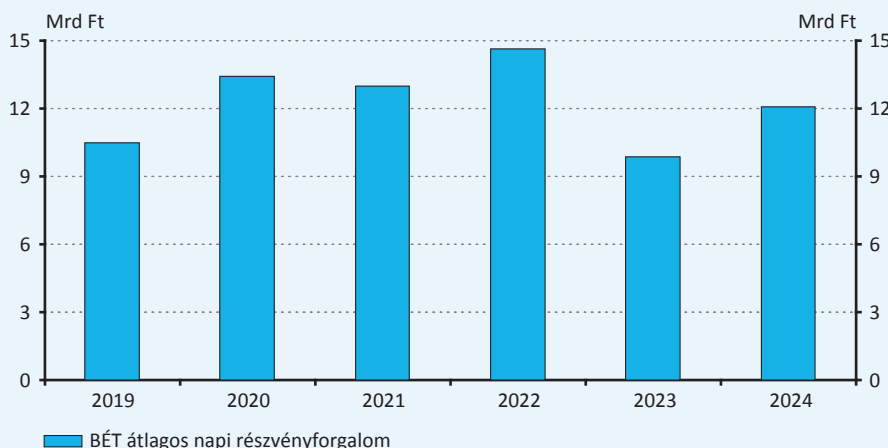
7.2. SZABÁLYOZOTT PIAC**7.2.1. A Budapesti Értéktőzsde forgalma növekedett mindkét piacon**

2024-ben a Budapesti Értéktőzsde forgalmát növekedés jellemezte: a 2024-es 5.565 milliárd forintos teljes forgalom 24,6%-kal volt magasabb a 2023-as, alacsony bázisnak számító 4.466 milliárd forintos összforgalomhoz képest. Kiemelkedő, hogy 2023-ban a több éves növekedés után jelentős forgalomcsökkenés jellemezte a Budapesti Értéktőzsdét, amely gyakorlatilag a 10 évvel korábbi szintekre esett vissza. A 2024-es növekedés az azonnali és származékos forgalmat tekintve kiegyensúlyozott volt: a 2024-es 3.100 milliárd forintos azonnali forgalom 21,4%-kal haladta meg a 2023-as értéket, míg a 2024-es 2.465 milliárd forintos származékos forgalom 28,9%-os növekedést mutat az előző évhez képest.

2024-ben az azonnali piac forgalmának 546 milliárd forintos növekedését döntő részben a hazai részvények forgalmának 475 milliárd forintos (19,1%-os) és a certifikátok forgalmának 51 milliárd forintos (77,6%-os) növekedése magyarázza (lásd 7.8. ábra). Az azonnali szekciótagok kereskedési forgalmának koncentrációja jelentősen növekedett 2024-ben: az első 5 tőzsdetag által generált forgalom a teljes azonnali piac forgalmának 89,5%-át fedte le, amely mintegy 5,3%-ponttal volt magasabb 2023-hoz képest. Az azonnali forgalom tekintetében az első 5 tőzsdetag összetétele nem módosult 2023-ról 2024-re. A származékos forgalom mindhárom releváns alszektorban növekedett: a 2024-es 2.119 milliárd forintos határidős devizaforgalom 22,6%-kal magasabb az előző évi 1.728 milliárd forinthez képest, az indexalapú határidős termékek forgalma 21,8%-kal 79 milliárd forintra emelkedett, míg a határidős részvény termékek forgalma 132,9%-kal 208 milliárd

forintra ugrott. A származékos piac koncentrációja 2024-ben csökkent, de még így is kimagasló: az első 5 tőzsdetag által generált forgalom a teljes származékos piac forgalmának 93,6%-át fedte le, amely mintegy 3,1%-ponttal alacsonyabb a 2023-es 96,7%-os értéknél. A származékos forgalom tekintetében az első 5 tőzsdetag összetétele egy befektetési szolgáltatóval módosult 2023-ról 2024-re.

7.8. ábra
A Budapesti Értéktőzsde részvénypiaci átlagos napi forgalma

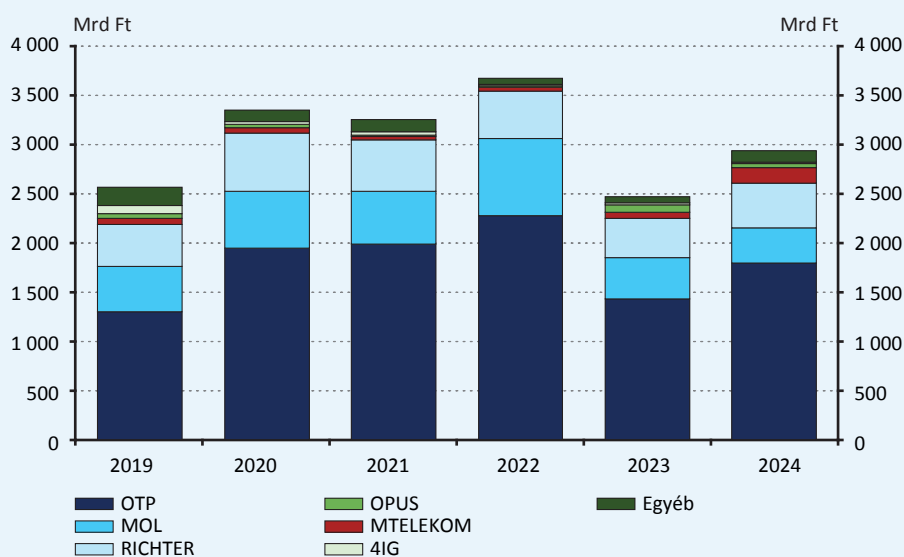

Forrás: MNB, BÉT.

7.2.2. Csökkent a forgalom koncentrációja a Budapesti Értéktőzsdén

A kibocsátók részvénypiaci forgalmát tekintve a 3 legnagyobb forgalmú részvény mind összetétele, mind sorrendje változatlan maradt 2024-ben: az első helyen továbbra is az OTP áll, második helyezett a Richter, a harmadik helyen pedig a MOL szerepel. A részvénypiac magas koncentrációja tovább csökkent 2024-ben: a 3 legnagyobb forgalmú kibocsátó részesedése a teljes részvénypiaci forgalomból 2024-ben 88,8% volt, amely mintegy 2,2%-ponttal alacsonyabb a 2023-as 91%-nál (2022: 96,8%). A koncentráció mérséklődését egyrészt a kispapírok forgalmának növekedése, másrészt az Mtelekom részvény forgalmának 156,1%-os (2023: 61 milliárd forint; 2024: 157 milliárd forint) megugrása magyarázza. (7.9. ábra)

7.9. ábra
Kibocsátók tőzsdei forgalma éves szinten

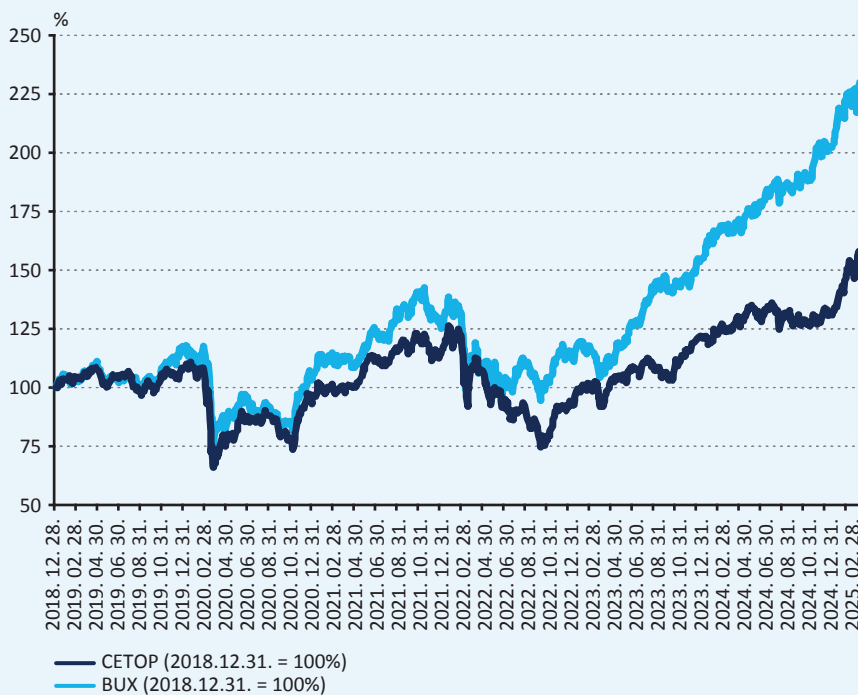

Forrás: MNB, BÉT.

A 2023-as 38,4%-os növekedése után a BUX index optimista tőkepiaci hangulat mellett 2024-ben tovább emelkedett a 2023. december végi 60.620-as értékről a 2024. december végi 79.327-es értékre, amely 30,9%-os növekedésnek felel meg. A BUX index az éves csúcspontot 2024. december 12-én érte el a 80.540-es záróértékkel. (7.10. ábra)

7.10. ábra

A BUX és a CETOP index alakulása

Megjegyzés: a CETOP Közép-Európa Blue Chip Indexe a 25 legnagyobb tőkeértékű és tőzsdei forgalmú közép-európai részvényt tartalmazza. Az index tartalma évente kétszer – márciusban és szeptemberben – kerül felülvizsgálatra.

Forrás: MNB, BÉT

7.2 Keretes írás

Az uniós értékpapírelszámolási határidők rövidítése

kiemelt elemét képezi az értékpapírelszámolás hatékonyságának javítása, ehhez kapcsolódva az értékpapírelszámolási határidők felülvizsgálata. A CSDR rezsím felülvizsgálata keretében az ESMA felhatalmazást kapott egy riport kidolgozására az értékpapírelszámolási határidők – USA piacokhoz hasonló – lerövidítéséhez kapcsolódó előnyök és kockázatok értékelése céljából, amelyet 2024. novemberében tett közzé. A riportban az ESMA a CSDR rezsím hatálya alá eső értékpapírtranzakciók esetében a jelenlegi T+2 helyett a T+1 elszámolási határidőre való áttérésre tett javaslatot, mely szándékot az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és a ESMA – mint az átállással kapcsolatos projekt irányító szervezetei – közös nyilatkozatban is megerősítettek. A jelenleg ismert ütemterv szerint a T+1 elszámolási határidőre történő átállás – lehetőség szerint a UK és svájci piacokkal koordináltan – 2027. októberében történne meg, ameddig az érintett piaci szereplőknek – befektetési szolgáltatóknak, kereskedési helyszíneknek és szakmai ügyfeleknek (például alapkezelőknek) – technológiai szempontból fel kell készülniük a változásra. Az ütemtervnek megfelelően a Bizottság és az ESMA megkezdte a CSDR és a kapcsolódó végrehajtási szabályok módosításának előkészítését, amely alapján valamennyi uniós kereskedési helyszínen végrehajtott ügylet elszámolása T+1-es elszámolási határidőre történne – az elszámolási határidő lerövidítésével összefüggő részletszabályok kialakítása érdekében az ESMA 2025 első félévében piaci konzultációt indított.

Hazai vonatkozásban az értékpapírelszámolási határidők – a jelenleg ismert szabályozói elképzelés szerint – érinteni fogják a Budapesti Értéktőzsdén folytatott részvénykereskedést és a befektetési szolgáltatói szektor más uniós kereskedési helyszíneken bonyolított ügyleteit is. Ezért az MNB tőkepiaci prudenciális felügyelés keretében

a kezdetektől szorosan nyomon követi a szabályozási fejleményeket és kapcsolatot tart a befektetési szolgáltatókkal – folyamatos felügyelés keretében direkt megkeresés révén – ösztönözve az ESMA által indított piaci konzultációban való részvételt, valamint, hogy a konzultációhoz kapcsolódva a T+1-es elszámolási határidőre való áttéréshez szükséges informatikai fejlesztések és egyéb, az elszámolási folyamat hatékonyságát növelő intézkedések azonosítását, tervezését.

7.2.3. 2024-ben a BÉT kereskedési helyszíneire 2 új kibocsátó részvényeit vezették be

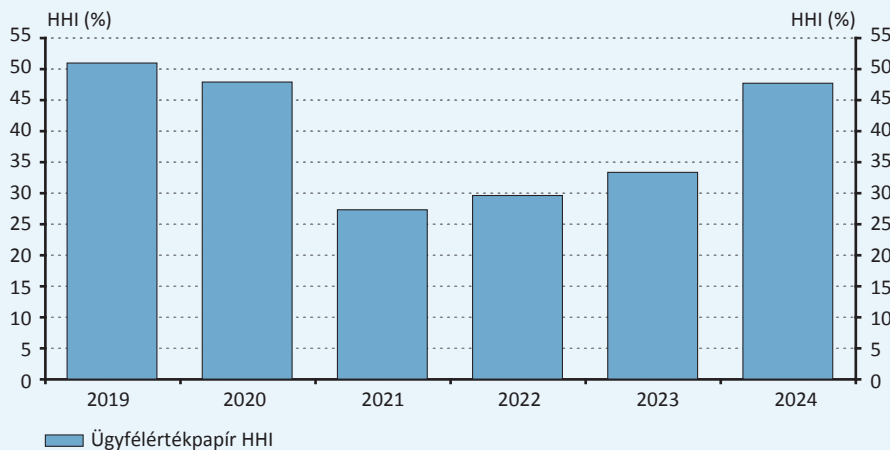
2024-ben a Budapesti Értéktőzsde fő piacára (azaz az Xbud-ra) bevezették a Gloster Infokommunikációs Nyrt. és a Gránit Bank Nyrt. részvényeit, valamint a Kulcs-Soft Nyrt. részvényeit pedig kivették. A Budapesti Értéktőzsde kis- és középvállalatoknak létrehozott Xtend multilaterális kereskedési rendszer piacára 2024-ben 2 kibocsátó – Delta Technologies Nyrt. (Xbudon is van részvénye), Kermann IT Solutions Nyrt., – részvényeit vezették be, továbbá egy Xtend piacon lévő kibocsátó (Gloster Infokommunikációs Nyrt.) részvényei átsorolásra kerültek a szabályozott piacra.

7.3. BEFEKTETÉSI VÁLLALKOZÁSOKAT ÉRINTŐ KOCKÁZATOK

7.3.1. A befektetési vállalkozási szektor piaci koncentrációja növekedett

A befektetési vállalkozások ügyfélértékpapír-állományának Herfindahl-Hirschman-index (HHI) szerint számított koncentrációja 2024 végén 47,7% volt, amely érték 14,3%-ponttal haladja meg az előző évi 33,4%-ot. A növekedést egyrészt egy nagy állománnyal rendelkező külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása, másrészt az ügyfélértékpapír állomány szempontjából első 3 befektetési vállalkozás dinamikus állománynövekedése magyarázza. A kis befektetési vállalkozások piaci részesedése emelkedett 2024-ben: a 3 legkisebb ügyfélértékpapír-állománnyal rendelkező befektetési vállalkozás esetében a 2023-as 0,6%-ról 1,5%-ra. (7.11. ábra)

7.11. ábra
Ügyfélértékpapír-állomány piaci koncentrációja

Forrás: MNB.

7.3 Keretes írás

Fenntarthatósági témavizsgálat a befektetési szolgáltatóknál

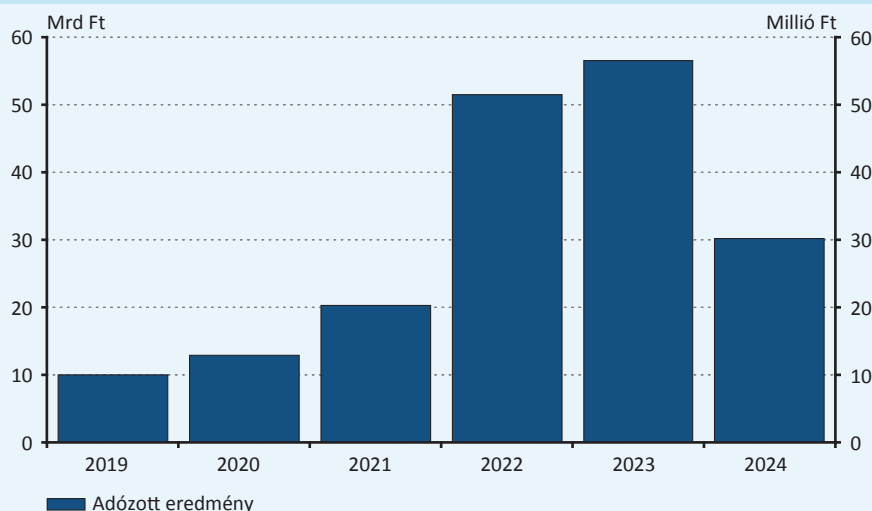
Az MNB 2024-ben is folytatta a 2019-ben megkezdett tőkepiaci témaellenőrzési folyamatot a befektetési szolgáltatók tevékenységét érintően. A megfelelőségértékelési (2019), az alkalmasságértékelési (2020), a termékírási (2021), az előzetes költségtájékoztatói (2022) gyakorlatok, valamint a piaci szereplők marketing tevékenységének (2023) ellenőrzését követően az MNB 2024-ben egy viszonylag újabb, komplex téma vizsgálatát kezdte

meg: a fenntarthatósági előírások beépítését az alkalmassáértékelési és termékirányítási gyakorlatba. A befektetési szolgáltatók ezen kötelezettségei 2022-ben bővültek a MiFID II irányelv felülvizsgálata nyomán: az alkalmassáértékelés keretében információt kell gyűjteni és értékelést kell végezni az ügyfelek fenntarthatósági preferenciáira vonatkozóan, és annak eredményét szükséges beépíteni a szolgáltatók célpiac analízisébe és forgalmazási gyakorlatába a tanácsadási és portfóliókezelési szolgáltatáshoz kapcsolódóan. Az MNB az új előírások értelmezése és gyakorlati implementációja kapcsán több alkalommal konzultált a piaci szereplőkkel, valamint kiegészítette az alkalmassáértékeléssel és a termékirányítási követelményekkel kapcsolatos ajánlásait, figyelembe véve az ESMA azonos témakörben kiadott iránymutatásait. Az MNB 2025-re is átnyúló vizsgálatában 11 befektetési szolgáltató került bevonásra. A piaci gyakorlatok áttekintése az Európai Értékpapír-piaci Felügyeleti Hatóság (ESMA) által koordinált közös felügyeleti fellépésben (CSA) való közreműködés részeként zajlik, így az eredményekről az MNB az ESMA-nak is beszámol majd. Az MNB előzetes tapasztalatai szerint a legtöbb intézmény sikeresen átgondolta/átalakította a témával kapcsolatos folyamatait, azonban várhatóan lesznek olyan intézmények, ahol az MNB intézkedési javaslatokat is megfogalmaz majd.

7.3.2. Csökkent a szektor adózott eredménye

A befektetési vállalkozási szektor – a fióktelepeket is beleértve – jövedelmezősége 2024-ben jelenős mértékben csökkent – alapvetően egy nagy külföldi háttérű befektetési vállalkozás kivonulásának következtében: a 2024-es 30,1 milliárd forintos adózott eredmény 46,7%-kal marad el a 2023-as 56,6 milliárd forintos, rekordnak számító adózott eredményhez viszonyítva (éves szinten az adózott eredmény 2023-ban 9,9%-kal, 2022-ben 155,4%-kal, 2021-ben 57,8%-kal, 2020-ban 29,5%-kal növekedett). A sektorszintű adózott eredmény csökkenéséhez egy származtatott emisszió kereskedelemben érdekelt befektetési vállalkozás is hozzájárult, amelynek eredménye működésének kezdete óta először fordult negatívba. Ugyanakkor a kisebb befektetési vállalkozások adózott eredménye növekedett. A 2024 végén működő 13 befektetési vállalkozás közül 6 esetében az adózott eredmény növekedése volt megfigyelhető, míg 6 befektetési vállalkozásnál az adózott eredmény csökkent, egynél pedig nem volt változás. 2024-ben a szektor jövedelem koncentrációja tovább növekedett: a 3 legnagyobb adózott eredménnyel rendelkező piaci szereplő összesített 27,4 milliárd forintos adózott eredménye a teljes szektor eredményének 90,9%-ára emelkedett a 2023-as 84,1%-os részaránnyól. (7.12. ábra)

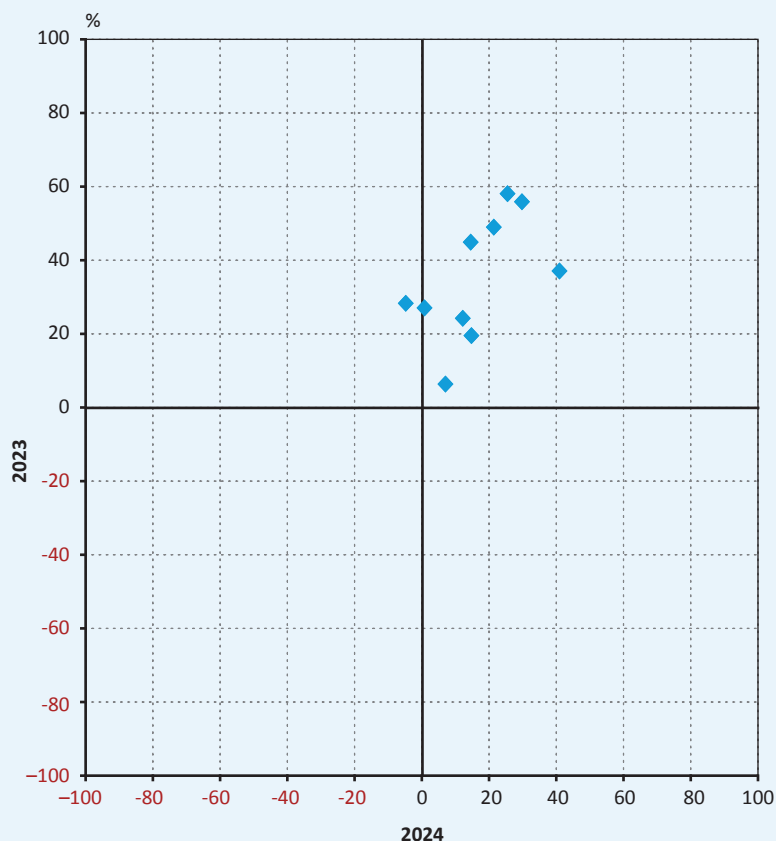
7.12. ábra
Befektetési vállalkozások jövedelmezősége

Forrás: MNB.

2024-ben nem változott a veszteséges befektetési vállalkozások száma – továbbra is egy maradt: a 2023-ban veszteséges befektetési vállalkozás azonban időközben nyereségessé vált és helyette egy másik lett veszteséges. A sektorszintű jövedelem javulását a saját tőkéhez mért adózás utáni eredmény (ROE) mutatója is alátámasztja: a 7.13. ábrán látható, hogy a függőleges nulla tengelytől jobbra tömörülnek a befektetési vállalkozások.

7.13. ábra
A befektetési vállalkozások ROE értéke (%)

Forrás: MNB.

7.4. Keretes írás

Vezetői körlevél – Derivatív termékek értékesítése lakossági befektetőknek

Az ESMA 2023. évre vonatkozó „hőtérképe” (Heatmap) – mely az ESMA által koordinált felügyeleti munka és az uniós felügyelési prioritások (USSP) alapját képezi – magas kockázatú témakörként és felügyelési prioritásként definiálta a kellő tőkepiaci kereskedési tapasztalattal nem rendelkező lakossági ügyfelek derivatív és egyéb komplex pénzügyi termékekbe való befektetését. Az ESMA kockázati kategorizálása a hazai tőkepiaci befektetési környezet tekintetében is érvényesnek bizonyult, ugyanis a hazai piaci szereplők által az MNB részére napi rendszerességgel megküldött adatok összegzése alapján a lakossági ügyfelek a több tízezer milliárd forint elvi főösszegű tőkeáttételes származtatott pozíciókon (forward és futures ügyletek, tőzsdei és OTC opciók, CFD-k) egyes esetekben egyéni szinten akár jelentős mértékű veszteséget is elszenvedtek. Az MNB által a CFD-k lakossági ügyfelek részére történő értékesítésével kapcsolatosan bevezetett korlátozások hatékony eszközei a befektetőket érintő extrém veszteségek megelőzésének, ugyanakkor a forward és opciós pozíciókkal kapcsolatos veszteség arányok elemzése alapján – és figyelemmel az ESMA Heatmap-re is – az MNB 2023 közepén 8 befektetési szolgáltatónál témavizsgálatot indított a tőkeáttételes derivatív termékek lakossági ügyfelek részére történő értékesítési gyakorlatának ellenőrzése érdekében.

A témavizsgálat keretében kiemelt fókuszot kapott a tőkeáttételes termékekhez kapcsolódó napi kockázatkezelési eljárások és módszertanok ellenőrzése.

A témavizsgálatot az MNB 2024 szeptemberében zárta le. A témavizsgálat alapján a befektetési szolgáltatói szektor összességében prudens gyakorlatokat alkalmazott a kockázatkezelési mechanizmusok és módszertan, a befektetési tanácsadásokhoz kapcsolódó kommunikáció, valamint az ügyfeleknek szóló kimutatásokat érintően.

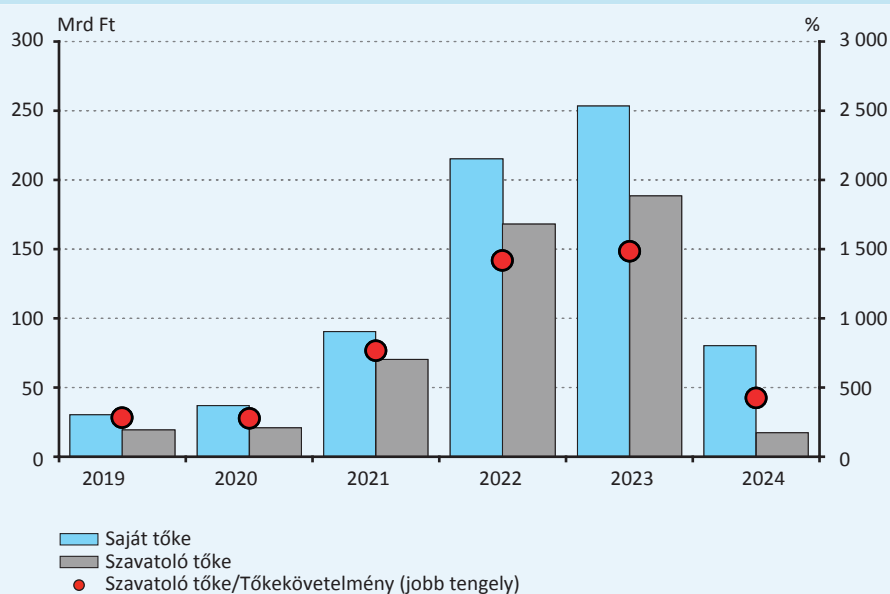
Az egyes intézmények gyakorlatában tapasztalt egyedi kockázatok, jogszabályi meg nem felelés tekintetében a prudens megoldások kialakítását az MNB határozatban írta elő.

A témavizsgálat tapasztalatai ugyanakkor rámutattak arra, hogy a származtatott tőkeáttételes ügyletekhez kapcsolódó ügyféloldali partnerkockázat kezelésének egyes – a kockázatkezelés hatékony működését befolyásoló – szempontjait, annak speciális jellege okán sem a tőkepiaci ágazati jogszabályok, sem a vonatkozó, a belső védelmi vonalak kialakításáról és működéséről szóló MNB ajánlás nem határozzák meg kellő részletességgel. Ezért az MNB a vizsgálatot követően az intézményeknek címzett egyedi kötelezéseken túl 2024 szeptemberében vezetői körlevelet bocsátott ki a piaci gyakorlatok egységesítése és a kockázatkezelési tevékenység hatékonyságának további javítása érdekében. A vezetői körlevélben az MNB – egyebek mellett – rögzítette a származtatott tőkeáttételes ügyletekhez kapcsolódó, piaci- és partnerkockázat kezelését célzó fedezetértékelési, -ellenőrzési és -rendezési folyamat felelősségének kockázatkezelési területhez való rendelésére, a nyitott pozíciókhoz tapadó piaci- és partnerkockázat napi rendszerességű kezelésének szabályzati szintű rögzítésére, a fedezetlenség fennállásának időtartamától függő szigorúbb eljárás alkalmazására vonatkozó elvárását, illetve jó gyakorlatokat emelt ki a kockázatkezelési eljárások hatékonyságának visszamérése és a fedezetként elfogadott pénzügyi eszközök és pénzeszközök koncentrációjából eredő esetleges kockázat csökkentése vonatkozásában.

7.3.3. Szektorszinten megfelelő tőkeellátottság

A befektetési vállalkozások saját tőkéje a 2023-as 253,4 milliárd forintról 2024 végére 173,3 milliárd forintra esett: a 68,4%-os csökkenés alapvetően egy külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulásának köszönhető. Amennyiben ezt figyelmen kívül hagyjuk, akkor a befektetési vállalkozások saját tőkéje 2023-hoz képest mintegy 4,7 milliárd forintra bővült, amely éves szinten 6,2%-os növekedésnek felel meg. A szektorszintű szavatolótőkekövetelmény a 2023-as 12,7 milliárd forintról 2024-re 68,5%-kal 4 milliárd forintra mérséklődött, amely csökkenés mögött szintén a külföldi háttérű befektetési vállalkozás hazai tőkepiacról való kivonulása áll. A 2024 végén rendelkezésre álló 17,2 milliárd forintos szavatoló tőke 90,9%-kal marad el az előző évhez képest, és ezzel összhangban a befektetési vállalkozások szektorszintű tőkemegfelelése csökkent, mivel a szavatolótőke és szavatolótőkekövetelmény aránya a 2023-as 1.484%-ról 2024-re 423%-ra mérséklődött, amely érték még így is kimagasló (7.14. ábra).

7.14. ábra
Befektetési vállalkozások tőkéje és tőkemegfelelési mutatója

Forrás: MNB.

7.5. Keretes írás

Befektetési tanácsadások ellenőrzése folyamatos felügyelésben

A nyújtható befektetési szolgáltatások között talán az egyik legkockázatosabb, és az intézmények szempontjából legnagyobb felelősséggel járó a befektetési tanácsadás nyújtása. Bár befektetési tanácsadásnál a végső döntést az ügyfél hozza meg, a döntéshez vezető úton, legyen az az értékesített termék és az ügylet – ügyfélnek való – alkalmasságának felmérése, értékelése, a tájékoztatások megadása vagy maga a tanácsadás, a befektetési szolgáltatókon rendkívül sok múlik. Éppen ezért az MNB amellett, hogy a témakört az átfogó vizsgálatokban is ellenőrzi, folyamatos felügyelés keretében is piaci és intézményi szinten egyaránt nyomon követi az értékesítési, azon belül is a befektetési tanácsadási trendeket, valamint az ügyfeleknek adott konkrét tanácsadások dokumentációját is rendszeresen ellenőrizni. A konkrét tanácsadások mentén végzett ellenőrzések előnye, hogy a jogszabályokban, illetve az intézmények belső szabályzataiban rögzített eljárásokat, elvárásokat ezeken keresztül lehet élesben „tesztelni”, valamint lehetőség nyílik az MNB ajánlásainak és az MNB által korábban kiadott vezetői körlevelek (alkalmasságértékelés, termékirányítás) nyomon követésére. Az MNB több intézménynél találkozott azzal, hogy a konkrét tanácsadások egyes részfeladatai, részfolyamatai, dokumentálása szembement az adott intézmény által elfogadott szabályzatokban elvártakkal. Előfordult, hogy a tanácsadási nyilvántartásból – többnyire egyedi ügyintézői hiba miatt – hiányzott a kiválasztott ügylet, amely egyes esetekben csak magát a nyilvántartást érintette, de volt példa arra is, ahol ebből, illetve az informatikai rendszerek kialakításából fakadóan nem tanácsadás-ként kezelte az intézmény az ügyletet és nem készített a tanácsadás összefoglalását, alátámasztását szolgáló alkalmassági jelentést. Az MNB azonosított olyan – elsősorban személyes – tanácsadásokat is, amelyek esetében az ügyféllel folytatott kommunikáció nem volt kellő mértékben nyomon követhető. Más esetekben az MNB olyan tanácsadásokat is azonosított, amik befektetések közötti váltást – egy vagy több termék eladását és részben vagy egészen annak ellenértékéből másik termék(ek) vételét – eredményeztek, de az adott intézmény nem készített úgynevezett költség-haszon elemzést, ami a váltásra vonatkozó tanácsot hivatott indokolni a váltás, illetve a régi és új termék(ek) költségeinek figyelembevételével. Az indoklás közlését bár jogszabály explicit módon nem írja elő, de az MNB az ügyfelek szélesebb körű tájékoztatása és a szolgáltatóval szembeni információs aszimmetria csökkentése érdekében elvárja, egyes intézményeknél ilyen jellegű hiányosság is azonosítható volt.

Általánosságban az az MNB tapasztalata, hogy a befektetési szolgáltatói szektorban kritikus hiányosság nem tapasztalható, a szektor tanácsadási gyakorlata prudens, de az értékesített termékek kockázatától és az ügyfélkör kockázatvállalási attitűdjétől függően egyedi intézményi szinten szükséges az ügyfelek számára legjobb megoldások biztosítása érdekében a tanácsadási folyamatok fejlesztése.

7.3. táblázat

A befektetési alapkezelők szektorszintű kockázatai

Kockázati kategória	Kockázat-csoportok	Kockázat minősítése	Kilátások a kockázatok alakulására	Szöveges értékelés
Piaci kockázat	Globális geopolitikai és pénzügyi piaci események			A globális szintű geopolitikai feszültségek növelik a tőkepiaci kereskedés, befektetések volatilitását, ami szigorú és hatékony kockázatkezelési gyakorlatot követel meg az intézményektől, prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontból egyaránt. Az MNB 2024 végén vezetői körlevelet adott ki az ügyfelek tőkeáttételes ügyleteire vonatkozó kockázatkezelési gyakorlatokkal kapcsolatos – a jogszabályi előírásokat kiegészítő – felügyeleti elvárásokról.
Jövedelmezőség	Kamatkörnyezet, infláció			A befektetési vállalkozások üzleti modellje és jövedelmezősége szektorszinten stabil, biztosítja a hosszú távú tőke-megfelelést. A tőkepiacot érintő Európai Uniói szabályozási fejlesztések ugyanakkor közép- és hosszú távon hatással lehetnek az üzleti modellekre.
Tőke-megfelelés	Saját kereskedési könyvi pozíciókhoz kapcsolódó kockázatok Partnerkockázat			A befektetési vállalkozási szektor tőke-megfelelési rátája kedvező és stabil. A kereskedési könyvi kitettséget, valamint a partnerkockázatot befolyásolja a hozamkörnyezet változása, valamint az árfolyamvolatilitás, amelynek kezelésére az IFR/IFD-ben meghatározott kockázatkezelési kontrollokat a befektetési vállalkozások arányosan alkalmazzák. Üzleti modellhez kapcsolódó egyedi likviditási és tőke-megfelelési kockázatok felmerülhetnek, melyek kiegészítő követelmények előírását teszik szükségessé. Az EBA 2024 nyarán elindította az IFR/IFD rezsím felülvizsgálatát.
Szabályozói kockázat	Uniói tőkepiaci szabályozás folyamatos felülvizsgálata, új rezsimek megjelenése			A nemzetközi tőkepiaci szabályozási környezet evolúciója folyamatos implementációs kihívást jelent a hazai befektetési vállalkozások számára, mind informatikai fejlesztési, mind adminisztratív oldalról. Jelenleg a DORA rendelet informatikai és kommunikációs technológiai (ICT) kockázatok kezelésével kapcsolatos előírásainak való megfelelés jelent hangsúlyos alkalmazkodási feladatot a befektetési vállalkozások számára. Közép távon pedig a CSDR rezsím felülvizsgálata nyomán, az értékpapírügylet elszámolási határidők T+2 napról – 2027 októbertől – T+1 napra történő rövidülésével összefüggésben az elszámolási folyamatok hatékonyságát növelő megoldások fejlesztése fog várhatóan többlet kapacitásokat igényelni.
Magyarázat: Kockázat mértéke magas jelentős mérsékelt alacsony Kockázat iránya növekvő stagnáló csökkenő 				
Forrás: MNB.				

A befektetési vállalkozások jövedelmezősége és tőkehelyzete 2024-ben is stabil maradt. A geopolitikai feszültségek és a nemzetközi makrogazdasági kockázatok növelik a tőkepiaci kereskedés, befektetések volatilitását, amely szigorú és hatékony kockázatkezelési gyakorlatot követel meg az intézményektől, prudenciális és fogyasztóvédelmi szempontból is. Továbbra is elmondható, hogy a nemzetközi szabályozói előírásoknak való folyamatos megfelelés, illetve azok alkalmazására való felkészülés jelentős szervezeti erőforrásokat köt le a befektetési vállalkozásoknál, amely tendencia a jövőben is érvényesülni fog.

7.6. Keretes írás**Kérelemre induló fogyasztóvédelmi eljárások**

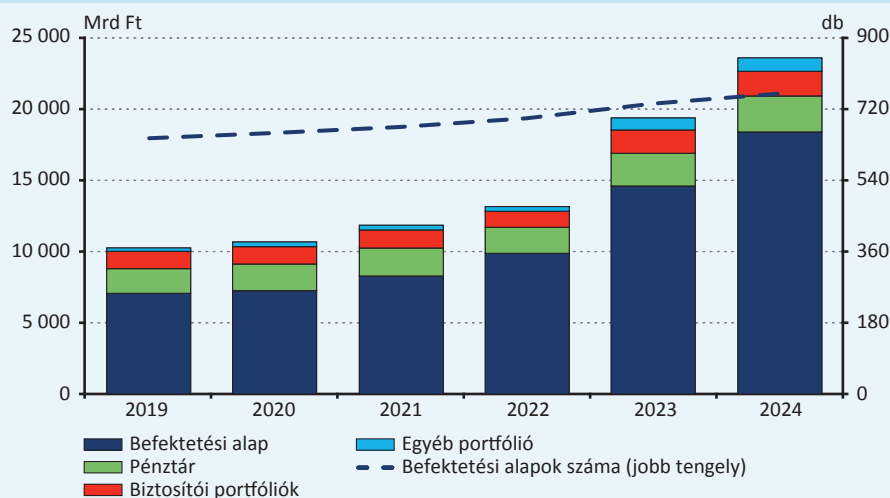
A 2024. évben az MNB összesen 14 tőkepiaci fogyasztóvédelmi célvizsgálatot zárt le 9 különböző befektetési szolgáltatónál, melyek fogyasztók egy-egy konkrét kérelme alapján kerültek lefolytatásra (3 vizsgálat 2023-ban indult meg). Ezen célvizsgálatok során 1.650.000 forint összegű fogyasztóvédelmi bírság került kiszabásra. 2024-ben fogyasztói kérelem alapján összesen 16 fogyasztóvédelmi eljárás indult – 8 különböző befektetési szolgáltatónál –, melyek közül 11 eljárás került még a tárgyévben lezárásra és 5 vizsgálat pedig 2025-ben folytatódott. A kérelemre indult fogyasztóvédelmi eljárások jellemzően a szolgáltatók egy adott fogyasztó által kifogásolt panaszkezelését, illetve az igénybe vett szolgáltatás feltételeihez kapcsolódó tájékoztatást érintették. Ezen fogyasztóvédelmi eljárások során az érintett befektetési szolgáltatóknál egyedi, a vizsgálatot kezdeményező fogyasztóhoz köthető fogyasztóvédelmi hiányosságok kerültek feltárára, a szolgáltatók általános tájékoztatási, panaszkezelési gyakorlatára vonatkozó vagy szektorszintű fogyasztóvédelmi kockázat nem került azonosításra. Általánosan megfigyelhető, hogy a fogyasztók számos esetben a szolgáltatások minőségét vagy a szerződéses jogvitának minősülő körülményeket is kifogásolták az MNB-hez tett beadványukban, azonban ezek a kifogások a tőkepiaci fogyasztóvédelmi előírások alapján, hatósági eljárásban nem vizsgálhatók.

7.4. ALAPKEZELÉSI PIAC ÉS A BEFEKTETÉSI ALAPKEZELŐKET ÉRINTŐ KOCKÁZATOK

7.4.1. A befektetési alapkezelők által kezelt vagyon trendszerűen tovább emelkedett

A 2024 végén felügyelt 49 befektetési alapkezelő által kezelt befektetési alapok száma 2024-ben 25-tel 759-re emelkedett. A befektetési alapok jogszabályi kategorizálását tekintve 2024 végén 544 értékpapíralap, 48 vegyes alap és 167 ingatlanalap volt.

2024-ben az általános pozitív tőkepiaci hangulat mellett a hazai befektetési alapkezelők által kezelt vagyon a 2023 végi 19.401 milliárd forintról 4.220 milliárd forinttal növekedett és 2024 végére elérte a 23.621 milliárd forintos szintet, amely újabb történelmi csúcsnak felel meg. A 2024-es 21,8%-os növekedési dinamika elmarad a 2023-as 47,5%-os historikus csúcstól, de jelentősen meghaladja a 2022-es 10,8%-os, a 2021-es 11,3%-os, a 2020-as 4%-os és a 2019-es 7,5%-os növekedési ütemeket. Az alapkezelők által kezelt összvagyon – ebbe beletartoznak a befektetési alapok, a pénztárak, biztosítói és egyéb portfóliók – növekedését alapvetően (90%-os mértékben) a befektetési alapok nettó eszközértékének növekedése magyarázza. A befektetési alapok nettó eszközértéke 2024 december végén 18.432 milliárd forint volt, amely mintegy 3.800 milliárd forinttal (26%-kal) haladta meg az egy évvel korábbi 14.632 milliárd forintos nettó eszközértéket. A befektetési alapkezelők által kezelt pénztári vagyon 10,9%-kal növekedett 2024-ben és év végére elérte a 2.523 milliárd forintot: mindhárom pénztártípus – magánnyugdíjpénztár, önkéntes nyugdíjpénztár és egészségpénztár – esetében a kezelt vagyon növekedése volt megfigyelhető. A biztosítói portfóliók kezelt vagyona a 2023-as 1.662 milliárd forintról 4,2%-kal 1.732 milliárd forintra emelkedett, míg az egyéb portfóliókban kezelt vagyon 12,3%-kal 935 milliárd forintra növekedett – a növekedés alapvetően egy befektetési alapkezelőhöz köthető. (7.15. ábra)

7.15. ábra**A befektetési alapkezelők által kezelt vagyon és befektetési alapok száma**

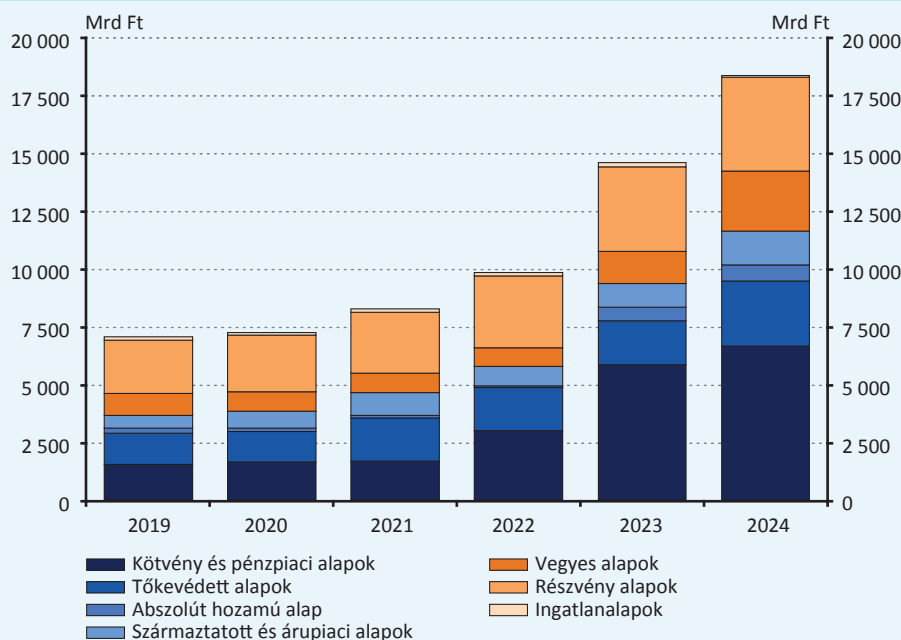
Forrás: MNB.

7.4.2. Újabb történelmi csúcson a befektetési alapokban kezelt vagyon a tőkebeáramlásnak köszönhetően

A lakossági kereslet hatására a befektetési alapok nettó eszközértéke 2024-ben 26%-kal 18.432 milliárd forintra növekedett. A befektetési alapok nettó eszközértékének növekedését 2024-ben is alapvetően a nettó tőkebeáramlás indokolja: ennek megfelelően a nettó eszközérték 3.800 milliárd forintos növekedéséből 2.538 milliárd forintot a nettó tőkebeáramlás magyaráz, míg a fennmaradó 1.262 milliárd forint a befektetéseken elért hozamokhoz köthető.

A kötvény és pénzpiaci alapok kezelt vagyona a 2023-as 5.863 milliárd forintról tovább növekedett és a 2024 végére elérte a 6.692 milliárd forintos szintet: a 829 milliárd forintos állományemelkedés 14,1%-os dinamikának felel meg. A vegyes alapok kezelt vagyona közel másfélszeresére emelkedett 2024-ben (2023: 1.900 milliárd forint, 2024: 2.819 milliárd forint). Hasonló növekedési dinamikát mutat a részvényalapok nettó eszközértéke: a 2024-es 1.464 milliárd forintos nettó eszközérték 433 milliárd forinttal – azaz mintegy 42%-kal – haladja meg a 2023-as 1.031 milliárd forintos záróértéket: a növekedésből 226 milliárd forint alapvetően a hozamhatásnak köszönhető. A tőkevédett alapok kezelt vagyona tovább növekedett: a 2024-es 688 milliárd forintos nettó eszközérték 17%-kal haladta meg az előző évi értéket. Első helyen az abszolút hozamú alapok nettó eszközértékének növekedése áll – mind abszolút, mind relatív értelemben: az abszolút hozamú alapok kezelt vagyona a 2023-as 1.388 milliárd forintról 1.208 milliárd forinttal 2024 végére 2.597 milliárd forintra emelkedett – azaz az állományuk közel megduplázódott (+87,1%). Az előző évek piaci tendenciáknak megfelelően 2024-ben is folytatódott az ingatlanalapok – közvetlen és közvetett ingatlanokba fektető alapok – kezelt vagyonának bővülése: nettó eszközértékük 10,3%-kal 4.072 milliárd forintra növekedett. (7.16. ábra)

7.16. ábra
A befektetési alapok befektetési politika szerinti megbontása

Forrás: MNB.

7.7. Keretes írás

A befektetési alapok besorolása – változó Kormányrendelet

2024-ben módosult a kollektív befektetési formák befektetési és hitelfelvételi szabályairól szóló 78/2014. (III. 14.) Kormányrendelet. A jogszabályi kötelezettségeknek való megfelelés határideje 2024. szeptember 1. volt, vagyis az alapkezelőknek addig valamennyi érintett befektetési alapot meg kellett feleltetni az új szabályoknak. A módosult jogszabály összesen 14 típust különböztet meg, amelyek között újak is szerepelnek. A jogszabály nem vonatkozik a zártkörű befektetési alapokra, a nyilvános belépési korláttal rendelkező ingatlanalapokra, illetve az olyan értékpapíralapokra, amelyek legalább 80%-os mértékben Magyarországon kívül kibocsátott, valamint forgalmazott eszközbe fektetnek be. Az adott kategóriához tartozást az újonnan meghatározott limiteknek való megfelelés biztosítja: ezáltal az alapok megnevezése jobban fogja tükrözni portfólió-összetételüket, így fokozva a befektetők felé a transzparenciát.

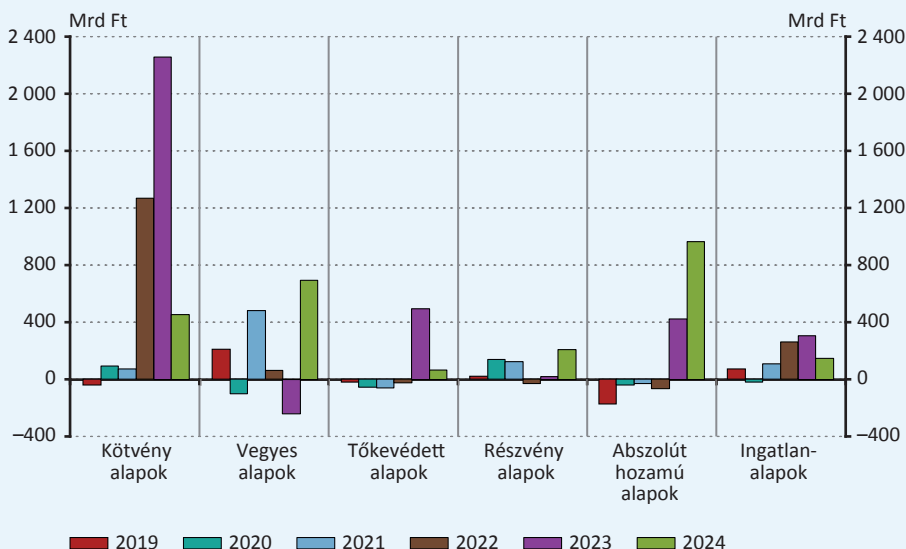
2024 őszére az alapok megfeleltetése lezajlott, és a kezelési szabályzatokban rögzítésre kerültek az elsődleges eszközkategóriákon belül az alap típusok. A Kormányrendelet hatálya alá eső nyilvános alapok közül a legnépszerűbb típusok a kötvény, az alapok alapja és az abszolút hozamú alap kategóriák. Az előbbi 3 típusba sorolták be az új szabályok alá tartozó nyilvános alapok háromnegyedét. Továbbá jelentős még az ingatlanalapok kategória, amelyben további közel 17% található.

7.4.3. A befektetési alapok nettó tőkebeáramlása továbbra is erőteljes

2024-ben továbbra is nagymértékű pozitív nettó tőkebeáramlás jellemezte a befektetési alapokat: bár a 2024-es 2.538 milliárd forintos nettó tőkebeáramlás elmarad a 2023-as, rekordértékű 3.266 milliárd forintos nettó tőkebeáramlástól, de még így szignifikánsan meghaladja a korábbi évek szintjét. A nettó tőkebeáramlás ilyen mértékű dinamikája mögött az abszolút hozamú és a vegyes alapok iránt megnövekedett lakossági kereslet áll. A legnagyobb nettó tőkebeáramlás 2024-ben az abszolút hozamú alapoknál volt megfigyelhető, amely elérte a 968 milliárd forintot (2023-ban ez 424 milliárd forint, míg az ezt megelőző években negatív volt). A korábbi évben tapasztalt tőke kivonás után, 2024-ben a vegyes alapokat erőteljes – 696 milliárd forintos – nettó tőkebeáramlás jellemezte. A kötvény és pénzügyi alapok esetében az előző

két év nagyon jelentős lakossági keresletét követően 2024-ben ennek mérséklődése volt megfigyelhető: a 455 milliárd forintos nettó tőkebeáramlás jelentősen elmarad az előző két évben tapasztalt értékekhez képest (2022: 1.272 milliárd forint, 2023: 2.261 milliárd forint). Az ingatlanalapok iránti kereslet szintén mérséklődött 2024-ben: az ingatlanalapok nettó tőkebeáramlása a 2023-as 306 milliárd forintról 146 milliárd forintra csökkent. (7.17. ábra)

7.17. ábra
A befektetési alapok nettó tőkeáramlása

Forrás: MNB.

7.8. Keretes írás

A nyilvános ingatlanalapok likviditása

Az MNB kiemelt prioritása a hazai nyilvános, nyílt végű ingatlanalapok piaci sérülékenységének csökkentése és a likviditási kockázatok minimalizálása. Ezért az MNB a nyilvános nyíltvégű ingatlanalapok esetében szorosan nyomon követi az alapok likviditási profilját és azt, hogy a befektetési jegyek visszaválthatósága összhangban álljon a mögöttes eszközök likvidálhatóságával. Mind az MNB ajánlásai, mind a hazai jogszabályok módosításai, illetve a gazdaságfejlesztési programok megerősítették a hosszú visszaváltási idejű befektetési jegyek szerepét a nyilvános, nyíltvégű ingatlanalapok esetében. Erre azért van szükség, mert az ingatlanok csak nehezen és lassan értékesíthetők, így a nyíltvégű alapok esetében az alap által vállalt visszaváltási idő nem mindig van összhangban az abban lévő eszközök eladásának lefutásával.

A nyilvános ingatlanalapok megfelelő likviditási aránnyal rendelkeztek, amelyet mutat az is, hogy utóbbi időben nem volt szükség az ingatlanalapok forgalmazásának felfüggesztésére. Ezzel szemben Európában több olyan folyamat bontakozott ki, amely kockázatot hordoz magában, és egyes ingatlanalapok felfüggesztését eredményezte. Az európai felügyeleti hatóságok ezért különböző eszközöket vezettek be, amelynek keretében alkalmazásra került például az ingatlanalapok esetében a 12-24 hónapos tartási idő, vagy az előzetes értesítés kötelező tétele a visszaváltás előtt, továbbá egyes országokban csak zártvégű alap szerezhethet ingatlant. Ezek az intézkedések a likviditási sokkok esetén mérsékelhetik a lehetséges pénzügyi stabilitási kockázatokat.

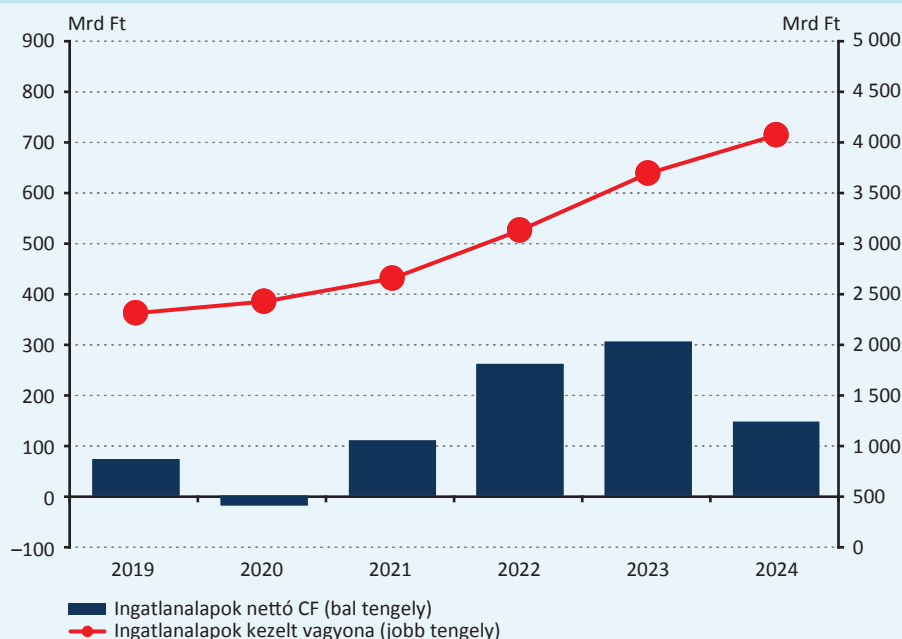
A felügyeleti konvergencia jegyében az Európai Unió jogszabályi szinten szeretné egységesíteni a likviditási sokkok esetén bevetendő eszközöket. Az új szabályok alapján likviditási sokkok esetén az Unióban legalább 9 egységes likviditáskezelési eszközt (Liquidity Management Tool – LMT) vethetnek be az alapkezelők. Az LMT-k részleteiről az ESMA szabályozási javaslatokat (RTS) készített, amelyet a jogalkotó Európai Bizottságnak 2025. április 15-én hivatalosan is megküldött. A részletszabályokat tartalmazó jogi anyag az LMT-k jellemzőit írja le, míg

a kiegészítő iránymutatások a piaci szereplőket abban segítik majd, hogy kiválasszák és megfelelően kalibrálják az LMT-eket. Az anyagok publikusan már elérhetők. Az új szabályozó eszközök lényege, hogy a nyílt végű alapok számára rendelkezésre álló végső eszköz, a forgalmazás felfüggesztése mellett legalább kettőt (a pénzügyi alapként engedélyezett alapoknak egyet) ki kell választaniuk a felsorolt LMT-k közül. Az Európai Bizottságnak 3 hónapja van, hogy véleményt formáljon a javaslatokról. Ezt az időszakot további 1 hónappal meghosszabbíthatják, továbbá az Európai Bizottság szükség szerint még módosíthatja a jogszabály szövegét. A véglegesítés után az RTS szövegét az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzéteszik, és onnantól számolva 20 nap múlva hatályba lép. Ezek alapján 2025 második felében tehát megjelenhet a jogszabály szövege, és az LMT-kről szóló jogszabállyal együtt jelenik majd meg a részleteket tartalmazó ESMA Iránymutatás (ESMA Guideline) is. A már működő alapoknak várhatóan 12 hónap felkészülési idő áll majd rendelkezésükre az új előírások alkalmazására. Magyar szempontból mind az RTS, mind az ESMA Iránymutatás hazai környezetbe történő implementálása a következő időszak feladata lesz.

7.4.4. Bővült az ingatlanalapok nettó eszközértéke

2024-ben az ingatlanalapok nettó eszközértéke a 2023-as 3.693 milliárd forintról 4.072 milliárd forintra emelkedett, amely 10,3%-os dinamikának felel meg. A nettó eszközérték 379 milliárd forintos változásához a nettó tőkebeáramlás 146 milliárd forinttal, míg a hozamok 233 milliárd forinttal járultak hozzá. (7.18. ábra)

7.18. ábra
Ingatlanalapok állománya és nettó tőkebeáramlása

Forrás: MNB.

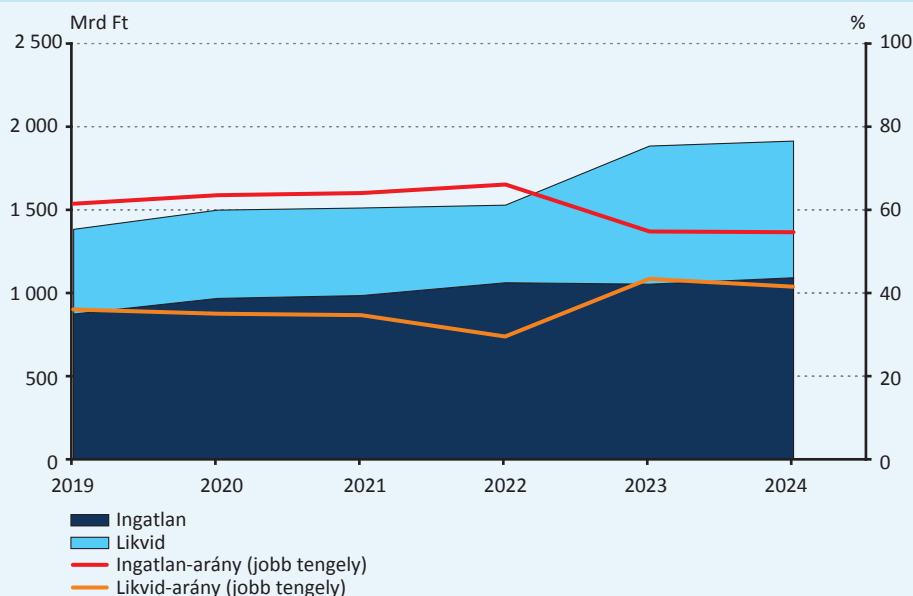
7.4.5. Növekedett a nyilvános ingatlanalapokban kezelt vagyon

A nyilvános ingatlanalapok nettó eszközértéke 2024-ben kisebb ütemben, de tovább növekedett: a 2023 végi 1.921 milliárd forintos nettó eszközérték 3,8%-kal 1.994 milliárd forintra növekedett 2024 végére (a növekedés 2023-ban 20,1%-os, 2022-ben 4,3%-os, 2021-ben 0,6%-os, 2020-ban 6,9%-os, 2019-ben 0,4%-os volt). A nyilvános ingatlanalapok nettó eszközértékének 2024-es, 73 milliárd forintos növekedése két ellentétes hatás eredménye: míg a befektetéseken elért 118 milliárd forintos hozam növelte a nettó eszközértéket, addig a nettó tőke kivonás 45 milliárd forinttal csökkentette azt – azaz 2024-ben trendforduló történt a nyilvános ingatlanalapok iránti lakossági keresletben. A nyilvános ingatlanalapok ingatlanbefektetéseinek részaránya a 2023-as 55%-hoz képest 2024-ben nem változott (7.19. ábra). A nyilvános ingatlanalapokat

jellemző magas piaci koncentráció 2024-ben érdemben nem változott: a 3 legnagyobb nettó eszközértékkel rendelkező nyilvános ingatlanalap a nyilvános ingatlanalapok teljes nettó eszközértékének 80,4%-át tették ki, amely 0,5%-ponttal alacsonyabb a 2023-as 80,9%-es szintnél.

7.19. ábra

A nyilvános ingatlanalapok ingatlanbefektetéseinek állománya és aránya a nettó eszközértékhez képest

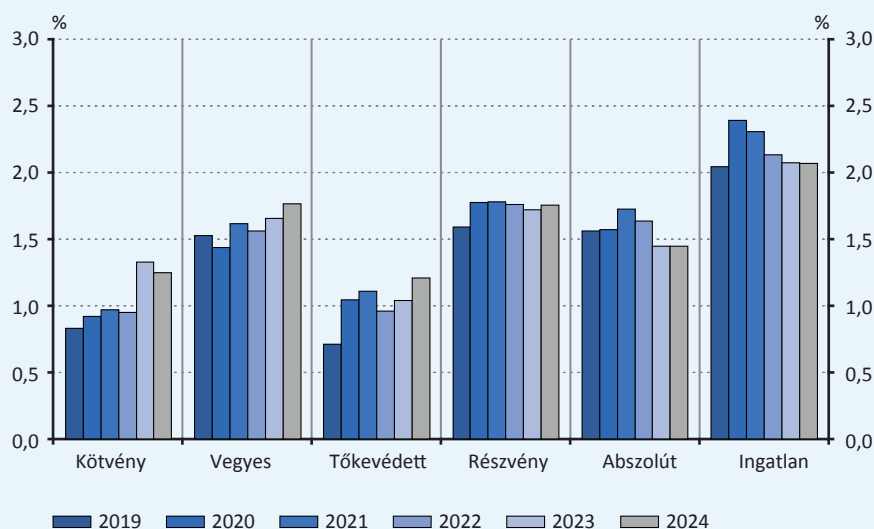

Forrás: MNB.

7.4.6. A nyilvános befektetési alapok költségei 2024-ben

A teljes költséghányad mutatót (TER) – amely az előzetes, nem auditált egyedi adatszolgáltatás alapján készült – megvizsgálva látható, hogy az alacsony átlagos költséghányadú alapok közé a kamatozó eszközöket preferáló, kötvényjellegű eszközökbe fektető kötvényalapok tartoznak (ilyenek a likviditási, a pénzügyi, a rövid, a hosszú és a szabad kötvényalapok). Ezen alapok költségterhelése 2024-ben mérséklődött, miután 2023-ban jelentősebb növekedés volt tapasztalható. Ennek következtében – a korábbi évek trendjét követve – a kötvényalapok és a tőkevédett alapok rendelkeznek a legalacsonyabb költséghányaddal az egyes befektetési politikák alapján kategorizált alapok között. A TER mutató 2024-ben a tőkevédett alapok esetében emelkedett, azonban továbbra is itt a legalacsonyabb az átlagos díjterhelés. A magasabb kockázati profilú alapok – mint a részvényalapok, az abszolút hozamú alapok és a vegyes alapok – esetében a magasabb átlagos TER mutató a többlet szakértelmet igénylő befektetési tevékenységgel magyarázható. A három kategória közül a vegyes- és a részvényalapok költségei emelkedtek 2024-ben, míg az abszolút hozamú alapok költségei nem változtak 2023-hoz képest. Az ingatlanalapoknál 2020 óta enyhén csökkenő tendencia figyelhető meg, amely 2024-ben is folytatódott, bár minimális mértékben, azonban még így is az ingatlanalapok költségei a legmagasabbak. Összességében a befektetők 2024-ben kis mértékben emelkedő átlagos TER mutatóval találkoztak a befektetési jegyek vásárlásakor az előző évhez képest. Az auditált adatok beérkezését követően – a korábbi gyakorlatnak megfelelően – az MNB a TER mutatókat az egyes alapokra lebontva közzéteszi (7.20. ábra).

7.20. ábra
A hazai nyilvános befektetési alapok TER mutatójának alakulása

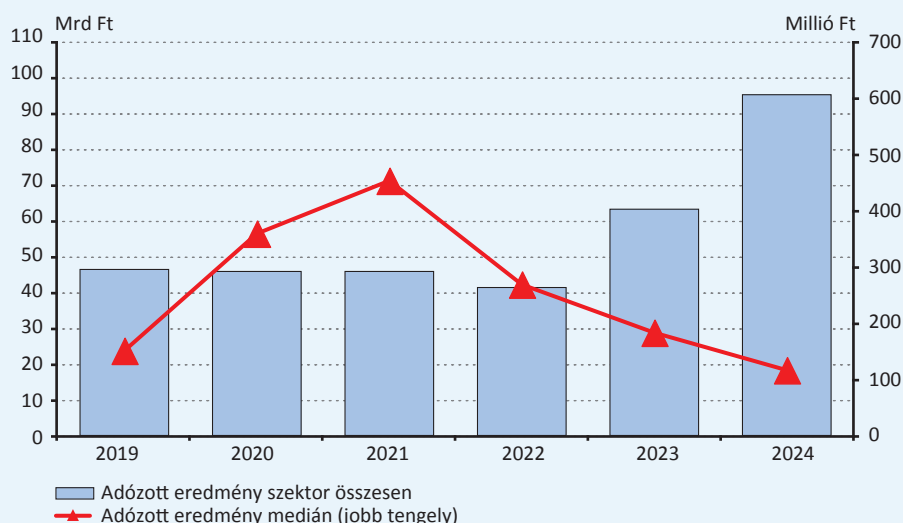

Forrás: MNB.

7.4.7. Dinamikusan növekedett az alapkezelési szektor jövedelmezősége

A befektetési alapkezelők adózott eredménye tovább emelkedett, összhangban a kezelt vagyon növekedésével: a 2024-es 95,3 milliárd forintos szektorszintű adózott eredmény gyakorlatilag másfélszerese az előző évi eredménynek. A növekedés jellemezte 22 alapkezelő jövedelmezőségét, míg 19 alapkezelő esetében csökkenés volt megfigyelhető – kiemelendő a pi-acvezető alapkezelő adózott eredményének növekedése. 2024-ben a veszteséges alapkezelők száma az előző évi hétről tizenegyre növekedett, de ezekből 6 az előző évben lett felügyelt intézmény. A 2024-ben veszteséges alapkezelők adózott eredménye -602 millió forint volt. (7.21. ábra)

7.21. ábra
A befektetési alapkezelők jövedelmezősége

Forrás: MNB.

2024-ben a befektetési alapkezelői szektor jövedelemkoncentrációja tovább emelkedett: az 5 legnagyobb adózott eredménnyel rendelkező piaci szereplő adózott eredménye a teljes szektor adózott eredményének 67,6%-a volt, amely 3,8%-ponttal haladta meg a 2023-as értéket – a jelentős növekedésre a piacvezető alapkezelő dinamikus eredménynövekedése nyújt magyarázatot. Összességében a befektetési alapkezelőket 2024-ben is kimagasló jövedelmezőség jellemezte, amelyet a ROE mutató – adózás utáni eredmény saját tőkéhez viszonyítva – értékének magas szintje is alátámaszt: a 7.22. ábrában csak azok a befektetési alapkezelők szerepelnek, amelyek 2023-ban és 2024-ben is működtek, illetve amelyek tevékenységi engedélyét 2024-ben nem vonták vissza.

7.22. ábra
A befektetési alapkezelők ROE értéke (%)

Forrás: MNB.

7.4. táblázat

A befektetési alapkezelők szektorszintű kockázatai

Kockázati kategória	Kockázat-csoportok	Kockázat minősítése	Kilátások a kockázatok alakulására	Szöveges értékelés
Piaci kockázat	Likviditás, devizapiaci turbulenciák, ingatlanalapok működése stressz környezetben			Továbbra is tőkebeáramlást tapasztalhattak az alapkezelők 2024-ben a különböző alapokba, azaz a 2023-as év után nem tört meg a trend. A nyilvános ingatlanalapok iránti lakossági keresletben azonban visszaesés volt tapasztalható.
Vállalatirányítás	Fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok, digitalizáció, mesterséges intelligencia használata			2024-ben folytatódott az ESG szempontok térnyerése az alapkezelők vállalatirányítási rendszerében. A mesterséges intelligencia használata egyelőre nem jellemző. A fejlődés iránya inkább a működés zöldítése, a külföldi terjeszkedés és az online megoldások irányába mutat.
Jövedelmezőség	Piaci hozamkörnyezet			Dinamikusan növekedett 2024-ben az alapkezelési szektor jövedelmezősége. A szektort azonban erősödő koncentráció jellemzi, miközben nagy számú új szereplő lép a felügyelt alapkezelők piacára.
Működési kockázat	Kockázatkezelési rendszerek			Szektorszinten emelkedő működési kockázatot jelent a kis alapkezelők között a tevékenység bővítése az ingatlanalap kezelés irányába, és több új kis méretű felügyelt alapkezelő megjelenése.
Tőkemegfelelés	Jövedelmezőség			Mivel az alapkezelői szektor jövedelmezősége 2024-ben továbbra is magas volt, a tőkemegfelelést egyedül az euróban rögzített tőke előírásnak való megfelelés veszélyeztetette. Az árfolyamváltozás miatt megemelkedett tőkekövetelmény jellemzően a kis alapkezelőknek okozott problémát.
Magyarázat: Kockázat mértéke magas jelentős mérsékelt alacsony Kockázat iránya növekvő stagnáló csökkenő 				
Forrás: MNB.				

2024-ben folytatódott az alapokban kezelt vagyon növekedése, és a 2023-as kiugró év után sem esett vissza a teljesítmény. Az inflációs környezet bizonytalansága és a devizapiaci kockázatok azonban beárnyékolják a befektetési piacot. A befektetési alapokba történő tőkebeáramlás folytatódott. A 2025-ben várható nagy lakossági állampapír lejáratoknak és kamatkifizetéseknek köszönhetően a kilátások továbbra is pozitívek. Nagy lökést adhat a befektetéseknek az orosz-ukrán konfliktus rendezése, a szállítási csatornák helyreállása és a bizalom erősödése a befektetési piacon.

A magyar gazdaságfejlesztési célok között szerepel a lakásingatlan-piac kínálati oldalának ösztönzése, amelybe a hazai ingatlanalapok több csatornán keresztül aktívan bekapcsolódnak. Az alapkezelők 2024-ben folytatták a Baross Gábor Tőkeprogramban elnyert pályázati pénzek befektetését, illetve több alapkezelő jelezte részvételi szándékát a magyar aranyvízum-programban (Golden Visa). A programok hatására a bekapcsolódó alapkezelők köre szélesedik, és élénkülés várható a lakásingatlan-piacon. A Baross Gábor Tőkeprogram ingatlanalapokra fókuszáló alprogramja a zöldfejlesztések előtérbe helyezésén keresztül támogatja az ingatlan befektetések során a fenntarthatósági szempontok erősödését.

Szektorszinten azonban emelkedő működési kockázatot jelent a kisebb alapkezelők tevékenységi körének bővítése az ingatlanalap kezelés irányába, és több új kis méretű felügyelt alapkezelő megjelenése. A kihívások miatt a belső védelmi vonalak erősítése, azon belül a kockázatkezelés megerősítése szükséges.

Összességében elmondható, hogy dinamikusan növekedett 2024-ben az alapkezelési szektor jövedelmezősége. A szektort erősödő koncentráció jellemzi, miközben nagy számú új szereplő lép a felügyelt alapkezelők piacára. A piaci konszolidáció mellett megfigyelhető a nemzetközi terjeszkedési igény. A nagy piaci szereplők jövedelmük egy részét regionális terjeszkedésre fordítják, amely – a kezdeti beruházási igény után – további jövedelem bővülést hozhat magával.

7.5. KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS ÉS PIACFELÜGYELET

7.5.1. Piaci visszaélések vizsgálata

A 2024. évben az MNB 20 darab piaci visszaélés témájú piacfelügyeleti eljárást indított és 19 darabot zárt le. A 2024-ban lezárt, piaci visszaélés tárgyú eljárások kapcsán 9 esetben büntetőeljárást is kezdeményezett. Az MNB intézkedéssel és szankcióval 11 magánszemélyt és 3 jogi személyt sújtott, valamint összesen 443,1 millió forint piacfelügyeleti bírságot is kiszabott.

Az MNB egyik piacfelügyeleti eljárása során azt vizsgálta, hogy egy magánszemély által adott tőzsdei megbízások kapcsán sérültek-e a piaci visszaélésekről szóló európai uniós rendelet (MAR) bennfentes kereskedelem tilalmáról szóló rendelkezései. Az eljárás az OPUS GLOBAL Nyrt. (OPUS) 2023. júliusi részvényvisszavásárlási bejelentéséhez kapcsolódó bennfentes információ jogosulatlan felhasználására vonatkozott. Az MNB megállapította, hogy a magánszemély az OPUS közzététele előtt tudomást szerzett a bennfentes információról, s ennek birtokában adott tőzsdei megbízásokat, ami tiltott bennfentes kereskedelemnek minősült. Az MNB az eljárás során megállapította azt is, hogy az OPUS részvényekkel kapcsolatos megbízások egy részét a magánszemély nem saját javára, hanem harmadik személyek részére és azok finanszírozását igénybe véve hajtotta végre. A pénzügyi felügyelet emellett azt is feltárta, hogy a magánszemély bizonyítható módon több más személy számára is jogosulatlanul továbbadta a bennfentes információt. Mindezek nyomán az MNB határozatában megtiltotta a magánszemélynek a bennfentes kereskedelmet tiltó rendelkezések ismételt megsértését és 11 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki rá a bennfentes információk birtokában végzett kereskedés, illetve további 10 millió forint büntetést a bennfentes információk jogosulatlan közzététele miatt. Bennfentes kereskedelem és bennfentes információ jogosulatlan közzététele gyanúja miatt a történetek nyomán a felügyelet feljelentést is tett az illetékes hatóságnál.

Az MNB egy másik, 2024. évben lezárt piacfelügyeleti eljárásában vizsgálta, hogy a Banus Port Vagyonkezelő Zrt. (Banus Port Zrt.) 4iG részvényekkel folytatott tőzsdei magatartása során sérültek-e a MAR-ban foglalt, a piaci manipulációt tiltó rendelkezések. A vizsgálat feltárta, hogy a Banus Port Zrt. 2023 szeptemberétől 2024 május közepéig tartó időszakban több milliárd forint összértékben kötött a 4iG részvény napi forgalmára, kereskedési volumenére vonatkozóan hamis vagy félrevezető jelzéseket adó ügyleteket. A vonatkozó uniós jogszabályok szerint piaci manipuláció a kereskedési megbízások adása, vagy ügyletek (ügyletsorozatok) kötése egy részvénnel kapcsolatos piaci aktivitásra vagy árfolyammozgásra utaló benyomás keltése céljából („*painting the tape*”, „*vetítés*”). A feltárt jogsértés miatt az MNB megtiltotta a Banus Port Zrt.-nek a MAR piaci manipulációt tiltó előírásainak ismételt megsértését és 250 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a társaságra, illetve tiltott piacbefolyásolás gyanújával feljelentést tett.

Az MNB piacfelügyeleti eljárásban vizsgálta, hogy a Forrás Vagyonkezelési és Befektetési nyRt. (Forrás nyRt.) egyes tőzsdei megbízásai és azok alapján létrejött ügyletei során sérültek-e a MAR-ban foglalt, a piaci manipulációt tiltó rendelkezések. A tőzsdei értékpapír-kibocsátó közgyűlése 2022 áprilisában felhatalmazta annak igazgatóságát saját Forrás/T és Forrás/OE részvényeinek vásárlására. A Forrás nyRt. a saját részvények megvásárlására a MAR 5. cikke szerinti részvény-visszavásárlási programot nem indított. A Forrás nyRt. ezt követően 2022 decemberében és 2023 márciusában jelentős darabszámú Forrás/T részvényre vonatkozó vételi megbízást adott be a Budapesti Értéktőzsdén, amely vételi megbízásokban szereplő részvényt mennyiség az adott értékpapírra vonatkozó előző 20 napi átlagforgalmat többszörösen, de akár több százszorosán is meghaladta. Ezeknek a vételi megbízásoknak azonban végül csak töredéke teljesült. E vételi megbízások megtévesztő, félrevezető jelzést adhattak az adott részvény forgalmát, keresletét-kínálatát illetően. Mindezek felül 2022 decemberében és 2023 márciusában több kereskedési napon a Forrás nyRt.-nek a két részvényre vonatkozóan teljesült egyes kötései (amely időszakban egyébként a kibocsátó teljesült kötései az értékpapírok forgalmának magas hányadát adták) jelentős mértékben húzták el a részvények árfolyamát a tárgyi ügyleteket megelőző utolsó kötések árához képest. A Forrás nyRt. összességében egyes vételi megbízásainál a piaci körülményeket gyakorlatilag figyelmen kívül hagyva határozta meg az azokban rögzített mennyiséget és árat. Félrevezetésre, megtévesztésre alkalmas jelzéseivel így sértette a pénzügyi eszközök kereskedésének tisztaságát és átláthatóságát, ezáltal a tőkepiac integritását is. A feltárt problémák miatt az MNB határozatában megtiltotta a Forrás nyRt.-nek a MAR piaci manipulációt tiltó előírásainak ismételt megsértését, 15 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki.

Az MNB e jogsértés kapcsán sajtóközleményben felhívta a piac figyelmét a MAR 5. cikkében szabályozott, a részvény-visszavásárlási programokra vonatkozó mentesség intézményére. Az ott megjelölt, valamint a kapcsolódó uniós rendeletben szereplő szabályoknak történő maradéktalan megfelelés esetében ugyanis az adott kibocsátó a saját részvények visszavásárlása kapcsán mentesül a bennfentes kereskedelem és a piaci manipuláció tilalma alól. Amennyiben egy kibocsátó a MAR 5. cikke szerinti részvény-visszavásárlási program keretein kívül vásárol saját részvényeket, az természetesen nem minősül automatikusan piaci manipulációnak. A nevezett uniós szabályoknak való maradéktalan megfelelés hiányában azonban a kibocsátók a saját részvényeik visszavásárlása kapcsán már nem mentesülnek a jogszabály erejénél fogva a piaci visszaélés tilalma alól, tőzsdei tevékenységüket tehát az általános szabályok szerint kell megítélni. Kiemelten fontos tehát, hogy a kibocsátók a saját részvényekkel bonyolított, MAR 5. cikke szerinti részvény-visszavásárlási programon kívüli ügyleteik során a piaci manipulációt generálisan tiltó jogszabályi rendelkezésekre tekintettel fokozott figyelemmel járjanak el.

7.9. Keretes írás

Részvény-visszavásárlási programok a MAR tükrében

A nyilvános részvénykibocsátók körében hazai és nemzetközi szinten is széles körben bevett gyakorlat, hogy részvény-visszavásárlási programok keretén belül vásárolják vissza a forgalomban lévő saját részvényeiket. E programok legtöbb esetben a társaság tőkéjének csökkentésére irányulnak, illetve a munkavállalói rész tulajdonosi programok megvalósítását segítik: emellett egyre inkább alkalmazzák a vállalatok akár osztalékfizetés helyett is, mintegy a tulajdonosok kifizetésének eszközeként.

A saját részvény-vásárlások során különös figyelemmel kell eljárniuk a tőzsdei kibocsátóknak, mivel a hazai és uniós szabályozás is szigorú követelményeket támaszt a programok végrehajtását illetően. A részvény-visszavásárlási programok esetében a hazai szabályozás minden esetben megköveteli, hogy a kibocsátó közgyűlése előzetesen felhatalmazza az igazgatóságot a saját részvények megszerzésére, amelyben szükséges megjelölni a megszerezhető részvények számát, illetve az ellenérték legalacsonyabb és legmagasabb összegét is.

A közgyűlés felhatalmazása jogi értelemben nem jelent kötelezést a saját részvények vásárlására vonatkozóan, annak csupán a jogi kereteit teremti meg az igazgatóság számára. Önmagában a felhatalmazás tehát nem ad felmentést a piaci visszaélésekről szóló (MAR) uniós rendelet betartása alól, így a kibocsátóknak a részvényügyletek végrehajtásának jogszerűségét is garantálni szükséges.

Kiemelten fontos, hogy a saját részvény-vásárlások során az azonos helyzetben lévő részvényesekkel szemben az egyenlő bánásmód követelménye ne sérüljön, illetve, hogy a piaci manipuláció és a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó előírásokat is betartsák. Ugyanakkor a kibocsátók részére a szabályozás arra is lehetőséget biztosít, hogy mentesüljenek e rendelkezések alól.

A fent említett részvény-visszavásárlási programok esetében alkalmazható mentességre vonatkozó alapvető szabályokat a MAR 5. cikke, illetve a 2016/1052 sz. uniós végrehajtási rendelet határozza meg. Az ezekben foglalt kereskedési feltételeknek való megfelelés hiányában a kibocsátókat nem illeti meg a mentesség, és a saját részvényre végrehajtott ügyleteiket az általános szabályok szerint kell megítélni.

A MAR 5. cikk szerinti mentesség alapfeltétele, hogy a kereskedés megkezdését megelőzően a kibocsátóknak biztosítaniuk kell a részvény-visszavásárlási program részleteinek nyilvános közzétételét. Ennek során fel kell tüntetni a program célját – amely lehet pl. tőkecsökkentés vagy kötvényátváltás, részvényopció-programokból eredő társasági kötelezettségek teljesítése –, a visszavásárlási időszakot, valamint a vásárlásra előírányzott teljes pénzüsszeget és a megszerzendő részvények számának megjelölését is. A kibocsátóknak továbbá a program kapcsán végrehajtott valamennyi ügyletet részletes és aggregált formában be kell jelenteniük a kereskedési helyszín szerint illetékes felügyeleti hatóság részére.

A saját részvényekkel folytatott kereskedelem mentességi feltételeit illetően a kibocsátó csak olyan kereskedési helyszínen vásárolhatja vissza részvényeit, amelyre azt bevezették, vagy amelyen azzal kereskednek. A folyamatos kereskedést folytató kereskedési helyszínen beadott megbízások nem adhatók be az aukciós szakaszban, és az azelőtt beadott megbízások nem módosíthatók az aukciós szakaszban. Az olyan kereskedési helyszínen, ahol kizárólag aukciós kereskedést folytatnak, a beadott megbízásokat a kibocsátó az aukció során adhatja be és módosíthatja.

Felügyeleti szempontból kiemelt végrehajtási követelmény, hogy a kibocsátók egyetlen kereskedési napon sem vásárolhatnak saját részvényt az átlagos napi részvényforgalom 25 %-át meghaladó mennyiségben. Az átlagos napi forgalom számítására vonatkozóan a szabályozás két lehetőséget biztosít. Ennek megfelelően vagy az előírt közzététel hónapját megelőző havi részvényforgalom alapján számított napi átlagforgalom 25%-ának megfelelő részvényt mennyiség vásárolható – amely mennyiséget a részvény-visszavásárlási programban előre szükséges meghatározni –, vagy a vásárlás napját megelőző 20 kereskedési nap átlagforgalmának 25%-át meg nem haladó mennyiségben vásárolható részvény.

Ezen túlmenően a kibocsátóknak a vételi ajánlatok rögzítése során tekintettel kell lenniük arra a körülményre is, hogy nem vásárolhatnak részvényeket a legutóbbi független ügylet árfolyama (kötés) és az aktuálisan legmagasabb, független vételi ajánlati ár közül a magasabbat meghaladó árfolyamon, illetve alapesetben nem köthetnek eladási ügyleteket sem. A mentességi feltételeknek való megfelelés érdekében további kitétel, hogy a részvény-visszavásárlási program folyamán a kibocsátó nem bonyolíthat ügyleteket az időközi pénzügyi jelentés vagy az év végi jelentés bejelentését megelőző harmincnapos tilalmi időszak alatt, valamint tilos a kereskedelem a bennfentes információ késleltetése alatt is.

A társasági jelentéseket megelőző, illetve a bennfentes információ késleltetésével érintett időszakra vonatkozó előírásokat – éppúgy, mint a részvényeladásokra irányadó korlátozást – abban az esetben nem kell alkalmazniuk a kibocsátóknak, ha ütemterv szerinti visszavásárlási programmal rendelkeznek, vagy a visszavásárlási program vezető szervezője olyan befektetési társaság vagy hitelintézet, amely a kibocsátó részvényeivel kapcsolatos kereskedési döntéseit a vásárlások időzítését illetően a kibocsátótól függetlenül hozza meg.

Hangsúlyozni szükséges, hogy amennyiben egy kibocsátó nem a MAR 5. cikke szerinti részvény-visszavásárlási program keretein belül vásárol saját részvényeket, a társaság kereskedése még önmagában nem tiltott piaci manipuláció. Ez esetben azonban fokozott figyelemmel kell lennie a piaci manipulációt és bennfentes kereskedelmet tiltó általános jogszabályi rendelkezések megtartására, elsősorban a kibocsátó által kötött ügyletek más szereplőkre és tágabb értelemben az érintett részvény keresleti-kínálati viszonyaira kifejtett hatására.

A mentességi rendszer részletszabályait a jogalkotó épp azzal a szándékkal alakította ki a jelenleg ismert feltételekkel, hogy a piaci visszaélés megvalósítása, a kereskedési magatartás által tiltott piaci manipulációra alkalmaság ne csak minimalizálható legyen, hanem garanciát jelentsen a jogsértés megvalósításának kizárására. A piaci visszaélésekről szóló rendelet és a kapcsolódó részletszabályokat bemutató, illetve az uniós jogalkalmazást elősegítő ajánlások és útmutatók egyik rendelkezés kapcsán sem adnak olyan részletes és konkrét kereskedési referenciapontokat megnevező szabályokat, mint amelyeket a mentességi rendszer témakörében.

A MAR 5. cikke szerinti részvény-visszavásárlási programokra vonatkozó részletszabályok fényében látható, hogy amennyiben a kibocsátók aszerint döntenek, hogy a részvény-visszavásárlási programjukat a piaci manipuláció és a bennfentes kereskedelem tilalmára vonatkozó mentességi feltételeknek megfelelően szeretnék végrehajtani – habár ez adminisztratív jellegű kötelezettségeket is jelent a társaságoknak –, akkor a társaságirányítás által is kellően átgondolt és nyomon követett program során az általános szabályokra alkalmazandó követelményekhez képest kedvezőbb kereskedési feltételek mentén van lehetőségük részvény-visszavásárlási programjuk megvalósítására.

Az MNB hivatalból indított – előzetes bejelentés nélküli helyszíni ellenőrzést is magában foglaló – piacfelügyeleti eljárása során vizsgálta, hogy egy magánszemély által adott tőzsdei megbízások kapcsán sérültek-e a MAR bennfentes kereskedelem tilalmáról szóló rendelkezései. Az MNB az eljárás során megállapította, hogy a magánszemély a vizsgált megbízásbeadások, illetve ügyletkötések időpontját megelőzően olyan adatokhoz, információkhoz fért hozzá, amelyekből összességében egyes, a kibocsátóval kapcsolatos és a nyilvánosság számára nem elérhető információkra, és ezek között bennfentes információkra következtethetett. Az MNB megállapítása szerint az eljárás ügyfele a vizsgált időszakban négy alkalommal kereskedett a nyilvánosság számára nem elérhető, bennfentes információk birtokában, azok felhasználásával, amellyel tiltott bennfentes kereskedelmet valósított meg. Ezen – a közzétételüket megelőzően nyilvánosságra nem került, árfolyam befolyásolására alkalmas – információkat a WABERER'S INTERNATIONAL Nyrt. szakmailag helyesen maga is bennfentes információnak minősítette, illetve automatikusan akként kezelte. Bennfentes információnak számít minden olyan közvetlenül vagy közvetve egy vagy több kibocsátóval, illetve egy vagy több pénzügyi eszközzel kapcsolatos pontos információ, amelyet nem hoztak nyilvánosságra, és amely nyilvánosságra kerülése esetén valószínűleg jelentős hatást gyakorolna a pénzügyi eszköz árára. A tőkepiaci törvény és a MAR tiltja az ilyen információ felhasználásával kötött, bennfentes kereskedelemnek minősülő ügyleteket. Ahhoz, hogy valaki bennfentes kereskedelmet valósítson meg, nem szükséges, hogy az adott bennfentes információ valamennyi részletét aprólékosan ismerje. A bennfentes kereskedelem abban az esetben is megvalósul, ha az adott személy esetleg a tárgyi bennfentes információ nem minden részletével van tisztában, hanem azt csak nagy vonalakban ismeri, vagyis egy-egy olyan főbb, árfolyamérzékeny momentumot ismer, amely a nyilvánosság számára nem elérhető. Mindezek nyomán az MNB a piacfelügyeleti eljárást lezáró határozatában megtiltotta a magánszemélynek a bennfentes kereskedelmet tiltó rendelkezések ismételt megsértését és 15 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki vele szemben. A bennfentes kereskedelem alapvető jellegzetessége az a tisztességtelen előny, amelyhez a bennfentes információval rendelkező személy harmadik felek kárára a bennfentes információ megszerzésével jut, és amely a tőkepiacon képes aláásni a befektetői bizalmat.

7.5.2. Jogosulatlan tevékenységek vizsgálata

Az MNB 2024-ben 16 piacfelügyeleti eljárást indított jogosulatlan, azaz engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység gyanúja miatt, illetve 20 piacfelügyeleti eljárást zárt le, amelyek kapcsán összesen 994,5 millió forint összegű piacfelügyeleti bírságot szabott ki. Az MNB – a korábbi évekhez hasonlóan – széles körben vizsgálódott 2024-ben is, piacfelügyeleti eljárásainak tárgyát képezték különböző gyanús pénzügyi, befektetési és biztosítási tevékenységek. Ugyanakkor a vizsgálatok jelentős része jogosulatlan „betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól történő elfogadása”, valamint „követelésvásárlási tevékenység” pénzügyi szolgáltatás kivizsgálására irányult.

Ezen tevékenysége keretében az MNB 2024 márciusában összesen 160 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a budapesti székhelyű Car Service Partner Kft.-re és a prágai székhelyű Car Service Partner s.r.o.-ra jogosulatlan pénzkölcsönnyújtási tevékenység miatt, és végleg megtiltotta, hogy Magyarországon jogosulatlanul, üzletszerűen pénzkölcsönt nyújtsanak. A társaságok használt személygépjárműveket vásároltak. A megvett gépjárművet aztán a tulajdonossá váló társaságok a korábbi eladó részére – mint üzembentartónak – használatra visszaadták. Ezzel egyidejűleg a járműre a korábbi eladó javára határozatlan időtartamra visszavásárlási jogot kötöttek ki, amely jog ellenértékeként havonta „foglалási díjat” kértek. A piacfelügyeleti eljárás során beszerzett adatok alapján a jegybank megállapította, hogy a társaságok valós gazdasági célja nem a gépjárművek feletti tulajdonjog megszerzése, hanem annak biztosítása volt, hogy az azokat eladó személyek egy meghatározott pénzügyi összeghez jussanak. A társaságok tehát valójában finanszírozták az eladót üzleti jelleggel, díj ellenében, azaz kamat fejében nyújtottak pénzkölcsönt. A fenti konstrukcióban a jármű fedezetként, a „foglалási díj” pedig – többek között – a pénz használatának ellenértékeként szolgált. Az MNB vizsgálata feltárta, hogy a társaságok a velük kapcsolatba került természetes és jogi személyek részére 2021 márciusát követően együttesen több mint 300 esetben, több száz millió forintot meghaladó értékben nyújtottak kölcsönt.

Az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott a Sun Contracting AG, a Green Finance Broker AG és az azok tevékenységében közreműködő természetes személy tevékenysége kapcsán a Sun Contracting AG által kibocsátott kötvények magyarországi forgalomba hozatala körülményeinek vizsgálatára. A vizsgálat során az MNB megállapította, hogy a Sun Contracting AG – mint a liechtensteini felügyelet (FMA) által jóváhagyott és Magyarországra passzportált tájékoztatóval rendelkező kötvények kibocsátója – a kibocsátói minőségén nagyságrendileg túllépve, jogosulatlanul az MNB engedélyéhez kötött befektetési szolgáltatási tevékenységet – nevezetesen „pénzügyi eszköz elhelyezése az annak vételére vonatkozó kötelezettségvállalás nélkül” – végzett. A szabályozás értelmében – azért, hogy az értékpapírok szabályozott körülmények között, megfelelő

garanciák mellett juthassanak el a befektetőkhez – az értékpapírok magyarországi nyilvános forgalomba hozatalához főszabály szerint professzionális befektetési szolgáltató, ún. forgalmazó igénybevétele is szükséges. A Sun Contracting AG azonban befektetési szolgáltató megbízása nélkül maga forgalmazta kötvényeit, annak ellenére, hogy az általa kibocsátott kötvények magyarországi nyilvános forgalomba hozatalának jogszabályi feltételeire az MNB előzetesen kifejezetten felhívta a figyelmét. A beszerzett információk szerint ennek nyomán közel 300 magyar befektető jegyzett – összességében több millió eurós volumenben – a Sun Contracting AG kötvényeiből annak magyar nyelvű honlapján keresztül. A piacfelügyeleti eljárás azt is azonosította, hogy a Green Finance Broker AG – az MNB-hez történt bejelentés nélkül – maga is a Sun Contracting AG forgalmazási tevékenységéhez kötődő függő ügynöki tevékenységet folytatott. A beszerzett bizonyítékok alapján e társaság több mint 200 magyar befektetőt közvetített a kibocsátó részére. A magánszemély kapcsán a vizsgálat megállapította, hogy ő a Green Finance Broker AG-val kötött üzletkötvetői szerződése alapján – és azon túlterjeszkedve – egy hierarchikusan felépített MLM jellegű rendszert épített ki a Sun Contracting AG befektetési szolgáltatási tevékenységének elősegítése érdekében, amely révén jutalékokra volt jogosult. A magánszemély az MNB vonatkozó nyilvántartásában nem szerepelt, így tevékenységét szintén az arra vonatkozó jogosultság nélkül, bejelentés hiányában végezte. Az MNB a jogsértések miatt 2024. márciusi határozatában 400 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a Sun Contracting AG-re jogosulatlan befektetési szolgáltatási tevékenység, illetve 250 millió forintot a Green Finance Broker AG-re bejelentés hiányában végzett függő ügynöki tevékenység miatt. A cégek tevékenységében közreműködő magánszemélyt bejelentés hiányában végzett további közvetítói tevékenysége miatt 17 millió forint piacfelügyeleti bírsággal sújtotta az MNB. Mindezek mellett az MNB azonnali hatállyal megtiltotta a jogosulatlan tevékenységek folytatását is.

Az MNB piacfelügyeleti eljárást folytatott le annak tisztázására, hogy a révkomáromi (Szlovákia) székhelyű Trust Komarno s.r.o. végzett-e üzletszerűen, a pénzügyi felügyelet engedélye nélkül pénzügyi szolgáltatásnak minősülő követelésvásárlási tevékenységet. A vizsgálat megállapította, hogy a társaság egy követelésállomány adásvételével és engedményezésével üzletszerűen – azaz rendszeresen, nyereség érdekében, előre egyedileg meg nem határozott ügyletek megkötésével – pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végzett. A Trust Komarno s.r.o. ugyanakkor nem rendelkezett az e tevékenység végzéséhez szükséges felügyeleti engedéllyel. A követelésvásárlási tevékenység üzletszerűségével kapcsolatos felügyeleti álláspont és gyakorlat szerint akár egyetlen követelésállomány megvásárlása is üzletszerűnek minősülhet. Az üzletszerűség megállapíthatóságához szükséges rendszeresség szempontjából nem a szerződések, hanem az érintett követelések száma az irányadó, ha azok a társaságnak összességében kizárólagos üzleti tevékenységet biztosítanak. Az MNB feltárta, hogy a vizsgált időszakban ugyan a társaság két darab követelésvásárlással kapcsolatos megállapodást kötött (ezek egyike engedményezésre, a másik szerződésátruházásra irányult), de a megszerzett követelésállomány összességében több mint 800 darab követelésből állt és közel hatszáz természetes és jogi személyt érintett. A követelésvásárlás önmagában nem minősül jogellenes tevékenységnek, azonban az üzletszerűen követelésvásárlási tevékenységet folytató cégnek rendelkeznie kell jegybanki engedéllyel. Az MNB mindezek alapján 2024. áprilisi határozatában engedély nélkül végzett pénzügyi szolgáltatási tevékenység miatt 45 millió forint piacfelügyeleti bírsággal sújtotta a Trust Komarno s.r.o.-t, s azonnali hatállyal megtiltotta a jogosulatlan tevékenység folytatását. Az MNB intézkedése kapcsán kiemelt súlyosító körülményként vette figyelembe többek között, hogy a társaság a megállapodásokat annak ismeretében kötötte, hogy azok az üzletszerű követelésvásárlási tevékenység fogalmába illeszkedhetnek, valamint valótlanul azt állította, hogy ezen tevékenységének végzéséhez rendelkezik a szükséges engedéllyel. Az MNB folyamatosan figyelemmel kíséri a követelésvásárlási tevékenységet végző társaságokat, s ha szükséges, további egyedi ügyekben is meghozza a szükséges intézkedéseket. Az MNB korábban vezetői körlevélben is felhívta a piaci szereplők figyelmét arra: a velük szerződő jogosulatlan követelésvásárlók részéről akár egyetlen követelés-csomag megvásárlása, vagy több esztendőn át naptári évente egy követelés megvétele, illetve egy évben akár már két követelés megvásárlása is üzletszerű pénzügyi szolgáltatási tevékenységnek minősülhet a konkrét körülményektől függően.

Az MNB 2024. novemberi határozatában 55 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a Noro Financial Investments Zrt.-re felügyeleti engedély nélküli hitel- és pénzkölcsönnyújtás miatt, és azonnali hatállyal megtiltotta a jogosulatlan tevékenység további folytatását. A társaság nemcsak kölcsönt nyújtott vállalatoknak, de még folyamatosan lehívható hitelkeretet is fenntartott számukra. A piacfelügyeleti eljárásban megállapításra került, hogy a Noro Financial Investments Zrt. több gazdasági társaság számára nyújtott kölcsönöket, amelyek együttes összege több száz millió forint volt. Emellett az általa megkötött szerződések alapján több cég számára jelentős összegű hitelkeretet is fenntartott, amelyből az érintett vállalatok – egyoldalú lehívó levelek révén – együttesen szintén több száz millió forintnyi összeget vettek igénybe. Ezek az ügyletek nem minősültek (az MNB engedélye nélkül is végezhető) csoportfinanszírozásnak. A piacfelügyeleti eljárásban az MNB feltárta, hogy a Noro Financial Investments Zrt. e tevékenységeit üzletszerűen – azaz rendszeresen, nyereség

céljából (kamatot felszámítva), s előre egyedileg meg nem határozott ügyfélkörben – végezte. A társaság ugyanakkor nem rendelkezett a tevékenység végzéséhez az MNB engedélyével. A pénzügyi felügyelet így megállapította, hogy a társaság jogosulatlanul nyújtott pénzkölcsönöket és tartott rendelkezésre hitelkeretet. A piacfelügyeleti bírság összegének megállapítása kapcsán az MNB figyelembe vette a társaság által elért vagyoni előnyt, illetve súlyosító körülménynek minősült, hogy a Noro Financial Investments Zrt. engedély nélküli tevékenységét huzamosabb időn át végezte.

7.5.3. Kibocsátói felügyelés

A BÉT által működtetett szabályozott piacon (Xbud) 45 társaság, az Xtend multilaterális kereskedési rendszerben 21 társaság, míg az Xbond multilaterális kereskedési rendszerben további 91 társaság által kibocsátott értékpapírral folyt kereskedelem 2024 végén. Az MNB kibocsátói felügyelés keretében 2024-ben 13 határozatot hozott, ezen belül 6 bírsághatározatot és összességében 22,9 millió forint bírságot szabott ki. Ezeken túl 137 esetben megkereséssel, illetve nyilatkozattételre felhívással élt a kibocsátók, részvényesek vagy könyvvizsgálók felé. Továbbá 2024-ben az MNB a nyilvános kibocsátókat érintően 3 célvizsgálatot indított és 4 célvizsgálatot zárt le IFRS témakörben, melyek közül 1 esetben 1,6 millió bírság kiszabását is szükségesnek látta az MNB, valamint további 1 célvizsgálatot indított rendszeres és rendkívüli tájékoztatások vizsgálatával összefüggésben.

A 2024. év decemberében a Kulcs-Soft által a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) részére benyújtott, kivezetésről szóló értesítés alapján a Kulcs-Soft dematerializált, névre szóló törzsrészesvényeket a BÉT törölte a terméklistán. Az érintett kibocsátó 2024. szeptemberében megtartott rendkívüli közgyűlésén döntött a Kibocsátó részesvényeinek szabályozott részvénytől történő kivezetéséről.

7.10. Keretes írás

Milyen szabályok mentén működnek a tőzsdei cégek?

2014. június 12-én hirdették ki és kétéves felkészülési időt követően 2016. július 3-ától az Európai Unió tagállamaiban kötelező és közvetlenül alkalmazandó a piaci visszaélésekről szóló rendelet (market abuse regulation; MAR), ami alapvetően meghatározza a tőzsdei cégek működését. Az MNB ezzel egyidőben újította meg az azóta is követett kibocsátói felügyelési koncepcióját, mely szerint támogató-megelőző szemlélettel, de szükség esetén következetesen és szigorúan felügyeli a tőzsdei kibocsátókat. A preventív jellegű intézkedéspolitikát, a folyamatos felügyelés proaktívabbá tétele, az MNB szolgáltatói szerepe és láthatóságának erősítése hatékonyabbá tette a tőzsdei cégek felügyelését. De pontosan milyen szabályokat betartva kell működnie a tőzsdei cégeknek?

A MAR szabályait többek között az olyan pénzügyi eszközökre (például részesvényekre, kötvényekre, az ezekhez kapcsolódó származtatott ügyletekre) kell alkalmazni, amelyekkel szabályozott piacon vagy multilaterális kereskedési rendszerben kereskednek. A szabályozás a Budapesti Értéktőzsde által működtetett valamennyi kereskedési helyszínen (ideértve az Xtend és az Xbond piacot is) forgalomban lévő összes pénzügyi eszközre kiterjed, attól függetlenül, hogy a konkrét ügyletre a tőzsdén vagy azon kívül került-e sor (ún. OTC ügyletek). Valamennyi tőzsdei cégtől elvárt a MAR szabályainak átfogó ismerete és azok mindenkor betartása (level playing field koncepció).

A bennfentes információ

Bennfentes információnak minősül minden olyan információ, ami (i) még nem került nyilvánosságra; (ii) a tőzsdei céggel vagy az érintett pénzügyi eszközzel kapcsolatos; (iii) legalább annyira pontos és konkrét, hogy lehetővé tegye következtetések levonását a pénzügyi eszköz árfolyamára gyakorolt lehetséges hatásáról; (iv) árfolyamérzékeny. Lényegében olyan információ, amit egy észszerűen eljáró befektető valószínűleg felhasználna a befektetési döntése meghozatalához (ún. reasonable investor teszt). Az sem szükséges, hogy az információ minden részlete ismert, egzakt vagy végleges legyen. A bennfentes információvá minősítéshez már az is elegendő, ha az információ birtokában az azt ismerők számára csökken a befektetési döntéssel szükségszerűen együtt járó kockázat. Egy tőzsdei cégnek az őt, illetve az általa kibocsátott pénzügyi eszközöket akár csak közvetve is érintő

bennfentes információt főszabály szerint a lehető leghamarabb nyilvánosan közzé kell tennie a bennfentes kereskedelem és a befektetők félrevezetésének elkerülése érdekében. Kivételes esetekben a MAR a tőzsdei kibocsátó saját felelősségére lehetőséget biztosít a bennfentes információ késleltetett közzétételére. Erre akkor van lehetőség, ha (i) az azonnali közzététel valószínűleg sértené a vállalat jogszerű érdekeit; (ii) a késleltetett közzététel a nyilvánosság számára vélhetően nem félrevezető; (iii) a cég gondoskodni tud az információ bizalmas kezeléséről.

A bennfentesek jegyzéke

A tőzsdei cégeknek nyilvántartást kell vezetniük azokról a személyekről, akik hozzáférnek a bennfentes információkhoz akár eseti (ügyletspecifikus bennfentesek jegyzéke), akár a munkájukból adódóan állandó jelleggel (állandó bennfentesek jegyzéke). A bennfentesek jegyzékét a kibocsátó valós időben frissíti, annak rendelkezésre bocsátását az MNB bármikor kérheti. Időről-időre kéri is, mert a tőkepiaci visszaélések vizsgálata során ez fontos eszköz a számára. Ilyen nyilvántartást a tőzsdei cég képviselőjében vagy javára eljáró személyeknek is vezetniük kell (külső bennfentesek jegyzéke). Ha például a tőzsdei cég jogszerűen bennfentes információt ad át az általa megbízott ügyvédi irodának, könyvelő cégnek vagy egyéb tanácsadónak, ezen szereplőknek is naprakészen nyilván kell tartani és az MNB kérésére be kell tudni mutatni, hogy a saját munkaszervezetükön belül ki és pontosan miért ismerte meg a bennfentes információt.

A menedzsment kötelezettségei

Vezetői feladatokat ellátó személynek (person discharging managerial responsibilities; PDMR) minősülnek az igazgatótanács, ennek hiányában az igazgatóság és a felügyelőbizottság tagjai. De a cégnél betöltött formális tisztség hiányában is minden olyan személy, aki a tőzsdei cégnél a bennfentes információkhoz rendszeresen hozzáfér és jogosult a társaság jövőjét, üzleti kilátásait befolyásoló döntések meghozatalára (senior executive). A vezetőikkel szoros kapcsolatban álló személyek (person closely associated; PCA) köre többek között kiterjed az érintett személy házastársára (bejegyzett élettársára), eltartott gyermekére, vagy a vele az adott ügylet időpontjához viszonyítva legalább 1 éve közös háztartásban élő bármely rokonára. A tőzsdei cégek a vezetői feladatokat ellátó és a velük szoros kapcsolatban álló személyekről is kötelesek naprakész nyilvántartást vezetni. A PDMR-oknak és a velük szoros kapcsolatban álló személyeknek haladéktalanul, de legkésőbb 3 munkanapon belül értesíteniük kell a tőzsdei céget és az MNB-t a tőzsdei cég pénzügyi eszközeire kötött ügyletükéről. A kötelezettség minden ügyletre vonatkozik azt követően, hogy az ügyletek összértéke 1 naptári éven belül – nettósítás nélkül – elérte az 5 ezer eurót. A tőzsdei cégeknek ezekre az ügyletekre vonatkozó információkat a bejelentést követően 2 munkanapon belül nyilvánosságra is kell hozni. Ezen ügyletek átláthatósága megelőző intézkedést jelent a tőkepiaci visszaélések ellen és értékes információforrás a befektetők számára. A tőzsdei cégnél vezetői feladatokat ellátó személyek az éves és a féléves jelentések közzétételét megelőző 30 napban még közvetve sem bonyolíthatnak ügyleteket sem a saját, sem pedig harmadik személy javára semmilyen, a tőzsdei céghez köthető pénzügyi eszközzel (ügyletkötési tilalmi időszak).

A tőkepiaci visszaélések

A MAR tiltja, az MNB pedig valamennyi eszközével üldözi a piaci visszaélések minden formáját, mivel ezek veszélyeztetik a tőkepiac integritását és hatékonyságát, valamint a befektetők tőkepiacba vetett bizalmát is megrendíthetik. A bennfentes információt birtoklónak tisztességtelen előnye származhat annak felhasználásával, amivel másnak kárt is okozhat. Bennfentes kereskedelem az, amikor a bennfentes információval rendelkező az információt felhasználva közvetlenül vagy közvetve, saját vagy harmadik fél javára az adott információhoz kapcsolódó pénzügyi eszközre vonatkozó ügyletet köt. Akár a nem végrehajtott megbízás visszavonása vagy módosítása is bennfentes kereskedelemnek minősülhet akkor, ha a személy a bennfentes információhoz a megbízás megadását követően jutott hozzá. Ha valaki bennfentes információval rendelkezik és azt nem munkaviszony, foglalkozás vagy meghatározott feladatok szokásos teljesítése keretében adja tovább, úgy jogosulatlanul tesz közzé bennfentes információt. A piaci manipulációt megvalósító magatartások köre kifejezetten tág. Leggyakoribb formája olyan

ügylet kötése, vételi vagy eladási megbízás adása vagy olyan egyéb magatartás, amely hamis vagy félrevezető jelzéseket ad(hat) a pénzügyi eszköz kínálata, kereslete vagy ára tekintetében vagy a szokásostól eltérő vagy mesterséges szinten rögzíti azt. Piaci manipuláció a hamis vagy félrevezető információ terjesztése, lényeges tények szándékos elhallgatása vagy olyan téves információ közlése is, amelyről az azt közlő személy tudja, hogy az téves. A piaci manipuláció a befektetőkre különösen káros, mert befektetési döntéseiket téves vagy torz információkra alapozhatják.

Az MNB szerepe

Magyarországon az MNB látja el a MAR végrehajtásával kapcsolatos felügyelési feladatokat, így tőkepiaci visszaélés gyanúja esetén hivatalból piacfelügyeleti eljárást indít. Jogsértés esetén akár jelentős összegű bírságot szabhat ki, megtilthatja a jogsértő tevékenység megismétlését, vagy például amennyiben a jogsértésből származó nyereség kimutatható, a jogsértőt annak ellentételezésére kötelezheti. Mindezeket a büntetőjog is szankcionálja. A bennfentes kereskedelem és a tiltott piacbefolyásolás minősített esetei akár 5 évig terjedő szabadságvesztéssel is büntethetők. A kibocsátói jogsértések megelőzését is számos eszközzel támogató felügyeleti hozzáállás mellett mára a szigorú és következetes jogalkalmazás eredményei is beértek. A támogató jellegű kibocsátói felügyelés ellenére a tőkepiaci visszaélést elkövető szereplőkkel szemben az MNB piacfelügyeleti hozzáállása változatlan: zero tolerancia és a repressziót szolgáló szankciók.

7.5.4. Kibocsátói folyamatos felügyelés

Az MNB a tőzsdei kibocsátók felügyelete során kiemelt figyelmet fordít a tőkepiac iránti bizalom megóvására, ezért folyamatosan követi és ellenőrzi a tőzsdei kibocsátók közzétételeit. A jogszabályok, így a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvényben (Tpt.) és a nyilvánosan forgalomba hozott értékpapírokkal kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség részletes szabályairól szóló 24/2008. (VIII. 15.) PM rendeletben (PM rendelet) szigorú tájékoztatási kötelezettséget ír elő a kibocsátók számára. Ezek minden, a BÉT szabályozott piacán szereplő kibocsátóra vonatkoznak, függetlenül a részvény tőzsdei kapitalizációjától, a közkezhányad mértékétől vagy az árbevétel nagyságától. A Tpt. alapján a kibocsátóknak kötelességük megküldeniük a szabályozott információkat az MNB által üzemeltetett hivatalosan kijelölt információtárolási rendszerbe, amelyek ezáltal a piaci befektetők számára is hozzáférhetővé válnak.

A kibocsátói folyamatos felügyelés gerincét a kibocsátók rendszeres és a rendkívüli tájékoztatási kötelezettségnek való megfelelés ellenőrzése képezi. A főbb rendszeres tájékoztatási kötelezettségek az éves és féléves jelentés közzététele. Ezen túlmenően a kibocsátók minden naptári hónap utolsó napjára vonatkozóan kötelesek közzétenni a részvényeikhez kapcsolódó szavazati jogok számát sorozatonként, a saját részvény állományok feltüntetésével, és az alaptőke nagyságát haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon. A rendkívüli tájékoztatási kötelezettség részeként a szabályozott piacra bevezetett értékpapír kibocsátójának kötelessége haladéktalanul, de legkésőbb egy munkanapon belül tájékoztatni a nyilvánosságot minden, az értékpapír értékét vagy hozamát, illetve a kibocsátó megítélését közvetlenül vagy közvetve érintő információról. A rendkívüli tájékoztatásra vonatkozó részletszabályokat is a PM rendelet tartalmazza (pl.: a kibocsátó legutolsó tájékoztatásában közzétetthez képest a kibocsátó terveinek, stratégiájának jelentős változása, nagy megrendelések, a kibocsátó új befektetései, eszközeinek jelentős növekedése vagy csökkenése, könyvvizsgáló változás és annak indoklása stb.).

Az MNB célkitűzései között szerepel, hogy a nyilvános értékpapír-kibocsátókat – az utólagos szankció helyett – az önkéntes jogkövető magatartásra ösztönözze, illetve minél szélesebb körben informáljon az MNB elvárásairól és a jogszabályok által előírt, követendő gyakorlatról. Ennek érdekében az MNB 2024. júniusában vezetői körlevelet küldött „Vezetői körlevél a piaci visszaélésekről szóló rendelet kkv-tőkefinanszírozási piacra bevezetett pénzügyi eszközök kibocsátói vonatkozásában tett könnyítései kapcsán” címmel. A körlevél elsődleges célcsoportja az Xtend piacon lévő kibocsátók köre.

7.11. Keretes írás

Amiről tájékoztatnak a tőzsdei kibocsátók és amiről nem

A közösségi média segítségével egyre gyorsabban közzétehetik a tőzsdei cégek a befektetők számára fontos információkat. De vajon elegendő-e itt megtenniük, és milyen adatokat, információkat, kell kötelezően nyilvánosságra hozniuk hivatalos felületen akár rendszeresen, akár eseti jelleggel?

A Tpt. különbséget tesz a rendszeres és a rendkívüli tájékoztatási kötelezettség között. A rendszeres tájékoztatás keretében a kibocsátóknak meghatározott időközönként be kell számolniuk a vagyoni, jövedelmi helyzetük és működésük főbb adatairól. Az egyik legfontosabb kötelezettség az éves és a féléves jelentés közzététele, az éves jelentést a pénzügyi év végét követően legkésőbb négy, a féléves jelentést a pénzügyi év első hat hónapjára vonatkozóan pedig legkésőbb három hónapon belül kell publikálni. Az éves jelentésnek tartalmaznia kell legalább a kibocsátó legfőbb szerve által elfogadott éves beszámolót, a vezetőségi jelentést, a független könyvvizsgálói jelentést, adott esetben a bizonyossági véleményt és a kibocsátó nyilatkozatát. A kibocsátó felelőssége, hogy ezek az információk teljeskörűek és pontosak legyenek. Az MNB kiemelten figyeli az éves jelentés részét képező független könyvvizsgálói vélemény meglétét és annak tartalmát is. A független könyvvizsgálói jelentés tartalma tekintetében a PM rendelet nem differenciál, így ezek közül bármelyik záradékkal (hitelesítő, korlátozott, elutasító) vagy akár a záradék megadásának elutasításával történik az éves jelentés közzététele, az megfelel a jogszabályi követelményeknek. Az MNB éppen ezért – segítve a befektetők körültekintő döntését – honlapján folyamatosan elérhetővé teszi a tőzsdei kibocsátók éves beszámolóihoz kapcsolódó könyvvizsgálói véleményeket.

További fontos rendszeres tájékoztatási kötelezettség a hóvégi jelentés, amelyet minden naptári hónap utolsó napjára vonatkozóan haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon közzé kell tenni. Ennek tartalmaznia kell a kibocsátó részvényeihez kapcsolódó szavazati jogok számát sorozatonként, a saját részvényállományát és az alaptőke nagyságát. Előfordulhat, hogy egy kibocsátó értékpapírja már szerepel a tőzsdei terméklistán, de a tényleges kereskedés még nem indult el. Ez esetben is szükséges már közzétennie a kibocsátónak valamennyi esedékes rendszeres és rendkívüli tájékoztatását. Az MNB zéró toleranciát alkalmaz az éves és a féléves jelentések nem jogszabályszerű közzététele esetén, azaz a tőzsdei kereskedést haladéktalanul felfüggeszti, amíg a kibocsátó a jogszabály szerinti elvárásoknak maradéktalanul eleget nem tesz.

A Tpt. rendkívüli tájékoztatási kötelezettséget is előír a kibocsátók számára. Minden olyan információt, amely hatással lehet az adott értékpapír értékére vagy hozamára, illetve a kibocsátó megítélését közvetlenül vagy közvetve érintheti haladéktalanul, de legkésőbb egy munkanapon belül közzé kell tennie. Ez a kötelezettség független attól, hogy a rendkívüli tájékoztatási kötelezettség körébe eső információ tényszerűen befolyásolja-e – és ha igen, milyen irányba – az árfolyamot. A PM rendelet példálózó jelleggel felsorolja azokat az eseteket, amikor kötelező rendkívüli tájékoztatást nyújtani. Az MNB egy körlevelében arra hívta fel a kibocsátók figyelmét, hogy jó gyakorlatnak tartja, ha „mérlegelési jogkörükkel a PM rendeletben egzakt módon nevesített esetekben nem, vagy csak nagyon szűk körben élnek”. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján említésre méltók az alábbi olyan esetkörök, amikor a kibocsátók rendkívüli tájékoztatásai a jogszabályi előírás ellenére elmaradtak.

A kibocsátók előszeretettel adnak rendkívüli tájékoztatást nagyobb tervezett fejlesztési projektről vagy a számukra kiemelt jelentőséggel bíró partnerrel kötött üzleti megállapodásról, mivel a saját megítélésük szerint is ezek a folyamatok alkalmasak lehetnek arra, hogy az értékpapír értékét vagy hozamát, illetve a kibocsátó megítélését befolyásolják. Előfordulhat azonban, hogy ezek nem, vagy nem a várt eredménnyel, illetve a korábban kommunikált számoktól jelentős mértékben eltérő nagyságrendben valósulnak meg. Az MNB több olyan esettel is találkozott, amikor a kibocsátó nem adott rendkívüli tájékoztatást e negatív eseményekről, vagy jelentős késéssel tette azt meg. A gazdasági folyamatok vagy akár a társaság működése során is felléphetnek olyan körülmények, amelyek miatt a korábbi célok megvalósítása időközben elmarad, azonban a kibocsátónak ilyen esetekben is kommunikálnia kell a változást a nyilvánosság felé. A befektetők az információtárolási rendszerben tudják nyomon követni a folyamatokat és naprakész információkat szerezni. Az elmaradó információszolgáltatás azonban félrevezetheti a befektetőket. A folyamatos felügyelés keretében észlelt hiányosságok esetén az MNB célviz-

gálatot indíthat és részletesen feltárhatja a megjelent és elmaradt közzétételek mögötti valós gazdasági eseményeket.

További gyakori probléma, hogy a kibocsátók nem a megfelelő helyen, a hivatalos rendszerben, hanem különböző közösségi fórumokon, oldalakon hozzák nyilvánosságra az információkat. Bár ezek a felületek fontos szerepet játszhatnak a vállalatok kommunikációjában, semmiképp sem helyettesítik a hivatalos közzétételt. Előfordulhatnak olyan jelentős hírek, amelyeket a kibocsátó nevében eljáró személy közöl például annak közösségimédia-felületén vagy egyéb fórumon, anélkül, hogy ezt először az információtárolási rendszerben megtette volna. Ha egy ilyen tartalmú nyilatkozat alkalmas lehet az árfolyam elmozdítására, a tőzsdei társaság piaci megítélésének befolyásolására, akkor azt rendkívüli közzététel formájában először az információtárolási rendszerben kell közzétenni, és csak ezt követően nyílik lehetőség más csatornákon is kommunikálni. Az MNB által a közzétételi kötelezettség teljesítésével összefüggésben alkalmazott minden intézkedés és szankció a naprakész információk megismerhetőségének biztosításával a tőzsdei működés átláthatóságát, tisztaságát, a piac szabályos működését és ez által a befektetők érdekeinek védelmét célozza.

**BIZTOSÍTÁSI, PÉNZTÁRI, TŐKEPIACI KOCKÁZATI
ÉS FOGYASZTÓVÉDELMI JELENTÉS**
2025

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1054 BUDAPEST, SZABADSÁG TÉR 8-9.